

TALOUSARVIO 2024

TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

KUNNANJOHTAJAN TALOUSARVIOESITYS

Sisällysluettelo

1	TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT	5
1.1	Talousarvon perusteet	5
1.1.1	Talousarvion laatimisen yleiset perusteet.....	5
1.1.2	Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	6
1.1.3	Talousarvioon tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksyminen	7
1.2	Talousarvion yleiset lähtökohdat	8
1.2.1	Yleinen talouskehitys.....	8
1.2.2	Kuntatalouden tilanne	9
1.3	Talousarvion 2024 laatiminen	18
1.3.1	Laukaan kuntastrategia	18
1.3.2	Taloussuunnitteluprosessi.....	19
1.3.3	Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2024	19
1.3.4	Talouden tasapainottaminen	20
1.3.5	Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen.....	24
1.3.6	Väestö.....	24
1.3.7	Henkilöstö.....	32
2	LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN	35
2.1	Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut	35
2.1.1	Verotulot	39
2.1.2	Valtionosuudet	44
2.1.3	Rahoitustuotot ja –kulut.....	46
2.1.4	Suunnitelman mukaiset poistot	46
2.1.5	Antolainauksen muutokset	47
2.1.6	Lainakannan muutokset	47
2.1.7	Muut merkittävät taloudelliset vastuut	47
2.2	Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet.....	48
2.3	Erytymääräyksiä.....	50
3	KÄYTTÖTALOUSOSA	52
3.1	Yhteenvedo talousarvion 2024 käyttötaloudesta.....	52
3.2	Konsernihallinto	55
3.2.1	Talous	55
3.2.2	Palvelujen järjestäminen	57
3.2.3	Kehittämisen painopisteet	66

3.2.4	Toiminnalliset tavoitteet	66
3.2.5	Riskienhallinta	69
3.3	Sivistyspalvelut	72
3.3.1	Talous	72
3.3.2	Palvelujen järjestäminen	79
3.3.3	Kehittämisen painopisteet	89
3.3.4	Toiminnalliset tavoitteet	91
3.3.5	Riskienhallinta	96
3.3.6	Tunnusluvut.....	99
3.4	Tekniset palvelut	104
3.4.1	Talous	104
3.4.2	Palvelujen järjestäminen	106
3.4.3	Kehittämisen painopisteet	115
3.4.4	Toiminnalliset tavoitteet	115
3.4.5	Riskienhallinta	117
4	INVESTOINTIOSA	119
4.1	Investointiohjelma 2024-2028	119
4.2	Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2024.....	120
4.2.1	Uudisrakennukset.....	120
4.2.2	Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit.....	121
4.3	Maanhankinta ja myynti vuonna 2024.....	122
4.4	Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2024.....	122
4.5	Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna 2024	123
4.6	Muut investoinnit vuonna 2024.....	124
5	TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA.....	127
5.1	Rahoitussuunnitelma.....	128

1 TALOUSARVION JA TALOUSSUUNNITELMAN YLEISET PERUSTEET JA LÄHTÖKOHDAT

1.1 Talousarvon perusteet

1.1.1 Talousarvion laatimisen yleiset perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi eli suunnitelmakausiksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarviossa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähdessä sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kunnan veroprosenteista päättää kunnanvaltuusto. Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston on viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätettävä kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kuntakonsernit ovat voineet vuodesta 2017 alkaen päätyä erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevien kuntien arviointimenettelyyn (ns. kriisikuntamenettely). Kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännössä edellytetyt palvelut sekä ryhtyä toimenpiteisiin palvelujen edellytysten turvaamiseksi, jos vähintään toinen seuraavista kriteereistä ei täyty.

- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.
- Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kuntakonsernin alijäämä on vähintään -1000 euroa / asukas ja edellisvuonna vähintään -500 € / asukas.

TAI

Neljä tunnuslukua, joiden raja-arvot täyttyvät kaikilla kahtena vuonna peräkkäin:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikateen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia. Vuosikate lasketaan ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettussa laissa tarkoitettua harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta.
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti.
3. Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla.
4. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoidon kate on alle 0,8.

Laukaan kunnan taseessa on tilikauden 2022 loppussa kertynyttä alijäämää 2,7 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin asukaskohtainen kertynyt alijäämä on 367 euroa/asukas. Koska kunnalle kertyi tilinpäätöksessä 2022 alijäämää, tulee se kuntalain mukaan kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan

vuoden alusta lukien. Kunnan taloussuunnitelmassa tullaan päättämään yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä tullaan kattamaan.

Kunnan tunnuslukuja tarkasteltaessa vuoden 2022 konsernitilinpäätöksen perusteella kaksi kriteeriä neljästä täyttyy kahtena vuonna peräkkäin.

- 1) Vuosikate/poistot ovat alle 80 prosenttia kahtena vuonna peräkkäin, joten kriteeri täyttyy.
- 2) Kunnan tuloveroprosentti on 21,5. Koko maan tuloveroprosentin painotettu keskiarvo on 20,01 %. Kriteeri ei täyty, koska tuloveroprosentti on alle 22,01 %.
- 3) Laukaan kuntakonsernin lainat ja vuokravastuut olivat 10.926 euroa/asukas. Manner-Suomen kuntakonsernien keskimääräiset lainat ja vuokravastuut olivat 9.390 euroa/asukas. Kriisikuntakriteeri täyttyy, jos asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää 14.085 euroa. Kriisikuntakriteeri ei täyty.
- 4) Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on molempina vuosina 0,4. Mittariston kriteeri täyttyy.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu kriisikuntakriteerien täyttymistä vuosien 2021 ja 2022

Kuntalain 118 &n mukainen vertailu Kriteerit vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätösten mukaan	1.			2.			3.			4.			yhteensä
	2021 Vuosikate/poistot 80 %	2022 Vuosikate/poistot 80 %	Kriteeri täyttyy	2021 Lainat ja v-vastuut (>13 625)	2022 Lainat (>14 085)	Kriteeri täyttyy	2021 Tulovero % (>22,02)	2022 Tulovero % (>22,01)	Kriteeri täyttyy	2021 Laskenn. lainanhoitokate	2022 Laskenn. lainanhoitokate	Kriteeri täyttyy	
Koko maa	143,5	132	14	9 083	9 390	6	20,02	20,01	15	1,3	1,2	41	1 - 4
Laukaa	72,5	66,8	1	9 874	10 926	EPÄTOSI	21,50	21,50	EPÄTOSI	0,4	0,4	1	2

Lähde: <https://vm.fi/erityisen-vaikeassa-taloudellisessa-asetussa-olevat-kunnat>

1.1.2 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä osoitetaan, miten rahoitustarve kateaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarvio koostuu kolmesta osasta: yleisperusteluosasta, käyttötalousosasta ja investointiosasta. Yleisperusteluosassa on kuvattu yleiset määräykset taloussuunnitteluprosessista, talouden kehitysnäkymät, Laukaan kunnan talouden pääpiirteet, vuoden 2024 toiminnallinen ja taloudellinen päälinja sekä kuntakonsernille asetetut

osalta. Taulukkoon on merkitty vihreällä, jos kriteeri ei täyty, ja punaisella, jos kriteeri täyttyy.

Hallituksen esityksessä (HE 280/2018) on esitetty myös varsinaisia kriisikuntamittareita väljemmät raja-arvot eli niin sanotut keltaiset valot, jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin:

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikate % poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voi käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täyttyessä. Laukaan osalta kuntakonsernin alijäämä on alle 500 euroa/asukas, joten keltaisen raja-arvo ei ylity. Vihreällä merkityt kriteerit konsernin lainat ja vuokravastuut ja tulovero 2022 eivät ylitä keltaisen raja-arvoa.

tavoitteet. Käyttötalousosassa on kuvattu määrärahoittain taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä perusteluna kuvattu sanallisesti keskeiset tekijät toiminnasta. Investointiosaan on koottu vuodelle 2024 sitovat investointimäärärahat kohteittain sekä esitetty ohjeellinen viiden vuoden investointisuunnitelma. Taloussuunnitelmavuodet eivät ole valtuustoon nähden sitovia eriä.

Talousarviossa sitovia eriä ovat tulosyksiköiden määrärahojen toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate. Lisäksi sitovia eriä ovat seuraavat tuloslaskelman rivit:

- verotulot

- valtionosuudet
- rahoituserät
- suunnitelman mukaiset poistot
- tilikauden tulos

sekä rahoituslaskelmassa

- antolainojen lisäys
- antolainojen vähennys
- lainakannan muutokset.

Investointiosassa sitovia eriä ovat investointime-
not ja –tulot investointikohteittain. Jos investoin-
nin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useam-
malle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoin-
nin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suun-
nitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto
voi antaa hankevastaavalle toimintavaltuuden tar-
kistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin
kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investoinnit budjetoidaan talousarvion investoin-
tiosaan. Investointiosassa esitetään lyhyt kirjalli-
nen kuvaus investoinnista. Jos investoinnin pois-
toaika on määriteltyä alarajaa pidempi, tehdään
hyödykkeelle erillinen poistosuunnitelma. Kun-
nanhallitus hyväksyy hyödykekohtaisen poisto-

suunnitelman alarajan ylittävistä poistoista hanke-
suunnitelman tai talousarvion yhteydessä. Jos ala-
rajaa pidempi poistosuunnitelma hyväksytään ta-
lousarvion yhteydessä, tulee se mainita ja perus-
tella investointihankkeen kirjallisen kuvauksen yh-
teydessä.

Muita valtuuston nähden sitovia eriä ovat toimin-
nalliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet ovat
palvelutuotannon vaikutuksia ja vaikuttavuutta
kuvaavia, mitattavissa tai muuten todennettavissa
olevia määrällisiä ja laadullisia tavoitteita.

Muut talousarviokirjan osiot, kuten sanalliset ku-
vaukset, tunnusluvut, graafit ja niin edelleen ovat
luonteeltaan yleisperustelua, joilla kuvataan pal-
veluiden ja toiminnan pääpiirteitä ja kehitystä. Ne
eivät ole sitovia eriä, vaan informatiivista sisältöä.

Talousarvion toteutumista seurataan raportointi-
aikataulun mukaisesti annettavilla kuukausirapor-
teilla. Tilinpäätöksessä tehdään selko talousarvi-
ossa asetettujen taloudellisten ja toiminnallisten
tavoitteiden saavuttamisesta kirjanpitolautakun-
nan antamien yleisohjeiden mukaisesti.

1.1.3 Talousarvion tehtävät muutokset ja käyttösuunnitelman hyväksy- minen

Valtuustolle tehtävä talousarviomuutos esitetään
valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisella
määrärahasolla. Lautakunnan on talousar-
viomuutosesityksessä selvitettävä, miksi tavoit-
teen saavuttamiseen varattuun määrärahaan tai
tuloarvioon esitetään muutosta. Talousarvioon
tehtäviä muutoksia on pyrittävä välttämään koh-
dentamalla toimintakuluja ja -tuottoja määrära-
han sisällä käyttösuunnitelmamuutoksilla, jotta
kunnan talouden kokonaisuus olisi ennustettavaa.

Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talous-
arvioon perustuvat käyttösuunnitelmat tammi-
kuun loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmalla
tarkoitetaan tehtävän käyttötalousosan jakamista
osatehtäville osatavoitteiksi, osamäärärahoiksi ja
osatuloarvioiksi. Käyttösuunnitelman hyväksyy
toimielin, joka on tulosvastuussa tavoitteiden to-
teutumisesta ja joka on tilivelvollinen tehtävän ta-
loudesta. Toimielimet voivat siirtää käyttösuunni-
telman hyväksymiseen liittyvää toimivaltaa toimi-
kaudekseen edelleen alaisilleen viranhaltijoille.

1.2 Talousarvion yleiset lähtökohdat

1.2.1 Yleinen talouskehitys

Maailmantalouden kehitys on ollut alkuvuonna vaisua, mutta kuitenkin odotuksia parempaa. Inflaatio on edelleen korkeaa monilla talousalueilla. Inflaation hidastuminen vaatii keskimääräistä hitaampaa talouskasvua lähitulevaisuudessa. Maailmantalous lähtee todennäköisesti kunnolla kasvuun vasta, kun inflaatio on saatu kuriin.

Euroalueen bruttokansantuote supistui vuoden vaihteen molemmin puolin 0,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Euroalue vältti energiakriisin pahimmat skenaariot, mutta talous painui siitä huolimatta tekniseen taantumaa. Energiasokin hiipumisesta huolimatta euroalueen talouskasvua hidastaa korkea inflaatio, nousevat korot ja maailmantalouden hidas kasvu. Talouskasvun ennakoidaan jäävän hitaaksi: bruttokansantuotteen ennakoidaan kasvavan euroalueella 0,8 prosenttia kuluvana vuonna ja 1,0 prosenttia vuonna 2024.

Palveluiden suhdannenäkymät ovat euroalueella heikkenemässä. Teollisuudessa ja rakentamisessa indikaattorit viittaavat heikkoon näkymään. Työllisyys on edelleen kehittynyt vahvasti, mikä pitääneen talouden hieman kasvussa kuluvana vuonna.

Euroopan keskuspankki EKP on nostanut määrätietoisesti ohjauksorkoa inflaation taittamiseksi. EKP nosti syyskuun kokouksessa korkojaan 0,25 prosenttiyksikköä. Markkinakorkojen kannalta keskeinen EKP:n ohjauksorko on nyt neljän prosentin tasolla.

Euroopan inflaatiokehitys määrittää tulevaa kokekehitystä. Kynnys korkojen nostoon on korkea, sillä talousnäkemä on heikko. EKP ennakoi pitäväänsä korot nykyisellä tasollaan niin pitkään, että inflaatio lähestyy kahden prosentin tavoitetta. Jos inflaatio hidastuu maltillisesti, korkojen laskua tuskin tulee nopeasti. Korkojen ennakoidaan asetuvan 2-3 prosentin tasolle. Pidemmän juoksuajan korot ovat olleet lyhyitä korkoja alhaisemmalla tasolla. Pidemmän juoksuajan korot ovat syksyllä nousseet selvästi. Pitkien korkojen nousun syynä on epävarmuus pitkällä aikavälillä inflaation ja talouskasvun tasosta, keskuspakkiin pitkien velkakirjojen myynnit sekä julkisen sektorin velkaantuminen.

EKP:n mukaan Inflaatio vaikuttaa edelleen pysyvän tavoitetta nopeampana, vaikka sen odotetaan hidastuvan lähikuukausina. EKP:n aiempien koronostojen vaikutus näkyy kuitenkin jo selvästi rahoitusolojen kehityksessä, ja kysynnän vaimetessa inflaatiovauhti voi vähitellen palautua tavoitteen mukaiseksi. Talouskasvu voi kiihtyä pysyvämmiin, kun inflaatio hidastuu merkittävästi ja korkoja voidaan laskea. Euroalueen inflaatio oli syyskuussa 4,3 prosenttia.

Kiinan talouden kasvu oli viime vuonna poikkeuksellisen heikkoa. Pääsyy heikkoihin talouslukuihin olivat koronarajoitukset, mutta myös esimerkiksi rakennussektorin ongelmat ovat haitanneet talouskasvua. Koronarajoitusten purku viime vuoden lopulla onnistui hyvin, ja rajoitusten purulla onkin ollut merkittävä positiivinen vaikutus talouden aktiviteettiin etenkin palveluissa kuluvaan vuoden aikana.

Kiinassa kevennettiin rahapolitiikkaa. Rahapolitiikan keventäminen kertoo heikkenevästä kasvunäkymästä. Kiinan kasvutavoite on tälle vuodelle 5 prosenttia. Kohtuullisen vahvasti käynnistyneestä vuodesta huolimatta nähdään, ettei Kiinan pääseminen kasvutavoitteeseen tule olemaan helppoa.

Yhdysvaltain talous on jatkanut kasvua odotuksia vahvemmin. Talouden kasvua ylläpitivät erityisesti yksityinen kulutus vahvan työmarkkinan johdosta. Suhdanneindikaattorit puoltavat kasvun hidastuvan ensi vuoden aikana ja laskusuhdanteen tai lievän taantumana olevan mahdollinen. Yhdysvalloissa elokuun inflaatio oli 3,7 prosenttia.

Suomen talous sinnittelee palvelujen varassa. Suomen talous kasvoi hieman alkuvuonna. Bruttokansantuote hyötyi julkisen kulutuksen kasvusta, kun yksityinen kulutus supistui. Talousindikaattorit ovat olleet ristiriitaisia rakentamisen ollessa jyrkässä laskussa, mutta palvelujen kysynnän jatkuessa hyvänä. Suomen talouden odotetaan ajautuvan tänä vuonna lievään taantumaa. Talouskasvu heikkenee laajasti, kun sekä vienti että kotimainen kysyntä supistuvat. Rakentamisen ja eten-

kin asuinrakentamisen romahtaminen painaa taloutta tänä vuonna. Suhdanneindikaattorien perusteella talouden kehitys on heikkenemässä loppuvuoden aikana. Riskit talouskehityksessä ovat yhä heikompaan päin.

Kotitalouksien reaalitulot eivät tänä vuonna nouse. Kotitalouksien säästämistä nousee epävarmuuden lisääntyessä muun muassa korkojen noutua. Korona-ajan puskurit on hyödynnetty, ja kulutus supistuu.

Kuluttajien luottamus putosi heti Venäjän hyökkäyssodan alettua pohjalukemiin, ja on pysynyt matalalla sen jälkeen. Kuluttajia huolettaa korkea inflaatio, nousevat korot ja energian hinta talven aikana. Lisäksi Venäjän hyökkäyssota pitää edelleen yllä epävarmuutta. Kotitalouksien arvio säästämismahdollisuuksista on vajonnut heikoimmilleen 20 vuoteen. Myös aiomukset isompiin hankintoihin ovat vähäisiä. Arvio ajankohdan edullisuudesta lainanotolle on pysynyt historiallisen heikkona jo useita kuukausia.

Yritysten luottamus on pysytellyt heikkona, ja kokonaisuutena suurta muutosta ei viime kuukausien aikana olla nähty. Rakentamisen luottamus on ollut nykyistä olennaisesti heikompaan vain finanssikriisin aikana. Teollisuudessa luottamus on ollut nykytasoa matalampi vain kriiseissä tai lammassa. Palveluyrityksissä luottamus laski syyskuussa selvästi alle pitkän ajan keskiarvon.

1.2.2 Kuntatalouden tilanne

Kuntien ja kuntayhtymien tulos heikkeni hieman vuonna 2022 suhteessa kahteen edelliseen vuoteen. Valtiovarainministeriön mukaan kuntatalous säilyi vahvalla tasolla työllisyyden ja talouden hyvän kehityksen, ja siitä seuranneen verotulojen kasvun ansiosta. Toisaalta kuntien tulokseen vaikuttivat kertaluonteiset erät, kuten sote-kiinteistöjen myynneistä saadut voitot, ja Helsingin kaupungin liikennelaitoksen yhtiöittäminen.

Kuntatalouden vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta, mutta on edelleen yli poistotason ja myös nettoinvestointien. Vuosikate laski vähiten yli 100.000 asukkaan kuntakokoryhmässä. Muissa kuntakokoryhmissä lasku jatkui jo toista vuotta

Maailmankaupan odotetaan supistuvan tänä vuonna, mikä heikentää Suomen viennin näkymiä. Myöskään Kiinan avautuminen ei ole toistaiseksi heijastunut Suomen vientiin piristävänä tekijänä. Palveluviennin kasvu tukee vientiä tänä vuonna. Sen sijaan tavaraviennin nähdään heikkenevän vuoden edetessä. Viennin ennakoitaan supistuvan tänä vuonna 2,7 prosenttia ja kasvavan vuonna 2024 prosentin verran. Vaihtotase on yhä selvästi alijäämäinen.

Työmarkkinoiden tilanne on edelleen kohtuullisen hyvä, tosin merkkejä heikkenevästä vireestä on nähtävissä. Esimerkiksi lomautusten määrä on kasvanut. Heikkenevän suhdannekehityksen seurauksena työllisyyden ennakoitaan supistuvan ja työttömyyden nousevan. Maltillinen elpymisen ennakoitaan olevan mahdollista vuonna 2025.

Korkojen nousu kuritti asuntomarkkinoita. Sekä asuntojen kauppamäärät, että asuntojen hinnat ovat laskeneet. Asuntojen kauppamäärissä pohjat on todennäköisesti jo saavutettu, mutta palautuminen tyyppilliselle kaupankäyntitasolle vaatii talouden kohentumista. Asuntojen hinnat laskenevat tämän vuoden, mutta hintojen ennakoitaan kääntyvän maltilliseen nousuun ensi vuonna.

Lähteet: OP: Talouden näkymät kesäkuu/lokakuu 2023, Euroopan keskuspankki

peräkkäin. Kuntatalouden eriytyminen näkyi selkeästi suurten kaupunkien ja pienten kuntien välillä.

Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 43,5 miljardia euroa. Kuntakonsernien lainakanta kasvoi lähes 1,2 miljardia euroa. Sen sijaan peruskuntien lainamäärä väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana. Tämä kertoo kehityksestä, jossa merkittävimmät investoinnit ovat siirtyneet yhä suuremmissa määrin kunnista konserniyhtiöissä, kuntayhtymissä ja muissa yhteisöissä toteutettavaksi.

Hallituksen kuntataloutta koskevat linjaukset

Hallituksen julkisen talouden suunnitelman tavoitteena on, että kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemista, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 prosenttia vuonna 2027. Hallituksen ohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja veloitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita veloitteita. Veroperusteisiin tehtävien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja veloitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus. Valtion rahoitusvastuun täysimääräinen toteutuminen edellyttää myös sitä, että uusien tai laajentuvien tehtävien ja veloitteiden vaikutukset kuntatalouteen arvioidaan realistisesti. Huomioita kiinnitetään myös tehtävä- ja velvoitemuutosten henkilöstövaikutuksiin, koska kunta-alan palkansaajien eläköityminen on voimakkaasta ja työvoimatilanne vaihtelee toimialoittain voimakkaasti.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,1 miljardia euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 3,7 miljardia euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 miljardia euroa ja muut valtionavut 0,6 miljardia euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,1 miljardia euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 miljardia euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus laskee vuonna 2024 vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 miljoonalla eurolla noin 2,5 miljardiin euroon. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta sekä sen vuoksi valtionosuuteen tehtävistä korjauksista. Jotta kuntataloudesta siirtyisi uudistuksen yhteydessä yhtä paljon kustannuksia ja tuloja, tulee tämän hetken arvion mukaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähentää vuodesta 2024 alkaen pysyvästi noin 224 miljoonaa euroa. Siirtyvien kustannusten ja tulojen tarkentumisesta johtuva valtionosuuden vähennys huomioidaan vuoden 2023 osalta takau-

tuvasti vuosina 2024 ja 2025, minkä vuoksi peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan 112 miljoonan euron määräaikainen vähennys kyseisinä vuosina. Vähennyksen määrä tarkentuu marraskuussa 2023, kun sote-uudistukseen liittyvät rahoituslaskelmat päivitetään lopullisiksi vuoden 2022 verotuksen valmistuttua. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 kuntien peruspalvelujen valtionosuudet ovat noin 3,5 miljardia euroa. Peruspalvelujen valtionosuutta korottavat vuonna 2025 työvoimapalveluiden järjestämistäsiirto kunnille ja kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta johtuen.

Hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on vuonna 2024 hieman kuntataloutta vahvistava. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 milj. euroa vuonna 2024. Toisaalta hallitusohjelman mukainen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen vahvistaa kuntataloutta arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai veloitteita vuonna 2024.

Hallitusohjelma sisältää myös monia kuntien toimintaan ja talouteen vaikuttavia uudistuksia. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote-uudistuksen voimaantumisen sekä TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2025, ja uuden lainsäädännön tulla voimaan 1.1.2026. Myös TE-palveluiden rahoitusmallia tarkistetaan ja työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia kevennetään.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishjelman, johon kytketään kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin.

Käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyppiä arvoja. Hallituksen lainsäädäntösuunnitelmassa hallituksen esitys on kaavailtu annettavaksi keväällä 2024. Tällä kehyskaudella kuntien kiinteistökan- taan kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia merkittävästi sekä hakea ratkaisuja valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välisiin tilaomaisuuskysymyksiin. Kuntien on lisäksi mahdollista saada sote-uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyjen kustannuksista korvausta tietyin ehdoin.

Lisäksi osana julkista taloutta ja työllisyyttä kohentavia toimia sosiaaliturvaetuuksiin ja erityisesti työttömyysturvaan ja asumisen tukiin tehdään muutoksia, jotka vaikuttavat välillisesti myös kuntien verotuloihin ja kuntien rahoitusosuuteen toimeentulotuesta. Muutoksilla on toimeentulotukea sekä lisääviä että vähentäviä vaikutuksia.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuluvana vuonna vahvoja, mikä johtuu pitkälti sote-uudistukseen liittyvästä verohännästä. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä, kun alkuvuoden suotuisa tulokehitys hiipuu talouskasvun vaimenemisen vuoksi ja kuntien saamat poikkeuksellisen suuret verohännät poistuvat. Kuntatalousohjelman mukaan vuosikate riittää kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina, mutta nettoinvestointeihin se ei riitä. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee kuntataloudessa sopeutuspainetta tuleville vuosille.

Kunnittaiset vaihtelut talouden tilassa ovat huomattavan suuret. Taloudellinen menestys ei seuraa pelkästään kunnan elinvoimaa tai hyvää päätöksentekokykyä, vaan riippuu nyt harvinaisen

paljon vuosien 2022 ja 2023 taitekohtaan ajoittuvan sote-siirtolaskelman vaikutuksista kunnan menoihin ja tuloihin. Yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla suuria eroja, mikä aikaansaa sen, että osalla kunnista sote-siirto parantaa kunnan talouden tasapainoa ja osalla se heikentää sitä.

Tilanne konkretisoituu vuodesta 2024 eteenpäin, kun kustannukset nousevat, talouskasvu kehittyä vaimeasti ja poikkeukselliset veroerät väistyvät kuntien tilityksistä pois. Tulopohjaa leikkaa lisää myös sote-siirtolaskelman tarkentuminen, kun reilun 200 miljoonan euron lisäleikkaus nettoutetaan pois monien kuntien valtionosuusmäärärahasta. Kaikkien kuntien valtionosuuksia nipistää kuluvalla hallituskaudella yhden prosenttiyksikön indeksijarru.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset, joita sopimuskorotukset nostavat noin 3 prosenttia vuonna 2024. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 on heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi. Kuntasektorin investoinnit huomioiva rahoitusjäämä jää 2024–2027 selvästi alijäämäiseksi ja kuntien lainakanta nousee noin viidellä miljardilla eurolla. Kuntien talouden velkaantuminen johtuu kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta. Painelaskelmien mukaan heikoimmin pärjäävät pienet, alle 5000 asukkaan kunnat.

Kuntien rahoituksen tasapainotilaa mitataan toiminnan ja investointien rahavirtaan perustuen. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vuonna 2024 kaikissa kuntakokoryhmissä, kun sote-uudistuksen verohännät poistuvat ja valtionosuuksiin tehdään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen edellyttämä vähennys takautuvasti vuodelta 2023. Vuosina 2025–2027 toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee edelleen maltillisesti, mutta kuntakokoryhmittäinen vaihtelu on suurta.

Kuntaliiton mukaan maan ennusteessa on kuntien kesken kuitenkin suurta, aikaisempaa epäloogisempaa vaihtelua. Väestöpohjan muutokset, kuntien kaventunut tehtäväkenttä ja sote-uudistuksen rahoituslainsäädäntö on jakanut kuntakentän uudelleen. Lukuisten sote-rahoituspäätösten yhteisvaikutus yksittäisen kunnan tulopohjaan on varsin satunnainen. Joillakin kunnilla valtionosuudet ovat miinuksella yhä vuonna 2027.

Työ- ja elinkeinopalveluiden siirto kuntien vastuulle laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 900 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Myös valtionosuudet kasvavat voimakkaasti, kun työ- ja elinkeinopalveluiden myötä kunnille siirtyvät kustannukset sekä uudistuksesta aiheutuva kasvu kuntien etuusmenoissa kompensoidaan kunnille

Kuntien veroprosenttiin kohdistuu nousupainetta kaikissa kuntakoryhmissä. Veropohjan heikkeneminen muodostaa uhan varsinkin pienemmissä kuntakoryhmissä, jos väestöennusteen mukainen demografia, ja muuttotappiokehitys jatkuu ennustetun kaltaisena. Myös niiden kuntien määrä, joiden taseessa on kertynyttä alijäämää, ennakoidaan kasvavan.

Kuntatalouteen vaikuttavat tarkastelujaksolla monet eri epävarmuutta aiheuttavat muutostekijät. Sote- ja TE-uudistus aiheuttavat kehitysarvioihin epävakaisuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina il-

man uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutuspainetta kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuudenhaasteiden eriytyminenä. Lapsi- ja nuorisoiäluokkien pienenemisen myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkökymien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys korostuu.

Kuntaliiton mukaan julkisen talouden tilanne on nyt huolestuttavampi kuin hallitusohjelmaa tehdessä. Riskit odotettua heikommasta työllisten määrän lisäyksestä ja talouskasvusta ovat suuret. Jo nyt tiedetään, että hallituksella on viimeistään puoliväliriihessä edessään ikäviä päätöksiä, ja sama koskee myös kuntia. Kuntien talousjohtajat ennakoivatkin talousnäkökymiensä nopeaa heikentymistä ja uusien sopeustoimien tarpeen voimakasta kasvua.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitus ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä.

Seuraavassa taulukossa on Valtiovarainministeriön laatima taulukko valtion toimenpiteiden vaikutukset kuntien ja kuntayhtymien talouteen miljoonissa euroissa.

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
-	-	Korotetaan maapohjan kiinteistöveron alaraja	108,0	0,0	108,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Indeksitarkistuksen hidastaminen	8,0	0,0	8,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Ikääntyneiden työtulovähennyksen uudelleenkohdentaminen	2,0	0,0	2,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Nostetaan matkakuluvähennyksen omavastuuta	9,0	0,0	9,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Kevennetään työn verotusta painottaen kevennystä pieni- ja keskituloisille	-4,0	0,0	-4,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Jatketaan kotitalousvähennyksen tilapäistä korotusta vuoteen 2024	-1,0	0,0	-1,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Korotetaan maatalouden tasausvaraus	-3,0	0,0	-3,0
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	Maatalouden vuokratulojen verotuskohtelun yhtenäistäminen (pellot&metsät)	-13,0	0,0	-13,0
Verot yhteensä			106,0	0,0	106,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
28.90.30	Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	Indeksijarru -1 %-yksikköä	-24,0	0,0	-24,0
28.90.35	Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä	Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien veromuutosten vaikutus yhteensä	2,0	0,0	2,0
VM yhteensä			-22,0	0,0	-22,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
29.10.20	Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot	Tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa	47,5	47,5	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen vähentäminen, pl. liikunnan koulutuskeskukset	-11,4	-11,4	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Kansanopistojen opistovuosi-koulutus	0,3	0,3	0,0
29.10.31	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin	Ruotsinkielinen maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus	0,8	0,8	0,0
29.20.21	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot	Oppimisen tuen vahvistaminen (HO 2023)	8,0	8,0	0,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
32.50.30	Valtion korvaukset kotoutumisen edistämisestä, arviomääräraha	Pakolaiskiintiön lasku 500 henkilöön/vuosi (HO 2023)	-1,0	-1,0	0,0
32.30.35	Valtion korvaus kunnille TE-palvelu-uudistuksen muutokulujen kattamiseen	Kuntien muutokulut	34,0	34,0	0,0
32.30.40	Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukeminen	Ulkorajamaakuntien kehittäminen	4,8	4,8	0,0
32.30.51	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut, siirtomääräraha 2v	Työllisyysmäärärahojen alentaminen	-4,8	-4,8	0,0
TEM yhteensä			33,1	33,1	0,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
	Työttömyysturvalain muutokset	Alustava arvio vaikutuksesta kuntien verotulokertymään (ilman työllisyysvaikutuksia)	-3,0	0,0	-3,0
	KEL- ja KHI-indeksiin sidottujen etuuksien (pl. jotkin etuudet) indeksikorotusten jäädytys	Vaikutus kuntien rahoitusosuuteen työmarkkinatuesta ja lastenhoidon tuista sekä arvio vaikutuksesta kuntien verotulokertymään (ilman työllisyysvaikutuksia)	-21,0	-41,0	20,0
STM yhteensä			-24,0	-41,0	17,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
35.10.31	Avustukset kuntien ilmastosuunnitelmiin	Kunnille asetettu velvoite laatia ilmastosuunnitelmat perutaan lakimuutoksella	-2,6	-2,6	0,0
35.20.31	Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen	Alennetaan avustusten määrä puoleen	-2,0	-2,0	0,0
35.20.55	Avustukset korjaustoimintaan	Alennetaan hissi- ja esteettömyysavustusten määrää	-0,9	-0,9	0,0
35.20.60	Siirto valtion asuntorahastoon, erityisryhmien investointiavustus	Alennetaan erityisryhmien investointiavustusten avustusprosentteja	-14,0	-14,0	0,0
YM yhteensä			-19,5	-19,5	0,0
Kaikki pääluokat yhteensä			114,7	13,7	101,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
29.90.51	Liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaolosuhteiden edistäminen	Poikkihallinnollinen Suomi Liikkeelle – ohjelma (HO 2023), alustava arvio	11,0	11,0	0,0
29.90.52	Valtionosuudet kunnille ja liikunnan koulutuskeskuksille	Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoituksen vähentäminen (liikunnan koulutuskeskukset, HO 2023)	-0,1	-0,1	0,0
29.91.50	Nuorisotyön edistäminen	Koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, uudelleenkohdennus (nettovaikutus)	1,3	1,3	0,0
-	Useita eri momenteja	Valtionavustusten tason alentaminen asteittain	-2,5	-2,5	0,0
OKM yhteensä			54,9	54,9	0,0

Momentin nro	Momentin nimi	Muutoksen syy	Vaikutus tuloihin	Vaikutus menoihin	Netto-vaikutus
31.10.31	Eräät avustukset	Alennetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen rahoitusta (HO 2023)	-0,5	-0,5	0,0
31.20.55	Julkisen henkilöliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	Harkinnanvaraisten ilmastoperusteisten toimenpiteiden rahoituksen poisto (HO 2023)	-13,3	-13,3	0,0
LVM yhteensä			-13,8	-13,8	0,0

Lähde: Valtiovarainministeriö, kuntatalousohjelma syksy 2023, Kuntaliitto pääekonomistin palsta

1.3 Talousarvion 2024 laatiminen

1.3.1 Laukaan kuntastrategia

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa. Laukaan kunnanvaltuusto hyväksyi 6.6.2022 § 24 kuntastrategian vuosille 2022-2030.

Strategia rakentuu kolmen pääperiaatteen varaan, jotka kuvaavat tavoiteltavaa toimintakulttuuria Laukaan kunnassa. Nämä kolme ”peetä” ovat 1) pidemmälle, 2) positiivisesti ja 3) palvelleen. Periaatteet on kuvattu tarkemmin seuraavassa kuvassa.

Periaatteiden lisäksi strategiassa on kolme keskeistä kärkiteemaa, jotka ovat 1) asukas, 2) henkilöstö ja 3) yrittäjät. Kullekin kärkiteemalle on asetettu kolme strategista tavoitetta sekä kuvattu tavoiteltua toimintakulttuuria kunkin kärkiteeman näkökulmasta. Strategisille tavoitteille on asetettu

mittarit, joiden toteutumista seurataan strategia-kaudella.

Strategiset tavoitteet ja niiden seuranta ja mittaminen on koostettu yhteen seuraavassa kuvassa. Strategian seuranta raportoidaan osana tilinpäätöstä.

Tavoitteet, seuranta ja mittaaminen

TAVOITTEET / asukas

- Sujuvat arjen kuntapalvelut
- Asumisen tavoitteellinen johtaminen
- Kestävä kuntatalous

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen

Asumisen ohjelma
Uuden ohjelman laatiminen
ja sen tavoitteet

TAVOITTEET / työyhteisöt

- Hyvinvoivat työyhteisöt
- Palvelukulttuurin kehittäminen
- Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Asiakas- ja asukastyytyväisyys
Palautteen hyödyntäminen

Henkilöstöhyvinvointikysely
Rekrytoinnin onnistuminen
Henkilöstön aloitteellisuus

TAVOITTEET / yrittäjät

- Laukaan profiilin nostaminen yritysmyönteisenä kuntana
- Nykyisten yritysten kasvuedellytysten mahdollistaminen
- Kehityshankkeet uuden liiketoiminnan synnyttämiseksi

Elinkeino-ohjelma
Ohjelman tavoitteet

Kuntabarometri
Laukaan sijoittuminen

Yritystytyväisyystutkimus
Palautteen hyödyntäminen

MUUT MITTARIT

Ilmasto-ohjelma
Strategisten hankkeiden toteutuminen

TALOUS

Tavoite: Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa.

1.3.2 Taloussuunnitteluprosessi

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu vuoden 2022 tilinpäätöksen, vuoden 2023 tilinpäätösennusteen ja taloussuunnitelmakautta koskevien talousennusteiden perusteella. Kunnanhallitus antoi talousarvion laadintaohjeen kokouksessaan 29.5.2023 § 145.

Elokuussa lautakunnilla oli mahdollisuus antaa esitykset talousarviokehityksen muutostarpeista. Kunnanhallitus käsitteli lautakuntien esitykset 4.9.2022 § 210. Kokouksessa käytiin läpi myös talousarvion laadintaohjeen antamisen jälkeen talousarvioraamin taustaolettamuksiin tulleet muutokset sekä vuodelle 2023 että vuodelle 2024.

Talousarvioraamin päivityksessä huomioitiin uudet päivitettyt sisäiset vuokrat, jotka muuttivat palvelualueiden määrärahoja olennaisesti.

Lisäksi sivistyslautakunta esitti kunnanhallitukselle sivistyksen palvelualueen raamiksi 56,7 miljoonaa euroa, mutta kunnanhallitus ei hyväksynyt esitystä vaan asetti sivistyspalveluiden raamiksi 55,9 miljoonaa euroa. Tekniselle palvelualueelle kirjattiin lisäksi tavoitteeksi 2,0 miljoonan euron myyntivoitto kiinteistökaupoista.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen kunnanhallitus ja lautakunnat vahvistavat talousarvion määrärahoihin perustuvat oman palvelualueensa käyttösunnitelmat tammikuun loppuun mennessä. Talousarvion vuosikellossa on huomioitu myös talousarviosta viestiminen kuntalaisille, esimiehille ja henkilöstölle sekä yrittäjille.

1.3.3 Keskeisiä tapahtumia ja painopistealueita vuodelle 2024

Laukaan kunnan talouden epätasapaino ja taseeseen kertyneet alijäämät määrittävät talousarviovuonna merkittävästi toiminnan painopistealueita. Syksyllä 2023 hyväksytty tasapainottamisohjelma sisältää useita merkittäviä toimenpiteitä ja

toimenpidekokonaisuuksia, joiden toteutusta valmistellaan vuoden 2024 aikana ja jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan toimintaan tulevina vuosina. Teknisten tukipalveluiden yhtiöittäminen, ruokapalvelun organisointi, vattipajan ja kuntaan tukityöllistämisen lakkauttaminen ja hallinnon

keskittäminen ovat toimenpiteitä, jotka näkyvät olennaisesti kunnan toiminnassa.

Talouden tasapainottamisen edistyminen ja onnistuminen ovat tärkeimpiä seurattavia mittareita, minkä lisäksi toimintaympäristön muutoksia on seurattava talouskehityksen näkökulmasta erityisen tarkasti. Laukaa on väestökehitykseltään tilanteessa, jossa luonnollinen väestönlisäys on loppunut, mutta toisaalta vuoden 2023 aikana kuntaan muutto on elpynyt edellisistä vuosista. Uusi väestönkasvu voi herkästi laukaista investointitarpeita palveluverkossa, minkä vuoksi väestönkasvu on tärkeä pystyä ennakoimaan ja hallitsemaan mahdollisimman tarkasti.

Talouden ollessa väliaikaisesti strategisesti määräävä tekijä on samalla huolehdittava, että kuntastrategia ohjaa toimintaa myös muilta osin vaikka taloudellisesti osasta tavoitteita ja toimenpiteitä joudutaan tinkimään tai niitä joudutaan lykkäämään.

Kunnan rooli ja tehtävät muuttuivat olennaisesti vuonna 2023, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa ja sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisvastuu poistui kun-

nalta. Varsinaisten sote-palveluiden lisäksi muutos vaikuttaa voimakkaasti useisiin eri tukipalveluihin ja lisäksi kuntaan jääneiden toimintojen on rakennettava uudenlaista yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Toimivien yhdyspintojen ja yhteistyön rakentaminen hyvinvointialueen kanssa on näkynyt suurella osalla organisaatiota vuonna 2023. Työ uuden kunnan roolin vakiinnuttamiseksi ja toimivan yhteistyön rakentamiseksi hyvinvointialueen kanssa jatkuu yhtenä keskeisenä painopisteenä vuonna 2024. Kunta sopeuttaa omaa toimintaansa uuteen rooliin hallinnon, tukipalveluiden ja päätöksenteon järjestämisen osalta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen julkisen sektorin rakenteita muuttaa työllisyyspalvelujen uudistus, joka toteutuu vuoden 2025 alusta lukien. Uudistuksessa työllisyyden hoidon vastuu siirtyy kokonaisvaltaisemmin kunnille. Laukaan kunta on mukana vuonna 2021 alkaneessa työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Kuntakokeilu auttaa Laukaan kuntaa valmistautumaan pysyvään rakenneuudistukseen. TE-uudistuksessa Laukaa on liittymässä pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueeseen, jonka isäntäkuntan on Äänekosken kaupunki.

1.3.4 Talouden tasapainottaminen

Laukaan kunnan taseeseen kertyi 2,7 miljoonaa euroa alijäämää tilinpäätöksessä 2022. Kuntalain mukaan taseeseen kertynyt alijäämä on katettava neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Siten Laukaan kunnan on katettava kertynyt alijäämä viimeistään vuonna 2027. Kuntalain mukaan kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Valtuusto tunnisti tarpeen tasapainottamiselle jo ennen vuoden 2022 tilinpäätöksen laatimista ja päätti 5.12.2022 § 53 käynnistää talouden tasapainottamisohjelman laatimisen. Päätöksentekohetkellä vuosittainen sopeuttamistarve näytti olevan noin 3 miljoonaa euroa, mutta pääasiassa hyvinvointialueuudistukseen liittyvät rahoitusleikkaukset ovat kasvattaneet sopeuttamistarvetta olennaisesti. Kunnanhallituksen talousarvio-ohjeessa 29.5.2023 § 145 tunnistettiin 8,5 miljoonan

euron pysyvä vuosittainen sopeuttamistarve, mikäli kuntien rahoitusjärjestelmää ei uudisteta. Tämän jälkeen yleisen taloustilanteen heikkeneminen sekä hyvinvointialueuudistuksen rahoitussiirtojen tarkastuslaskenta ovat edelleen heikentäneet tilannetta. Viimeisimpien painelaskelmien mukaan ilman erityisiä sopeutustoimenpiteitä taseen alijäämä kasvaisi vuoteen 2027 mennessä jopa 35 miljoonaan euroon.

Valtuuston valtuutuksen perusteella kunnanhallitus nimesi 16.1.2023 § 18 talouden tasapainottamisen ohjausryhmän, johon kuului edustus jokaisesta valtuustoryhmästä sekä valtuuston puheenjohtaja, kunnanhallituksen puheenjohtaja, kunnanjohtaja, talous- ja henkilöstöjohtaja ja henkilöstön edustaja. Ryhmä ohjasi talouden tasapainottamisohjelman valmistelua. Valmistelussa konsulttina oli FCG Oy, joka toimeenpani ohjausryhmän linjauksia ohjelman valmistelussa yhteistyössä viranhaltijoiden kanssa sekä toi kokemusta ja vertailutietoa muiden kuntien talousasioista.

Ohjausryhmä julkaisi esityksensä talouden tasapainottamisohjelmaksi 25.8.2023, minkä jälkeen henkilöstöllä ja kuntalaisilla oli mahdollisuus antaa kommenttejaan esitykseen ennen päätöksen tekoa. Kunnanhallitus käsitteli ohjelmaa 18.9.2023 § 225 ja esitti sitä valtuustolle hyväksyttäväksi vähäisin muutoksin. Valtuusto hyväksyi tasapainottamisohjelman vähäisin muutoksin 25.9.2023 § 37.

Tasapainottamisohjelma sisältää yhteensä 5,9 miljoonaa euroa taloutta pysyvästi vahvistavia toiminnallisia toimenpiteitä vuosille 2024-2026 ja kautuen. Ohjelma ei sisällä veronkorotuksia vaan veroratkaisuista päätetään erikseen. Toimenpiteistä noin 860.000 euroa toteutuu vuonna 2024, 3,1 miljoonaa vuonna 2025 ja loput 1,9 miljoonaa vuonna 2026. Vuoteen 2027 mennessä tasapainottamisohjelma sopeuttaa kunnan taloutta 16-17 miljoonaa euroa. Painelaskelmaan verrattuna sen lisäksi tarvitaan noin 18 miljoonaa euroa muita taloutta sopeuttavia toimenpiteitä.

Tasapainottamisohjelman lisäksi taloussuunnitelmaan sisältyy 1,0 %-yksikön kunnallisveroprosentin korotus vuodesta 2024 alkaen. Korotus kasvattaa verotuloja vuoteen 2027 mennessä 15,6 miljoonaa euroa.

Tasapainottamisohjelman ja veronkorotuksen lisäksi taloussuunnitelma sisältää 5,0 miljoonaa euroa satunnaisia tuottoja, jonka ennakoidaan syntyvät myyntivoittona sotekiinteistöjen myynnistä. Vaihtoehtoisesti kunnan on myytävä muuta omaisuutta tai toteutettava muita sopeutustoimenpiteitä vastaavan tulosvaikutteisen sopeutuksen toteuttamiseksi.

Edellä mainittujen sopeutustoimenpiteiden jälkeen kunnan tase on vuoden 2027 tilinpäätöksessä 1,5 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet sekä muut olennaiset taloutta sopeuttavat toimenpiteet talousarviovuodelle on kuvattu kunkin palvelualueen toimintasuunnitelmassa. Jokaisella palvelualueella on toiminnallisena tavoitteena viedä tasapainottamisohjelman mukaiset sopeuttamistoimenpiteet täytäntöön vaikuttavasti. Hallitus ja valtuusto seuraavat tavoitteiden toteutumista konserniraportoinnin yhteydessä. Tasapainottamisohjelma kokonaisuudessaan liitetään taloussuunnitelmaan, koska siinä on kuvattuna yksilöityjä toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi.

Henkilöstön esityksen talouden tasapainottamiseksi

Henkilöstöltä pyydettiin esityksiä talouden tasapainottamiseksi osana tasapainottamisohjelman valmistelua. Henkilöstön ehdotukset kerättiin verkkoalustalla, jossa ehdotuksen sai jättää joko nimettömänä tai omalla nimellään. Kaikki ehdotukset oli kaikkien nähtävillä ja henkilöstöllä oli myös mahdollisuus kommentoida tai tykätä muiden ehdotuksista. Tasapainottamisen ohjausryhmä käsitteli henkilöstön ehdotukset ja huomioi ne tasapainottamisohjelman valmistelussa. Pääosa henkilöstön ehdotuksista jakaantuivat kolmeen pääryhmään:

1. toteuttamiskelpoiset ehdotukset, jotka sisältyvät jo valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin,
2. toteuttamiskelpoiset ehdotukset, jotka eivät sisälly valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin ja

3. ehdotukset, joiden toteutus arvioitiin mahdottomaksi tai joilla ei arvioitu olevan olennaista taloudellista merkitystä

Osa ehdotuksista sisälsi useita erillisiä ideoita, jotka kuuluivat eri luokkiin. Lisäksi jätettiin ehdotuksia, jotka eivät kuuluneet yllä kuvattuihin ryhmiin ja ehdotuksia, joista jäi epäselväksi, miten niissä kerrottu toimenpide toteutettaisiin ja/tai vaikuttaisi talouteen.

Seuraavassa on koottuna henkilöstön ehdotusten sisältöjä edellä mainittujen pääryhmien alle. Joista ehdotusta sellaisenaan ei erikseen ole lueteltu, koska ehdotuksissa oli päällekkäisyyttä eivätkä ne olleet yhteismitallisia ja osa niistä ei ollut selkeästi otsikoituja.

Toteuttamiskelpoisia ehdotuksia, jotka sisältyvät jo valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin

Useat ehdotukset sisälsivät ideoita siitä, miten työyhteisöjemme toimintaa voisi kehittää, jotta hyvinvointi ja työn sujuvuus paranisivat. Ideoissa nostettiin esille:

- työhyvinvoinnin ottaminen keskeiseksi esimiestehtäväksi
- henkilöstöresurssien tehokas ja joustava käyttö myös yli palvelualueiden
- parhaiden käytänteiden tunnistaminen, jakaminen ja käyttöönotto
- kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamista-pausten käsittelyyn panostaminen, tavoitteena kiusaamisvapaat työyhteisöt
- työntekijöiden liikuntaan kannustaminen sekä työssä että vapaa-ajalla
- töiden tehostaminen oikeilla työkaluilla, järjestelmät tehokkaaseen käyttöön ja päällekkäisen tekemisen karsiminen

Nämä ehdotukset sisälsivät paljon hyviä ideoita ja keinoja edistää henkilöstötuottavuutta työyhteisöissä. Tasapainottamisohjelmaan sisältyy henkilöstöohjeistukseen, -johtamiseen ja työhyvinvointiin liittyviä toimenpiteitä yhteensä noin miljoonan euron edestä. Kaikkia edellä mainittuja toimenpiteitä tarvitaan tasapainottamisohjelman henkilöstöosion toimeenpanossa ja sen onnistumisessa. Henkilöstöjohtamiseen ja työhyvinvointiin liittyvien toimenpiteiden talousvaikutukset voivat parhaimmillaan olla tavoiteltua suuremmatkin, varsinkin pitkällä aikavälillä.

Lisäksi ehdotuksista nousi seuraavia jo ohjelmaan tai muuhun valmisteluun sisältyneitä ideoita

- varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan supistaminen
- ruokapalvelun järjestämiseen liittyvät ehdotukset (useita erilaisia ehdotuksia)
- Parkonniemen mökin myynti
- käytöstä poistunteiden kiinteistöjen myynti
- tapahtumien järjestämisen ja tapahtumiin osallistumisen vähentäminen
- kirjastoauton käytön vähentäminen
- sisäliikuntatilat maksullisiksi kaikille käyttäjryhmille
- paperisista julkaisuista luopuminen

Näiden osalta varhaiskasvatuksen kerhotoiminta on suunniteltu lopetettavaksi kokonaan, ruokapalvelun toiminnan järjestämisestä käynnistetään

selvitys, Parkonniemi ja useita käytöstä poistuneita kiinteistöjä on laitettu myyntiin, tapahtumajärjestämiseen varattuja määrärahoja on karsittu, kirjastosta on tarkoitus luopua kokonaan, liikuntatilojen maksullisuutta laajennetaan ja paperisten julkaisujen määrärahoja on karsittu.

Lisäksi henkilöstön ehdotuksissa oli ehdotettu kunnallisveroprosentin nostamista, joka sisältyy kunnanjohtajan talousarvioesitykseen.

Toteuttamiskelpoisia ehdotuksia, jotka eivät sisälly valmisteltuun tasapainottamisohjelmaan tai lautakuntien talousarvioesityksiin

Seuraavassa on listattu ehdotuksia, joita ei oltu sellaisenaan suunniteltu osaksi tasapainottamisohjelmaa tai lautakuntien talousarvioehdotuksia. Tasapainottamisohjelmaan kirjattiin tavoitteeksi saavuttaa vuosien 2024-2025 aikana yhteensä 70.000 euron pysyvät sopeutukset näitä toimenpiteitä hyödyntämällä.

- työnjohdon päivystyksen lopettaminen
- puistojen ja uimarantojen määrän vähentäminen ja yleisten alueiden hoitotason laskeminen
- oman yksikön talouden ymmärtäminen ja seuranta
- kilpailuttamatta ostamisen karsiminen
- järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen, tietohallinto käyttäjiä opastamaan
- liikuntatilojen aktiivisempi myynti ulkopuolisille
- biojätteen määrän vähentäminen, hävikkiruuan myynti
- henkilöstön joulumuistamisten lopettaminen
- tilakustannusten pienentäminen etätyötä hyödyntämällä
- koulukyytien kilometrirajan nostaminen

Näistä ehdotuksista vuonna 2024 sovelletusti toteutetaan työnjohdon päivystyksen ja henkilöstön joulumuistamisten lopettaminen. Työnjohdon päivystys lakkautettaisiin kunnan omana toimintana ja yhdistettäisiin vesihuollon päivystykseen. Kunta maksaisi vesihuoltoyhtiölle osan päivystyksen kustannuksista. Arvioitu säästö kunnalle on 20.000 euroa vuodessa. Henkilöstön muistamisista vähennetään 15.000 euron määräraha muistamiskäytänteitä olennaisesti muuttamatta. Säästö toteutettaneen joulumuistamista pienentämällä.

Vuodelle 2025 toteutettavista toimenpiteistä päätetään erikseen vuoden 2025 talousarvion yhteydessä.

Ehdotuksia, joiden toteutus arvioitiin mahdottomaksi tai joilla ei arvioitu olevan olennaista taloudellista merkitystä

Seuraavien ehdotusten osalta arvioitiin, että niiden talousvaikutukset jäävät marginaaliseksi tai niiden toteuttaminen on erittäin vaikeaa tai mahdotonta osana tasapainottamisohjelmaa.

- vain isoilla verkkotulostimilla tulostaminen

Ehdotus on toteuttamiskelpoinen, mutta sen talousvaikutusten arvioidaan jäävän pieneksi. Silti käytäntöjä tulostamisessa on syytä arvioida ja tutkia ja tulostamista keskittää suurille koneille ja tulostusmääriä pyrkiä minimoimaan.

- työajanseurantajärjestelmän käyttöönotto

Kunnassa ei ole käytössä yhtenäistä työajanseurantajärjestelmää. Uuden järjestelmän hankintaa valmistellaan. Järjestelmän odotetaan sujuvoittavan työajanseurantaa, mutta järjestelmäkustannukset huomioiden talousvaikutusten odotetaan olevan vähäiset.

- konsulttien käytön lopettaminen

Konsulttien ja muun ulkopuolisen palvelun käytön tarpeellisuutta tulee aina arvioida kriittisesti, mutta konsulttien käyttämisen lopettaminen kokonaisuudessaan ei ole kaikissa tapauksissa mahdollista tai ainakaan taloudellisesti järkevää.

- Kuntalan väistötiloista luopuminen

Kuntalan väistötilasta on tavoitteena luopua, kun soveltuva pitkäaikainen ratkaisu

työskentelytiloiksi löytyy. Väistötilan kustannukset ovat kuitenkin tilamäärään nähden maltilliset eikä edullisempaa ratkaisua toimistotilojen järjestämiseksi lyhyellä aikavälillä ole löydetty. Uuden Kuntalan valmistelutyöryhmä arvio tilannetta ja tekee tarvittaessa esityksiä päätöksentekoon.

- eläkeikäiset eläkkeelle

Työnantaja ei voi ilman irtisanomisperustetta pakottaa ketään jäämään eläkkeelle. Nykyisessä eläkejärjestelmässä työntekijä voi halutessaan jatkaa työskentelyä henkilökohtaisen eläkeiän täytyttyä. Palvelusuhde katkeaa vasta työntekijän täyttäessä 68 vuotta.

Muita huomionarvoisia ehdotuksia

- Sataman ja vanhan kuntalan tontin myynti

Satama-alueen myyntiä ei ole suunniteltu, mutta vanhan Kuntalan tontti on tarkoitus myydä, kun kunnan oma toiminta saadaan siirrettyä tontilta pois. Vanhan kuntalan paikalla on asemakaavassa kerrostalotontteja. Vanhalla kuntalan kiinteistön tasearvo kuitenkin pienentää odotettavissa olevaa myyntivoittoa, joten toimenpide ei merkittävästi vahvista kunnan taloutta.

- Vesihuoltoyhtiön myynti

Laukaan Vesihuolto Oy:n myyminen on periaatteessa mahdollista, mutta yhtiön myymisen talousvaikutukset kunnalle eivät välttämättä ole olennaiset, koska yhtiöllä on yli 16 miljoonaa euroa velkaa, joka huomioidaan kauppahinnan määrittämisessä. Vesihuoltoyhtiön myyntiin ei ole ollut poliittisesti halukkuutta.

1.3.5 Muutokset suhteessa talousarvioraamiin ja lautakuntien sekä kunnanjohtajan talousarvioesitykseen

Talousarvio on laadittu käyttötalouden osalta kunnanhallituksen asettaman talousarvioraamin mukaisena. Tämä luku täydentyy kunnanhallituksen talousarvioesitykseen.

Kunnanjohtajan talousarvioesitys on laadittu yhden prosentin tuloveron korotuksella, jotta talous saadaan tasapainotettua vallitsevissa haasteellisissa olosuhteissa.

Teknisellä palvelualueella kunnanjohtajan talousarvioesitykseen lisättiin 8000 euroa määrärahaa vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustuksiin. Lisäksi tilapalveluiden tulosityksikön myyntituotoista siirrettiin kiinteistöjen myyntivoitto 2.000.000 euroa satunnaisiin tuloihin.

Investointiohjelmassa uuteen kuntalaan kohdistuvaa investointimäärärahaa tarkennettiin. 30.000 euron määräraha karsittiin 15.000 euroon.

Kunnanjohtajan talousarviossa jokaiselle palvelualueelle päivitettiin sitoviin toiminnallisiin tavoitteisiin on lisätty kohta talouden tasapainottamisesta seuraavasti: talouden tasaoainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti. Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.

1.3.6 Väestö

Laukaa sijaitsee Keski-Suomessa Jyväskylän koillispuolella. Laukaan muut naapurikunnat ovat Hankasalmi, Konnevesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski. Laukaan kunnan pinta-ala on 825,59 km², josta 177,10 km² on vesistöjä. Laukaassa on neljä suurempaa taajamaa: asukkaita kuntakeskuksena toimivassa kirkonkylässä on 5.827, Leppävedellä 3.381, Lievestuoreella 2.300 ja Vihtavuorella 2.337. Haja-asutusalueella laukaalaisia asuu yhteensä 4.808.

Kunnassa asui vuoden 2022 lopussa 18.775 henkilöä. Väkiluku pieneni edellisestä vuodesta 13 henkilöllä. Laukaan väkiluku pieneni viidettä vuotta peräkkäin. Kuitenkin aikavälillä 2012-2022 asukasluku on kasvanut 294 asukkaalla. Eniten väestömäärä on kasvanut kirkonkylällä, yhteensä 542 asukkaalla. Väestön määrä on puolestaan vähentynyt eniten maaseutualueilla ja Lievestuoreella.

Laukaan kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Vuoden 2024 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.775 henkilöä, joka vastaa vuoden 2022 asukasmäärää.

0-14 –vuotiaita oli Laukaassa enimmillään yhteensä 4353 vuonna 2017. Ikäryhmään kuuluvien lasten määrä on vähentynyt vuoteen 2022 tultaessa 299 lapsella. 15-64 –vuotiaiden määrä on vähentynyt vuodesta 2012 yhteensä 779 henkilöllä. Yli 65-vuotiaiden määrä on puolestaan kasvanut 1095 henkilöllä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan kunnan väkiluvun kehitys alueittain ja ikäryhmittäin ajanjaksolla 2012-2022. Väkiluvun kehitystä ja muutoksia on havainnollistettu myös graafisesti Laukaan väkiluku ja muutokset 2012-2022 kuviossa.

Laukaan kunta

SUUNNITTELUALUEJAKO = TILASTOALUEJAKO		VÄKILUKU 31.12.										Muutos	
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2012-2022
SUURALUE	1 LAUKAA	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788	18775	294
TILASTOALUE	101 KIRKONKYLÄ	5285	5371	5449	5565	5586	5619	5656	5722	5791	5749	5827	542
Pienalueet	1 01 001 Kk-keskusta	1489	1527	1550	1548	1514	1516	1503	1536	1562	1581	1627	138
	1 01 002 Kk-pohjoinen	1893	1890	1884	1943	1949	1981	1991	2005	2018	2035	2019	126
	1 01 003 Kk-etelä	1578	1626	1691	1751	1790	1800	1835	1843	1883	1815	1872	294
	1 01 004 Kk-Roninmäki	54	57	58	57	58	57	56	64	54	56	60	6
	1 01 005 Kk-Asema	271	271	266	266	275	265	271	274	274	262	249	-22
TILASTOALUE	102 VIHTAVUORI	2270	2276	2277	2305	2315	2317	2323	2345	2335	2343	2337	67
Pienalueet	1 02 004 Vri-keskusta	1824	1832	1839	1865	1861	1855	1872	1884	1893	1891	1899	75
	1 02 005 Vri-ympäristö	288	294	280	283	273	280	285	300	286	289	284	-4
	1 02 006 Vri-Kuhankoski	158	150	158	157	181	182	166	161	156	163	154	-4
TILASTOALUE	103 LEPPÄVESI	3224	3237	3271	3293	3382	3409	3382	3374	3322	3349	3381	157
Pienalueet	1 03 006 Lsi-keskusta	2528	2543	2578	2594	2650	2663	2635	2642	2588	2607	2655	127
	1 03 007 Lsi-ympäristö	696	694	693	699	732	746	747	732	734	742	726	30
TILASTOALUE	104 LIEVESTUORE	2536	2534	2541	2521	2505	2475	2430	2387	2369	2357	2300	-236
Pienalueet	1 04 009 Lre-keskusta	2103	2103	2103	2081	2054	2036	2000	1967	1954	1952	1906	-197
	1 04 010 Lre-ympäristö	433	431	438	440	451	439	430	420	415	405	394	-39
TILASTOALUE	105 MAASEUTUALUEET	5093	5081	5084	5091	5085	5044	5012	4951	4913	4882	4808	-285
Pienalueet	1 05 011 Kuhaniemi	317	320	342	341	365	379	388	393	401	412	415	98
	1 05 012 Kärkkää	377	369	376	372	362	365	364	355	353	336	331	-46
	1 05 013 Vehniä	947	940	946	966	945	952	923	927	915	891	883	-64
	1 05 014 Valkola	478	464	448	437	430	423	422	399	402	421	422	-56
	1 05 015 Kuusa	642	655	643	631	644	628	613	604	598	588	557	-85
	1 05 016 Haapala	309	304	302	296	302	300	307	302	302	288	275	-34
	1 05 017 Äijälä	391	406	393	402	385	369	365	364	357	349	338	-53
	1 05 018 Lankamaa	256	252	251	246	238	236	236	234	226	223	211	-45
	1 05 019 Tarvaala	268	277	286	289	283	282	281	274	286	294	307	39
	1 05 020 Simuna	202	196	193	193	190	179	182	169	159	160	154	-48
	1 05 021 Vuontee	273	267	271	273	283	268	275	281	254	271	265	-8
	1 05 022 Savio	262	270	276	283	300	311	309	310	319	311	307	45
	1 05 023 Metsolahti	166	161	159	155	155	155	155	152	155	157	156	-10
	1 05 024 Hoho	205	200	198	207	203	197	192	187	186	181	187	-18
MUU	Tuntematon	73	89	87	90	97	114	124	124	93	108	122	49
													Muutos
	Ikäryhmät	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2012-2022
Ikävuodet	0-14 v	4076	4127	4228	4284	4343	4353	4300	4283	4175	4097	4054	-22
Ikävuodet	15-64 v	11467	11333	11238	11184	11150	11025	10941	10863	10778	10756	10688	-779
Ikävuodet	65 v ->	2938	3128	3243	3397	3477	3600	3686	3757	3870	3935	4033	1095
	%	15,9	16,8	17,3	18,0	18,3	19,0	19,5	19,9	20,6	20,9	21,5	6
Ikävuodet	joista yli 75 v	1156	1200	1237	1280	1283	1347	1330	1501	1571	1637	1737	505
	%	39,3	38,4	38,1	37,7	36,9	37,4	36,1	40,0	40,6	41,6	43,1	1,16
	% koko väestöstä	6,26	6,46	6,61	6,79	6,76	7,10	7,03	7,94	8,35	8,71	9,25	2,52

Lähde: Tilastokeskus, väestörakennetilasto

Syntyvyyden pieneneminen on valtakunnallinen trendi. Tilastokeskuksen laatiman kehitysennusteen mukaan Suomessa kuolisi vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Suomessa syntyisi 2060-luvulla enää alle 40.000 lasta vuosittain. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla.

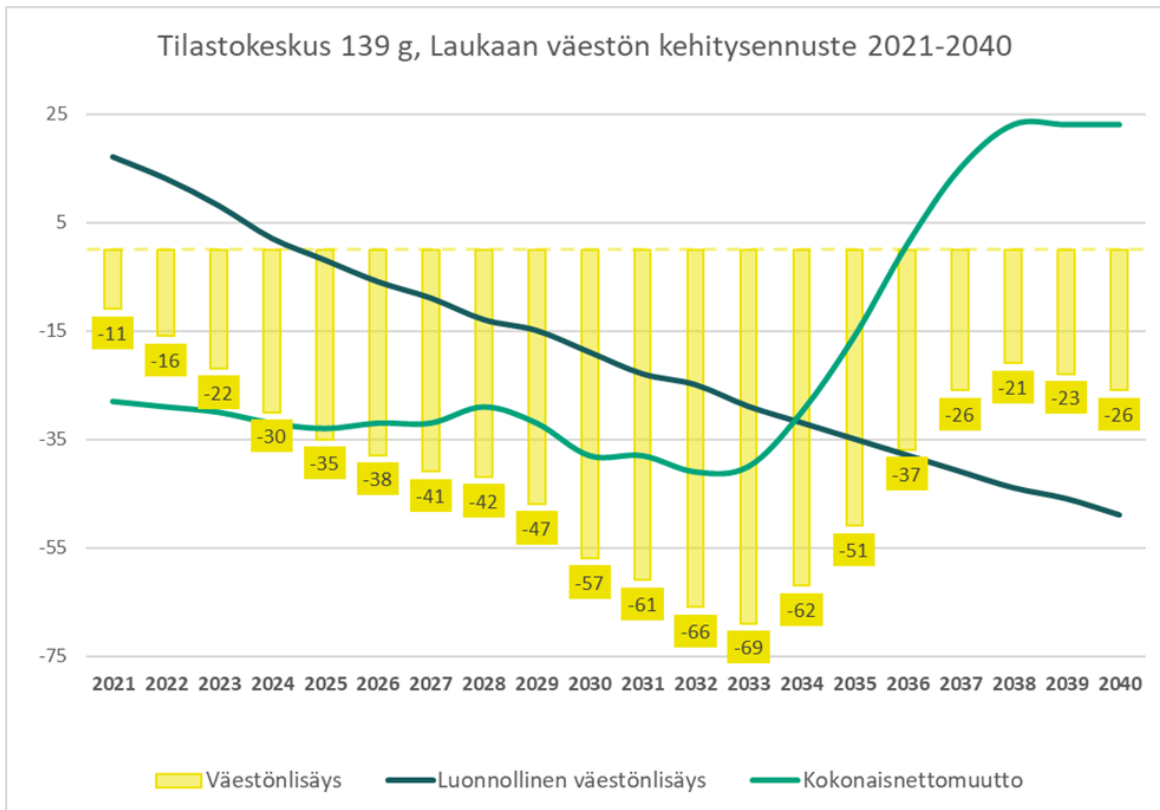
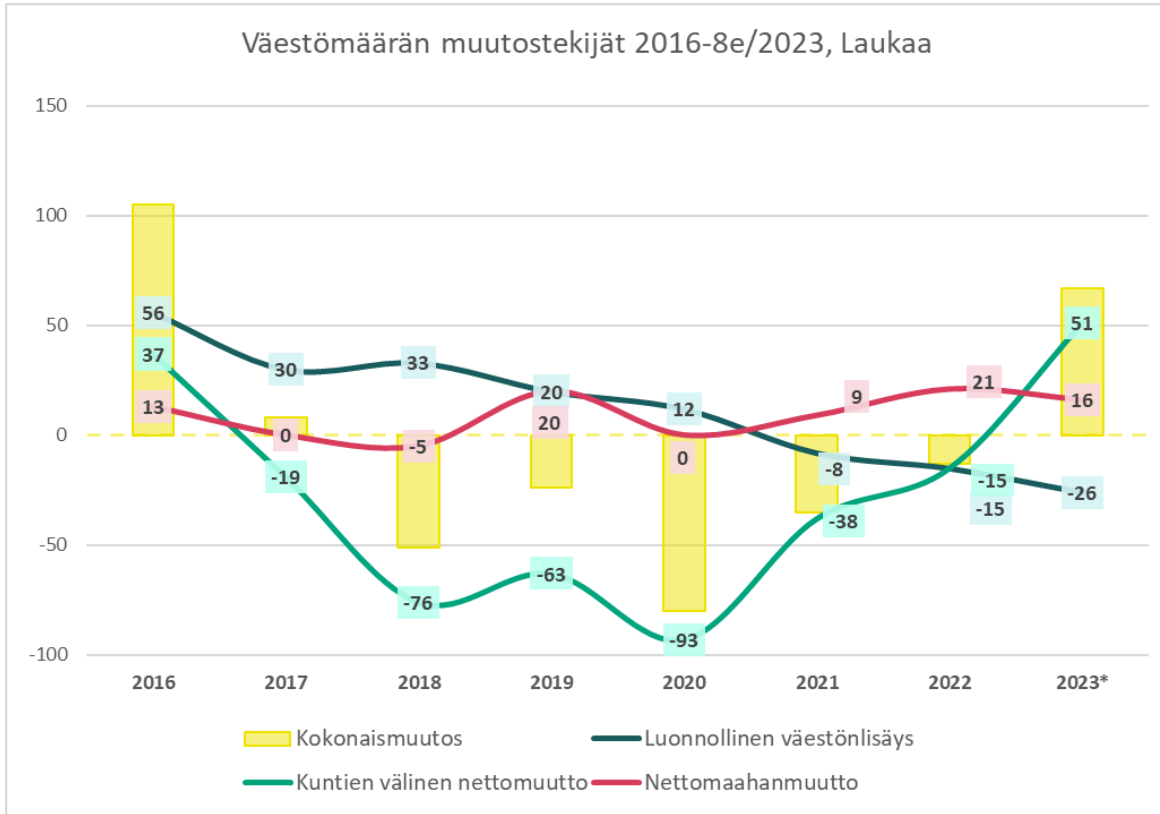
Keski-Suomen Liiton mukaan Keski-Suomen väestömäärä vuoden 2022 lopussa oli 272 437 henkilöä. Viimeisten 20 vuoden aikana maakunnan väestö on kasvanut 3,2 prosentilla eli 8 500 henkilöllä. Vuosi 2021 käänsi Keski-Suomen väestömäärän niukkaan kasvuun neljän laskevan vuoden jälkeen. Kasvu jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi väestömäärän laskiessa jälleen vuonna 2022. Väestöään kasvatti kolme kuntaa: Jyväskylä, Muurame ja Toivakka. Keski-Suomessa väestö on keskittynyt vahvasti Jyväskylän seudulle (189 399 asukasta, eli 69,5 % maakunnan väestöstä).

Väestön ikärakenne Keski-Suomessa noudattelee koko maan rakennetta. Sen sijaan kuntien välillä erot ikärakenteessa ovat merkittäviä. Vuonna 2022 lasten osuus vaihteli Luhangan 7,5 prosentista Uuraisten 24,3 prosenttiin, ja 65 vuotta täyttäneiden osuus Jyväskylän 19,1 prosentista Luhangan 42,8 prosenttiin. Keskusseudun kunnissa ikärakenne on muuta maakuntaa nuorempi.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan väkimäärän kehitys 2015-08/2023. Kuvioista nähdään, että kuten Suomessa yleisesti, myös Laukaassa luonnollisen väestönkasvun trendi on ollut laskeva. Tilastokeskuksen kehitysennusteesta nähdään, että luonnollisen väestönkasvun laskevan trendin ennakoidaan jatkuvan vuoteen 2040 saakka.

Kuntien välinen tulomuutto on kehittynyt Laukaassa alkuvuoden mittaan positiivisesti, sillä kuntien välinen nettomuutto on ollut elokuun loppuun mennessä +51 asukasta. Nettomaahanmuutto on ollut +16 asukasta ja luonnollinen väestönlisäys -26 asukasta. Kun tilastokeskuksen väkiluvun korjaus -3 asukasta otetaan huomioon, Laukaan väkiluku on kasvanut kuluvan vuoden aikana yhteensä 38 asukkaan verran.

Tilastokeskus ennakoii kokonainnettomuuton olevan Laukaassa noin -35 asukasta vuosien 2021-2033 välillä. Asukkaita arvioidaan muuttavan Laukaaseen enemmän kuin Laukaasta pois vuodesta 2036 lähtien. Laukaan väestön kehitysennuste 2021-2040 kuviossa on hahmoteltu väestönlisäyksen, luonnollisen väestönlisäyksen ja kokonaisuutensa tilannetta vuoteen 2040 saakka.

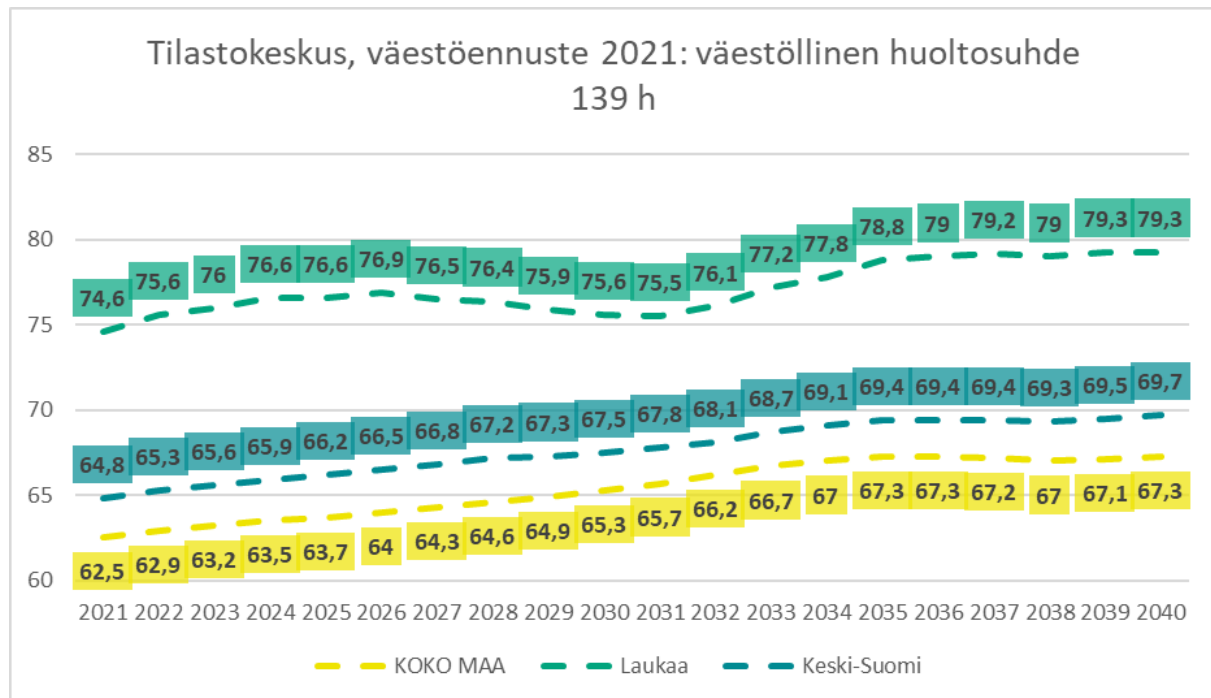

Väestöllinen huoltosuhde ilmoitetaan ei-työikäisten ja työikäisten määrien suhteena: kuinka monta ei-työikäistä kansalaista on kutakin työikäistä kohti jollakin määritellyllä alueella tai koko maassa. Väestötieteilijät laskevat suhdeluvun niin, että ei-työikäisiksi määritellään kaikki alle 15-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Työikäisiä ovat loput eli näiden rajojen väliin sijoittuvat. Kyse on siis lähinnä väestön ikärakenteen ja sen muutosten kuvaamisesta.

Laukaan väestöllinen huoltosuhde oli vuonna 2022 75,7, kun se koko maata tarkasteltaessa oli 62,3 ja Keski-Suomea tarkasteltaessa 64,7. Lau-

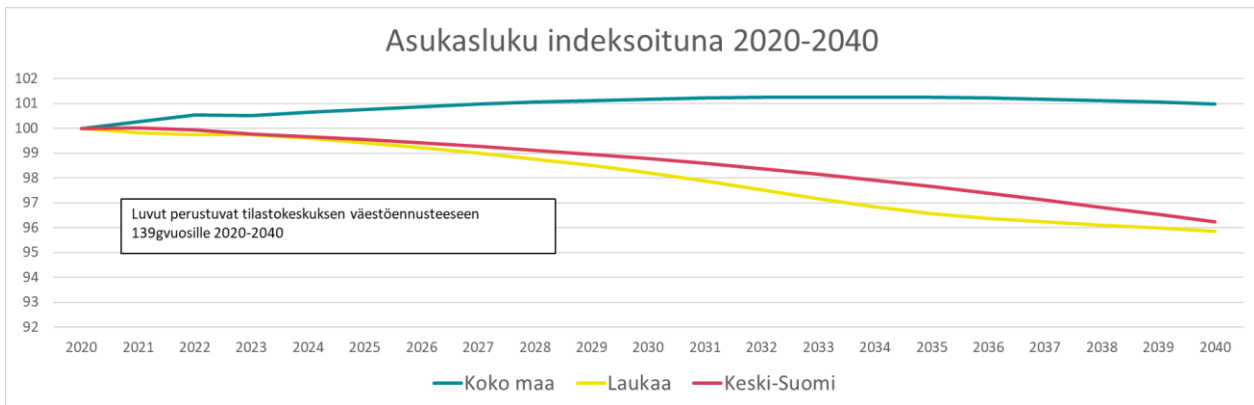
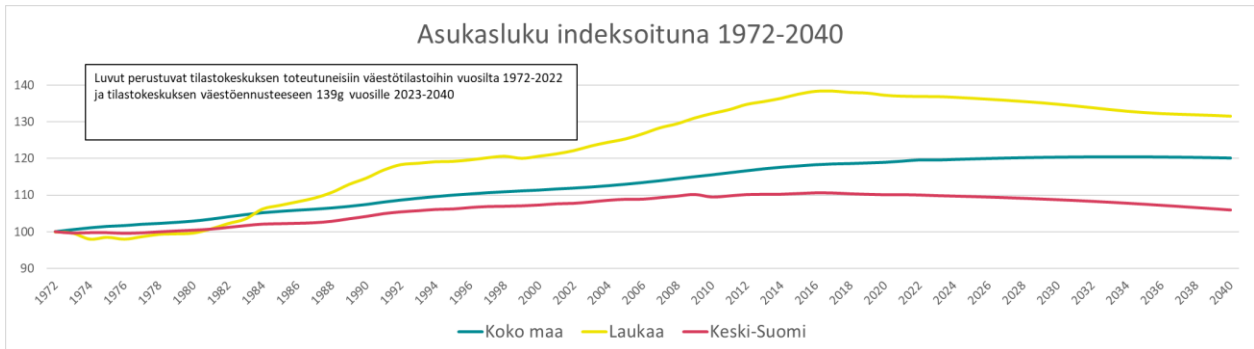
kaan väestöllisen huoltosuhteen ennakoidaan pysyvän huomattavasti Keski-Suomen ja koko Suomen huoltosuhdetta korkeammalla tasolla. Huoltosuhteen on ennakoitu kasvavan lähes 80:een tarkastelujakson päättyessä 2040.

Tilastokeskuksen mukaan Työikäisen (15–64-vuotiaiden) väestön määrä oli Suomessa suurimmillaan vuonna 2009, jolloin heitä oli maassamme 3,55 miljoonaa henkilöä. Vuosien 2010–2020 aikana työikäisten määrä on vähentynyt 136 000 henkilöllä. Seuraavan kahden vuosikymmenen vuoden aikana työikäisen väestön ennustetaan vähenevän hitaammin eli 76 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.

Seuraavissa kuvissa on esitetty Laukaan, Keski-Suomen ja koko maan asukasluvun indeksoitu kehitys vuosina 1972-2040 ja 2020-2040. Molempien kuvaajien ennustetiedot vuodesta 2023 alkaen ovat tilastokeskuksen väestöennusteen mu-

kaisia. Kuvaajat havainnollistavat, että pitkällä aikavälillä tarkasteltuna Laukaan väkiluku on edelleen suhteellisesti kasvanut vertailussa parhaiten, vaikka vuosina 2020-2040 asukasluku laskee vertailussa suhteellisesti eniten.

Laukaan uudessa kuntastrategiassa ei ole erillistä tavoitetta väestönkasvulle. Laukaan kunnassa väestönkasvusta huolehditaan muun muassa aktiivisella maankäyttö- ja elinkeinopolitiikalla. Vuoden

2024 talousarviossa väestön määräksi on arvioitu 18.775 henkilöä, joka vastaa vuoden 2022 asukasmäärää.

Työpaikat ja työssäkäynti

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimialatilastot niin työpaikkojen kuin työssäkäynnin mukaan, sekä työvoimatilasto. Tilastokeskuksen tuoreimman työssäkäyntitilaston 2021 mukaan Laukaassa oli 5.226 työpaikkaa ja työpaikkaomavaraisuus on 68,6 %. Toimialoja oli luokiteltu yhteensä 21, joista sosiaali- ja terveystilastot työllistivät eniten, yhteensä 1.131 henkilöä. Muista toimialoista teollisuus tarjosi 868 työpaikkaa, tukku- ja vähittäiskauppa 619 ja rakentaminen 518. Verrattuna vuoteen 2011 eniten kasvaneita toimialoja ovat

rakentaminen sekä tukku- ja vähittäiskauppa. Suurin pudotus työpaikkojen määrässä on ollut teollisuudessa ja maa-, metsä- ja kalataloudessa.

Viisi suurinta toimialaa, joilla laukaalaiset työskentelevät, ovat terveys- ja sosiaalipalvelut (1.430 henkilöä), teollisuus (1.238 henkilöä), tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen korjaus (813 henkilöä), rakentaminen (783) ja koulutus (566 henkilöä).

Vuonna 2021 Laukaassa oli 8.460 työvoimaan kuuluvaa asukasta. Työllinen työvoima oli 7.619

henkilöä, joka oli 247 henkilöä enemmän kuin edeltävänä vuonna. Koko Laukaan väestöstä työllisten osuus oli 40,6 %. Seuraavassa taulukossa on esitetty Laukaan työpaikat ja niiden kehitys 2008-

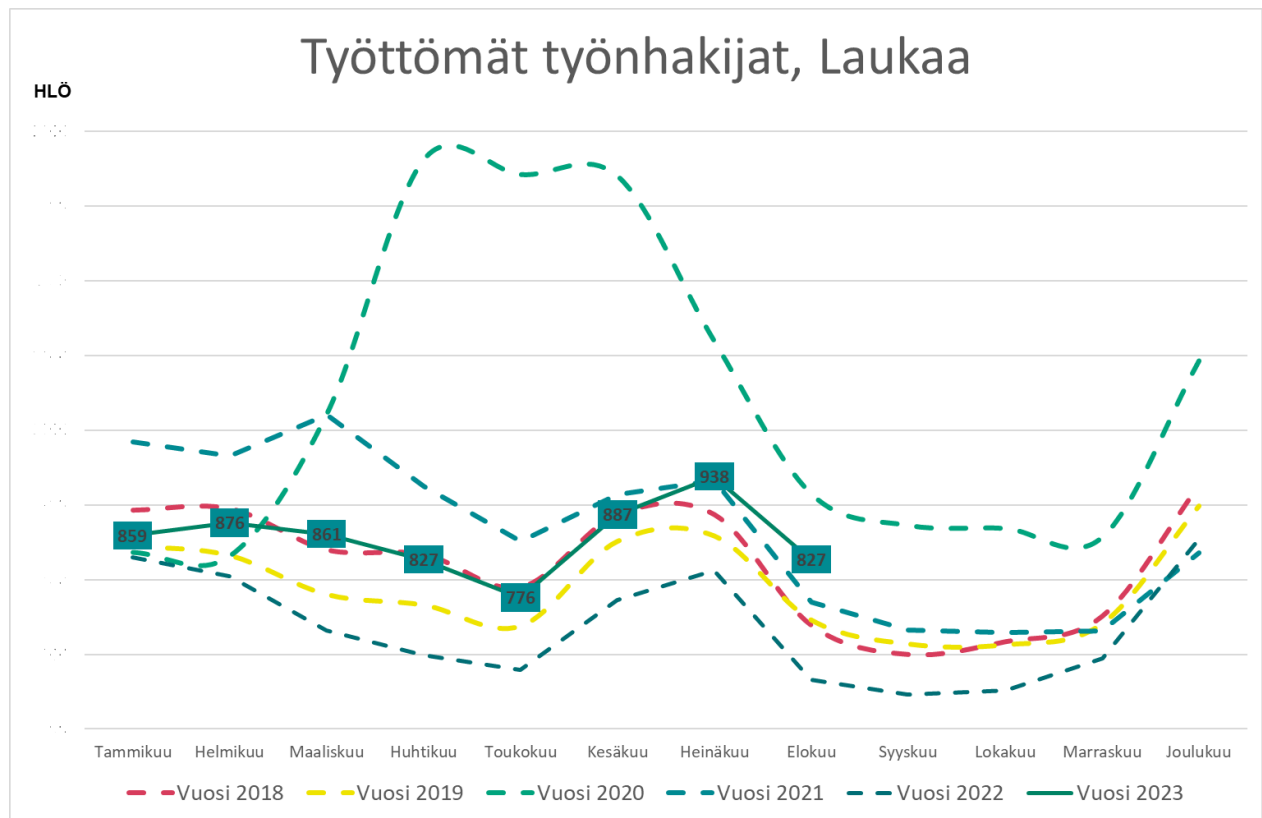
2021 toimialoittain, työllinen työvoima toimialoit-
tain ja työvoimatilaston mukaiset jakaumat.

TYÖPAIKAT 31.12. (115h 2021)														
Asukasluku	17763	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788
Toimiala	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	326	314	317	294	279	267	259	255	247	238	226	218	209	219
B Kaivostoiminta ja louhinta	11	12	13	13	13	11	6	6	5	5	5	5	3	3
C Teollisuus	1030	1040	1047	1036	927	877	892	888	881	953	951	913	846	868
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	9	3	6	8	9	12	9	13	14	11	11	15	9	9
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto y	27	26	26	28	25	27	22	25	24	29	27	30	27	24
F Rakentaminen	387	409	449	457	429	450	455	479	465	500	509	556	506	518
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ka	515	494	616	585	618	595	624	578	643	659	646	658	666	619
H Kuljetus ja varastointi	244	377	406	418	434	451	439	409	439	461	460	349	355	347
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	228	209	215	230	212	219	205	194	180	173	190	175	139	180
J Informaatio ja viestintä	17	13	12	14	26	24	25	22	26	18	17	28	24	24
K Rahoitus- ja vakuustointi	44	34	37	37	30	29	20	16	14	14	8	10	10	12
L Kiinteistöalan toiminta	40	31	32	28	31	30	35	28	29	24	19	23	24	24
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	202	174	204	180	189	195	192	203	210	196	176	150	145	140
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	224	241	268	310	302	329	323	313	323	345	366	371	295	300
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	339	287	230	145	167	185	178	195	190	190	174	208	128	107
P Koulutus	406	389	427	403	420	417	382	371	379	384	391	392	407	417
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1020	1046	1041	1108	1088	1011	1018	1012	1057	1101	1120	1025	1055	1131
R Taiteet, viihde ja virkistys	48	42	44	49	51	46	40	43	47	54	50	48	49	47
S Muu palvelutoiminta	132	134	125	126	129	133	127	116	117	125	113	122	116	110
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	3	4	5	7	38	41	48	59	52	67	26	38	27
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	66	96	101	111	122	104	106	110	92	107	128	118	99	100
YHTEENSÄ	5318	5374	5620	5585	5508	5450	5398	5324	5441	5639	5654	5440	5150	5226
TYÖLLINEN TYÖVOIMA 31.12. (115j 2021)														
Toimiala	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	341	321	315	301	296	275	262	252	252	242	242	233	212	221
B Kaivostoiminta ja louhinta	34	19	24	24	23	19	15	15	11	12	16	12	12	16
C Teollisuus	1600	1510	1487	1423	1369	1227	1216	1180	1193	1245	1213	1210	1156	1238
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	20	35	34	39	40	45	38	41	40	38	34	38	39	38
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto y	49	51	43	49	50	49	48	49	45	43	45	46	42	56
F Rakentaminen	684	655	680	715	669	685	680	677	762	769	782	773	763	783
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ka	762	752	772	814	800	806	764	779	792	827	858	840	830	813
H Kuljetus ja varastointi	385	368	382	392	389	375	369	378	397	403	423	419	366	368
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	249	236	244	273	254	249	238	222	248	251	255	243	200	223
J Informaatio ja viestintä	154	174	186	182	175	172	169	175	180	178	172	199	196	212
K Rahoitus- ja vakuustointi	79	75	76	79	78	73	70	65	63	60	52	55	56	56
L Kiinteistöalan toiminta	77	66	75	67	68	68	69	68	75	76	62	60	65	70
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	355	320	358	366	371	348	360	371	366	380	371	370	376	370
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	362	370	379	407	418	424	435	424	432	470	472	467	417	437
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus	442	349	370	376	362	347	351	351	324	330	322	352	326	327
P Koulutus	498	492	531	542	574	523	513	527	525	523	528	531	543	566
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	1192	1244	1251	1312	1291	1285	1282	1295	1324	1343	1387	1352	1385	1430
R Taiteet, viihde ja virkistys	75	78	79	70	79	82	70	62	64	74	79	86	76	82
S Muu palvelutoiminta	193	211	197	203	190	186	202	199	187	179	172	172	176	185
T Kotitalouksien toiminta työnantajina	3	4	3	3	8	38	41	34	48	39	40	25	37	28
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
X Toimiala tuntematon	66	97	101	111	122	105	106	110	92	107	128	118	99	100
YHTEENSÄ	7620	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619
TYÖVOIMATILASTO 31.12. (115b 2021)														
Asukasluku	17763	17975	18142	18286	18481	18588	18709	18865	18970	18978	18927	18903	18823	18788
Työvoima, henkilöä	8422	8454	8561	8664	8678	8622	8634	8592	8598	8518	8567	8497	8460	8460
Työlliset, henkilöä	7620	7427	7587	7748	7626	7381	7298	7274	7420	7589	7653	7601	7372	7619
Työttömät, henkilöä	802	1027	974	916	1052	1241	1336	1318	1178	929	914	896	1088	841
Työvoiman ulkopuolella, henkilöä	9341	9521	9581	9622	9803	9966	10075	10237	10372	10460	10360	10406	10363	10328
Työvoima / asukasluku %	47,41	47,03	47,19	47,38	46,96	46,38	46,15	45,54	45,32	44,88	45,26	44,95	44,95	45,03
Työpaikat / työllinen työvoima %	69,79	72,36	74,07	72,08	72,23	73,84	73,97	73,19	73,33	74,30	73,88	71,57	69,86	68,59

ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan elokuun 2023 lopussa Keski-Suomessa oli yhteensä 14.533 työtöntä työnhakijaa. Se on 957 eli 7,0 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin, mutta 1.926 henkilöä vähemmän kuin heinäkuun lopun tilanteessa. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on elokuun lopussa Keski-Suomessa 11,7 prosenttia ja Laukaassa 9,8 prosenttia. Laukaassa oli yhteensä 827 työtöntä henkilöä. Seuraavassa kuviossa on esitetty työttömien työnhakijoiden määrän vaihtelut

vuodesta 2018 vuoden 2023 elokuulle. Kuviosta nähdään, että työttömiä työnhakijoita on viime vuosia enemmän, jos lukuun ei lasketa koronavuotta 2020.

Työllisyyskatsauksen mukaan työttömien ja lomautettujen määrä on noussut vuoden takaiseen verrattuna Keski-Suomessa. Vähintään vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita on enemmän kuin vuosi sitten. Avoimia uusia työpaikkoja oli selvästi vähemmän kuin vuosi sitten.

1.3.7 Henkilöstö

Laukaan kunnan henkilöstöpolitiikka perustuu kuntastrategiaan. Henkilöstö on yksi kuntastrategian kolmesta kärkiteemasta. Strategian visiona ovat hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt. Kuntastrategian toimintaperiaatteet pidemmälle, positiivisesti ja palvelun on kuvattu henkilöstön näkökulmasta seuraavasti:

PIDEMMÄLLE

Meillä on aktiivinen rooli kuntalaisten hyvän arjen edistäjinä. Jokainen työyhteisön jäsen toimii tulevaisuuden Laukaan kehittäjänä. Välitämme henkilöstöstämme ja kehitämme henkilöstökulttuuriamme.

POSITIIVISESTI

Rakennamme yhdessä työ- ja toimintakulttuuria, josta voimme olla ylpeitä. Työyhteisömme ovat rohkeita, myönteisiä ja työntekijöitä arvostavia. Meidät koetaan kiinnostavaksi työnantajaksi.

PALVELLEN

Kehitämme tavoitteellisesti asiantuntijuuttamme ja palvelukulttuuriamme kuntalaistemme parhaaksi. Teemme työtämme parhaalla mahdollisella asenteella.

Strategiassa on lisäksi asetettu kolme tavoitetta henkilöstöä koskien. Tavoitteet ovat:

- 1) hyvinvoivat työyhteisöt
- 2) palvelukulttuurin kehittäminen
- 3) Laukaa houkuttelee lisää osaajia

Tavoitteiden toteutumisen mittareita ovat asiakas- ja asukastyytyväisyys, henkilöstön hyvinvointikyselyn tulokset, rekrytointien onnistumisen seuranta ja arviointi sekä henkilöstön aloitteellisuuden seuranta.

Strategian mukaisesti Laukaan kunnassa panostetaan henkilöstön työkykyyn ja osaamiseen sekä henkilöstöjohtamiseen. Onnistuneella henkilöstötuottavuuden johtamisella tavoitellaan samanaikaisesti hyvää työntekijäkokemusta ja taloudellista tehokkuutta. Työkykyjohtamisella ei tavoitella ainoastaan sairauspoissaolojen vähentymistä vaan hyvinvoinnin ja motivaation tuomaa työn tuottavuuden kasvua ja palvelun laadun parantamista. Osaamisen ja oppimisen johtamisella halu-

taan varmistaa henkilöstön kyky sopeutua jatkuvasti muuttuvaan työhön sekä tukea sitoutumista ja motivaatiota. Esihenkilöstön tuki kaikilla organisaation tasoilla on ensiarvoisen tärkeää strategian toimeenpanossa. Talousarviovuoden tavoitteena on edistää työhyvinvointia ja työkykyjohtamista talouden tasapainottamisohjelman henkilöstöjohtamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vuonna 2024 harjoitetaan tiukkaa, suunnitelmallista ja todelliset henkilöstötarpeet huomioon ottavaa henkilöstöpolitiikkaa. Kunnan taloudelliset paineet ovat kasvaneet, minkä vuoksi myös henkilöstösuunnittelussa tulee ottaa ensisijaisesti huomioon talouden tasapainottaminen. Syksyllä 2023 hyväksyttiin talouden tasapainottamisohjelma, jonka toimenpiteillä on olennaisia vaikutuksia henkilöstöön. Tasapainottamisohjelman toimenpitein kunnan henkilöstömäärä vähenee vuosien 2024-2026 aikana noin 100 henkilötyövuodella. Henkilöstövähennykset pyritään toteuttamaan luonnollisen poistuman ja liikkeen luovutusten muodossa ja näyttää siltä, että irtisanomisia ei tarvita. Lisäksi tasapainottamisohjelman toimenpiteet vaikuttavat joidenkin työntekijöiden tehtävänkuviiin ja työn organisointiin. Tasapainottamisohjelmaan liittyvät yhteistoimintaneuvottelut käytiin ennen ohjelman hyväksymistä syksyllä 2023.

Henkilöstön saatavuus on viime vuosien aikana selvästi heikentynyt ja erityisesti henkilöstön saaminen sijaistehtäviin, varahenkilöstöön sekä eräisiin asiantuntijatehtäviin on entistä haastavampaa. Ongelmat ovat pääosin alueellisia ja jopa valtakunnallisia eivätkä erityisesti Laukaan kunnasta riippuvaisia. Rekrytointiin ja työnantajakuvaan on kiinnitettävä silti entistä enemmän huomiota, jotta Laukaan kunta saa osaajia tulevaisuudessaan.

Vakinaisen henkilötyön määrän arvioidaan vuonna 2024 olevan 597,5 henkilötyövuotta. Eri-tyyppisiä määräaikaista on noin 223 henkilötyövuotta (sairaus- ja äitiyslomansijaiset, vuosiloman sijaiset sekä muut määräaikaiset). Henkilöstömäärän arvioidaan laskevan yhteensä noin 33 henkilötyövuodella vuoteen 2023 verrattuna. Suurin henkilöstömäärän vähennys tapahtuu vapaa-aikapalveluiden määräaikaaisessa henkilöstössä, minkä li-

säksi suurimmat vähennykset ovat elinkeinopalvelujen ja ympäristövalvonnan henkilöstössä. Varhaiskasvatuksen henkilöstömäärä kasvaa kunnan toiminnaksi syksyllä 2023 siirtyneistä varhaiskasvatussyksiköistä johtuen.

Vuoden 2024 talousarviossa henkilöstökulut ovat 40,4 miljoonaa euroa eivätkä ne euromääräisesti kasva vuoden 2023 tilinpäätösnusteeseen verrattuna.

Kunta-ala sai uudet virka- ja työehtosopimukset vuonna 2022 ja ne ovat voimassa 30.4.2025 asti.

KOKO KUNTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	568,85	589,25	597,50	581,75	576,75
Määräaikaiset	282,00	264,50	223,00	209,25	209,25
Yhteensä	850,85	853,75	820,50	791,00	786,00

Avoimeksi tulevien tehtävien täyttäminen

Viran tai tehtävän tullessa avoimeksi sen täyttämisen tulee valmistella tarkoin yhteistyössä palvelualueen ja henkilöstöhallinnon kesken. Tehtävää ei välttämättä täytetä samalla nimikkeellä ja tehtävillä kuin aiemmin, vaan henkilöstörakennetta muutetaan organisaation todellisia tarpeita vastaavaksi. Ennen tehtävän täyttöprosessin käynnistämistä on tärkeää tarkistaa, että tehtävästä on laadittu tehtäväkuvaus ja tehtävän vaativuuden arviointi, johon palkkaus perustuu.

Ennen vakanssien täyttämistä on saatava täyttölupa. Täyttöluvan saamiseksi noudatetaan seuraavia periaatteita:

Talousarvion henkilöstösuunnitelma on kunnanhallitukseen nähden sitova. Henkilöstösuunnitelma on sitova myös suunnitelmavuosien osalta siten, että toistaiseksi voimassa olevan tehtävän täyttö lasketaan myös suunnitelmavuosien henkilötyövuosiin. Jos tehtävän täyttäminen vuonna 2024 voi aiheuttaa henkilöstösuunnitelman henkilötyövuosien ylityksen vuonna 2026, tulee asia käsitellä henkilöstösuunnitelman muutoksena kunnanhallituksessa.

Täyttölupakäytäntö on tiiviisti yhteydessä talousarviossa esitettävään henkilöstösuunnitelmaan. Toistaiseksi voimassa olevan työsuhteisen henkilöstön ja virkasuhteisten opettajien täyttöluvan

Talousarviossa on huomioitu sopimuksen mukaiset palkankorotukset. Korotusten arvioidaan nostavan palkkakustannuksia noin 1,2 miljoonaa euroa, mitä vastaava palkkakustannusten vähennys toteutuu henkilöstömäärää vähentämällä.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu koko kunnan henkilöstömäärää henkilötyövuosissa mitattuna vuosina 2022-2026. Tulosityksikkökohtaiset henkilöstösuunnitelmat esitetään tulosityksiköiden toimintasuunnitelmien yhteydessä.

myöntää lähtökohtaisesti palvelualuejohtaja. Muihin toistaiseksi voimassa oleviin virkasuhteisiin täyttöluvan myöntää kunnanhallitus.

Hallintosäännön mukaan virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kunnanhallitus. Lisäksi kunnanhallitus päättää virkojen nimikkeisiin liittyvistä muutoksista. Mikäli avoimeksi tulleeseen virkaan tehdään muutoksia ennen täyttämistä, on kunnanhallituksen päätettävä näistä muutoksista täyttöluvan myöntämisen yhteydessä tai ennen sitä.

Henkilöstösuunnitelman mukainen toistaiseksi voimassa oleva työsuhteisen tehtävän tai virkasuhteisen opettajan tehtävän täyttö, jonka yhteydessä ei tehdä muutoksia virkaan, edellyttää täyttöluvan kyseisen palvelualueen johtajalta. Täyttölupa haetaan Kuntarekry-tietojärjestelmässä täyttölupatoimintoa käyttäen.

Henkilöstösuunnitelmasta poikkeava tehtävän täyttö edellyttää käytännössä henkilöstösuunnitelman muutosta. Tällöin henkilöstösuunnitelman muutos tulee saattaa kunnanhallituksen hyväksyttäväksi, minkä jälkeen palvelualuejohtaja voi myöntää täyttöluvan tehtävään edellä kuvatusti. Mikäli sekä muutetaan henkilöstösuunnitelmaa, että perustetaan virka tai tehdään muutoksia virkaan, voi kunnanhallitus myöntää samalla täyttöluvan virkaan.

Työsuhteisista tehtävistä ei pidetä Laukaan kunnassa erillistä rekisteriä. Siten työsuhteisia tehtäviä ei perusteta tai lakkauteta. Työsuhteisiin tehtäviin ei siten tehdä muutoksia vaan jokainen työsuhde on niin sanotusti uusi tehtävä. Näin työsuhteisen henkilöstön tehtäväkuvauksia voidaan tarvittaessa joustavasti muuttaa henkilövaihdosten yhteydessä.

Täyttölupaa ei tarvita, jos kyseistä tehtävää koskevan täyttöluvan myöntämisestä on kulunut alle kaksi vuotta ennen tehtävän avoimeksi tuloa ja kyseisessä tehtävässä ja työyksikön/toimialan toiminnassa ei ole viimeisen täyttöluvan jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia. Tällöin tehtävän täyttämiseksi tarvittavan harkinnan tekee vakinaisen henkilön valinnan suorittava esihenkilö (yksi yli yhden). Esihenkilön tulee kirjoittaa rekrytointipäätökseen selvitys siitä, että täyttötarpeen perusteellinen harkinta on tehty. Tällä käytännöllä pyritään joustavoittamaan rekrytointia rutiinimaisissa tilanteissa, mutta samalla varmistetaan riittävä vakinaisen täyttötarpeen selvittely.

Määräaikaiset tehtävät

Kun tehtävä on luonteeltaan määräaikainen (esim. vakinaisen henkilön sijaisuus tai muu määräaikainen tehtävä) tai on perusteltu syy täyttää vakinaisen avoimeksi tullut tehtävä määräaikaisesti luvan antaa valinnan suorittavan henkilön lähin esimies. Täytön edellytyksenä on, että se on hyväksytyt henkilöstösuunnitelman mukainen ja tarvittavaa henkilöstöresurssia koskeva määräraha on varattu talousarvioon.

Usein toistuvissa välttämättömissä rutiininomaisissa tilanteissa erillistä lupaa ei tarvita. Tällaisia ovat esimerkiksi tilanteet, joissa tiettyyn henkilöstömitoitukseen kuuluvan työntekijän sairastuttua on välttämätöntä palkata sijainen, jotta riittävä mitoitus turvataan. Näitä toistuvia tilanteita varten tulee olla sovittuna tulosyksikön sijaisten ottamisen periaatteet, jotka palvelualuejohtaja on hyväksynyt.

Mikäli vakanssien täyttöä koskevat periaatteet muuttuvat ja poikkeavat näistä periaatteista hallintosäännössä, noudatetaan hallintosääntöä.

2 LAUKAAN KUNNAN TALOUDEN KOKONAISUUS PÄÄPIIRTEISSÄÄN

2.1 Laukaan kunnan talouden keskeiset tapahtumat ja tunnusluvut

Seuraavassa tarkastellaan talouden keskeisiä tunnuslukuja vuoden 2024 talousarviosta ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta.

Vuonna 2024 Laukaan kunnan:

- vuosikate on 3,1 miljoonaa euroa
- tilikauden tulos on tappiollinen 2,7 miljoonaa euroa
- investointien määrä on bruttona 5,1 miljoonaa euroa ja nettona 5 miljoonaa euroa. Investointien tulorahoitusprosentti on 61,1 prosenttia.
- lainakanta pienenee 0,8 miljoonaa euroa ja lainakanta vuoden 2024 jälkeen on 111 miljoonaa euroa eli 5.911 euroa asukasta kohden.

Vuoden 2024 talousarviossa toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus eli toimintakate on -55,7 miljoonaa euroa. Se on 157.200 euroa (0,3 %) enemmän kuin vuoden 2023 muutetussa talousarviossa. Toimintakulut kasvavat 4,6 miljoonaa euroa (5,6 %). Toimintakulujen kasvuun vaikuttaa sisäisten vuokrien uudistus ja KVTES:in mukaiset palkan korotukset. Sisäiset vuokrat nousevat yhteensä 5,3 miljoonaa euroa. Laukaan kunnan toimintatuotot kasvavat 4,4 miljoonaa euroa (16,4 %) kuluva-

vuodesta. Myös toimintatulojen kasvuun vaikuttaa sisäisten vuokrien uudistus. Sisäisten vuokrien uudistuksella on nollavaikutus kunnan kokonaistalouteen.

Sopeutusohjelman mukaiset sopeutukset 0,86 miljoonaa euroa sisältyy edellä mainittuihin lukuihin. Lisäksi palvelualueet ovat sopeuttaneet toimintaansa muilla toimenpiteillä, joita on kuvattu kunkin palvelualueen osalta kappaleessa 3.

Taloussuunnitteluvuosien meno, ja tulokehitys on arvioitu inflaatiokehitysarvion 1,6 % - 2 % mukaisesti. Palkkakulut on arvioitu ansiotasoindeksillä 3,6 % - 4 %. TE-uudistuksen vaikutukset on arvioitu menojen ja valtionosuuksien lisäyksenä vuodelle 2025 ja siitä eteenpäin. Sopeutusohjelman mukaiset sopeutukset on kirjattu taloussuunnitelmaan vuosille 2025-2026.

Seuraavassa kuviossa on esitetty Laukaan kunnan toimintakulujen 87,3 miljoonaa euroa jakautuminen vuoden 2024 talousarviossa. Konsernihallinto muodostaa 10 prosenttia kunnan toimintakuluista, sivistyspalvelut 67 prosenttia ja tekniset palvelut 23 prosenttia. Kuvioista huomataan perusopetukselle ja varhaiskasvatukselle kohdistuvan yli puolet (58 %) kunnan toimintamenoista.

Toimintakulujen jakautuminen 2024 toimintakulut yhteensä 87,3 milj. €

Vuoden 2022 lopussa Laukaan kunta kääntyi kumulatiivisesti 2,7 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Alijäämä tulee kattaa vuoden 2027 loppuun mennessä. Haastavassa suhdannevaiheessa, korkokulujen noustessa ja valtionosuuksien tason pudotessa tilanne on vakava, ja vaadittavat sopeutus-toimenpiteet ovat mittavat.

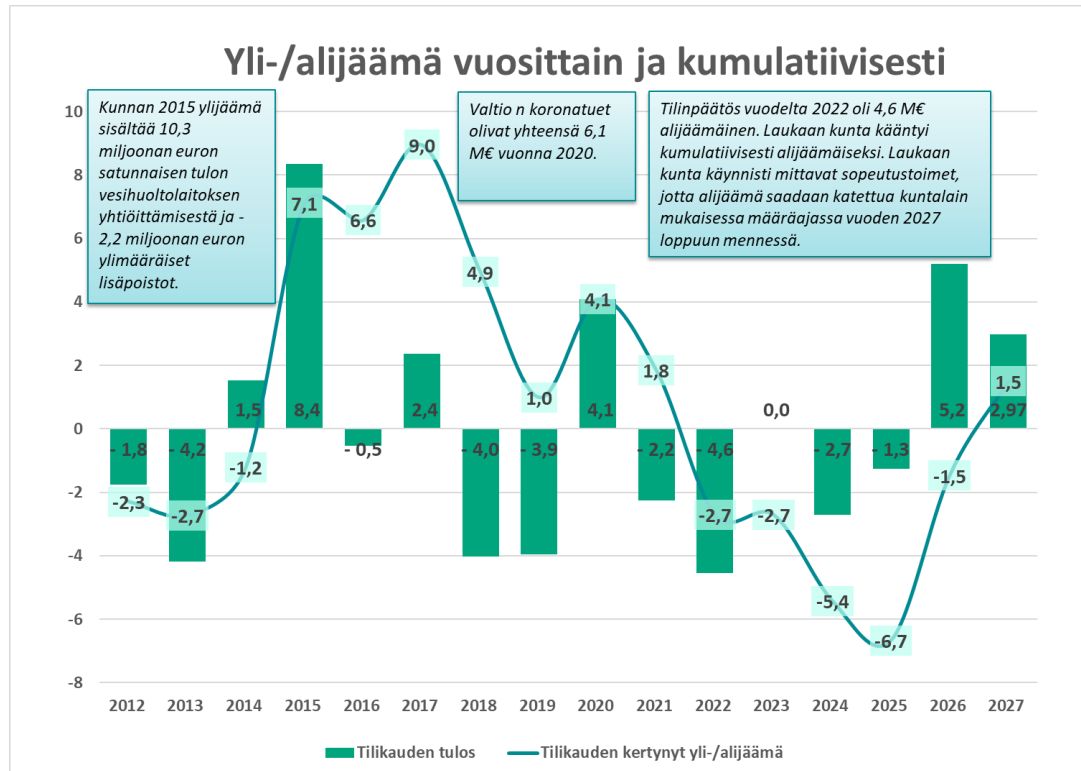
Sopeutustoimenpiteet jakautuvat vuosille 2024-2026. Vuonna 2024 sopeutustoimenpiteitä tehdään 0,86 miljoonaa euroa, vuonna 2025 3,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 1,9 miljoonaa euroa. Sopeutusohjelmalla tavoitellaan noin kuuden miljoonan euron pysyvää vuosittaista sopeutusta.

Kuuden miljoonan euron sopeutusohjelman toteuttaminen ei kuitenkaan riitä kattamaan valtionosuuksien jyrkkää laskua, korkojen nousua ja inflaation vaikutusta toimintamenojen kasvuun. Kunnanjohtajan talousarvioesitys on valmisteltu

tästä johtuen yhden prosentin korotuksella tuloveroihin. Lisäksi vuoden 2024 talousarvioon sisältyy kaksi miljoonaa euroa satunnaisia tuloja omaisuuden myynnistä. Vuodelle 2026 on budjetoitu omaisuuden myyntiä kolmen miljoonan euron arvosta. Edellä kuvatuista toimenpiteistä huolimatta vuoden 2024 tulokseksi talousarviossa muodostuu 2,7 miljoonaa euroa tappiota. Taloussuunnitteluvuosien talous tulee olemaan tiukka, ja toimenpiteissä on onnistuttava, jotta alijäämä saadaan katettua vuoden 2027 loppuun mennessä.

Seuraavassa kuviossa on esitetty kunnan yli-/alijäämä vuosittain ja kumulatiivisesti. Vuodet 2024 ja 2025 ovat tappiollisia. Kun sopeutusohjelma on täysimääräisesti viety läpi, vuosien 2026 ja 2027 ennakoidaan olevan ylijäämäisiä. Vuoden 2027 lopussa kertynyttä ylijäämää on taloussuunnitelman mukaan 1,5 miljoonaa euroa.

Vuoden 2024 investointien bruttomenot ovat yhteensä 5,1 miljoonaa euroa. Investointimenoja vastaan arvioidaan saatavan omaisuuden myyntituloja 55.000 euroa ja rahoitusosuuksia 95.000 euroa, jolloin nettoinvestoinniksi muodostuu 4,97 miljoonaa euroa. Investointien määrä on edellisistä vuosia pienempi, ja säilyy 4-5 miljoonan euron tasolla vuoteen 2027 saakka.

Vuosina 2013–2022 kunta on investoinut 128,8 miljoonaa euroa, eli keskimäärin 12,9 miljoonaa euroa vuodessa. Investoinneilla on vastattu väestönkasvuun ja ikärakenteen muutoksen myötä tulleeseen palvelutarpeen kasvuun. Investoinneissa näkyy kasvun lisäksi Laukaan hajanainen yhdyskuntarakenne, sillä investointeja on tehty samanaikaisesti eri taajamiin ja maaseutualueille. Suurin investointihanke on ollut Vihtavuoren koulukeskushanke, joka on kustannuksiltaan 25,4 miljoonaa euroa. Toinen mittava hanke on edellä mainittu leasingrahoitteinen Koulunmäen koulukeskushanke.

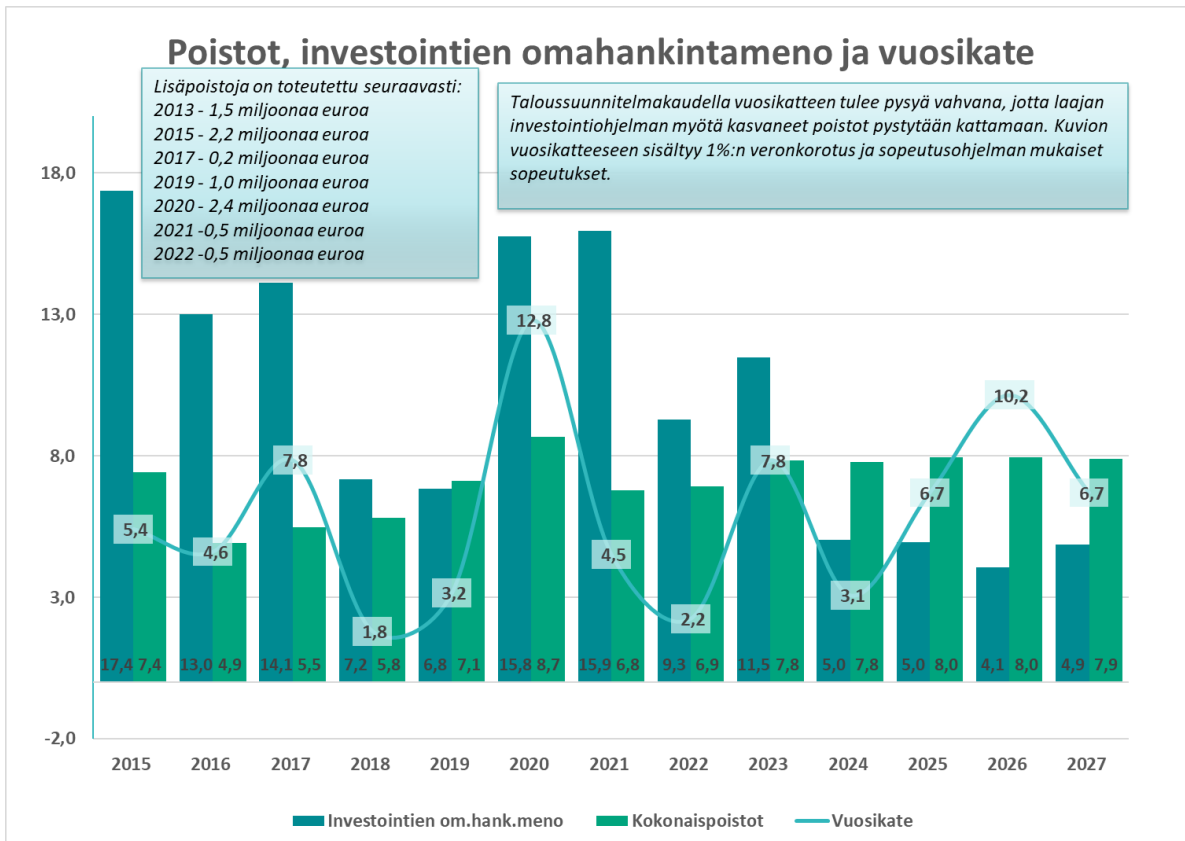
Laukaan kunnan kiinteistöt ovat keskimääräisesti hyväkuntoiset, ja korjausvelan määrää tarkasteltaessa Laukaa sijoittuu kuntien vertailussa huomattavasti keskimääräistä paremmalle sijalle. Jotta poistotaakasta ja korkokuluista ei tulisi liian

suuri rasite, 2020 –luvun aikana investointien määrän tulee laskea, ja investoinneista johtuvaa velkamäärää voidaan alkaa lyhentää. Vuosien 2013–2022 investoinneista noin 52,5 % rahoitus on tulo-rahoitusta ja noin 47,5 % velkarahaa.

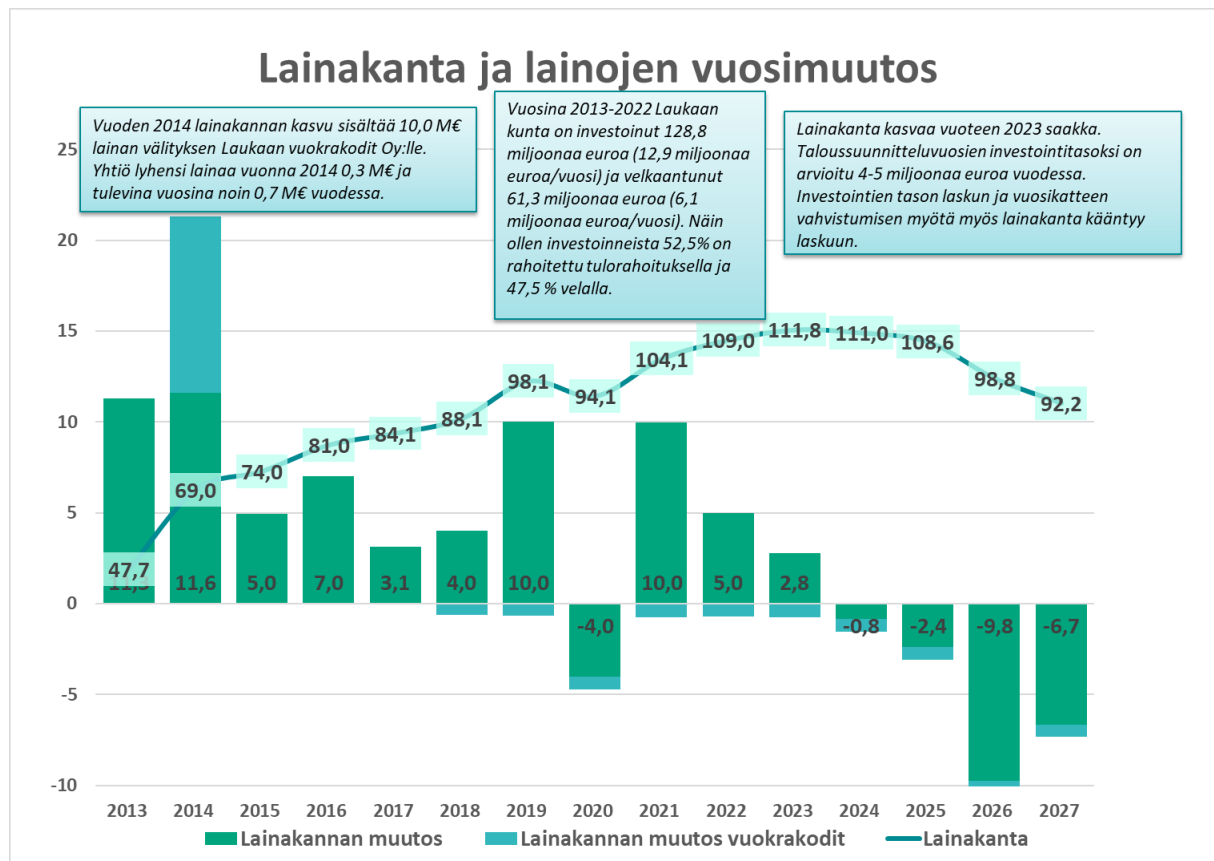
Laukaa lyhentää lainojaan 0,8 miljoonaa euroa vuonna 2024. Lainakanta on vuoden lopussa 111 miljoonaa euroa, eli 5.911 euroa asukasta kohden. Kunnan lainakantaan sisältyy myös Laukaan Vuokratyöyhtiölle myönnettyt lainat. Vuokratyöyhtiön lainamäärä vuoden 2024 lopussa on noin 2,9 miljoonaa euroa, eli 156 euroa asukasta kohden. Vesihuoltoyhtiön 31.12.2025 erääntyvän bullet-lainan määrä puolestaan on 15,265 miljoonaa euroa, eli 813 euroa asukasta kohden.

Seuraavissa graafeissa on kuvattu keskeisten talouden tunnuslukujen kehitys miljoonina euroina. Vuoteen 2022 saakka luvut perustuvat toteutuneisiin tilinpäätöstietoihin, vuoden 2023 luvut voimassaolevan muutetun talousarvion lukuihin ja vuosien 2024–2027 luvut talousarvion ja taloussuunnitelmaan. Taloussuunnitteluvuosien luvut sisältävät toimintakatteen sopeutuksia, tulovero-

prosentin noston yhdellä prosentilla ja omaisuuden myynnin 2 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 3 miljoonaa euroa vuonna 2026.

Laukaan kunnan vuosikatteen, poistojen ja investointien omahankintamenojen kehitys.

Laukaan kunnan lainakannan kehitys ja vuosittaiset muutokset 2013-2027

2.1.1 Verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö ja yhteisöverosta. Verotuloilla on merkittävä vaikutus kunnan talouteen, sillä vuosikatteeseen sisältyvistä ulkoisista tuloista 63,1 % kertyy verotuloista. Talousarvio vuodelle 2024 ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma on laadittu yhden prosenttiyksikön tuloveroprosentin korotuksella. Tuloveroprosentti on näin ollen 9,9 %. Kiinteistövero prosentit pysyvät ennallaan.

Tuloveroennuste

Kuluvan vuoden verokertymä on vahva johtuen sote-uudistukseen liittyvistä verohännistä. Kun vielä vanhojen kunnallisveroprosenttien ja yhteisöverotulojen jako-osuuksien mukaisesti tilittyvät verotulot poistuvat, jää kuntatalouden menojen ja tulojen välille kasvavaa epätasapainoa.

Tuloveroprosentin korotuksesta johtuen Laukaan kunnan kunnallisveron määrä on 3,4 miljoonaa euroa korkeampi vuonna 2024. Veronkorotus vaikuttaa vuosina 2025 3,9 miljoonaa euroa ja

vuonna 2026 4,1 miljoonaa euroa. Yhteensä verotuloja ennakoidaan kertyvän vuonna 2024 45,8 miljoonaa euroa, joka on 1,8 miljoonaa euroa (4,2 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Jos tuloveroprosenttia ei koroteta, kunnallisverokertymän ennakoidaan olevan reilun miljoona euroa kuluva vuotta pienempi, eli 33,4 miljoonaa euroa. Veroennusteen pohjana on Kuntaliiton kuntakohmainen veroennuste.

Koko maan tasolla kunnallisveron tuoton arvioidaan laskevan noin 0,7 miljardia euroa. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-uudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vielä vuonna 2024. Lisäksi kunnallisveron tuottoon tulee vaikuttamaan kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Kehyskauden verotuottoarvioihin sisältyvät ansiotuloveroperusteiden vuosittaiset indeksitarkistukset sekä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman veromuutokset. Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitusta muutetaan siten, että työttömyysva-

kuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle Työllisyysrahaan kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljoonalla eurolla.

Ansiotulojen arvioitu kehitys on heikentynyt vuoden 2024 käännyessä syksyä kohti. Työttömyysturvaetuudet pienenevät selvästi ja vaikuttavat kunnallisveron tuottoa alentavasti. Vaikutukset ovat yhteensä noin 120 miljoonalla euroa vuonna 2024. Vähennyskelpoisten työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksujen aleneminen parantaa kunnallisveron tuottoa noin 80 miljoonalla eurolla. Näin ollen ensi vuoden arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee vain noin 40 miljoonalla eurolla verrattuna aiempaan verotuloarvioon. Verovuodelle 2025–2027 arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee noin 100 miljoonalla euroa aiemmin ennakoituun nähden.

Yllä mainittujen veropohjan muutosten seurauksena kunnallisveron arvioidut tilitykset pienenevät 20 miljoonalla eurolla ensi vuonna verrattuna aiemmin arvioituun. Vuosina 2025–2027 kunnallisveron tilitykset pienenevät keskimäärin noin 80 miljoonaa per vuosi verrattuna aiempaan arvioon.

Seuraavissa kuvioissa on havainnollistettu verotulojen kertymää. Ensimmäisessä kuviossa on kuvattu verotulojen euromääräinen ja prosentuaalinen muutos 2021-2027. Vertailutietona esitetään koko maan verotulojen kehitys. Veroprosentin korotuksen vuoksi Laukaan kunnan verotulojen kehitys on valtakunnallista kehitystä parempi.

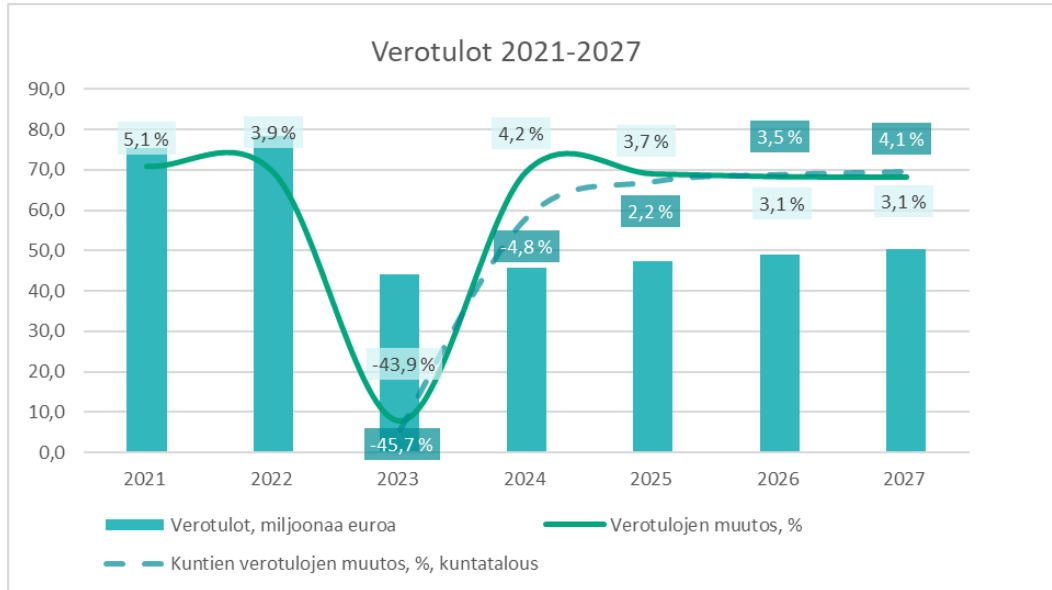
Toisessa kuviossa on tarkasteltu koko verorahoituksen kertymää 2021-2027. Kuvioista havaitaan, että vaikka veroprosenttia nostetaan, verorahoituksen kertymä on 2,8 miljoonaa euroa vuotta 2023 heikompi. Suurin syy on valtionosuuksien määrän romahtaminen 4,6 miljoonalla eurolla. Toinen syy on sote-uudistuksen verohäntä, jonka vuoksi vuonna 2023 kertyy verotuloja kunnille vanhoilla veroprosenteilla.

Kolmannessa taulukossa on esitetty verojen muodostuminen verolajeittain. Kunnallisveron tuotto on arvioitu yhden prosentin tuloveronkorotuksella.

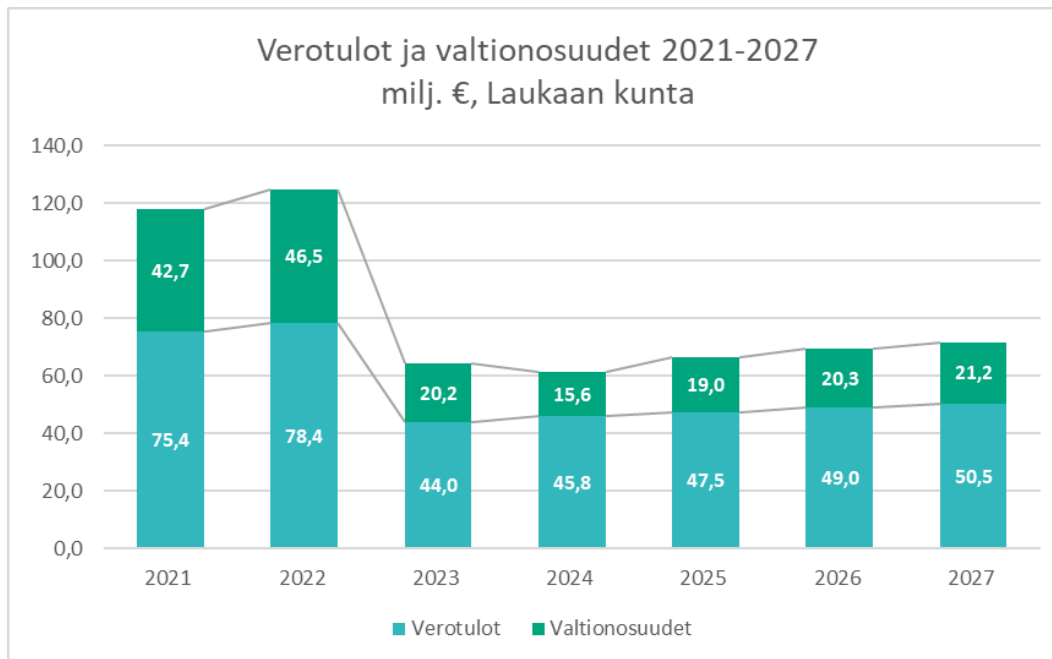
Neljäs taulukko esittää kaikkien kuntien verojen kehittymistä taloussuunnittelukaudella. Kuviossa on esitetty myös yhteisöveron kuntien osuuden kehittyminen taloussuunnittelukaudella.

Viides kuvio kuvaa efektiivisen veroasetteen kehittymistä. Efektiivinen veroaste kertoo erilaisten vähennysten jälkeen maksuunpannun kunnallisveron suhteen ansiotuloihin. Nykyistä suurempi osuus verotulosta tehtävistä vähennyksistä siirtyy Sote-uudistuksen myötä valtion verosta tehtäviksi. Tästä johtuen kunnallisverosta vähennettävä osuus pienenee huomattavasti, ja samalla kunnallisveron efektiivisyys paranee.

Kuudennessa kuviossa on esitetty tulojen jakautuminen eri tulolajeille vuoden 2024 talousarviossa. Kuvioista nähdään, että verotulojen osuus Laukaan kunnan tuloista on selvästi suurin.

Laukaan kunnan verotulojen kehitys ja vertailu koko maan verotulojen kehitykseen. Laukaan tuloissa huomioitu tuloveroprosentin 1,0 %-yksikön korotus vuonna 2024.

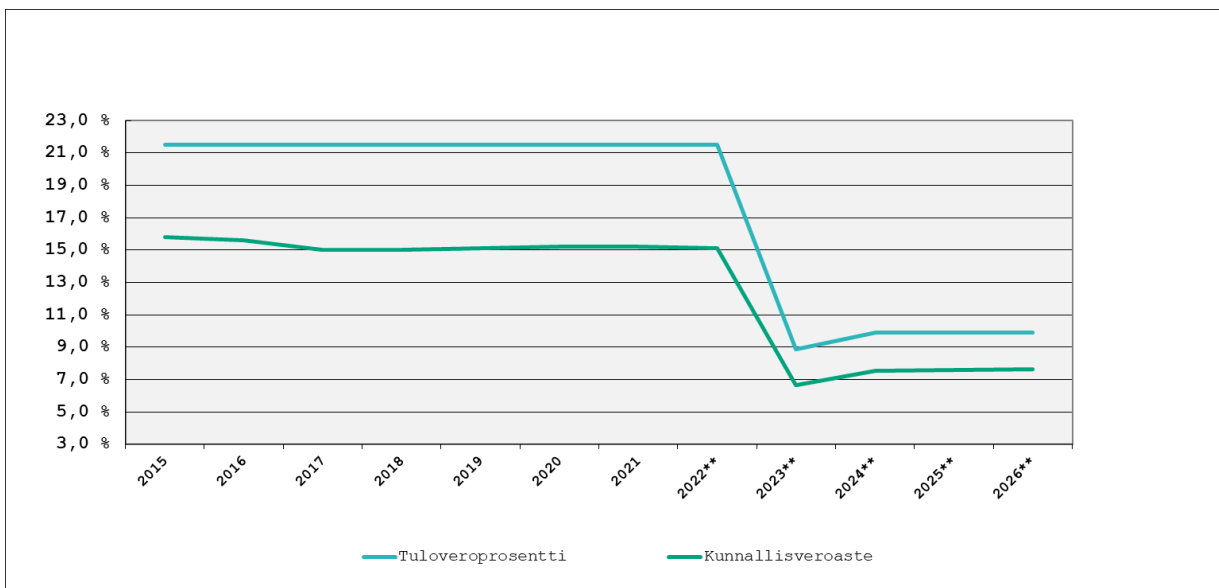
Laukaan kunnan verorahoitus 2021-2027. Arvio sisältää 1,0 %-yksikön korotuksen tuloveroprosenttiin vuonna 2024.

VEROTULOT (1000 €)	muutos 2023-2024				
	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	€	%
VEROLAJI					
Kunnallisvero	67 985	34 411	36 777	2 366	6,9%
Yhteisövero	4 405	2 988	2 398	-590	-19,7%
Kiinteistövero	6 213	6 584	6 643	59	0,9%
VEROTULO	78 603	43 983	45 818	1 835	4,2%

Laukaan kunnan verotulot verotulolajeittain sisältäen tuloveronkorotuksen 1%:n mukaisesti.

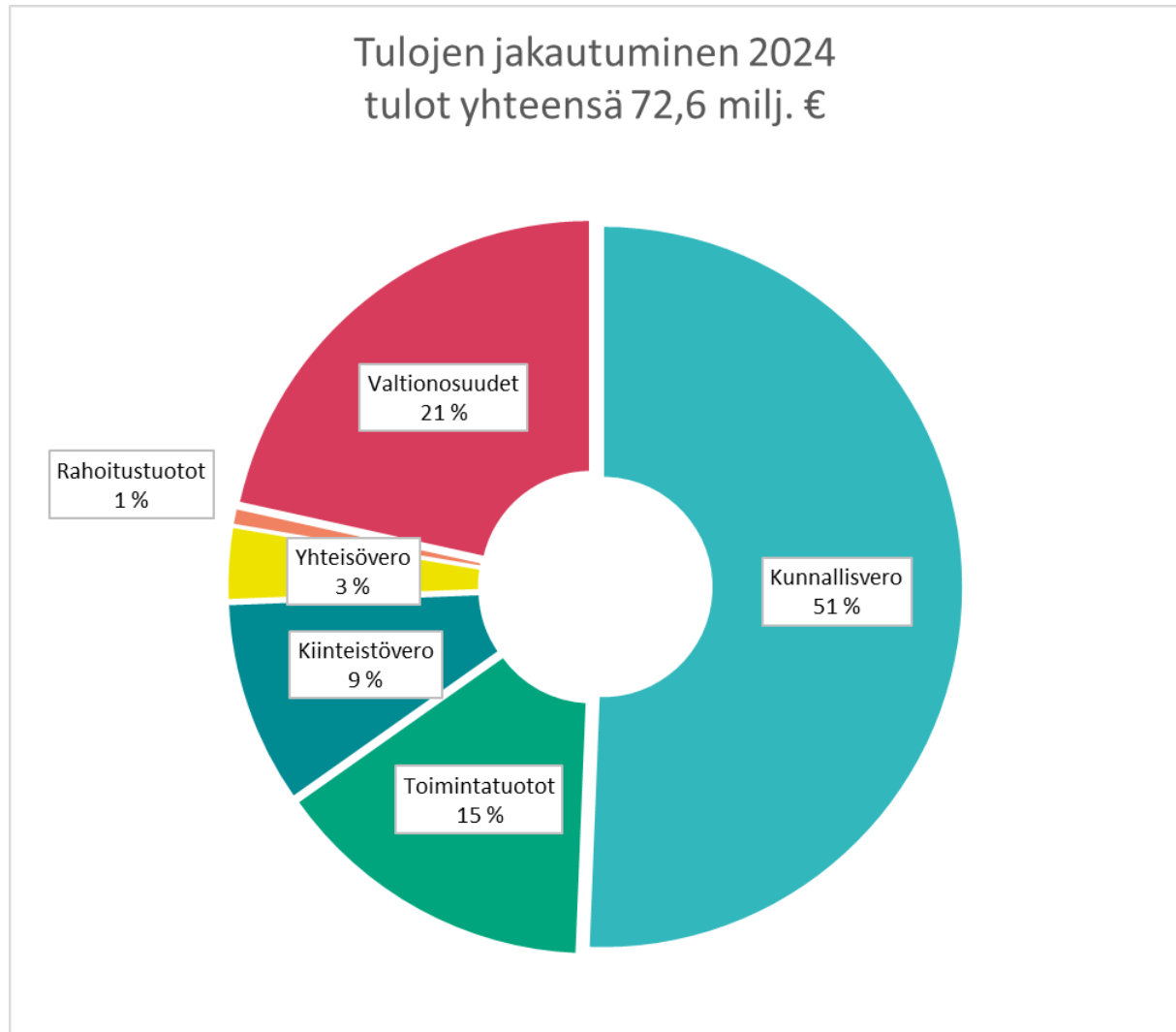
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kunnallisvero	21 646	10 372	9 693	9 852	10 262	10 673
Yhteisövero	3 032	2 042	1 872	1 930	1 987	2 110
Kiinteistövero	2 091	2 225	2 340	2 368	2 429	2 483
Kaivosvero				15	15	18
Yhteensä	26 769	14 639	13 905	14 165	14 693	15 284
Manner-Suomen keskimääräinen kunnallisveroprosentti	20,01	7,38	7,38	7,38	7,38	7,38
Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta	33,76	23,91	23,69	23,69	22,92	23,06

Kuntien tuloverot vuosina 2022-2027. Lähde: VM Kuntatalousohjelma 2024

Laukaan kunnallisveroprosentti ja efektiivinen veroaste 2015-2026. Lähde: Kuntaliitto, veroennustehikko. Tuloveroprosentti päivitetty +1 prosentin mukaisesti.

Tulojen jakautuminen 2024 tulot yhteensä 72,6 milj. €

Yhteisöveroennuste

Yhteisöveron tuotoksi arvioidaan Laukaassa ensi vuonna 2,4 miljoonaa euroa. Yhteisöveron tuotto laskee 0,6 miljoonaa euroa vuoden 2023 muutettuun talousarvioon nähden.

Myös koko maan tasolla yhteisöveron tuoton arvioidaan pienenevän: yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 170 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kuitenkin kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia.

Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 miljoonalla eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 miljoonalla eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kiinteistöveroennuste

Kiinteistöveroa ennakoidaan kertyvän 6,6 miljoonaa euroa. Kiinteistövero pysyy vuoden 2023 tasolla.

Koko maan tasolla kiinteistöveron tuotto on noin 115 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2023. Maapohjan kiinteistöveron alarajaa korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Lisäksi hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajalla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.

Maapohjan yhteisöveron alarajan korotus ei vaikuta Laukaan osalta, sillä yleinen kiinteistövero on ollut 1,30 %.

Kiinteistöveroja kuvaavassa taulukossa on kuvattu kiinteistöveron vaihteluväli, Laukaan kiinteistöveroprosentti vuonna 2024, kiinteistöveron tuotto kiinteistöverolajeittain ja sen suhteellinen osuus koko kiinteistöveron tuotosta, sekä potentiaalinen kiinteistöveron maksimituotto, jos kiinteistöverot päätettäisiin nostaa vaihteluvälin ylärajoille. Maan hallitus muutti kiinteistöverojen vaihteluvälejä 1.1.2018 alkaen siten, että yleisen kiinteistöveroprosentin ja muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälin ylärajaa korotettiin 1,8 prosentista 2,0 prosenttiin, ja 1.1.2019 alkaen vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentin ylärajaa korotettiin 0,9 prosentista 1,00 prosenttiin. Vaihteluvälien alarajoja

ei muutettu. Uusilla kiinteistöveron vaihteluväleillä mitattuna Laukaan kunnan kiinteistöveron tuotto on 67,0 prosenttia maksimituotosta.

Kiinteistöveroihin ei esitetä korotuksia vuoden 2024 talousarviossa. Kiinteistöveroja on viimeksi korotettu vuonna 2020, kun yleistä kiinteistöveroa korotettiin 1,1 prosentista 1,3 prosenttiin, vakituisen asunnon kiinteistöveroa 0,6 prosentista 0,7 prosenttiin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroa 1,2 prosentista 1,4 prosenttiin.

Laukaan kunnassa on kiinteistöveropohjan laajentamiseksi käynnissä selvitys, jossa kartoitetaan verohallinnon ylläpitämien kiinteistöverolistan ulkopuoliset rakennukset ja saatetaan ne verotuksen piiriin. Selvitystyön tavoitteena on täsmentää kunnan paikkatietoaineistoa, laajentaa kunnan verotulopohjaa ja kohdella kiinteistön omistajia tasapuolisesti kiinteistöverotuksessa.

	Vaihteluväli		Vero 2024	Muutos %-yks vrt. 2023	Tuotto, € Osuus, %		Tuotto, € jos	
	2024	2024			2024	Osuus, %	maksimi	maksimista
Yleinen kiinteistövero**	0,93 % - 2,00 %	1,30 %	1,30 %	0,00	2 945 000	43,8 %	4 530 769	65,0 %
Vakituisen asunnon kiinteistövero	0,41 % - 1,00 %	0,70 %	0,70 %	0,00	3 157 000	47,0 %	4 510 000	70,0 %
Muun asuinrakennuksen kiinteistövero	0,93 % - 2,00 %	1,40 %	1,40 %	0,00	392 000	5,8 %	560 000	70,0 %
Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero	2,00 % - 6,00 %	3,00 %	3,00 %	0,00	24 000	0,4 %	48 000	50,0 %
Yleishyödyllisen yhteisön kiinteistövero	0,00 % - 2,00 %	1,10 %	1,10 %	0,00	205 000	3,0 %	372 727	55,0 %
Voimalaitoksen kiinteistövero	0,00 % - 3,10 %	2,85 %	2,85 %	0,00	0	0,0 %	0	0 %
YHTEENSÄ					6 723 000	100,0 %	10 021 497	67,1 %
					Kiinteistöveron tilityksen korjaukset*	-80 000		
					Kiinteistöveron tilitykset yhteensä	6 643 000		
					Kiinteistöveron tilitykset €/as	354		

*tilitykset ajoittuvat osittain ko. tilikauden ulkopuolelle
 **maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli muutetaan 1,30-20 prosenttiin. Toimenpide edellyttää maapohjan vero%:n eriyttämistä yleisestä kiinteistövero%:sta.

Kiinteistöveron vaihteluväli ja kiinteistövero 2024

2.1.2 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet tulevat kunnille laskennallisista perusteista ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Sen lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Tämä toteutetaan tasaamalla

kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämisen kustannuksissa sekä tulopohjissa. Valtionosuudet ovat yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvaamarkittu tiettyjen palveluiden järjestämiseen.

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM). Veronmenetyksen kompensatiot on erotettu peruspalvelujen valtionosuudesta ja maksetaan omalta valtiovarainministeriön momentilta vuodesta 2020 alkaen.

Valtakunnallisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuus on vuonna 2024 noin 2,46 miljardia euroa.

Valtionosuus laskee vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 0,3 miljardilla eurolla.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämistäsiirto kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden taso puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella johtuen oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta.

Vaikka sote-uudistuksessa kunnilta siirtyy koko maan tasolla yhtä paljon tuloja kuin kustannuksia, voivat kuntakohtaiset siirtyvät kustannukset ja tulot poiketa merkittävästi toisistaan. Siirtyvissä sote-kustannuksissa on asukaskohtaisesti suuria eroja kuntien välillä, minkä lisäksi kunnallisveron tuotto- ja yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet poikkeavat merkittävästi kunnittain. Jotta poikkeamat kunnalta siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi yksittäisen kunnan talouden tasapainoon merkittäviä muutoksia, kuntakohtaisia eroja rajoitetaan valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä muutoksilla ja tasauselementeillä. Yksittäisten kuntien osalta nämä saatavat vaikuttaa oleellisesti valtionosuuden määrään sote-uudistuksen jälkeen.

Edellä mainittu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueelle siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus vaikuttaa Laukaan kunnan valtionosuuksiin merkittävästi. Sote-kuluja vastaava rahoitus leikattiin kunnilta, ja siirrettiin hyvinvointialueille. Sote-kulujen kasvaessa myös siirrettävien tulojen määrä kasvoi.

Laukaan kunnan sote-kulut kasvoivat merkittävästi vuosina 2021-2022, josta poikkileikkaus kulojen ja tulojen siirrossa toteutettiin. Etenkin sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattaminen toi merkittävät kustannukset kunnalle: yhteensä 7,4 miljoonaa euroa. Myös oman toiminnan kustannukset kasvoivat huomattavasti etenkin vanhus- ja vammaispalveluissa.

Kunnan taloudellisella tilanteella ennen uudistusta oli keskeinen merkitys sen kannalta, minkälaiset taloudelliset edellytykset kunnalla on jäljelle jäävien tehtävien hoitoon ja tuleviin investointeihin. Vaikka kasvavat sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kustannuspaineet poistuivat kuntien vastuulta, talouden tasapainottamiskeinot ovat osin nykyään rajallisemmat. Laukaan kunnan taloudellinen tilanne heikkeni merkittävästi sairaanhoitopiirin ja seututerveyskeskuksen alijäämien kattamisen seurauksena. Kun valtionosuuksien määrä heikkenee merkittävästi, yhtälö on haastava.

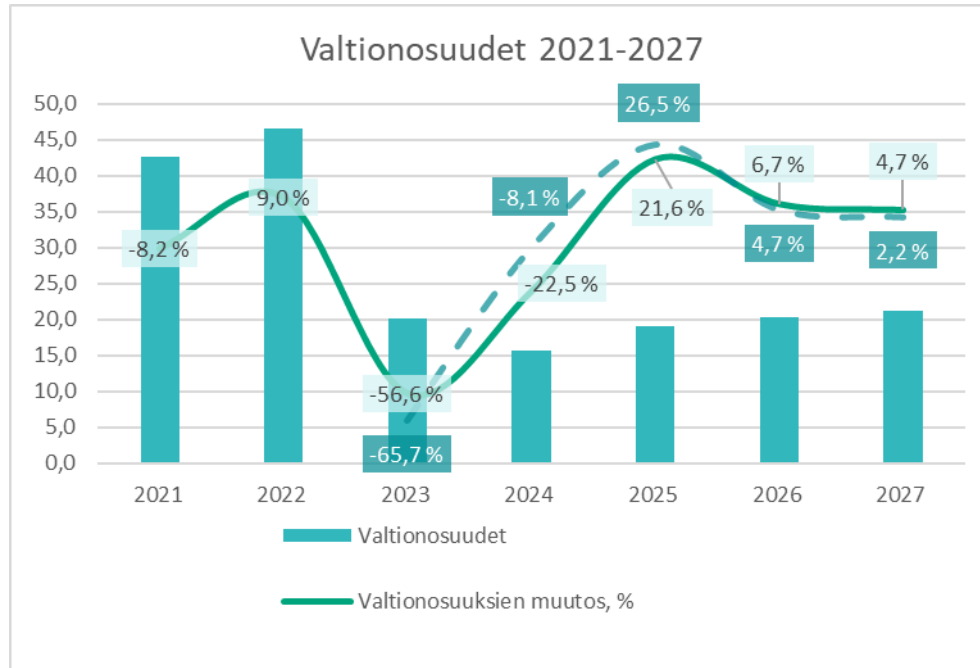
Vuoden 2023 muutetun talousarvion mukaiset valtionosuudet ovat 20,2 miljoonaa euroa. Valtionosuuksiin tehdään sote-uudistuksen siirtolaskelman tarkentumisen edellyttämä vähennys tautuvasti vuodelta 2023. Vuonna 2024 valtionosuuksien taso romahtaa 15,6 miljoonaan euroon. Valtionosuudet vähenevät näin ollen yli 4,5 miljoonaa euroa, eli 22,5 prosenttia. Muutos on yhteensä 242 euroa asukasta kohden. Kuntien asukaskohtaista valtionosuutta vertailtaessa Laukaassa valtionosuudet pienenevät 31. eniten. Yhteensä 47 kunnalla valtionosuudet pienenevät yli 200 euroa asukasta kohti.

Maakuntia vertailtaessa valtionosuuden pieneminen euroa/asukas suurin pudotus oli Kymenlaaksossa (-291 euroa/asukas). Seuraavaksi eniten valtionosuudet pienenevät Pohjois-Karjalassa (-186 euroa/asukas) ja Keski-Suomessa (-184 euroa/asukas). Euromääräisesti eniten valtionosuuksia menetti Jyväskylä, jossa valtionosuudet putosivat yhteensä 27,2 miljoonaa euroa. Asukasta kohden tarkasteltuna pudotus on 190 euroa/asukas.

”Voittaja” sote-palvelujen järjestäjäalueista on Helsinki, joka ainoana kaupunkina vastaa itse palvelujen järjestämisestä. Helsingin valtionosuuspotti kasvaa tämänvuotisesta yli kolmanneksella ja on reilut 66 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa on esitetty valtionosuuksien määrä ja muutos Laukaassa. Seuraava kuvio puolestaan havainnollistaa Laukaan kunnan valtionosuuksien kehityksen, ja vertailee valtionosuuksien kehitystä koko maan valtionosuuksien kehitykseen. Kuvioista nähdään, että valtionosuudet kehittyvät koko maan valtionosuuksia heikommin.

VALTIONOSUUDET (1000 €)	Muutos 2023-2024				
	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	€	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	28 314	10 790	6 824	-3 966	-36,8 %
Verotuloihin perustuva tasaus	11 479	8 100	7 593	-507	-6,3 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-1 171	-1 490	-1 471	19	-1,2 %
Verotulomenetysten kompensatiot	8 984	2 780	2 694	-86	-3,1 %
YHTEENSÄ	47 605	20 180	15 640	-4 540	-22,5 %

Laukaan kunnan valtionosuuksien kehitys ja vertailu koko maan valtionosuuksien kehitykseen

2.1.3 Rahoitustuotot ja –kulut

Rahoitustuotot ja -kulut koostuvat korkotuotoista, muista rahoitustuotoista, korkokuluista ja muista rahoituskuluista. Korkotuotoiksi arvioidaan 380.000 euroa, josta 305.300 euroa muodostuu Laukaan Vesihuolto Oy:ltä perittävistä korkotuotoista. Muiksi rahoitustuotoiksi arvioidaan 200.000 euroa. Summa muodostuu osinko- ja osuuspääomien koroista sekä viivästyskorkotuotoista.

Talousarvion korkokuluarvio on 3,25 miljoonaa euroa. Korkokuluarvio perustuu markkinoiden

korkokehitysarvioon ja voimassa oleviin korkosuojauksiin. Korkokulujen määrä on noussut viime vuosien tasolta huomattavasti. Muihin rahoituskuluihin on varattu 15.000 euroa. Muihin rahoituskuluihin kirjataan muassa viivästyskorot ja muut vähäiset rahoituserät.

2.1.4 Suunnitelman mukaiset poistot

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat kunnanvaltuuston 9.9.2014 § 55 hyväksymään poistosuunnitelman perusteisiin ja 7.2.2022 § 28 kunnanhallituksen hyväksymään poistosuunnitelman päivitykseen. Suunnitelman mukaiset poistot ovat

vuoden 2024 talousarviossa 7,78 miljoonaa euroa. Talousarvio ei sisällä lisäpoistoja. Suunnitelman mukaiset poistot ovat taloussuunnittelukaudella vuosina 2025-2026 7,95 miljoonaa euroa ja

vuonna 2027 7,9 miljoonaa euroa. Poistojen pysyminen edellä kuvatulla tasolla edellyttää investointiohjelman pysymistä 4-5 miljoonan euron tassa taloussuunnitteluvuosina.

2.1.5 Antolainauksen muutokset

Vuoden 2024 talousarvio ei sisällä uusia antolainoja. Ennen vuotta 2023 myönnettyjen antolainojen on laskettu pienenevän noin 725.000 euroa. Tämä koostuu valtuuston 28.4.2014 § 83 päättämästä Laukaan kunnan ja Laukaan vuokratodit Oy:n välisestä rahoitusjärjestelystä, jossa kunnan myöntämällä 10,0 miljoonan euron antolainalla

konvertoitiin Laukaan Vuokratodi Oy:n valtiokonttorin lainoja. Velkakirjan mukaisesti lainan korko on tarkistettu 1.7.2019, ja kiinteäksi koroksi on päätetty 1,1 prosenttia. Seuraava korontarkistus on 1.7.2024. Vuoden 2024 lopussa antolainan saldo on noin 2,9 miljoonaa euroa, eli 156 euroa asukasta kohden. Lisäksi Väentupa ry:n lainaa lyhennetään 2000 euroa kuukausittain.

2.1.6 Lainakannan muutokset

Lainakannan arvioidaan pienenevän vuonna 2024 yhteensä 0,8 miljoonaa euroa. Lainakanta on siten vuoden lopussa 111 miljoonaa euroa eli 5.911 euroa asukasta kohden.

Laukaan kunta on myöntänyt rahoitusta tytäryhtiölleen Laukaan Vuokratodit Oy:lle ja Laukaan Ve-

sihuolto Oy:lle. Ilman näitä lainoja kunnan lainamäärä olisi 92,8 miljoonaa euroa eli 4.942 euroa asukasta kohden. Vuoden 2023 jälkeen investointitason on suunniteltu laskevan, jonka seurauksena kunnan lainakannan odotetaan kääntyvän laskuun.

2.1.7 Satunnaiset tulot

Talousarviossa on esitetty 2 miljoonaa euroa satunnaisia tuloja vuonna 2024 ja 3 miljoonaa euroa vuonna 2026. Tulo muodostuu omaisuuden

myynnistä. Omaisuuden myynti on yksi elementti, jolla tasapainotetaan taloutta.

2.1.8 Muut merkittävät taloudelliset vastuut

Taselainojen lisäksi kunta on rahoittanut rakennushankkeita kiinteistöleasingrahoituksella. Lievestuoreen koulu valmistui elokuussa 2018. Lievestuoreen koulun rakennushankkeeseen liittyvä 20 vuoden kiinteistöleasing sopimus on yhteisarvoltaan 15 miljoonaa euroa. Vuonna 2019 käynnistynyt Laukaan kirkonkylän koulunmäen rakennushanke rahoitetaan myös kiinteistöleasingilla. Hankkeen ensimmäisessä vaiheessa rakennettiin

vuosien 2019 ja 2020 aikana Sydän-Laukaan koulun ja Laukaan lukion laajennusosa sekä Pohjoisen Keski-Suomen ammattiopiston tilat. Ensimmäisen vaiheen leasing sopimuksen kokonaisarvo on 11 miljoonaa euroa. Toisessa vaiheessa rakennettiin kirkonkylän koululle uudet tilat, jolla korvattiin kokonaisuudesta puretut A-, B- ja C -rakennukset. Molempien vaiheiden kiinteistöleasing sopimusten yhteisarvo on noin 30 miljoonaa euroa.

Leasingosopimusten kustannukset kohdistuvat tilojen käyttäjien eli pääasiassa sivistyspalveluiden käyttötalouden vuokriin. 20 vuoden leasingvuokrasopimuksen jälkeen kunta voi joko jatkaa leasingvuokrasopimusta edelleen 10 vuodella tai lunastaa kiinteistön jäännösarvolla tai osoittaa kiinteistölle muun ostajan.

Laukaan kunta on toiminut takaajana, ja kunnan myöntämien takauksien yhteenlaskettu määrä oli 21,5 miljoonaa euroa vuoden 2022 päättyessä. Takauksista 19 miljoonaa euroa kohdistui Laukaan kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta tehdyistä takauksista.

Laukaan kunta on tehnyt hankintasopimuksen Leppäveden liikuntapuiston sisäliikuntatilojen toteutuksesta. Sopimuksen nojalla Leppäveden liikuntapuistoon rakennetaan monitoimihalli sekä ylipainehalli. Kunta toimii hankkeessa niin sanotusti välivuokraajana. Kunta vuokraa rakennettavat tilat kiinteistöyhtiöltä ja vuokraa tilat edelleen operaattoriyhtiölle, joka vastaa tilojen toiminnasta sekä ylläpitokustannuksista.

Liikuntatilojen pääomavuokra on vuokrasopimuksen alkaessa 750.000 euroa vuodessa. Kunta on sitoutunut ostamaan tilojen päivävuorot 250.000 euron vuosihinnalla. Vuokrasopimusten pituus on 15 vuotta.

Talousarvion laatimishetkellä tilojen arvioidaan valmistuvan vuoden 2024 aikana, minkä vuoksi talousarviossa on varattu nettomääräisesti 100.000 euron määräraha, joka vastaa noin viiden kuukauden osuutta kunnan nettomääräisistä sopimusvelvoitteista. Jatkossa hankkeen taloudelliset vaikutukset ovat noin 250.000 euroa kokonaista kalenterivuotta kohden.

Liikuntatilojen kustannukset ja taloudelliset riskit tulee ottaa huomioon osana suunnitelmakauden taloussuunnittelua. Kunnan riskejä hankkeessa on arvioitu osana hankkeeseen liittyvää päätöksentekoa. Merkittävimmän taloudellisen riskin kunnalle aiheuttaa se, että kunta on vastuussa kustannuksista kiinteistöyhtiölle riippumatta siitä, suoriutuuko operaattoriyhtiö maksuvelvoitteistaan kuntaa kohtaan. Kunnalla on etuosto-oikeus kiinteistöyhtiön osakkeisiin, mikäli operaattoriyhtiö joutuu maksuvaikeuksiin.

2.2 Kuntakonserni ja kuntakonserniin kuuluvien yhtiöiden tavoitteet

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 § mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta on kunnan tytäryhteisö. Kunnalla katsotaan olevan määräysvalta toisessa yhteisössä, kun sillä on:

- 1) enemmän kuin puolet kohdeyhtymän kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen
- 2) oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyhtymän hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on

tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu ääntenenemmistö.

Kunta kirjanpitolain mukaisineen tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Laukaan kuntakonserni muodostuu Laukaan kunnasta, Laukaan Vesihuolto Oy:stä (100 %) Laukaan vuokratyöntekijä Oy:stä (100 %) ja Laukaan kehitysyritys Oy:stä (100 %). Kuntakonserni tarkoittaa yhteisöjä, joissa kunta voi käyttää tosiasiallista päätösvaltaa. Konsernitilinpäätökseen yhdistellään kuntakonsernin lisäksi kuntayhtymät peruspääoman mukaisessa suhteessa ja osakkuusyhteisöjen (omistusosuus 20%-50%) omistusosuutta vastaava osuus voitosta/tappiosta.

Konsernitilinpäätöksessä kuntakonsernin vuositalouden toimintatuotoista ja –kuluista Laukaan kunta muodostaa noin 90 prosenttia ja loput yhteisöt noin 10 prosenttia. Seuraavassa on kuva

Laukaan kuntakonserniin kuuluvista yhteisöistä sekä konsernitilinpäätöksen yhdisteltävistä yhteisöistä.

Yhteenvedo konsernitilinpäätöksen sisältyvistä yhteisöistä

Laukaan kunta		KUNTAKONSERN	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN YHDISTELY
Tytäryhteisöt (yli 50 % omistusosuus)	Kotipaikka		
Laukaan Vuokratodit Oy	Laukaa		
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	Laukaa		
Laukaan Vesihuolto Oy	Laukaa		
Kuntayhtymät			
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä		
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä		
Äänekosken ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä	Äänekoski		
Osakkuusyhteisöt (20 % - 50 % omistusosuus)			
Jyvässeudun liikenneturvallisuuskeskus Oy			
Laukaan Linja-autoasemakiinteistö Oy	Laukaa		
Säätiöt (ei kuulu konserniin eikä yhdistellä konsernitilinpäätöksen)			
Laukaan asumispalvelusäätiö	Laukaa		

Tytäryhtiöiden toimintaa ohjataan konserniohjeen mukaisesti. Konsernijohon muodostavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Osana talousarviota kunta asettaa tytäryhteisöilleen tavoitteita. Tytäryhteisöjen tavoitteet täydentyvät kunnanhallituksen talousarvioesitykseen.

Laukaan Vesihuolto Oy

Laukaan Vesihuolto Oy:n yhtiömuotoinen toiminta on käynnistetty vuoden 2016 alusta lukien. Vesihuoltoyhtiö toimittaa asiakkailleen hyvää talousvettä ja huolehtii asiakkaiden viemäriverien poisjohtamisesta, jotka käsitellään JS-Puhdistamolla. Hyvä palvelutaso tuotetaan ympäristön kannalta kestävällä tavalla, liiketaloudellisesti kannattavasti ja kohtuullisin kustannuksin. Toiminta-ajatuksen mukaan vesihuoltoyhtiön ydintehtäviin kuuluvat vesihuoltotoiminnan strateginen johtaminen ja kehittäminen sekä asiakassuhteet ja palvelujen hinnoittelu. Toiminta-ajatuksen toteuttamiseksi ydintehtäviin kuuluvat myös vesihuoltoverkostojen pitkäaikainen hallinta, vedenhankinnasta, -käsittelystä ja jäteveden poisjohtamisesta huolehtiminen. Laukaan Vesihuolto Oy tekee yhteistyötä JS-Puhdistamo Oy:n kanssa jätevesien

puhdistamisen osalta ja Alva Oy:n kanssa jätevesien johtamisen osalta.

Laukaan Vesihuolto Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- Laukaan Vesihuolto Oy:n toiminnan ja uusien toimintatapojen kehittäminen
- Vesihuollon palvelut tuotetaan taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.
- Kuntalaisilta perittävillä maksutuotoilla kateaan varsinaisen toiminnan lisäksi poistot ja pääomakulut. Vesihuoltoyhtiön ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, mutta tuloksen tulee olla pitkällä aikavälillä positiivinen.
- Yhtiön omaisuuden arvo ja käyttökunto ylläpidetään jatkuvan korjauksen periaatteella ja peruskorjaustoiminnalla.
- Toiminnassa otetaan huomioon energiatehokkuus kunnan hyväksymän strategian mukaisesti. Kestävän kehityksen ja ympäristöarvojen periaatteet huomioidaan.
- Vesihuollossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia välineitä liittyen viestintään, automaatioon ja verkostonhallintaan. Niiden käyttöä ja digitaalista osaamista kehitetään edelleen.

- Yhtiö kehittää yhteistyötä vesiosuuskuntien kanssa ja selvittää niiden liittämismallia vesi-huolto-yhtiöön, mikäli osuuskunnilla ilmenee siihen tarvetta.

Laukaan Kehitysyhtiö Oy

Laukaan Kehitysyhtiö Oy toimii kunnan omistamana kehitysyhtiönä toteuttaen kunnan elinkeinopalveluja kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Kunta ostaa Laukaan Kehitysyhtiö Oy:ltä palveluita elinkeinopoliittisten tavoitteiden toteuttamiseksi kunnan talousarviossa määritellyllä summalla, joka vuoden 2024 talousarviossa on 48.000 euroa. Lähtökohtana on hankkeiden toteuttaminen yhteistyössä alueen yritysten ja julkisten toimijoiden kanssa.

Yhtiön toiminnan tavoitteena ei ole tuottaa pitkällä aikavälillä taloudellista voittoa, vaan kohdentaa resurssit Laukaan elinkeinoelämän toimintaedellytyksien parantamiseen. Yhtiön ulkopuolinen rahoitus perustuu osaomistuksen tuottoihin, osallistumismaksuihin, hankerahoitukseen, asiantuntijapalveluiden myyntiin jne. Osaomistajuuksissa yhtiö toteuttaa exit-strategiaa.

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja on kunnanjohtaja ja hallituksen jäsenenä on kunnan luottamushenkilöedustaja sekä kolme paikallista elinkeinoelämän edustajaa.

Laukaan kehitysyhtiö Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- Kehitysyhtiön tavoitteet täydennetään kunnan hallituksen talousarvioesitykseen.

2.3 Erityismääräyksiä

Hallintosäännön 65 § mukaisesti kunnanvaltuusto vahvistaa talousarviossa poistolaskennan pohjaksi pienhankintarajan, eli hankintamenon määrän, jonka alittavia hankintoja ei aktivoida taseeseen, vaan kirjataan tilikauden käyttötalouden kuluksi. Hankintarajaksi vahvistetaan 10.000 euroa ilman arvonlisäveroä.

Palvelualueet vastaavat määrärahan riittävästä. Kustannusten vyörytystä käytetään keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannusten oikeaan

Laukaan Vuokratodit Oy

Laukaan Vuokratodit Oy käsittää 49 kohdetta, joissa on noin 650 asuntoa. Lisäksi yhtiö omistaa yksittäisiä osakehuoneistoja. Vuokratolokohteita on kunnan neljässä taajamassa. Yhtiön toimialana on hallinnoida, vuokrata ja rakennuttaa vuokra-asuntoja sekä vastata niiden ylläpidosta ja arvonsäilymisestä. Tavoitteena on vastata kunnan vuokra-asuntokysyntään taloudellisesti, tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti.

Laukaan Vuokratodit Oy:n tavoitteet vuodelle 2024:

- kohteiden vuokrataso on yleisten markkina-vuokrien tasolla
- käyttökateprosentti yli 35 %
- käyttöaste keskimäärin yli 95 %
- kohteiden keskimääräinen kuntoluokka säilyy pitkällä aikavälillä yli 55 %
- yhtiö laatii kohdekannasta PTS:ia (pitkän tähtäimen suunnitelma) talousarvion sallimissa rajoissa
- uudistuotantoa suunnitellaan vain mikäli markkinoilla ennakoitaan alitarjontaa
- hoitokatteeltaan heikoimpien kohteiden osalta laaditaan myyntisuunnitelma ja tutkitaan myynnin vaikutukset yhtiölle ja vuokra-asuntomarkkinoille, kohteiden myynnistä annetaan erillinen omistajaohjaus

kohdentamiseen. Sen tarkoituksena on antaa kustannuksista oikea kuva. Vyörytyksellä ei ole vaikutusta määrärahoihin, koska vyörytyserät käsitellään laskennallisissa erissä.

Käteiskassan alitilittäjäoikeuden antaa tulosityskön esimies. Päätöksessä on todettava:

- Kassan vastuunalainen hoitaja,
- Pohjakassan suuruus,
- Käteisen rahan enimmäismäärä,

- Onko oikeus käyttää tuloja menojen suorittamiseen

Lisäksi alitilittäjälle on annettava ohjeet, miten tilitys laaditaan, käteisvarat säilytetään ja toimitetaan kunnan pankkitilille, sekä miten menetellään kassanhoitajan vaihtuessa. Kopio päätöksestä tulee toimittaa taloushallintoon. Alitilittäjän suorittamassa käteisperinnässä käytetään juoksevilla numerolla varustettuja kuitteja tai kassakonekuitteja.

Ostolaskujen sähköisessä käsittelyssä keskeistä on laskun asiatarkastus ja hyväksyminen. Asiatarkastaja tarkastaa laskun oikeellisuuden, eli että lasku on tilauksen ja tavaran tai palvelun toimituksen mukainen. Asiatarkastaja tarkastaa, että vastaanottomerkintä on tehty esimerkiksi lähetyksilistään. Vastaanottaja myös tiliöi laskun. Myös hyväksyjä voi tiliöidä laskun. Hyväksyjä vahvistaa tositteen oikeellisuuden ja vastaa määrärahan riittäväydestä. Asiatarkastusta tai hyväksymistä varten saapunut lasku on käsiteltävä viipymättä.

Sisäinen laskutus hoidetaan Pro Economica –taloudenohjausjärjestelmällä ilman erillistä laskujen kierrätystä. Sisäistä tilausta tehtäessä ilmoitetaan sisäiselle toimittajalle talousarviokohta, johon meno kirjataan. Sisäinen toimittaja huolehtii menon kirjaamisen sisäisen tilaajan kustannuspalkalle ilman erillistä laskun hyväksymistä. Sisäisen tilaajan pitää valvoa kirjausten oikeellisuutta pääkirjan ja tarvittaessa tositejäljennösten avulla.

Pro Economica -taloudenohjausjärjestelmän käyttöoikeuksia haetaan esimiehen allekirjoittamalla tilauslomakkeella. Tositteiden hyväksyjät ja heidän sijaisensa määrää lautakunta enintään toimikaudekseen. Pankkitilien käyttövaltuudet hyväksyy hallintosäännön mukaisesti talous- ja henkilöstöjohtaja.

Sisäisten vuokrien uudistus

Vuodelle 2024 toteutetaan sisäisten vuokrien uudistus siten, että kunnan kaikkien kiinteistöjen sisäiset ja ulkoiset vuokrat ovat yhtenäisesti määriteltä valtionneuvoston hyvinvointialueuudistusta

koskevan vuokranmääritysasetuksen mukaisesti. Uusia vuokria on ollut määrittämässä Trellum Oy, joka määritteli vuokrat sotekiinteistöille jo vuodeksi 2023 hyvinvointialueelle vuokrausta varten.

Sisäisten vuokrien pääomavuokra on laskettu vuokra-asetuksen mukaisesti 6 prosentin tuottovaatimuksella rakennusten aidosta teknisestä arvosta. Trellum on määritellyt Laukaan kunnan omistamien rakennusten arvot vuonna 2017. Nämä arvot päivitettiin vuonna 2022 vuosien 2018 ja 2019 lopun tilanteisiin. Tätä vuokrien määrittelyä varten rakennusten arvot päivitettiin vuoden 2022 lopun tilanteeseen ja tästä päivityksestä tuotettiin vielä erillinen raportti ”Laukaan kunnan rakennusten tekniset- ja jälleenhankinta-arvot v. 2022 – 8.5.2023”. Ylläpitovuokrat pohjautuvat rakennusten vuoden 2022 toteutuneisiin ylläpitokuluihin, joihin huomioitiin vuodesta 2022 vuoteen 2024 arvioitu kustannustason muutos, jotta vuoden 2024 ylläpitovuokra olisi ostovoimainen kuluvana vuonna tehtävien ylläpitopalveluiden ostamiseen.

Sisäisten vuokrien muutokset huomioitiin talousarvion määrärahoissa siten, että vuokrien muutos ei vaikuttanut muuhun toimintaan käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Maksujen ja taksojen perusteet

Osana talousarvion hyväksymistä kunnanvaltuusto hyväksyy yleiset perusteet eri palveluista perittävälle maksuille ja taksoille. Hallintosäännön mukaan valtuusto päättää maksujen yleisistä perusteista. Maksuista ja taksoista päättää ensisijaisesti lautakunta omalla toimialallaan ja kunnanhallitus, jos se ei kuulu millekään lautakunnalle.

Laukaan kunta perii maksuja ja taksoja ensisijaisesti lakisääteisten enimmäismäärien mukaisesti. Lautakunta voi päättää tästä pääsäännöstä poikkeavasta maksusta tai taksasta, jos päätös on perusteltavissa myös kunnan taloudellisen tilanteen näkökulmasta.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1 Yhteenvedo talousarvion 2024 käyttötaloudesta

TOIMINTATUOTOT 2022 - 2024

1 000 euroa	TP 2022	TA/M2023	TA2024	Muutos 2023-2024 euroa	%
Konsernihallinto	3 578,0	3 390,0	3 144,0	-246,0	-7,3 %
Hallintopalvelut	1 260,6	1 730,0	1 301,3	-428,7	-24,8 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	287,0	273,5	233,5	-40,0	-14,6 %
Elinkeinopalvelut	2 030,4	1 386,5	1 609,2	222,7	16,1 %
Perusturvapalvelut	6 094,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Hallinto- ja terveystalvet	912,7	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	758,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	4 422,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sivistyspalvelut	3 691,1	3 738,3	3 179,4	-558,9	-15,0 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	19,7	37,5	13,4	-24,1	0,0 %
Varhaiskasvatus	944,4	847,5	720,6	-126,9	-15,0 %
Perusopetuspalvelut	1 741,7	1 835,7	1 510,8	-324,9	-17,7 %
Lukio	95,7	104,5	92,5	-12,0	-11,5 %
Kansalaisopisto	109,3	182,2	146,3	-35,9	-19,7 %
Kirjastopalvelut	36,5	23,8	34,4	10,6	44,6 %
Vapaa-aikapalvelut	598,3	571,6	535,4	-36,2	-6,3 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	145,4	135,4	126,0	-9,5	0,0 %
Tekniset palvelut	20 591,0	20 443,0	25 296,9	4 853,9	23,7 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelu	158,3	92,1	87,0	-5,1	-5,5 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	509,4	389,0	430,5	41,5	10,7 %
Tilapalvelut	14 128,8	14 800,9	19 186,6	4 385,7	29,6 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 957,2	4 365,3	4 795,7	430,4	9,9 %
Ympäristövalvonta	837,3	795,8	797,1	1,4	0,2 %
YHTEENSÄ	33 954,4	27 571,3	31 620,3	4 049,0	14,7 %

TOIMINTAKULUT 2022 - 2024

1 000 euroa	TP 2022	TA/M2023	TA2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Konsernihallinto	8 582,6	9 062,2	8 738,9	-323,4	-3,6 %
Hallintopalvelut	2 402,8	2 396,5	2469,9	73,3	3,1 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 390,3	3 001,6	3000,6	-1,1	0,0 %
Elinkeinopalvelut	3 789,5	3 664,0	3268,4	-395,6	-10,8 %
Perusturvapalvelut	76 147,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Hallinto- ja terveystalvet	42 235,4	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	8 157,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelu	25 754,6	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sivistyspalvelut	51 123,9	53 406,9	58 669,7	5 262,8	9,9 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	334,4	268,5	284,9	16,4	6,1 %
Varhaiskasvatus	14 250,6	15 462,4	16 062,1	599,7	3,9 %
Perusopetuspalvelut	28 832,8	30 415,3	34 210,9	3 795,6	12,5 %
Lukio	2 510,9	2 605,7	3 066,6	460,8	17,7 %
Kansalaisopisto	704,0	684,7	729,2	44,4	6,5 %
Kirjastopalvelut	1 021,5	995,5	1 231,0	235,5	23,7 %
Vapaa-aikapalvelut	2 622,5	2 534,3	2 667,1	132,8	5,2 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	847,3	440,4	418,0	-22,4	-5,1 %
Tekniset palvelut	22 555,9	20 253,0	19 919,7	-333,3	-1,6 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 193,8	1 437,3	1454,8	17,5	1,2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 633,1	2 404,0	2510,5	106,5	4,4 %
Tilapalvelut	10 134,0	10 159,6	9357,4	-802,3	-7,9 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 768,6	4 373,4	4703,3	329,9	7,5 %
Ympäristövalvonta	1 826,3	1 878,7	1893,7	15,0	0,8 %
YHTEENSÄ	158 410,2	82 722,1	87 328,3	4 606,2	5,6 %

TOIMINTAKATE 2022 - 2024

	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
1 000 euroa					
Konsernihallinto	5 004,6	5 672,2	5 594,9	-77,4	-1,4 %
Hallintopalvelut	1 142,2	666,5	1 168,5	502,0	75,3 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2 103,3	2 728,2	2 767,1	38,9	1,4 %
Elinkeinopalvelut	1 759,1	2 277,5	1 659,2	-618,3	-27,1 %
Perusturvapalvelut	70 053,5	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Hallinto- ja terveystyöpalvelut	41 322,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sosiaalityö	7 398,9	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Vanhus- ja vammaispalvelut	21 331,8	0,0	0,0	0,0	0,0 %
Sivistyspalvelut	47 432,8	49 668,6	55 490,3	5 821,8	11,7 %
Hallinto- ja sivistyspalvelut	314,7	231,0	271,5	40,5	17,5 %
Varhaiskasvatus	13 306,2	14 614,9	15 341,5	726,6	5,0 %
Perusopetuspalvelut	27 091,2	28 579,6	32 700,1	4 120,6	14,4 %
Lukio	2 415,2	2 501,2	2 974,1	472,8	18,9 %
Kansalaisopisto	594,7	502,5	582,9	80,3	16,0 %
Kirjastopalvelut	985,0	971,7	1 196,5	224,9	23,1 %
Vapaa-aikapalvelut	2 024,1	1 962,7	2 131,7	169,0	8,6 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus	701,8	304,9	292,0	-12,9	0,0 %
Tekniset palvelut	1 964,9	-190,0	-5 377,2	-5 187,2	2729,7 %
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 035,5	1 345,2	1 367,8	22,6	1,7 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 123,8	2 015,0	2 080,0	65,0	3,2 %
Tilapalvelut	-3 994,8	-4 641,3	-9 829,3	-5 188,0	111,8 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	-188,5	8,1	-92,3	-100,5	-1234,4 %
Ympäristövalvonta	989,0	1 082,9	1 096,5	13,6	1,3 %
YHTEENSÄ	124 455,8	55 150,8	55 708,0	557,2	1,0 %

3.2 Konsernihallinto

Kunnanhallituksen alaiset toiminnot ja talous muodostuvat kolmesta tulosyksiköstä. Hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maataloustoimi muodostavat hallintopalvelujen tulosyksikön. Talous- ja omistajaohjaus ja henkilöstöhallinto muodostavat talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosyksikön ja elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäyttö muodostavat elinkeinopalvelujen tulosyksikön. Tulosyksiköt muodostavat yhdessä konsernihallinnon palvelualueen.

Palvelualueen toiminta-ajatuksena on tuottaa kuntakonsernin johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja. Konsernihallinto huolehtii kunnan edunvalvonnan ja päätöksenteon edellytyksistä. Myös kasvun ja elinvoiman kehittämisen kannalta olennaisia palveluita on koottu yhteen konsernihallinnon alaisuuteen.

Konsernihallinnon talousarvion kokonaisuudessa esitetään määrärahat kunnanhallitukselle ja valtuustolle sekä keskusvaalilautakunnalle ja tarkastuslautakunnalle.

3.2.1 Talous

Konsernihallinnon talous käsittää noin 10 % koko kunnan toimintakatteesta. Vuoden 2024 talousarvio on valmisteltu tiukan talouden periaatteiden mukaisesti turvaten organisaation toiminnan kannalta olennaisten palvelujen taso.

Palvelualueen tulot ovat edellisiä vuosia heikot hallintopalveluiden talousarvioon vuonna 2023 kohdistetun 400.000 euron omaisuuden myynnin vuoksi. Maankäytön tulojen arvioidaan

pysyvän vuoden 2023 tapaan aiempia vuosia alemmalla tasolla tonttimyynnin vähentymisen vuoksi yleisen taloustilanteen heikennyttä ja korkeiden noustua.

Konsernihallinnon kustannukset pienenevät neljä prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat säästötoimenpiteet on tehty elinkeinopalveluissa, jossa toimintakate pienenee 27 prosenttia.

Konsernihallinnon talous	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	1260,6	1730,1	1301,3	-428,7	-25 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	287,0	273,5	233,5	-40,0	-15 %
Elinkeinopalvelut	2030,4	1386,5	1609,2	222,7	16 %
Yhteensä	3578,0	3390,0	3144,0	-246,0	-7 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	2402,8	2396,5	2469,9	73,3	3 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	2390,3	3001,6	3000,6	-1,1	0 %
Elinkeinopalvelut	3789,5	3664,0	3268,4	-395,6	-11 %
Yhteensä	8582,6	9062,2	8738,9	-323,4	-4 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-1142,2	-666,5	-1168,5	-502,0	75 %
Talous- ja henkilöstöpalvelut	-2103,3	-2728,2	-2767,1	-38,9	1 %
Elinkeinopalvelut	-1759,1	-2277,5	-1659,2	618,3	-27 %
Yhteensä	-5004,6	-5672,2	-5594,9	77,4	-1 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Avustukset ja jäsenmaksut, Konsernihallinto	TP 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Avustukset, yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	537 659	518 370	453 350	-65 020	-12,5 %
Avustukset yhteisöille	76 644	103 600	103 344	-256	-0,2 %
Jyväsräihi ry	55 000	55 000	56 364	1 364	2,5 %
Työllistämisen kuntalaisä yhteisöille ja yrityksille	0	35 000	35 000	0	0,0 %
Kyläyhdistysavustukset (100 euroa/yhdistys)	800	1 600	1 000	-600	-37,5 %
Muut avustukset	20 844	12 000	10 980	-1 020	-8,5 %
Yhteistoimintaosuudet ja jäsenmaksut	461 015	414 770	350 006	-64 764	-15,6 %
Laukaan Kehitysyhtiö Oy	144 000	108 000	48 000	-60 000	-55,6 %
Keski-Suomen Liitto	237 824	235 500	243 500	8 000	3,4 %
Suomen Kuntaliitto	60 150	50 000	42 500	-7 500	-15,0 %
KT Kuntatyöntajat	17 770	20 000	15 000	-5 000	-25,0 %
Nelostie E75 ry	376	390	376	-14	-3,6 %
Suomen vesitietoyhdistys ry	340	280	75	-205	-73,2 %
Pro ysiatie yhdistys ry	200	200	200	0	0,0 %
Keski-Suomen Kylät ry	100	100	100	0	0,0 %
Ilmavoimien Soittokunnan tukiyhdistys ry	150	150	150	0	100,0 %
Päijänteen metsänhoitoyhdistys ry	105	150	105	-45	-30,0 %

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Valtuuston 25.9.2023 hyväksymään talouden tasapainottamisohjelmaan perustuen talousarvioon on sisällytetty seuraavat toimenpiteet:

1. tasapainottamistoimenpide: lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen, erilliskorvauksien vähentäminen tehtäväjärjestelyin, työssäolopäivien lisääminen ja säästövapaiden purkaminen, säästö 20.000 euroa
2. koulutuskorvausten täysimääräinen hyödyntäminen, säästö 10.000 euroa
3. työterveyshuollon kilpailutus, säästö 35.000 euroa
4. henkilöstöltä kerätyt toimenpiteet, jotka eivät sisälly muihin tasapainottamisohjelman toimenpiteisiin, säästö 35.000 euroa.
5. keskitetyt talouden ja hallinnon tehtävät, säästö 40.000 euroa
6. hyvinvointi- ja perhekeskuksen, työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden tehtävien tarkastelu ja tarkoituksenmukaisten kokonaisuuksien luominen, säästö 6.200 euroa
7. painatusten ja ilmoitusten vähentäminen, säästö 10.300 euroa
8. tapahtumajärjestämisen ja osallistumisen vähentäminen on toteutettu koulutus- ja kulttuuripalveluja vähentämällä 13.650 euroa.

Sopeutusohjelmassa on 40.000 euron panostus, jotta johtamisen, työhyvinvoinnin, työssäolopäivien lisäämisen toteuttaminen lähtee käyntiin. Toinen panostus on työllisyyspalveluiden eläkearviointien vauhdittamiseen, 25.000 euroa. Kyseessä on projekti, jossa yksityiseltä lääkärilasemalta ostetaan työkykyarvioinnit mahdollisimman monelle eläkekelpoiselle henkilölle.

Lisäksi talousarvioon sisältyy seuraavat olennaiset sopeuttamistoimenpiteet

- Elinkeinopalvelut: Yhteistoimintaosuuksia hankkeisiin ja tapahtumayhteistyöhön karsittiin 52.800 eurolla. Lisäksi Laukaan kehitysyhtiölle elinkeinopalveluiden tuottamisesta maksettavaa summaa leikattiin 24.000 euroa.

- Työllisyyspalvelut: Palkkatukityöllistämisestä leikattiin 200 000 euroa.

3.2.2 Palvelujen järjestäminen

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen tehtävä on tuottaa sisäisiä tukipalveluja, luoda päätöksenteon edellytyksiä sekä huolehtia kunnan ylimmästä päätöksenteosta, sen valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallintopalvelut tulosyksikön talousarvio sisältää päätöksenteosta valtuuston, kunnanhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan toiminnan. Kunnanhallituksen alaiset vaikuttamistoimielimet vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, sekä nuorisovaltuusto sisältyvät hallintopalvelujen alle. Tulospaikoista hallinto- ja viestintä, tietohallinto ja maaseututoimi muodostavat hallintopalvelujen kokonaisuuden. Hallintopalveluiden tulosyksikköä johtaa hallintojohtaja.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Perustana ovat kuntalain mukainen tavoite huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista. Valtuusto vahvistaa sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja seuraa niiden toteutumista, päättää kunnan strategioista ja keskeisistä toimintasäännöistä. Valtuusto vahvistaa myös kuntakonsernin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä konserniohjauksen periaatteet. Valtuusto kokoontuu arviolta 6-7 kertaa vuodessa.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta, taloudenhoidosta, edunvalvonnasta, henkilöstöpolitiikasta, sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kunnanhallitus vastaa myös kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja kunnan omistajaohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston ja kunnanhallituksen tulot ja menot kohdistuvat samalle kustannuspaikalle. Kustannuspaikan suurimmat menot koostuvat henkilöstökuluista ja kuntien yhteistoimintaosuuksista. Henkilöstökulujen arvioidaan olevan -312.420 euroa, ja niihin kuuluu muun muassa luottamushenkilöiden palkkiot, sekä kunnanjohtajan palkka. Kuntien yhteistoimintaosuuksiin on varattu -280.000 euroa: niitä ovat muun muassa Kuntaliiton ja Keski-Suomen liiton jäsenyydet.

Muita mainittavia kunnanhallituksen toiminnan menoeriä ovat koko kuntaa koskevat vakuutus-, viestintä- ja ICT-kustannukset sekä luottamushenkilö- ja yhteiskuntasuhdetoimintaan liittyvät kustannukset. Toimintamenoihin on varattu yhteensä -928.580 euroa. Lisäksi kunnalla on velvollisuus huolehtia hautaus toimintalain mukaan vainajan hautajaisjärjestelyistä, mikäli vainajalla ei ole ketään omaista huolehtimaan järjestelyistä. Näihin toimintamenoihin on varattu -5.000 euroa.

Vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto ovat kunnanhallituksen alaisia vaikuttamistoimielimiä, joiden tarkoitus on valvoa ja ajaa kohderyhmiensä etuja kunnan päätöksenteossa. **Veteraaniasiain neuvottelukunta** on ollut yksi kunnan vaikuttamistoimielimistä, mutta vuoden 2023 aikana toiminta päättyi. Veteraanityö muuttuu perinnetyöhön. Nuorisovaltuuston on tarkoitus jatkaa vuonna 2023 alkanutta avustusrahoitusta ja siihen on varattu -5.000 euroa tulevalle vuodelle.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on suorittaa kunnan hallinnon ja talouden arviointia sekä järjestää hallinnon ja talouden tarkastuspalvelut.

Tarkastuslautakunnan toimintamenoihin on varattu -38.050 euroa sisältäen luottamushenkilökustannukset ja asiantuntijapalveluiden ostot.

Keskusvaalilautakunta vastaa sille kuuluvista vaaleihin liittyvistä järjestelyistä ja päätöksistä. Vuonna 2024 järjestetään presidentinvaalit, sekä europarlamenttivaalit. Vaalien kustannuksiin varataan -58.210 euroa. Valtio myöntää korvausta kunnille vaalien järjestämisestä ja korvaukseksi on arvioitu 60.000 euroa perustuen aiempien vuosien korvaussummaan.

Hallinnon ja viestinnän tulospaikka tukee kunnan päätöksentekoa vastaamalla valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksenteon valmistelusta ja toimeenpanosta, sekä se vastaa toimielinten kokousjärjestelyistä ja oheistapahtumista. Hallinto- ja

viestintä tuottaa kunnan neuvontapalvelut, asianhallinnan asiantuntijapalvelut, kirjaamopalveluita, kuntahallintoon liittyvää sisäistä neuvontaa päätäjille ja viranhaltijoille. Lisäksi osallistuminen yhteiskuntasuhteiden hoitoon ja kunnan yleinen viestinnän kehittäminen kuuluvat hallinnon ja viestinnän tulospaikan vastuulle. Toimintamenoiksi on arvioitu -472.730 euroa, mitkä koostuvat pääosin henkilöstökuluista -268.540 euroa ja sisäistä vuokrasta -179.130 euroa. Sisäisissä vuokrissa huomioidaan muun muassa Kuntalan väistötilat, museo, Viertola sekä vanhan Kuntalan tiloja.

Tietohallinto tuottaa kuntaorganisaation tietohallintoon, tietoliikenteeseen, tulostukseen ja viestintäratkaisuihin liittyviä palveluja. Vuonna 2024 tietohallinnossa työskentelee 5,2 vakituista työntekijää. Tietohallinnon ylläpidossa olevia laitteita on vuoden 2023 lopussa noin 3550. Tietohallinnon toimintatuotot muodostuvat sisäisistä laitevuokrasta sekä ulkoisista myyntituotoista, jotka ovat vuonna 2024 883.800 euroa. Tietohallinnon talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut ja poistot edellisvuosien investoinneista. Investointimenoihin kirjataan yli 10.000 euron investoinnit, kuten tietoliikenneverkkojen rakentaminen, työasema-, kopiokone- ja matkapuhelinhankinnat sekä järjestelmähankinnat. Vuoden 2024 talousarviossa sisäiset tietohallinnon tietokonelaitteiden sisäiset yksikköhinnat laskevat 10-15 prosenttia ja muiden laitteiden ja käyttäjätunnusten laskutushinnat säilyvät ennallaan vuoteen 2023 verrattuna. Tietohallinnon kokonaislaskutus laskee noin 8 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Sisäisten tietohallintopalvelujen laskutus tapahtuu kuukausittain ja ulkoisten tietohallintopalvelujen laskutus puolivuositain.

Maaseututoimen tulospaikka vastaa seudullisesti Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Muuramen, Toivakan, Uuraisten ja Laukaan maaseutuelinkeinohallinnon viranomaistehtävistä. Toimintakulut katetaan kuntien maksuosuuksilla.

Maksuosuudet määräytyvät edeltävän vuoden kuntien aktiivitulojen määrien perusteella. Keuruun YT-alueen kanssa solmittua yhteistyösopimusta hyödynnetään entistä tiiviimmin vuoden 2024 aikana, jotta maaseutuhallinto pystyy vastaamaan muuttuviin tehtäviin tehokkaasti. Maaseutuhallinnon toimintojen kehittämistä jatketaan ja palveluja pyritään tuottamaan tehokkaasti ja asiakaslähtöisesti. Maaseututoimen tulosityksikön toimintakulut ovat vuonna 2024 yhteensä 349.280 euroa ja tulot ovat vastaavasti 349.280 euroa.

Henkilöstösuunnitelma

Hallintopalveluiden osalta henkilöstöön on kohdistumassa muutoksia. Irtisanoutumisen seurauksena on jätetty hallinnon asiantuntijan tehtävä täyttämättä. Tehtävä on tarkoitus lakkauttaa, sekä vuonna 2024 tarkastellaan tehtävänkuvia ja kokonaisuuksia osana talouden tasapainottamisohjelmaa. Talouden tasapainottamisesta on kohdistumassa 10.000 euron henkilöstösäästö tavoite hallinnon ja viestinnän tulospaikalle. Vuoden 2024 aikana valmistellaan tasapainottamisohjelmaan sisältyvää keskitetyn hallinnon järjestelyä, johon liittyen muutostarpeet henkilöstösuunnitelmassa ovat mahdollisia jo vuoden 2024 aikana tai viimeistään vuoden 2025 alusta lukien.

HALLINTOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TP 2022 TA 2023 TS 2024 TS2025 TS2026

HTV (palkallinen työpanos)

Vakituiset	15,37	14,7	14,75	15	15
Määräaikaiset	2,47	2	1	0,75	0,75
Yhteensä	17,84	16,7	15,75	15,75	15,75

Talous- ja henkilöstöpalvelut

Talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikkö koostaa yhteen kuntaorganisaation toiminnan ja talouden suunnittelun ja kehittämisen kannalta olennaisia toimintoja. Tulosityksikkö palvelee vastuualueillaan laajasti koko organisaatiota. Yksikön tavoitteena on tuottaa luotettavaa ja tarkoitukseenmukaista palvelua sekä turvata vastuualueellaan olvien kunnan ydintoiminnot kaikissa tilanteissa. Talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikköä johtaa talous- ja henkilöstöjohtaja. Tulosityksikössä on kaksi tulospaikkaa, jotka ovat talous- ja omistajaohjaus sekä henkilöstöhallinto.

Talous- ja omistajaohjauksen tulosityksikkö vastaa kunnan keskeisistä talousprosesseista sekä hankinta- ja vakuutusasioista. Tulospaikalla hoidetaan keskitetysti kunnan talousarvio- ja taloussuunnitteluprosessia sekä tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelua, kirjanpitoa, lakisääteistä taloustilastointia, maksuliikennettä, rahoitusta, perintää, raportointia ja riskienhallintaa. Lisäksi yksikkö neuvoo, ohjeistaa ja kouluttaa taloushallinnon eri kysymyksissä. Taloushallinto ja -suunnittelu huolehtii laskenta- ja seurantajärjestelmien ylläpidosta ja kehittämisestä yhteistyössä toimialojen kanssa. Tulospaikan vastuulle kuuluu myös kunnan hankinta-asioiden ohjaus, mihin kuuluu hankintaperiaatteiden ja -linjausten valmistelu kunnan yleisten kehittämislinjojen mukaisesti, hankinta-asioiden kouluttaminen, ohjeistaminen ja koordinointi sekä keskitetyistä hankinnoista huolehtiminen. Tulospaikan tehtäviin kuuluu myös kunnan vakuutusten ja irtaimistoleasingin päivittäiset käytännön tehtävät. Kehittämisen osalta tulospaikan tehtävänä on erikseen annettujen kehittämisprojektien läpivienti.

Henkilöstöhallinnon tulospaikka valmistele yhteistyössä muun organisaation kanssa henkilöstöpolitiikan peruslinjaukset ja luo työvälineitä ja ohjeita henkilöstöjohtamisen käytännön toteuttamiseen. Tällaisia osa-alueita ovat muun muassa henkilöstösuunnittelu, henkilöstön rekrytointi, palkkaus- ja palvelussuhdeasiat, henkilöstön kehittäminen, henkilöstöpalvelut, työterveyshuolto, työsuojelu, yhteistoimintamenettely ja työhyvinvointi

sekä ammattitaitoisen henkilöstön saannin turvaaminen. Henkilöstöhallinto vastaa koko kunnan henkilöstön palkkahallinnosta.

Vuonna 2024 henkilöstöjohtamisen painopistealueina ovat työkykyjohtaminen ja työhyvinvoinnista huolehtiminen talouden tasapainottamisohjelman toimeenpanon aikana. Lisäksi henkilöstöhallinto tukee muuta organisaatiota tasapainottamistoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Henkilöstösuunnitelma

Talous- ja henkilöstöhallinnon henkilötyöpanos kasvaa talousarviovuonna 2024. Kasvu johtuu siitä, että työsuojelupäällikön tehtävä siirtyy henkilöstöhallinnon alaisuuteen, kun se on aikaisemmin toteutunut ota-tehtävänä. Määräaikaisen henkilöstön työpanos pienenee edelliseen vuoteen verrattuna.

Talous- ja omistajaohjauksen tulospaikalla tapahtuu yksi laskentasihteerin eläköityminen vuonna 2024. Eläköityneen tilalle vakinaistetaan aikaisemmin määräaikaisena työskennellyt työntekijä osaaikaisesti.

Henkilöstöhallinnossa suunniteltu työpanos on pienentynyt vuonna 2023 hallinnon suunnittelijan irtisanouduttua, kun paikkaa ei täytetty. Vuonna 2024 henkilöstöhallinnon tulospaikalla aloittaa uutena tehtävänä työsuojelupäällikkö. Lisäksi työkykykoordinaattori vakinaistetaan kun hanke, jossa tämä nyt työskentelee päättyy maaliskuussa 2024. Palkkahallinnon määräaikaisena täytetty toimistosihteerin tehtävä muutetaan osaaikaiseksi työpanokseksi, joka on tavoitteena järjestää yhteistyössä muiden toimintojen kesken vakinaisen henkilöstön työpanoksesta.

Vuoden 2024 aikana valmistellaan tasapainottamisohjelmaan sisältyvää keskitetyn hallinnon järjestelyä, johon liittyen muutostarpeet henkilöstösuunnitelmassa ovat mahdollisia jo vuoden 2024 aikana tai viimeistään vuoden 2025 alusta lukien.

TALOUS- JA HENKILÖSTÖPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	12,27	10,75	13,25	12,75	12,75
Määräaikaiset	2,85	2,5	0,5	0	0
Yhteensä	15,12	13,25	13,75	12,75	12,75

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalvelut vastaa alueen elinkeinojen kehittämisestä, yrityspalveluista ja aluekehityshankkeista. Elinkeinotoimi toteuttaa tehtävänsä tarjoamalla (1) aloittavan ja toimivan yrityksen palveluja, (2) yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja kansainvälistymispalveluja ja (3) sijoittumispalveluja sekä toteuttamalla (4) kuntastrategian mukaisia aluekehityksen kärkihankkeita ja (5) kuntamarkkinointia.

Elinkeinopalvelujen toimintaa ohjaavat kuntastrategia, syksyllä 2023 hyväksytty elinkeino-ohjelma sekä hankeohjelma.

Elinkeinopalvelujen tulosityksikköä johtaa kunnanjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelevät yritysasiantuntija, hankeasiantuntija ja viestintäpäällikkö. Elinkeinopalveluissa tehdään merkittävä osa kunnan yleisestä viestinnästä. Yritysasiantuntijan alaisuudessa työskentelee ulkoisella rahoituksella Yritystankaamo-hankkeen projektipäällikkö.

Elinkeinopalvelut kasvattaa alueen elinvoimaa auttamalla yrityksiä ja yhteisöjä sijoittumaan Laukaaseen, sekä rakentaa verkostoja ja parantaa yritysten yhteisöllisyyttä. Laukaan kunnan elinkeinopalvelut tarjoaa tukea yrittäjyyteen ja eri toimialojen kehittämiseen yhteistyössä muiden seudullisten toimijoiden kanssa.

Elinvoimaa ja sijoittumista edistävän elinkeinopolitiikan toteuttamisessa hyödynnetään Laukaan kehitysyrityksiä ja toimitilojen ja työpaikka-alueiden kehittämiseen ja omistamiseen keskittyneitä Jykyä sekä muuta kumppaniverkostoa. Laukaan Kehitysyrityksiltä ostetaan elinkeinopalveluja 48 000 eurolla. Kehitysyrityksen toiminnan pääpaino on erilaisten elinkeinotoimintaa tukevien kehityshankkeiden käynnistäminen sekä yrityspalvelusetelin

myöntäminen yritysten kehittämiseen. Yritysten perustamis- ja käynnistämävaiheen neuvonta hankitaan Gradian K-S Yritysidean kautta 20 900 eurolla.

Aluekehityksen strategisia kärkihankkeita vuonna 2024 ovat Laukaanportin yritysalueen kehittämisen ja markkinointi sekä ulkoisen rahoituksen hankkeet (Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, JTF) Yritystankaamo-hanke ja Culture in Nature -hanke. Yritystankaamo-hanke kehittää yritysten yhteisöllistä työtilaa sekä yritysten hyvinvointia, muutosresilienssiä ja yhteisöllisyyttä tapahtumien ja koulutusten avulla. Culture in nature (CIN) –hankkeessa parannetaan Laukaan kulttuuri- ja luontomatkailukohteiden fyysistä ja digitaalista saavutettavuutta ja kansainvälistä tunnettuutta, rakennetaan Laukaan luonto- ja kulttuurimatkailemisen brändi sekä kehitetään yritystoimintaa ja yritysten tuote- ja palveluvalikoimaa kansainvälisille markkinoille. CIN-hanke on elinkeinopalvelujen ja vapaa-aikapalvelujen yhteishanke. Yritysalueilla panostetaan Leppäveden Sorajyvän yritysalueen Lievestuoreen Ysitien Sampo –yritysalueiden tunnetuksi tekemiseen.

Matkailu- ja tapahtumaelinkeinoja kehitetään Visit Laukaa ja Visit Jyväskylä -palvelujen kautta. Visit Jyväskylä Regionin kuntarahoitusosuus on 35 700 euroa. Elinkeinopalvelut kuntarahoitusosuus yritysten ja yhteisöjen kehittämis- ja investointihankkeisiin Jyväskylän ry:n kautta on 56 370 euroa.

Työllisyyspalvelujen tulosityksikkö vastaa kunnan työllisyydenhoidon tehtävistä. Laukaa jatkaa vuoden 2024 loppuun saakka työllisyyden kuntakokeilussa yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Muuramen kanssa. Kuntakokeilussa

työllisyyspalvelut järjestävät lain työllisyyden edistämistä kuntakokeilussa mukaiset (1260/2020) palvelut kokeilun piiriin kuuluville laukaalaisille työttömille työnhakijoille.

Vastuu alueellisten työvoimapalveluiden järjestämisestä siirtyy kunnille 1.1.2025. Kuntien, joiden työvoiman määrä jää alle 20 000 henkilön, tulee sopia tehtävän hoitamisesta yhteistoiminnassa jonkin muun tai muiden kuntien kanssa. Laukaa on mukana pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen valmistelussa yhdessä 12 muun kunnan kanssa. Pohjoisen Keski-Suomen työllisyysalueen yhteistoiminnan muodoksi on valittu vastuukuntamalli, jonka vastuukuntana toimisi Äänekosken kaupunki. Päätökset hyväksytyistä työllisyysalueista tulevat työ- ja elinkeinoministeriöstä vuoden 2024 alkupuolella, jonka jälkeen työllisyysalueiden valmistelu toden teolla alkaa.

Työllisyyspalveluiden tulosityksikköä johtaa kunnanjohtaja. Yksikön esihenkilönä toimii palvelupäällikkö ja henkilöstö koostuu vuonna 2024 neljästä omavalmentajasta, kahdesta etisivistä nuorisotyöntekijästä ja työkykykoordinaattorista. Lisäksi Keski-Suomen TE-toimisto on siirtänyt kuntakokeiluun, Laukaan työnjohdon alaisuuteen, työskentelemään neljä henkilöä. Työllisyyspalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä vapaa-aikatoimen työpajan (Vattipaja) sekä alueen muiden työllisyystoimijoiden kanssa.

Työllisyyspalvelut koordinoi kunnan palkkatuki- ja velvoitetyöllistämistä. Vuosittain palkkatukityössä on 60-100 henkilöä ja velvoitetyössä 15-30 henkilöä. Työllisyyspalvelut myöntää työnantajille työllistämisen kuntalisää niiden palkatessa kuntalisän ehdot täyttävän työnhakijan. Kuntalisä on määrärahasidonnainen. Viime vuosina määräraha on ollut 35 000 euroa/vuosi. Kuntalisän vaikutta-

vuus on ollut hyvä. Henkilöt, joista on maksettu kuntalisää ovat työllistyneet kuntalisän päättymisen jälkeen pääsääntöisesti hyvin.

Työllisyyspalveluiden työskentely on vahvasti verkostotyötä. Tarvittaessa työttömien työnhakijoiden palveluntarvetta arvioidaan hyvinvointialueen ja Kelan kanssa yhteistyössä monialaisessa työllistymistä edistävässä yhteistyöverkostossa (TYP) ja/tai nuorten Ohjaamotoiminnassa. Verkostoja laajennetaan työnhakijan palveluntarpeen mukaan. Kelan asiointipiste palvelee työllisyyspalveluiden tiloissa keskiviikkoisin. Vuonna 2024 on tarkoituksena edistää työkyvyn arvioinnin prosesseja. Työtömissä työnhakijoissa on henkilöitä, joiden työkyky on alentunut oleellisesti ja niitä joilla sitä ei ole enää jäljellä juuri lainkaan. Yhteistyökäytännön luominen näiden asiakkaiden asioiden eteenpäin viemiseksi hyvinvointialueen kanssa on avainasemassa. Tarvittaessa hankitaan ostopalveluina työkyvyn arvioinnin palveluita esimerkiksi erilaisia lausuntoja.

Maankäytön tulosityksikkö vastaa maankäyttöpoliitikasta, maaomaisuuden hallinnasta sekä talous- ja puistometsien hoidosta. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on suunnitella ja kehittää alueiden käyttöä siten, että lain edellyttämät ja kunnan strategioissa maankäytölle määritellyt tavoitteet täyttyvät. Suunnittelun tavoitteena on tuottaa monipuolinen tonttivaranto asumiseen ja elinkeinotoimintaan, huomioiden viihtyisälle ja hyvälle asuinympäristölle asetetut tavoitteet sekä elinkeinoelämän vaatimukset. Maankäyttö osallistuu myös taajamaympäristöjen laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen palvelualueen kanssa.

Tulosityksikön esimiehenä toimii kaavoitusjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelee viisi henkilöä. Kaavasunnittelijan avoimena olevaa virkaa ei taloudellisista syistä täytetä vuoden 2024 aikana.

Maankäytön suunnittelua ja kaavoitusta ohjaa lainsäädännön, kuntastrategian, maankäytön rakennemallin ja maapoliittisen ohjelman lisäksi valtuuston hyväksymä kaavoitusohjelma.

Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus

Vuoden 2023 aikana on uudistettu maankäytön rakennemalli Viuhka. Päivitystyön taustaksi laadittiin muun muassa tilannekuva sekä haja- ja rantarakentamiseen liittyviä selvityksiä. Tavoitteena on tehdä maankäyttöön liittyviä pitkän aikavälin linjauksia, jotka pohjautuvat oikeaan ja ajantasaiseen tietoon. Vahva painotus on ollut ratkaisujen vaikutuksella kuntatalouteen ja yhdyskuntarakenteen hallittuun kehittämiseen. Rakennemalli tulee valtuuston hyväksyttäväksi alkuvuodesta 2024. Rakennemalli ohjaa osaltaan keskeisimpien strategisten suunnitelmien ja ohjelmien sisältöä. Näitä ovat esimerkiksi maa- ja asuntopoliittinen ohjelma, liikennepoliittiset ohjelmat ja maankäytön toteuttamisohjelma. Rakennemallin hyväksymisen jälkeen oli tarkoitus käynnistää maapoliittisen ohjelman päivittäminen ja asuntopoliittisen ohjelman laatiminen vuonna 2024, mutta taloudellisista syistä hanke siirretään tuleville vuosille.

Kaavoitusohjelmasta mukaisesti vuonna 2023 tuli vireille Vihtavuoren taajaman oikeusvaikutteinen yleiskaava, johon laadittiin taustaselvitykset. Vuonna 2024 oli tarkoitus käynnistää varsinainen kaavoitustyö, mutta taloudellisista syistä työn aloitusta siirretään vuoteen 2025. Myös muut kaavoitusohjelmassa määritellyt, konsulttityönä laadittavat yleiskaavahankkeet siirtyvät eteenpäin (muun muassa Leppäveden ja Lievestuoreen taajamien yleiskaavat).

Muilta osin maankäytön suunnittelussa edistetään vireillä olevia yleis- ja asemakaavahankkeita. Hankkeiden etenemiseen saattaa vaikuttaa taloudellisten- ja henkilöstöresurssien pieneneminen vuoden 2023 tasosta. Yleiskaavahankkeita on vireillä kolme ja asemakaavahankkeita 30.

Rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ) annettu laki astuu voimaan 1.1.2024. Tavoitteena on, että lain siirtymäajan puitteissa vuoteen 2028 mennessä kunnalla on edellytykset tiedon tuottamiseen, käsittelyyn ja tallentamiseen lainsäädännön edellyttämässä yhteentoimivassa muodossa. Vanhojen aineistojen muuttaminen, oikean muotoisen tiedon tuottaminen ja tallettaminen vaativat kunnalta resursseja sekä toimintatapojen

muutosta. Maankäyttö yhdessä paikkatiedon kanssa jatkaa toimenpiteiden valmistelua ja aktiivista lain täytäntöönpanon seuranta. Tavoitteena on, että uudet kaava-aineistot tuotetaan yhteentoimivassa muodossa jo lain siirtymäaikana.

Maaomaisuus

Kirkonkylän Lahdenkujalla on ollut pitkään rakentamattoman rivitalotontit, joiden toteuttamista lähdetään edistämään vuoden 2024 aikana kumppanuuskaavahankkeella. Tavoite on muuttaa nykyistä asemakaavaa siten, että tonttien asuntorakentaminen toteutuisi. Myös kirkonkylän sataman palvelurakennuksen toteuttamiseen on suunnitteilla kumppanuuskaavahanke, jossa etsitään sekä rakentajaa että toimijaa toteuttamaan satamapalvelut sekä kehittämään ravintola-, matkailu- ja tapahtumatoimintaa.

Kumppanuuskaavoituksella tarkoitetaan menettelytapaa, jossa ennen asemakaavamuutoksen laatimista kunta valitsee esimerkiksi suunnittelu- tai ideakilpailun kautta yhteistyökumppaneikseen yhden tai useamman yrityksen. Prosessissa kaavoitettavan kohteen toteuttaja (esim. rakennusliike) on tiedossa jo kaavahankkeeseen ryhtyessä ja suunnittelu voidaan tehdä tiiviissä yhteistyössä. Asemakaavan tultua voimaan rakennuspaikka myydään markkinahinnalla yhteistyökumppanille. Kumppanuuskaavoituksella tavoiteltavia etuja ovat muun muassa laatuhaikuisen kilpailun lisääntyminen, yritysten suunnitteluresurssien hyödyntäminen, laadukkaammat toteutusratkaisut, toteutettavuuden varmistaminen ja muutostarpeilta välttyminen. Toimintatavan avulla kunnan maankäytön suunnittelussa voidaan hyödyntää yritysten markkinataloudellista ja teknistä osaamista. Yrityksille puolestaan tarjoutuu enemmän mahdollisuuksia tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen.

Raakamaata hankitaan kasvualueilta toimivan ja taloudellisen yhdyskuntarakenteen sekä kohtuuhintaisen tonttitarjonnan turvaamiseksi. Vehniän Laukaanportin yritysalueen kehittämistä pyritään edelleen edistämään raakamaan hankinnan ja

suunnittelun keinoin. Myös taajamien kasvusuunnilta tavoitellaan aktiivisesti raakamaata. Lisäksi jatketaan yleisten alueiden hankintaa asemakaavan toteuttamiseksi.

Kaavoitettuja asunto- ja yritystontteja luovutetaan rakennettavaksi myymällä tai vuokraamalla, kysynnän ja palveluverkon riittävyden mukaan. Uusia pientalojen rakennuspaikkoja avataan haetavaksi Kuhamäen alueelta Vihtavuoresta ja Korpelan alueelta Leppävedeltä. Haasteeksi tunnustetaan pientalotonttien kysynnän merkittävä väheneminen, joka johtuu yleisesti taloustilanteesta.

Vehniällä Laukaanportin yritysalueella on vapaata rakennusmaata noin 7,2 ha ja rakennusoikeutta noin 29 000 k-m². Tavoitteena on, että alueelta myydään tai vuokrataan yksi rakennuspaikka vuoden 2024 aikana. Tonttien esirakentamisurakka on toteutettu vuonna 2023.

Leppäveden Korpelan alueelle asemakaavoitettavaa aluetta (Liikuntapuiston asemakaavan muutos ja laajennus) on tarvetta esirakentaa. Esirakentamisella parannetaan alueen massatasapainoa ja edistetään rakennuspaikkojen käyttöä ja myyntiä. Kaavaehdotuksessa alueelle on esitetty julkisten lähipalveluiden rakennuspaikka (YL) ja tiivistä asuinrakentamista. Esirakentamisen kustannusarvio on noin 50 000 euroa, jotka kohdennetaan maa- ja vesialueiden kustannuspaikalle, eli se nostaa rakennuspaikkojen tasearvoa vastaavasti. Esirakentamisella ei ole vaikutusta käyttötalouteen, koska maa- ja vesialueista ei tehdä poistoja. Esirakentamisen kustannukset huomioidaan rakennuspaikkojen myyntihinnassa, jolloin velan takaisinmaksu tapahtuu rakennuspaikkojen myynnin kautta. Vuokrattaessa velka jää maa- ja vesialueiden taseeseen, mutta sillä on vastaavasti positiivinen vaikutus käyttötalouteen.

Maaomaisuutta hallitaan paikkatietojärjestelmien ja sähköisen maaomaisuusrekisterin sekä Maanmittauslaitoksen ylläpitämän kiinteistörekisterin ja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin avulla. Maaomaisuusrekisterissä pidetään luetteloita maa- ja vesialueista sekä tehdään raportit kirjanpitoon. Maanvuokralaskutus tehdään kaksi kertaa vuo-

desa. Vuoden 2024 aikana selvitetään maanvuokralaskutuksen hallinnoinnin siirtämistä Trimble Locus –järjestelmään.

Metsätilat

Maankäytössä hallinnoidaan yhteensä noin 2500 ha metsäaluetta, joista suurin osa on talousmetsiä ja loput muuta metsää. Metsät ovat arvokkaita monessa muodossa ja ne jakautuvat sijainnin, kaavoitustilanteen, muun käyttötarkoituksen ja historian mukaan eri osa-alueisiin. Metsiin liittyy paljon odotuksia, tarpeita ja tavoitteita, kuten taloudellinen tuotto, virkistyskäyttö, viihtyisä asuinympäristö, raakamaareservi sekä luonnon monimuotoisuuden edistäminen ja luonnonsuojelu. Tavoitteena on varmistaa metsäomaisuuden hoidon korkea taso ja turvata metsävarojen suotuisa kehitys pitkälle tulevaisuuteen. Toiminnan edellytyksenä on suunnitelmallisuus, joten kattavan ja laadultaan korkean metsäsuunnitelmatiedon olemassaolo on tärkeää. Metsäsuunnitelmaa hallitaan sähköisessä verkkopalvelussa, joten suunnitelma päivittyy jatkuvasti tehtyjen toimenpiteiden mukaan ja pysyy ajan tasalla.

Talousmetsiä hoidetaan Tapion hyvän metsänhoidon suositusten ja PEFC-sertifikaatin vaatimusten mukaisesti siten, että metsätaloutta harjoitetaan tehokkaasti ja tuottavasti toteuttamalla hoitotyöt ja hakkuut ajallaan. Taajamien sisäisiä lähimetsiä hoidetaan vuorovaikutuksessa asukkaiden kanssa. Hoidossa painotetaan viihtyisyyttä, maisema- ja suojavaikutuksia, puuston elinvoimaisuutta sekä turvallisuutta.

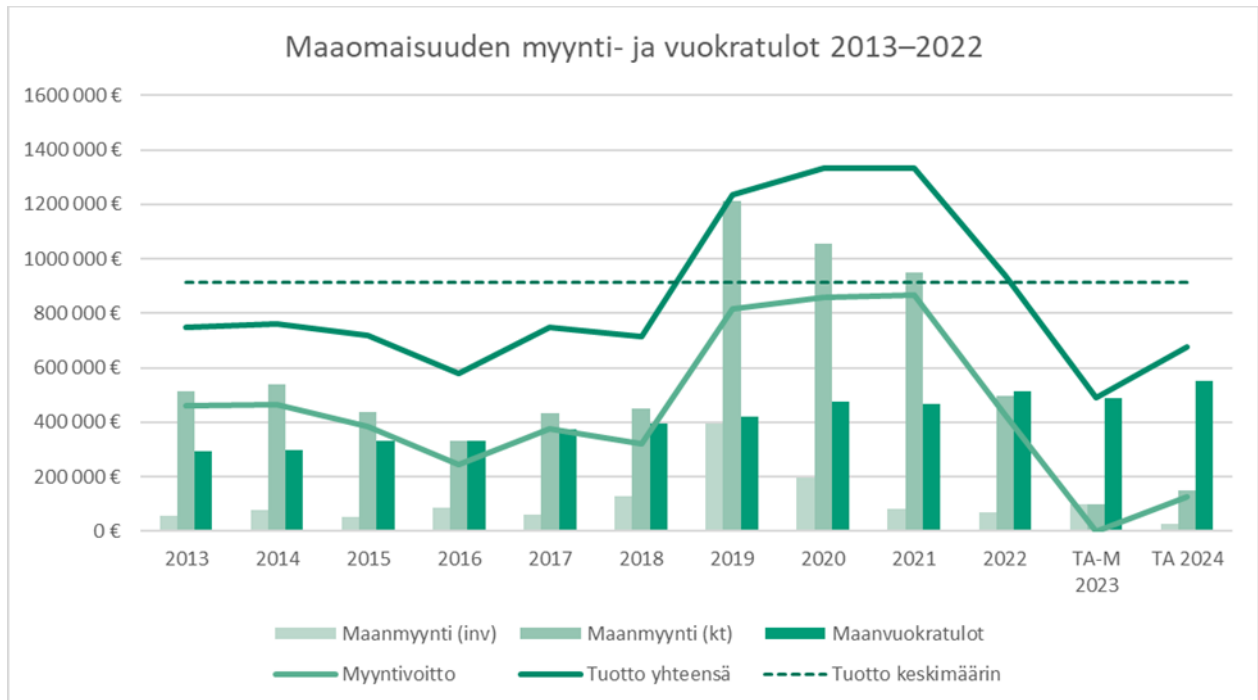
Metsävarallisuuden hoito ja sen suunnittelu teetetään ulkopuoliselle palveluntuottajalle. Vuonna 2023 on kilpailutettu uusi metsänhoitosopimus, joka tulee voimaan vuoden 2024 alusta. Palveluntuottajana jatkaa Metsä Group.

Vuoden 2024 aikana laaditaan metsänhoidon strateginen asiakirja. Työn tavoitteena on määrittää metsien eri osa-alueet tavoitteineen ja linjauksineen sekä selvittää eri kasvatusmallien vaikutukset pitkälle tulevaisuuteen.

Maankäyttö on toimittanut Keski-Suomen ELY-keskukselle Metso-metsiensuojeluhakemuksen,

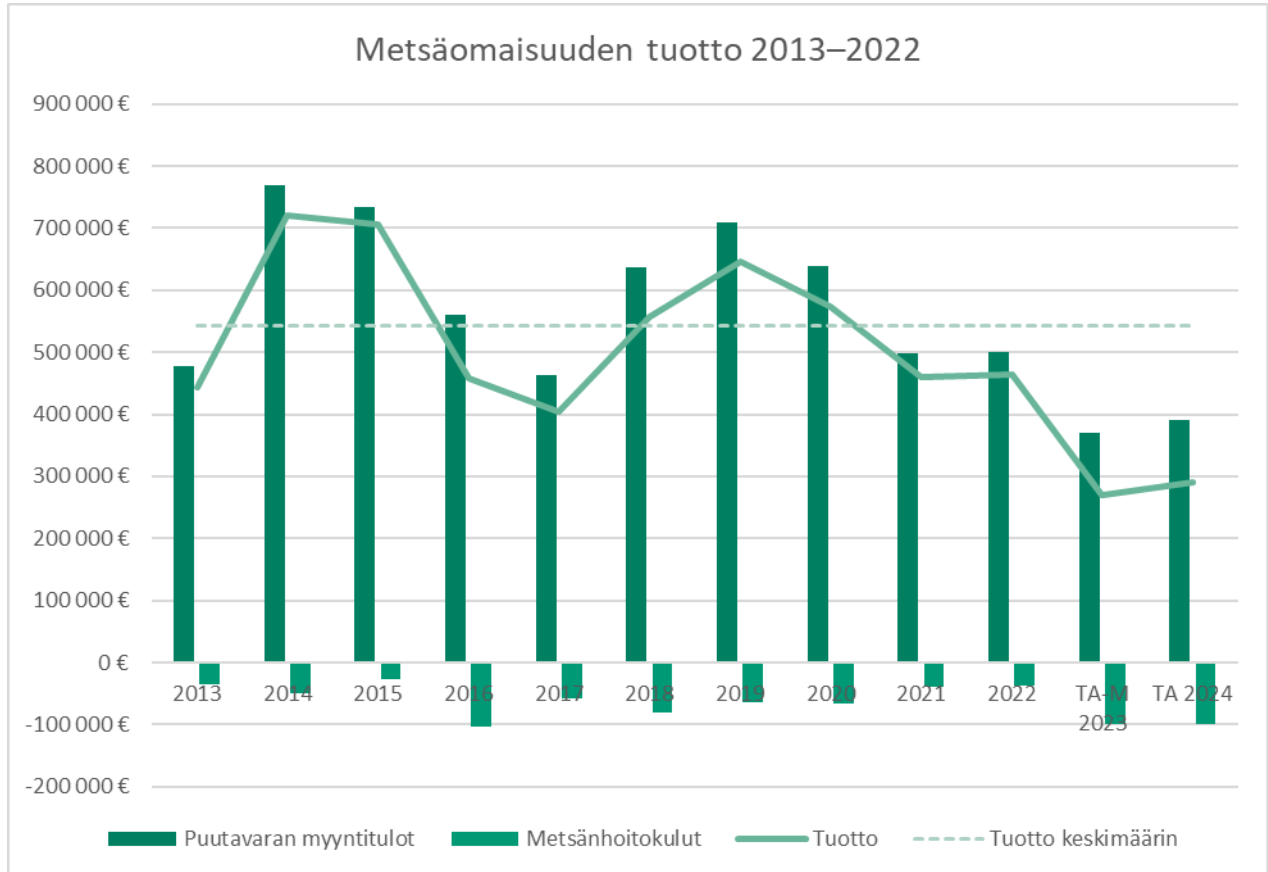
joka kohdistuu noin 5 ha alueelle Multamäen ulkoilumetsään. Alueelle on yli 100 vuotias metsä, jossa on eriasteisia luonnontuhoja, kuten hyönteistuhoja ja lahoppuuta. Aluetta on esitetty kunnan omistukseen jääväksi pysyväksi luonnonsuojelualueeksi. Metsätaloudellinen arvo on yli 100 000 euroa, josta osa on mahdollista saada hyvityksenä valtiolta (suojelukorvaus).

Kunnalle on kertynyt Metsäliitto Osuuskunnan Metsä1-osuuksia 107 000 eurolla, jotka myydään vuonna 2024. Talousmetsien sääntömääräisiä perusosuuksia kunnalla on noin 61 000 eurolla, josta siirretään 30 000 euroa lähimetsien jäsenyydelle.

Maaomaisuuden tulot (käyttötalous- ja investointitulot) vuosina 2013–2022 sekä talousarvioluvut vuosilta 2023–2024.

Metsäomaisuuden tuotto vuosina 2013–2022 sekä talousarvioluvut vuosilta 2023–2024.

Tunnusluvut:

	TP 2022	TA-M 2023	TA 2024
Hyväksytyt asemakaavat, ha	35	150	110
Hyväksytyt yleiskaavat, ha	530	1500	3800
Maanhankintamenot, euroa	64 000	700 000	700 000
Maanmyyntitulot (myyntivoitto), euroa	498 023	100 000	150 000
Maanvuokratulot, euroa	513 082	490 000	550 000
Puunmyyntitulot, euroa	501 131	320 000	370 000
Metsänhoitomenot, euroa	37 471	100 000	100 000

Henkilöstösuunnitelma

Elinkeinopalvelujen henkilöstömäärä vähenee vuonna 2023. Vakinaisen henkilöstön määrä kasvaa, mutta määräaikaisen henkilöstön määrä vähenee. Yrityspalveluiden henkilöstömäärään voi

tulla pidemmällä aikavälillä muutoksia hankkeiden toteutuksesta johtuen. Työllisyyspalveluiden henkilöstömäärään voi tulla muutoksia vuoden 2025 alussa, kun TE-uudistus toteutuu.

ELINKEINOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA TP 2022 TA 2023 TA 2024 TS 2025 TS 2026

HTV (palkallinen työpanos)

Vakituiset	12,43	12	14	14	14
Määräaikaiset	14,98	10	4	1,5	1
Yhteensä	27,41	22	18	15,5	15

3.2.3 Kehittämisen painopisteet

Konsernihallinnon keskeisin painopistealue vuodelle 2024 on talouden tasapainottamisohjelmaan liittyvän muutoksen hallittu ja onnistunut johtaminen ja muiden palvelualueiden tukeminen muutoksessa. Vuonna 2024 käynnistyy erityisesti henkilöstöjohtamiseen liittyviä tasapainottamistoimenpiteitä, joiden toimeenpanossa kuntatasoisesti tarvitaan konsernihallinnon tukea ja koordinaatiota.

Aluekehittämisen painopisteenä ovat vetovoimaisten yritysalueiden tuotteistaminen ja markkinointi ja elinkeinoelämän yhteisöllisyyden ja muutokkyvykkyyden vahvistaminen. Työllisyyspalveluissa valmistaudutaan alueellisten työvoimapolveluiden käynnistymiseen 1.1.2025 alkaen.

3.2.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Sujuvat arjen kuntapalvelut Palvelukulttuurin kehittäminen	<i>Digitaalisten palveluratkaisujen avulla sähköisen asioinnin kasvattaminen ulkoisesti ja sisäisesti</i>	<i>Tulostettavan arkistomateriaalin vähentyminen Sähköisesti tuotettavien palveluiden lisääminen</i>	<i>Asianhallinnan aineisto täysin sähköisessä muodossa Kuntalaisille edellytyksiä käyttää palveluita sähköisesti laajemmissa määrin.</i>
<i>Hyvinvoivat ja uudistumiskykyiset työyhteisöt</i>	<i>Edistetään henkilöstötuottavuutta johtamista, esimiestyötä ja työn organisointia kehittämällä sekä työhyvinvointiin panostamalla. Talousarviovuoden tavoitteena on edistää työhyvinvointia ja työkykyjohtamista talouden tasapainottamisohjelman henkilöstöjohtamiseen liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.</i>	<i>1) Henkilöstötuottavuusindeksi 2) Esimiesten johtamisaktiivisuuden taso 3) Luottamus johtoon 4) Työhyvinvointikyselyn tulokset vrt. ed. vuosi 5) Esimiesten arviointi prosessista</i>	

	<p><i>Henkilöstötuottavuuden johtamisen tavoite on pitkäaikainen ja sen seuranta jatketaan useana vuonna.</i></p>		
<p><i>Kestävä kuntatalous – Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</i></p>	<p><i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti.</i></p> <p><i>Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i></p>	<p><i>1) Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu</i></p> <p><i>2) määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet</i></p>	<p><i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainottamisohjelman, jossa on toimenpiteitä vuosille 2024-2026. Tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan vuositasolla pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 17 miljoonan säästöä vuosien 2024-2027 aikana.</i></p> <p><i>Vuonna 2024 konsernihallintoon kohdistuu ohjelmasta 105.150,00 euroa.</i></p>
<p><i>Elinvoimainen yrittäjyys</i></p>	<p><i>Laukaan profiilin nostaminen yritysmyönteisenä kuntana.</i></p> <p><i>Elinkeinoelämän strategisten kehittämissankkeiden toteuttaminen</i></p>	<p><i>1) Kuntabarometrin 2024 vastaajien määrä ja elinkeinopolitiikan arvosanan.</i></p> <p><i>2 a) Yritystankkaamohanke, Culture in nature -hanke, Maatilojen ja yritysten uudet yhteistyömahdollisuudet –hankkeiden toteuttaminen.</i></p> <p><i>2 b) Laukaanportin ja Sorajyvän yritysalueiden markkinoinnin ja tunnettuuden hankkeistaminen</i></p>	<p><i>Vuoden 2022 kuntabarometrissa Laukaasta oli 74 vastaajaa ja kunnan elinkeinopolitiikan arvosanaksi saatiin 2,99/5. Kasvatetaan vastaajien määrää ja elinkeinopolitiikan arvosanaa.</i></p> <p><i>Hankkeet käynnistyivät vuonna 2023. Tavoitteena on saada yritykset ja yrittäjyydestä kiinnostuneet osallistumaan hankkeiden toimenpiteisiin tavoitteiden mukaisesti.</i></p> <p><i>2 b) Laukaanportin ja Sorajyvän yritysalueet on esirakennettu ja Laukaanportin yritysalueelle valmistui master plan vuonna 2023. Tavoitteena on hankkeistaa alueiden tuotteistaminen ja</i></p>

	<i>Elinkeinoelämän yhteisöllisyyden vahvistaminen Yritystankaamohankkeen avulla.</i>	<p><i>3 a) Paikallinen yritysten yhteisöllisyyttä mittaava täsmäkysely</i></p> <p><i>3 b) Yhteisöllisyyttä ja muutokkyvykkyyttä vahvistavien koulutusten ja tilaisuuksien sekä niihin osallistuvien määrä.</i></p>	<p><i>myynti ja löytää siihen rahoitus.</i></p> <p><i>3 a) Yritysten yhteisöllisyyttä ei ole aiemmin mitattu. Tavoitteena ottaa yhteisöllisyyden mittaaminen säännöllisesti toistuvaksi käytännöksi.</i></p> <p><i>3 b) Aiemmin toteutettu koulutuksia ja valmennuksia satunnaisesti. Tarjotaan jatkossa tavoitteellisia ja säännöllisesti toistuvia valmennuskokonaisuuksia.</i></p>
<i>Positiivinen viestintä</i>	<i>Laukaan palveluista viestitään aktiivisesti ja vahvuuksia tuodaan esiin yhtenäisen kuntabrändin alla.</i>	<p><i>Viestintää tekevät henkilöt, viestintämotivaatio ja viestintäosaamisen koettu taso.</i></p> <p><i>Yhteisen kuntabrändin käyttö viestinnässä.</i></p>	<p><i>Vuonna 2023 käynnistettiin eri palvelualueet kattavan vapaaehtoisuuteen perustuvan, oman toimen ohessa tapahtuvan oto-viestintäverkoston kokoaminen ja järjestettiin muutamia verkostotapaamisia. Vuonna 2024 laajennetaan viestintäverkosto kattamaan useampia palvelualueita ja tarjotaan verkostolle sisäistä sparrausta ja koulutusta viestintäosaamisen kehittämiseen.</i></p> <p><i>Kunnan palveluista järjestetään avointen ovien tapahtumia ja klinikkatyöskentelyä asukkaille ja muille sidosryhmille. Kunta näkyy ja osallistuu kylien ja taajamien tapahtumiin.</i></p>
<i>TE2025 uudistuksen valmistautuminen</i>	<i>Laukaalaisten työntajien tietoisuuden lisääminen työllistämiskeinoista ja -palveluista</i>	<i>Tilaisuudet, tapahtumat, kyselyt</i>	<i>Työllistämiskeinojen tunnettavuus heikohko, tavoitellaan kontaktien, tunnettavuuden ja keinojen hyödyntämisen lisääntymistä.</i>

3.2.5 Riskienhallinta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan, ja kunnan omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäinen valvonta on toiminnan jatkuvaa ja jokapäiväistä ohjausta ja johtamista. Sisäisen valvonnan tulee kattaa kunnan ja kuntakonsernin oman toiminnan lisäksi myös toiminta, josta kunta vastaa lainsäädännön, omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden tai sopimusten nojalla. Hyvin järjestetyssä hallinnossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta toteutuvat osana päivittäistehtäviä ja toimintaprosesseja.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Kunnanhallitus huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnan hallintoa, taloudenhoitoa sekä muuta toimintaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja. Operatiivinen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa hallitukselle ja kunnanjohtajalle säädettyä hallinnon ja taloudenhoidon tehtävää.

Koko kuntakonsernia tarkasteltaessa konserni-johto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konserni- ja valvonnasta (Kuntalaki 25 a §.) Kunnan konserniyhteisöissä sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat näiden yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle yhteisöjä koskevien säännösten mukaisesti.

Talousarvion valmistelun yhteydessä palvelualueet ovat analysoineet toimintaympäristön muutoksia, tunnistaneet tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioineet niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä. Tämän pohjalta talousarviossa esitetään kuvaus kunkin palvelualueen toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmistä riskeistä

sekä keinoista, joilla riskejä hallitaan. Lisäksi kuvataan palvelualueen sisäisen valvonnan järjestäminen ja toimintamallit. Tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomuksessa kuvataan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja, sekä annetaan tietoja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisistä johtopäätöksistä.

Konsernihallinnon merkittävimmät riskit sekä keinot, joilla riskejä hallitaan

Konsernihallintoon kuuluu kootusti kunnan elinvoimaisuutta ja kasvua tukevia palveluita kuten elinkeino- ja työllisyyspalvelut sekä maankäytön yksikkö. Lisäksi konsernihallintoon kuuluu monia kunnan ja kuntakonsernin johtamista tukevia palveluita. Siksi konsernihallinnon onnistuminen omassa toiminnassaan ja konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on olennaista koko kunnan menestymisen kannalta. Konsernihallinnon toiminnallisten tavoitteiden avulla pyritään kehittämään niin kuntaorganisaation sisäistä toimintaa kuin kunnan elinvoimaisuutta ja vetovoimaa. Talousarviovuodelle asetetut tavoitteet ovat selvästi toteutettavissa olevia asioita, mutta vaativat onnistunutta resurssien kohdentamista aikana, jolloin sekä taloudelliset että henkilöresurssit ovat tiukalla. Riskinä on, että tavoitteissa ei onnistuta, koska resurssit kuten henkilöstön ajankäyttö ei riitä tavoitellun tason saavuttamiseen. Riskiä hallitaan hyvällä johtamisella ja erityisesti tavoitteiden toteuttamisen huomioimisella palvelualueen johtoryhmätyössä. Tavoitteille asetetaan vastuuhenkilöt, jotka raportoivat edistymisestä säännöllisesti palvelualueen johtoryhmälle ja tarvittaessa kunnan johtoryhmälle tai kunnanhallitukselle.

Palvelualueen taloudellisten tavoitteiden toteutumisen merkittävimpiä riskejä ovat maa- ja metsäomaisuuden myyntiin liittyvien tulojen toteutuminen sekä työllisyydenhoidon onnistuminen ja yleinen työllisyystilanne. Lisäksi riskejä aiheuttaa muun muassa mahdolliset yllättävät valitus- tai oikeudenkäyntiprosessit. Palvelualueella hoidetaan myös kunnan rahoitusta.

Hallintopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Kunnan toimielimissä tehtyjen päätösten tulee olla lainmukaisia, jolloin niistä ei koidu jälkivastuita. Päätöksenteon lainmukaisuuden riskiin varaudutaan seuraamalla sääntömuutoksia ja lakimuutoksia, sekä kouluttautumalla muutosten yhteydessä.

Laukaan kunnan asianhallinta järjestetään asianmukaisesti. Asianhallintariskeihin varaudutaan muun muassa kouluttamalla henkilöstöä säännönmukaisesti sekä toimivilla tietojärjestelmillä. Tietohallinnon riskeiksi tunnistetaan IT-palveluiden jatkuvuus sekä tietoturva- ja tietosuoja. Jatkuvuuden turvaamistoimenpiteinä tärkeimpiä ovat datan häviämisen tai vahingoittumisen estäminen infrastruktuuriin kohdistuvien sekä inhimillisten tapahtumien aiheuttamien uhkien osalta. Tietosuojan ja tietoturvan toteutumisessa tärkeimpiä asioita ovat käyttäjien turvallisen toiminnan varmistaminen koulutuksin ja ohjeistuksin, käytettävien sovellusten toiminnan ja turvallisuuden tarkastelu, myös tiedon maantieteellisen sijainnin osalta, sekä ulkoisilta toimittajilta vaadittavat toimintatavat. Riskienhallintaan ja jatkuvaan riskien tiedostamiseen pyritään käyttäjäoikeushallinnalla, hankittavien laitteiden ja järjestelmien laadunvalvonnalla, sopimusteknisin keinoin ja huomioimalla riskinäkökulma toimittajien valinnassa. Fyysistä turvallisuutta ylläpidetään varautumissuunnitelman mukaisesti asianmukaisin varmistuksin sekä tietoverkkojen hallinnalla.

Talous- ja henkilöstöpalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Koko kunnan taloudelliset riskit eivät sinällään ole talous- ja henkilöstöpalvelujen tulosityksikön vastuulla, mutta sillä on korostunut rooli taloudellisten riskien havaitsemisessa ja hallinnassa. Laukaan kunnan lainakanta oli tilinpäätöksen 2022 yhteydessä 109 miljoonaa euroa. Kunnan lainakanta on kasvanut laajan investointiohjelman myötä. Lainamäärään liittyy erilaisia riskejä, joista olennaisimpana korkokustannusriski. Vuosien 2022-2023 aikana korkotasoa on noussut nopeasti ja korkoriski on realisoitunut. Korkomarkkinat ovat epävarmat ja korkoennusteet ovat vaihdelleet viime vuosien aikana huomattavasti.

Laukaan kunnan lainasalkku on painottunut lyhytaikaiseen rahoitukseen pitkään jatkuneesta matalien korkojen markkinatilanteesta johtuen. Viime vuosien aikana lyhytaikaista rahoitusta on siirretty pitkäaikaisempiin sopimuksiin, mikä on vähentänyt korkorisikin määrää. Siitä huolimatta pääosa lainoista on edelleen lyhytaikaisia ja korkojen nousu näkyy kunnan korkokustannuksissa nopeasti.

Korkoriskien suojaamiseksi kunnanhallitus hyväksyi lainasalkun korkosuojauspolitiikan 31.8.2015 § 181. Korkosuojauspolitiikan mukaisesti lainasalkusta on suojattu erilaisin menetelmin noin 50-60 prosenttia riippuen lasketaanko mukaan kiinteistöleasingosopimukset vai pelkät lainat. Osa korkosuojauksista on kuitenkin lyhytaikaisia, minkä vuoksi suojausasteessa voi tapahtua muutoksia lyhyessä ajassa. Syyskuussa 2023 korkosuojauksiin tehtiin muutoksia siten, että suojausaste on muutaman vuoden ajan yli 70 prosenttia, minkä jälkeen se laskee vähittäin noin 40 prosentin tasolle. Korkosuojaus ei välttämättä pienennä korkokustannuksia, mutta se lisää kustannusten ennustettavuutta.

Vuonna 2023 on päivitetty kunnan varainhoitopolitiikka sekä takaus- ja antolainapolitiikka, jotka ohjaavat myös rahoitusasioihin liittyvää riskienhallintaa.

Kunta on ennakoluulottomasti päättänyt käyttää erilaisia rahoitustapoja kunnan kehittämisessä. Erilaiset toimintatavat vaativat monipuolista osaamista ja ymmärrystä päättäjiltä ja viranhaltijoilta. Talousjohtamisen tulee perustua ajantasaiseen tietoon ja osaamiseen sekä yhteisen ymmärryksen luomiseen päätöksistä vastaavien luottamushenkilöiden ja operatiivisen johdon välillä.

Vuoden 2022 tilinpäätöksessä kunnan antolainojen määrä oli 19,8 miljoonaa euroa. Suurimmat antolainat ovat konsernin sisäisiä rahoitusjärjestelyjä, eli 15,3 miljoonan euron antolaina Laukaan Vesihuolto Oy:lle ja 4,5 miljoonan euron antolaina Laukaan Vuokrakodit Oy:lle. Edellä mainittujen lisäksi Laukaan kunnalla on pieni antolaina Väentupa Ry:lle sekä yksittäisiä EU-rahoitteisten hankkeiden välirahoituslainoja paikallisille yhdistykselle. Antolainojen myöntämiseen liittyy tapauskohtainen harkinta sisältäen riskinäkökulman huomioimisen.

Kunnan myöntämä takaus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädetyistä tehtä-

vistä. Kunta ei saa myöntää takausta, jos takaukseen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Vastavakuuksien ei tarvitse kattaa koko takaukseen liittyvää riskiä vaan riittää, että ne kattavat kunnan riskien näkökulmasta riittävän osan. Tilinpäätöksen 2022 myönnettyjen takauksien yhteenlaskettu määrä oli 20,8 miljoonaa euroa. Takauksiin liittyvä riski huomioidaan takauksen antamista harkittaessa. Annettuja takauksia koskevien lainojen hoitamista seurataan.

Taloushallinnon henkilöstön muodostavat toimistosihteeri, laskentasihteeri, rahoitussihteeri, taloussihteeri, taloussuunnittelupäällikkö ja talous- ja henkilöstöjohtaja. Koska henkilöstön määrä on pieni, muodostuu riski toiminnan jatkuvuudesta useiden poissaolojen sattuessa samanaikaisesti. Esimerkiksi kunnan maksuliikenteen hoitaminen ei saa katketa. Riskiin on varauduttu työohjeistuksilla, jotta varahenkilön olisi helpompi suoriutua tehtävistä poissaolojen aikana. Ohjeistukset vähentävät myös inhimillisten virheiden mahdollisuutta.

Henkilöstöhallinto vastaa kunnan keskeisistä henkilöstöprosesseista. Keskeisimmät riskit henkilöstöhallinnon toiminnassa liittyvät koko henkilöstöä koskeviin ydinprosesseihin, kuten palkanmaksun toimintavarmuuteen. Palkanmaksun laajamittainen häiriö voi aiheuttaa olennaista haittaa sekä yksittäisille työntekijöille että koko organisaatiolle. Palkanmaksun toimintavarmuudesta huolehditaan ylläpitämällä palkanlaskennan tehtäviin kuuluvaa osaamista korkeana. Lisäksi palkkahallinnon keskeisistä tehtävistä ja prosesseista on laadittu kirjalliset kuvaukset, joiden avulla tehtäviin perehtyminen on mahdollista. Lisäksi riskejä on madallettu selvittämällä mahdollisuuksia hankkia ongelmatilanteessa palkanlaskentaa palveluna kolmansilta osapuolilta.

Kunnan palvelutuotannon kannalta henkilöstöön kohdistuvat riskit voivat olla merkittäviä taloudellisesti ja toiminnallisesti. Laukaan kunnassa keskeisissä tehtävissä työskenteleville on nimetty sijainen tai useita sijaisia, jolloin varmistetaan riittävä osaaminen ja tehtävien sujuminen yllättävissäkin tilanteissa. Henkilöstön osaamisen varmistamiseen ja niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen on kiinnitetty huomiota. Eläkkeelle lähtöihin on varauduttu ja uuden henkilön perehdyttämiseen ennen eläkkeelle lähtevän poistumista. Henkilöstökoulutukseen ja johtamiskoulutukseen on

panostettu. Hyvällä ja toimivalla työterveyshuololla sekä työkykyä ylläpitävillä henkilöstöpalveluilla vähennetään sairaspöissaolojen riskiä ja edistetään työssäjaksamista.

Henkilöstöön kohdistuvia riskejä ovat myös osaaavan henkilöstön saatavuus sekä henkilöstön terveyteen ja toimintakykyyn liittyvät uhat. Panostamalla rekrytointiin varmistetaan osaaavan henkilöstön saatavuus. Panostamista voi olla houkutteleva ilmoittelu, osallistuminen rekrytapahtumiin, työnantajamaineesta huolehtiminen ja huoleellinen valmistautuminen haastattelutilaisuuksiin. Henkilöstön saatavuutta on tarkkailtu vuosittain mm. esimiehille tehdyillä kyselyillä. Saatavuudessa ei vielä ole ollut merkittäviä ongelmia, mutta riski on tiedostettu.

Henkilöstön valintatilanteissa selvitetään valittavan henkilöstön taustat. Vakinaisen henkilöstön valinnan suorittaa aina vähintään kolmen henkilön ryhmä. Valitun henkilön osalta tarkistetaan pätevyys- ym. todistukset. Ennen viran/toimen vaalin vahvistamista vaaditaan lääkärin antama hyväksyttävä todistus terveydentilasta. Lain määräämissä tehtävissä vaaditaan rikosrekisteriote. Sivutoimilupia ei pääsääntöisesti ole myönnetty ja sivutoimi-ilmoituksia valvotaan.

Muut henkilöstöhallinnon olennaiset riskit liittyvät pääosin tietojärjestelmien toimivuuteen. Palkka- ja henkilöstöjärjestelmän toimivuus ja toimintavarmuus on turvattava kaikissa tilanteissa. Tietohallinto on arvioinut tietojärjestelmäriskejä erikseen.

Henkilöstöhallinnolla on korostunut rooli mahdollisissa työtaistelutilanteissa. Talousarvion laatimishetkellä näyttää epätodennäköiseltä, että kunta-alalle syntyisi lähivuosina laajoja työtaisteluita, koska työ- ja virkaehtosopimukset on solmittu useaksi vuodeksi.

Elinkeinopalvelujen merkittävimmät riskit ja keinot niiden hallitsemiseksi

Elinkeinoelämää kehitetään myös ulkoisen hanke- rahoituksen avulla. Potentiaalisia riskejä on, että hankkeet eivät edisty ja niille asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta. Riskienhallinnan tärkeitä toimenpiteitä ovat hankkeiden määrätietoinen johtaminen, aktiivinen hankeviestintä ja yhteistyö sidosryhmien kanssa.

3.3 Sivistyspalvelut

Sivistyspalveluiden tehtävänä on huolehtia laadukkaista varhaiskasvatuspalveluista, perusopetuksesta, lukio-opinnoista, kirjasto-, kansalaisopisto-,

liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalveluista. Toimintaan kuuluu myös liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen avustaminen. Sivistyspalveluiden vastuulautakuntana toimii sivistyslautakunta.

3.3.1 Talous

Sivistyspalveluiden toimintakate ennen kunnan sopeutusohjelman lukujen huomioimista on 55.894.900 euroa. Se alittaa kunnanhallituksen antaman toimintakateraaamin 5.100 eurolla. Lisäksi

toimintakatteeseen on tehty talouden tasapainottamisohjelman mukaisia sopeutustoimia sivistyspalveluiden osalta 404.550 euroa, jolloin sivistyspalveluiden toimintakatteeksi muodostuu 55.490.400 euroa.

Sivistyspalvelut	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallintopalvelut	19,7	37,5	13,4	-24,1	-64 %
Varhaiskasvatus	944,4	847,5	720,6	-126,9	-15 %
Perusopetus	1 741,7	1 835,7	1 510,8	-324,9	-18 %
Lukio	95,7	104,5	92,5	-12,0	-11 %
Kansalaisopisto	109,3	182,2	146,3	-35,9	-20 %
Kirjastot	36,5	23,8	34,4	10,6	45 %
Vapaa-aikatoimi	598,3	571,6	535,4	-36,2	-6 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikesku	145,4	135,4	126,0	-9,4	-7 %
Yhteensä	3 691,1	3 738,2	3 179,4	-558,8	-15 %
Toimintamenot					
Hallintopalvelut	334,4	268,5	284,9	16,4	6 %
Varhaiskasvatus	14 250,6	15 462,4	16 062,1	599,7	4 %
Perusopetus	28 832,8	30 415,3	34 210,9	3 795,6	12 %
Lukio	2 510,9	2 605,7	3 066,6	460,9	18 %
Kansalaisopisto	704,0	684,7	729,2	44,5	6 %
Kirjastot	1 021,5	995,5	1 230,9	235,4	24 %
Vapaa-aikatoimi	2 622,5	2 534,3	2 667,1	132,8	5 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikesku	847,3	440,4	418,1	-22,3	-5 %
Yhteensä	51 123,9	53 406,8	58 669,8	5 263,0	10 %
Toimintakate*					
Hallintopalvelut	-314,7	-231,0	-271,5	-40,5	18 %
Varhaiskasvatus	-13 306,2	-14 614,9	-15 341,5	-726,6	5 %
Perusopetus	-27 091,2	-28 579,6	-32 700,1	-4 120,5	14 %
Lukio	-2 415,2	-2 501,2	-2 974,1	-472,9	19 %
Kansalaisopisto	-594,7	-502,5	-582,9	-80,4	16 %
Kirjastot	-985,0	-971,7	-1 196,5	-224,8	23 %
Vapaa-aikatoimi	-2 024,1	-1 962,7	-2 131,7	-169,0	9 %
Lasten ja nuorten hyvinvointikesku	-701,8	-305,0	-292,1	12,9	-4 %
Yhteensä	-47 432,8	-49 668,6	-55 490,4	-5 821,8	12 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Sivistyspalveluiden toimintatuotot vähenevät vuodelle 2024 edellisestä vuodesta 558.800 euroa. Tulojen vähenemisen takana on ensisijaisesti perusopetuksen tasa-arvorahan tason lasku sekä useana vuonna saadun korona-avustuksen ennakoitu loppuminen. Tasa-arvo-avustusta saatiin jo vuonna 2023 240.000 euroa vähemmän kuin oli arvioitu. Lisäksi varhaiskasvatuksen tulojen arvioidaan laskevan 127.000 eurolla.

Keskeisimpiä tuloja sivistyspalveluissa ovat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen koti-

kunta-korvaukset, eri palvelualueiden maksutuotot asiakasmaksuista, sekä OKM:n ja aluehallinto-viraston erityisavustukset 2023. Keskeisimpiä avustuksia ovat varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistävien toimenpiteiden avustus, sekä harrastamisen suomen mallin ja kerhoavustusten kokonaisuudet. Lisäksi eri yksiköissä on meneillään erilaisia toiminnan kannalta keskeisiä hankkeita, joihin saadaan valtionavustuksia. Saadut erityisavustukset käytetään pääasiassa henkilöstökustannuksiin, jotka on huomioitu vuoden 2024 talousarvion suunnittelussa.

Kaikilla palvelualueilla toimintakustannuksia nostaa sisäisten vuokrien kasvu, joka kuitenkin on huomioitu talousarvioraamissa. Muiden kulojen osalta erityistä kasvu on ruokapalvelukuluissa ateriahintojen tarkistamisen takia, kuljetuskustannuksissa kuljetussopimusten indeksikorotuksen takia sekä henkilöstökustannuksissa palkan-korotusvaikutusten takia.

Talousarviokirjassa on kuvattu tulosyksiköittäin keskeisimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset ja perusteet. Kunnanhallituksen asettamaan talousarvioraamiin pääsemiseksi jokainen palvelu-alue on tehnyt tarvittavat sopeutustoimet, jotka on myös eritelty palvelu-alueittain. Euromääräisesti suurimmat sopeutukset on tehty perusopetuksen, varhaiskasvatuksen sekä vapaa-aikatoimen palvelualueilla. Sopeutukset kohdistuvat henkilöstökuluihin, kalusto- ja materiaalihankintoihin, matka- ja koulutuskuluihin sekä tulopuolella asiakasmaksujen korotuksiin.

Näillä toimenpiteillä sivistyspalveluissa päästään kunnanhallituksen asettamaan toimintakate-raamiin -55.900.000 . euroa.

Laukaan kunnanhallitus on 18.9.2023 hyväksynyt Laukaan kunnan talouden tasapainotusohjelman. Lautakuntien tulee huomioida sopeutusohjelman mukaiset toimenpiteet vuoden

2024 talousarviossa alkuperäisen raamin lisäksi.

Sopeutusohjelman mukaiset tasapainotamistoimenpiteet

Talouden tasapainottamisen toimenpiteet ja euromäärät sivistyspalveluissa v. 2024. 404.550

9. Lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen, erillis-korvauksien vähentäminen tehtäväjärjestelyin, työssäolopäivien lisääminen, säästövapaiden purkaminen, säästö 172.500 euroa
10. Palveluiden järjestäminen
  - Nuorisopalveluiden uudistaminen, säästö 13.800 euroa
11. Palvelut, palveluiden laatu ja laajuus
  - Painatukset ja ilmoitukset 2.700 euroa
  - Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnasta luopuminen. säästö 62.500 euroa
  - Perusopetus, oppilasmäärän vähenemisen aiheuttama opettajaresurssin väheneminen, säästö 125.000 euroa
  - Kunnossapidettävien vapaa-aikapalvelujen olosuhteiden vähentäminen ja/tai priorisointi, säästö 25.000 euroa.

Talouden tasapainotusohjelman toimenpiteet huomioiden sivistyspalveluiden talouden kehys on seuraava:

Toimintatuotot	3.179.400 euroa
Toimintakulut	-58.669.800 euroa
Toimintakate	-55.490.400 euroa

Hallinto

Vuonna 2024 hallintopalveluiden taloudessa tai toiminnassa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Henkilöstömäärä säilyy ennallaan, eikä hallinto- ja talouspäällikön virkaa edelleenkaan täytetä. Merkittäviä koulutustarpeita ei ole hallinnon henkilös-

tön osalta tiedossa. Vuoteen 2023 verrattuna tuloja tulee vähemmän, mutta tämä johtuu v. 2023 saadusta kertaluonteisesta tulosta väliaikaista suojelua saavien lasten ja nuorten kotoutumissuunnitelmien tekemisen perusteella.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen maksutuottoja vuodelle 2024 arvioidaan kertyvän yhteensä 720.590 euroa. Varhaiskasvatusmaksuja arvioidaan kertyvän yhteensä 400.000. Tämän lisäksi tulot koostuvat kotikuntakorvauksista eli Laukaassa ulkopaikkakuntalaisten lasten varhaiskasvatuksen järjestämiskustannuksista. Hanketuottoja on arvioitu vuodelle 2024 yhteensä 154.590 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä arviointijärjestelmä Valsin käyttöönottoa koskeva hankerahoitus siirretään kokonaisuudessaan vuodelle 2024, samaten vuonna 2023 myönnetystä ja maksetusta varhaiskasvatuksen tasa-arvorahasta siirretään 60.000 euroa käytettäväksi vuodelle 2024. Näiden lisäksi vuonna 2024 myönnettävää tasa-arvorahaa arvioidaan saatavan 60.000 euroa. Tasa-arvorahaa varhaiskasvatukseen ollaan vakiinnuttamassa lainsäädännöllisten muutosten kautta, jolloin se on sisällytetty tuloarvioon.

Toimintamenoista henkilöstökuluja arvioidaan kertyvän vuodelta 2024 7.188.240, joka on 40.600 euroa enemmän suhteessa muutettuun talousarvioon 2023. Merkittävimmät muutokset henkilöstökulujen lisäyksille johtuvat kunnallisen varhaiskasvatustoiminnan lisääntymisestä. Kaksi Touhula Hymy Oy:ltä siirtynyttä päiväkotia ovat olleet 1.8.2024 alkaen kunnan omaa toimintaa ja liikkeenluovutuksella on siirtynyt yhteensä 11 htv Laukaan kunnan palvelukseen. Tämän lisäksi molempiin yksiköihin on palkattu 6 määräaikaista työntekijää, sillä palvelun järjestäminen lakisääteisesti ko. yksiköissä edellyttää tätä. Palvelun tarve arvioidaan pysyvän samana myös lähivuosina, jolloin talousarvio 2024 sisältää esityksen näiden kuden määräaikaisen henkilön vakinaistamisesta. Kunnallisia perhepäivähoitajia on irtisanoutunut vuoden 2023 aikana, jolloin henkilöstökuluissa tapahtuu myös vähenemistä näiltä osin.

Talousarvio 2024 sisältää henkilöstökulujen osalta palkankorotusvaraukset virka- ja työehtosopimusten mukaisille korotuksille, jotka nostavat henkilöstökuluja vuoteen 2023 verrattuna.

Palvelujen ostoissa kulujen nousua vuoteen 2023 verraten tapahtuu 79.300 euroa. Talousarvion valmisteluvaiheessa on huomioitu inflaation vaiku-

tukset hintoihin esimerkiksi lisääntyneiden ateriakustannusten (20cnt/lapsi) sekä palvelurahan ja ostopalvelun indeksitarkistusten osalta. Palvelurahalla olevien lasten määrä on vähentynyt edellä mainitusta Touhula-yksiköiden liikkeenluovutuksesta johtuen Laukaassa. Palvelurahan hintojen osalta on tehty tarkastelua verrattuna verrokki-kuntiin, ja päädytty sivistyslautakunnan päätöksellä korottamaan palvelurahahintoja Laukaassa, jotta jatkossa yksityisen varhaiskasvatuksen näkyvät olisi turvatut ja kilpailukykyiset. Tämä on huomioitu palvelurahan talousarviomäärärahassa. Näiden lisäksi vuonna 2024 palvelurahahintoihin tehdään palvelurahan sääntökirjan mukaiset indeksitarkistukset.

Aineet, tarvikkeet, tavarat-tilikohdilta eli varhaiskasvatussyksiköiden materiaalikulusta on tehty säästötoimenpiteinä vähennyksiä vuoteen 2023 verraten noin 18.700 euroa. Materiaalihankinnat on karsittu minimiin joka tarkoittaa, että suurta osaa varhaiskasvatussyksiköiden materiaalihankinnoista ei voida toteuttaa.

Avustusten osalta kotihoidon tukeen liittyvän talousarvion määrärahan arvioidaan vuodelle 2024 olevan 28.000 euroa suurempi kuin vuodelle 2023 eli yhteensä 860.000 euroa. Kotihoidon tuella olevia perheitä on edelleen merkittävä määrä Laukaassa ja kotihoidon tuella arvioidaan olevan melko saman verran perheitä kuin vuonna 2023.

Muut toimintakulut pitävät sisällään laitteiden ja rakennusten kunnossapitoa sekä sisäiset vuokrakustannukset. Merkittävintä nousua varhaiskasvatuksen talousarviossa tapahtuu sisäisten vuokrakustannusten osalta. Sisäiset vuokrat nousevat vuoteen 2024 verraten varhaiskasvatuksen osalta yhteensä 512.820 euroa. Uusia tiloja on vuoden 2023 aikana tullut Touhula-päiväkodeilta siirtyneet tilat Aarrelaivan ja Näätämäen päiväkodit, joiden kustannukset vuodelle 2024 ovat yhteensä 122.000 euroa. Sisäisten vuokrien muu nousu johtuu uuden sisäisten vuokrakulujen laskentamallin käyttöönotosta Laukaan kunnassa.

Varhaiskasvatuksen osalta on tehty talousarvion valmisteluvaiheessa seuraavat talouden tasapainottamistoimenpiteet:

- varhaiskasvatuksen avustajaresurssin leikkaus, 90.000 euroa. Varhaiskasvatuksessa määräaikaisen avustajaresurssin tarve on ilmeinen, mutta säästötoimenpiteistä johtuen varaus talousarviovuodelle 2024 on jätetty tekemättä ja aiheuttaa ylitysriskin, mikäli henkilöstöä on välttämättömistä syistä palkattava lisää vuoden aikana.

- vähennys varhaiskasvatuksen materiaalihankintoihin 18.700 euroa suhteessa vuoteen 2023. Suuri osa materiaalihankinnoista jätetään toteuttamatta.

Talouden tasapainottoimenpiteinä valmistellaan varhaiskasvatuksen kerhotoiminnan lakkauttamista vuosien 2024-2026 aikana. Kerhotoiminnan lakkauttaminen on huomioitu vuoden 2024 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökuluihin on tehty 63.000 euron vähennys osana talouden tasapainottoimenpiteitä. Vähennys kohdistetaan lyhyiden sijaisuuksien vähentämiseen, erilliskorvausten vähentämiseen tehtäväjärjestelyin ja säästövapaiden purkamiseen.

Perusopetuspalvelut

Syksyllä 2024 on edessä opetusryhmien väheneminen oppilasmäärän laskun mukaisesti alakouluilla. Neljän opetusryhmän väheneminen on huomioitu talouden tasapainotusohjelman mukaisesti talousarviossa, ja sen kustannusvaikutus on 125.000 euroa. Lisäksi tasapainotusohjelman mukaisesti perusopetukseen tehdään 79.000 euron sopeutus lyhyiden sijaisuuksien vähentämisellä, erilliskorvausten vähentämisellä, työssäolopäivien lisäämisellä sekä säästövapaiden purkamisella.

Tasapainotusohjelman lisäksi toteutettavat sopeutustoimet aiheuttavat vuodelle 2024 perusopetukseen 500.000 euron sopeutuksen tarvittavaan tasoon nähden. Tarvittava taso on arvioitu henkilöstökulujen, ruokapalveluiden hinnannousun, sisäisten vuokrien sekä kuljetuskustannusten nousun perusteella. Sisäisten vuokrien kasvu on huomioitu raamissa. Sopeutuksista 400.000 euroa kohdistuu henkilöstökuluihin ja 100.000 euroa aineisiin, tarvikkeisiin, tavaroihin, kalustoon ja muihin hankintoihin. Sopeutus kohdennetaan henkilöstökulujen osalta keväällä 2024 seuraavan lukuvuoden opetusresurssipäätöksessä, ja se tulee kohdistumaan annettavan opetuksen määrään, jakotunteihin, ryhmäkokoihin sekä koulunkäynninohjaajien määrään. Kokonaisuudessaan talousarvion raami ai-

heuttaa toiminnan laajuuteen merkittäviä sopeutuksia syksyllä 2024. Kevätlukukaudella 2024 merkittäviä sopeutuksia ei pystytä tekemään, koska koulujen kevätlukukausi tulee toteuttaa pääasiassa syksyn 2023 tasoa vastaavalla toiminnalla.

Valmistava opetus päättyy Laukaan valmistavan opetuksen ryhmissä viimeistään vuodenvaihteessa 2023-2024, jos uusia valmistavaan opetukseen oikeutettuja lapsia ei saavu Laukaaseen. Tuolloin viimeisillä valmistavan opetuksen oppilailla tulee täyteen vuosi valmistavaa opetusta, ja oppilaat siirtyvät oman ikä- ja osaamistasonsa mukaisiin ryhmiin. Vaativin erityinen tuki keskitetään jatkossakin kirkonkylälle, mutta muissakin taajamakouluissa tulee toimimaan erityisen tuen järjestämiseksi pienryhmämuotoista opetusta.

Perusopetuspalveluiden toimintatuotot ovat 1.510.800 euroa, ja toimintakulut 34.210.900 euroa. Näin toimintakate on 32.700.100 euroa. Toimintakate kasvaa sopeutustoimista huolimatta v. 2024 4.100.000 euroa, josta sisäisten vuokrien kasvu on 3.400.000 euroa. Sisäisten vuokrien kasvu on huomioitu toimintakateraamissa. Kuluista keskeisin kasvu on sisäisten vuokrien lisäksi henkilöstökuluissa, jotka kasvavat 160.000 euroa ja palvelujen ostoissa jotka kasvavat 326.000 euroa. Toimintatuotot vähenevät 325.000 euroa.

Lukio

Lukiolle myönnettiin 432 kurssia opetuksen järjestämiseen lukuvuonna 2023-24. Kuntatalouden tiukkuus huomioiden opetusresurssia kuitenkin vähennettiin 20 kurssin verran kesän kynnyksellä 2023. Opetusresurssin lisäksi opetusalan virka- ja työehtosopimuksen perusteella lukiolla on käytettävänä lukiorekursia, joka määräytyy opiskelijamäärän mukaan (14 vvt + 0,17 x opiskelijamäärä). Tämän resurssin käyttämisestä päättävät lukion rehtori ja opettajat yhdessä.

Lukiokoulutuksen toiminnassa on noudatettu taloudellista tiukkuutta. Taloudellinen tilanne näyttäytyy lukiossa siten, että tarjolla on vain valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaiset pakolliset kurssit ja ylioppilaskirjoituksiin valmentavia kertauskursseja tiivistetysti. Valinnaisia kursseja, kuten työelämälähtöisiä, oppilaitosten välisiä, monialaisia ja laaja-alaisia kursseja ei taloustilanne mahdollista. Talouden säästötoimet ovat vähentäneet Laukaan lukion näkyvyyttä, houkuttavuutta ja markkina-arvoa Keski-Suomessa.

Kuntatalouden säästöpainet haastavat lukion taloutta ja opetustyötä, mutta samalla lukion taloutta rasittavat uusien tilojen leasing-maksut ja aiempaa korkeammat tilavuokrat. Lisäksi laki oppivelvollisuuden laajentamisesta ja opetuksen maksuttomuudesta on lisännyt lukiokoulutuksen kustannuksia Laukaassa n. 150 000€ vuodessa (oppikirjat yms. 95 000€, tietokoneet 55 000€).

Kunnan taloudellisesta tilanteesta johtuen lukio on toiminut aktiivisesti ulkopuolisen rahoituksen saa-

miseksi lukiokoulutuksen kehittämiseen Laukaassa. Hankkeet ovat mahdollistaneet Laukaan lukion oppimisyhteisön aktiivisen kehittämisen erityisesti osallistavaksi ja yhteisölliseksi. Se, mihin hankerahoituksen keinoin ei ole ollut mahdollista saada ratkaisua, on lukiokoulutuksen kurssitarjonnan kehittäminen uuden opetussuunnitelman mukaiseksi.

Opetussuunnitelma velvoittaa lukiokoulutusta tekemään tiivistyvää yhteistyötä korkea-asteen koulutuksen kanssa sekä työelämän ja elinkeinoelämän kanssa. Lisäksi kurssitarjonnassa tulisi huomioida työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos. Lukion kurssitarjonnassa uudistaminen tarkoittaisi uudenlaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä valinnaisia kursseja.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisen velvoitetta. Tämän velvoite on pystytty täyttämään tois-
taiseksi lukion saamalla koronarahalla. Ulkopuolisen rahoituksen päättyessä keväällä 2024, oppimisen tuki lukiossa on välttämätöntä järjestää kunnan resursoimana.

Oppimisen tukeen saadun rahoituksen lisäksi Laukaan lukio sai lukiokoulutuksen paikalliseen kehittämiseen yhdessä Muuramen ja Jämsän kanssa yhteensä 86 000€. Hankerahasta on varattu Laukaan lukiolle henkilöstömenoihin 25 000€, josta puolet käytetään syksyllä 2023 ja toinen puoli keväällä 2024. Laatu ja hyvinvointia lukioihin –hanketta hallinnoi Muurame.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston toiminnan perusrahoitus tulee valtiolta yksikköhinnan perusteella ja se perustuu toteutuneiden opetustuntien määrään. Valtionrahoitus on 57 % (vuoden 2023 tiedon mukaan) vahvistettujen opetustuntien määrästä, mikä tarkoitti kunnalle vuonna 2023 noin 300 000 euron val-

tiosuutta. Toiminnan muun rahoituksen koostuessa kunnan omasta rahoitusosuudesta sekä kurssimaksutuloista, heijastuu kunnan heikentynyt taloudellinen tilanne opiston toiminnan resursseihin.

Talouden säästötoimet tarkoittavat noin 1 000 opetustunnin eli noin 18 % leikkausta v. 2024 tun-

tikehykseen. Leikkaus aiheuttaa myös valtionosuuden vähenemistä n. 10 %:lla vuosittain (valtionosuuden myöntämiskriteerien pysyessä samoina). Opetustuntien leikkaus aiheuttaa kurssimaksuista saatavien tuottojen vähenemistä arviolta 15 000 eurolla sekä kurssimaksujen korottamista 4 %. Kurssimaksut on tärkeää säilyttää maltillisina riittävän kurssitoiminnan ja sitä kautta opetustuntien toteutumisen takaamiseksi.

Vuosittaiset säästötoimet ovat aiheuttaneet niukkuutta mm. palvelujen ostoihin, tarvikkeisiin ja kalustoon. Vuoden 2024 raamin myötä resurssit painuvat niin alas, että se on toiminnan kannalta pidemmän päälle kestänyt. Leikkaukset vähentävät myös kansalaisopiston näkyvyyttä ja saavutettavuutta.

Kirjastopalvelut

Kirjastopalveluiden toimintatuotot ovat 34.440 euroa ja toimintakulut 1.230.980 euroa. Kirjaston tuottojen on laskettu nousevan 41 prosenttia taksojen korotuksen ansiosta (muun muassa myöhästymismaksut, kaukolainamaksut, tilavuokratulot, kopio- ja tulostemaksut). Kirjastopalveluiden kustannukset nousevat noin 19 prosenttia mikä johtuu pääosin tilakustannuksista, jotka ovat lähes tuplaantuneet. Kirjastojen palkkakulut laskevat noin 6

prosenttia, tätä selittää osastonjohtajan ja kirjastovirkailijan vaje – tehtäviä hoidetaan toistaiseksi sisäisin järjestelyin. Lisäksi luovutaan erilliskorvattavasta työstä sekä muun muassa lomakausien sijaiskustannuksista. Kirjastoaineistomäärärahaa on leikattu n. 10 prosenttia. Tämä toteutetaan siten, ettei kaunokirjallisuuden lisäkappaleita hankita, tietokirjallisuutta hankitaan entistä harkitummin ja lehtihankinnassa suositaan entistä enemmän e-aineistoja ja av-aineiston hankintaa minimoidaan.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden toimintakate vuonna 2024 on 2.1331.700 euroa. Talouden raami on kohonneiden henkilöstökulujen, sisäisten vuokrien ja talouden tasapainottamistoimenpiteiden vuoksi selvästi aiempia vuosia tiukempi. Raamiin pääsemiseksi on jouduttu tekemään karsintaa niin henkilöstökuluista, palvelujen ostoista, tarvikehankinnoista kuin muista toimintakuluista. Säästöt tulevat näkyämään vapaa-aikapalvelujen tarjonnan muutoksina kuntalaisille.

Vapaa-aikapalvelujen toimintakulut ovat yhteensä 2.667.100 euroa. Henkilöstökulujen osuus vapaa-aikapalvelujen budjetista on 1.233.000 euroa, mikä on 46 prosenttia kokonaiskuluista. Palvelujen ostoihin on varattu 413.000 euroa, mistä suurin osa kohdistuu rakennusten ja alueiden kunnossapitoon. Palvelujen ostoista on tehty vähennyksiä

50.000 euron edestä edellisvuoteen verrattuna. Tarvikehankintojen osuus talousarviossa on 321.000 euroa, mikä on noin 110.000 euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Materiaalihankinnoista on karsittu säästöohjelman mukaisesti niin liikunta-, kulttuuri-, nuorisokun työpajapalveluissa. Vapaa-aikapalveluiden vastuualueeseen kuuluu avustusten jakaminen liikunta-, kulttuuri- ja nuorisjärjestöille: perus- ja kohdeavustusten kokonaisuus on vuonna 2024 yhteensä 90.500 euroa, joka on 7.000 euroa pienempi summa kuin edellisvuonna. Muiden toimintakulujen osuus on vapaa-aikapalveluissa kasvanut 610.000 euroon, mikä johtuu ennen kaikkea sisäisten vuokrien korotuksista.

Vapaa-aikapalveluiden toimintatuotot ovat 535.000 euroa. Tulokertymän on arvioitu laskevan

36.000 euroa. Tämä johtuu Vattipajan toiminnan supistamisesta, jolloin palvelujen ulosmyyntiä ei enää voida toteuttaa aiemmassa mittakaavassa. Vattipajan ylläpitämä terveyskeskuksen kahvio jouduttiin henkilöstöpulan vuoksi lakkauttamaan syksyllä 2023, mistä jää tulokertymää tulematta jatkossa. Myös lasten ja nuorten leirien määrän väheneminen pienentää palvelualueen tuloja, mutta toisaalta toimenpide myös vähentää menoja. Tulokertymän pienentymistä paikkaavia lisätuloja pyritään saamaan Multamäen leirikeskukseen kehittämisestä ja lisääntyvästä ulosmyynnistä, palvelutarjonnan uudistamisesta sekä palvelumaksujen mallillisesta korottamisesta. Taloudellisen tilanteen vuoksi palvelumaksuja jouduttaneen korottamaan 3–10 prosenttia vapaa-aikapalveluiden eri sektoreilla.

Säästötoimenpiteistä aiheutuvat vaikutukset ja palvelutarjonnan muutokset tarkoittavat vapaa-aikapalveluissa muun muassa seuraavaa:

- Kahden kyläkentän ylläpito lopetetaan (Savio ja Metsolahti)
- Latujen ajoa vähennetään
- Metsoreitti jaetaan priorisointiluokkiin ja reittiä huolletaan luokituksen mukaisesti.
- Erityisryhmäliikuntaan ei palkata erillistä kesäohjaajaa, ryhmien määrä vähenee.
- Lasten kesäliikuntakerhoja ei järjestetä.
- Uimaopetusta supistetaan kahdeksasta viikosta noin kahteen viikkoon.
- Nuorisopalveluiden kokonaisuus järjestellään uudestaan, nuorisotilojen aukioloaikoja muutetaan, nuorten kerhoja vähennetään, nuorisotyöntekijöiden määrää vähennetään.
- Lasten ja nuorten leirien määrää vähennetään

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

Talousvuonna 2024 lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toimintakate on -292.100 euroa.

Vuoden 2024 toimintatuotot 125.960 euroa muodostuvat valtionavustuksista: Etsivään nuorisotyöhön arvioidaan vuonna 2024 saavan AVI:n myöntämää valtionavustusta yhteensä 60.000 euroa. Tulosyksikön kahden hankkeen (koulunuorisotyön hanke ja kouluturvallisuuden kehittämisen hanke) jo vuonna 2023 saamat valtionavustukset jaksottuvat vielä vuodelle 2024. Niiden osuus tuotoista on yhteensä noin 66.000 euroa. Toimintatuottoa on mahdollista saada myös vuokraamalla perhekeskuksen tilojen ulkopuoliseen käyttöön, mutta tämän euromääräistä osuutta ei ole arvioitu tulosyksikön talousarviossa.

Vuoden 2024 toimintakulut ovat -418.060 euroa, josta henkilöstökuluja on noin -313.900 euroa (75

%), sisäisiä vuokria -64.500 euroa (15 %), palvelujen ostoja -34.670 euroa (8 %) sekä tarvikkehankintoja -2.900 euroa (0,7 %). Lisäksi MLL:n kuntakumppanuudelle on tulosyksikön avustuksiin varattu kulueränä -2.000 euroa (0,5 %).

Sisäisten vuokrien osuus laskee edellisvuoteen verrattuna reilulla 15.000 eurolla, koska vuonna 2024 ei vuokrassa enää huomioida toimitilan remonttikuluja. Palvelujen ostoissa taas Laukaan seurakunnan ja kunnan yhteisen kasvatussihteerin viran kuntaosuus on liki 5.000 euroa edellisvuotta pienempi, kulujen ollessa nyt reilut -10.000 euroa. Keski-Suomen hyvinvointialue kustantaa viran henkilöstökuluista kuraattorityön osuuden.

Talouden sopeuttamisen vaatimat säästötoimenpiteet kohdentuvat tulosyksikön toimintakuluissa lähinnä palvelujen ostoihin ja tarvikkehankintoihin.

3.3.2 Palvelujen järjestäminen

Kuntalassa sijaitsevassa sivistystoimen hallinnossa tuetaan esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, lukioon, kansalaisopistoon, kirjasto- ja kulttuuripalveluihin, vapaa-aikatoimeen sekä lasten ja nuorten hyvinvointikeskukseen liit-

tyviä yhteisiä asioita. Hallintopalvelussa valmisteluun ja laitetaan täytäntöön sivistyslautakunnan päättämiä asioita. Sivistystoimen hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistystoimen talous- ja henkilöstöpalveluista

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	3	3	3	3	3
Määräaikaiset	0	0	0	0	0
Yhteensä	3	3	3	3	3

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään varhaiskasvatustulain edellyttämällä tavalla. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoitokodissa tai perhepäivähoidossa sekä kunnallisesti että yksityisesti. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelurahalla. Kunnallisia päiväkoteja on kymmenen, yksityisiä päiväkoteja viisi sekä yksi ostopalvelupäiväkoti. Laukaassa on yksi kunnallinen ryhmäperhepäivähoitokoti. Kunnallisia perhepäivähoitajia arvioidaan olevan n. 25 vuonna 2024 ja yksityisiä perhepäivähoitajia 4. Varhaiskasvatuksen kerhotoimintaa järjestetään Vihtavuorella, Kirkonkylällä, Lievestuoreella ja Leppävedellä.

Maksuttomaan esiopetukseen osallistuvat kaikki kuusivuotiaat lapset. Esiopetusta järjestetään varhaiskasvatuksen toimintana kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa. Esiopetuksen ohella lapsilla on oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatusta järjestetään kokopäiväisenä, osapäiväisenä tai osaviikkoisena perheen tarpeiden mukaisesti. Ilta- ja vuorohoitoa järjestetään ostopalvelupäiväkodissa ja kahdessa yksityisessä päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen toimintaan sisältyy myös varhaiserityiskasvatuksen palvelut. Kaikessa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa on lähtökohtana lapsen edun ensisijaisuus.

Syntyvyyden laskusta huolimatta etenkin alle 3-vuotiaiden lasten osallisuusaste varhaiskasvatuksessa on noussut merkittävästi viime vuosina. Tämä edellyttää myös suurempaa varausta henkilöstöresurssin osalta, jotta henkilöstömitoitukset

täyttyvät. Muuttoliike vaikuttaa varhaiskasvatuspalvelujen kysyntään ympäri vuoden. Tämän lisäksi perheiden palvelujen tarpeet vaihtelevat toimintavuoden kuluessa. Kotihoidon tuki kuuluu myös varhaiskasvatuksen vastuualueeseen. Kotihoidon tukea maksetaan perheelle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole varhaiskasvatuksessa. Kotihoidon tuen maksatus tapahtuu Kelan toimesta.

Viime vuosina yhteistyötä on tiivistetty erilaisissa nivelvaiheissa ja siirtymissä. Vuosittain varhaiskasvatusikäisten ja esiopetusikäisten osalta lapsiryhmät tarkastellaan alueellisella tasolla ja suunnitellaan ryhmien muodostaminen yhteistyössä esi- ja perusopetuksen kanssa perheiden palveluntarpeita vastaavasti

Henkilöstösuunnitelma

Varhaiskasvatuksessa päiväkotien lapsiryhmissä noudatetaan lasten ja henkilöstöä välistä suhdelukua 1:7 yli 3-vuotiaiden lasten osalta. Alle 3-vuotiaiden osalta suhdeluku on 1:4. Varhaiskasvatuslaissa on määriteltynä varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne, jossa tapahtuu muutoksia 1.1.2030 alkaen. Tuleva muutos määrittelee tarkemmin lapsiryhmien opettajasuhdannetta. Henkilöstörakenteeseen on varauduttu jo tässä vaiheessa, ja tulevien vuosien aikana toimien muuttamista henkilöstörakennetta vastaavaksi tarkastellaan esimerkiksi eläköitymisten yhteydessä. Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on heikentynyt viime vuosien kuluessa ja etenkin määräaikaisiin tehtäviin

rekrytointi on ollut erityisen haasteellista. Henkilöstön saatavuuden parantamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota edelleen tulevuina vuosina. Varhaiskasvatus on esimerkiksi lisännyt yhteistyötään oppilaitosten kanssa parantaen rekrytointimahdollisuuksia. Henkilöstön saatavuuden parantamisen ohelle on tärkeää huomioida myös henkilöstön hyvinvointi ja jaksaminen osana palvelujen kehittämistä.

Talousarvio 2024 sisältää varauksen kuuden määräaikaisen työntekijän vakinaistamiselle Touhualta siirtyneihin päiväkotityksiköihin. Tämän lisäksi Leppävedellä sijaitsevan määräaikaisen lisätilan vuokrasopimusta on jatkettu viidellä vuodella määräaikaisesti eteenpäin, jolloin lisätalassa työskentelevien kolmen työntekijän työsuhteen vakinaistamista esitetään vuoden 2024 talousarvion yhteydessä.

Varhaiskasvatuksen hallinnossa on vuoden 2023 aikana tapahtunut tehtävä- ja nimikemuutoksia. Varhaiskasvatuksen toimistosihteerin virka on lakautettu, ja tilalle on perustettu määräaikainen talous- ja hallintosuunnittelijan määräaikainen virka. Talousarvio sisältää varauksen talous- ja hallintosuunnittelijan viran vakinaiselle täyttämiseksi 1.7.2024 alkaen. Talouden ja hallinnon suunnittelutyölle muun hallinnollisen työn ohella on edelleen tarvetta. Talous- ja hallintosuunnittelijan tehtävän avulla voidaan myös yhdistää laajemmin sivistystoimen talouden ja hallinnon tehtäväkokonaisuuksia ja samalla jättää myös tehtäviä pitkällä tähtäimellä täyttämättä.

Edellä mainituilla muutoksilla varhaiskasvatuksen henkilöstösuunnitelma sisältää vuodelle 2024 141 HTV:n verran vakinaista henkilöstöä ja 31 HTV:n verran määräaikaista henkilöstöä. Varhaiskasvatuksessa luonnollinen poistuma on 3-5/htv/vuosi johtuen eläkkeelle siirtymisestä tai siirtymisestä toisen työnantajan palvelukseen.

Koulutussuunnitelma

Varhaiskasvatuksen henkilöstöä koskevat kelpoisuusehdot on määritelty tarkemmin varhaiskasvatuslaissa 540/2018. Varhaiskasvatuslain asettama henkilöstömitoitus vuoteen 2030 mennessä määrittelee opettaja- hoitajasuhdanteen 1.1.2030 alkaen täsmällisemmin. Laukaassa tämä edellyttää tällä hetkellä 15 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimen muuttamista varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi nykyisellä henkilöstömitoituksella, jotta lain edellyttämät kelpoisuusvaatimukset täyttyvät. Valtaosa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä on kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä. Viime vuosina varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviin on palkattu vuodeksi kerrallaan epäpäteviä henkilöitä, mikäli kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä ei ole saatu rekrytoitua.

Varhaiskasvatuksessa järjestetään 1-2 kertaa vuodessa koko varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen koulutuspäivä. Koulutuksen tarpeita ja järjestämistä koordinoi erillinen varhaiskasvatuksen koulutustyöryhmä. Tämän lisäksi varhaiskasvatusyksikköjen tarpeiden pohjalta varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestetään ja mahdollistetaan erilaisia täydennyskoulutuksia ja henkilöstön kouluttamista tuetaan. Varhaiskasvatuksen henkilöstölle järjestettävät sekä pidempiaikaiset että lyhytaikaisemmat koulutukset ovat sisällöllisesti perustehtävää tukevia koulutuksia.

Sähköisten järjestelmien osalta Efficca varhaiskasvatus- tietojärjestelmä poistuu käytöstä vuoteen 2024 mennessä. Järjestelmän korvaa EdLevo-sovellus, johon siirtyvät kaikki varhaiskasvatuksen asiat vaiheittain vuoden 2024 loppuun mennessä. Uuden järjestelmän käyttöönotto edellyttää suunnittelua ja organisointia hallinnon tasolla sekä koko henkilöstön kouluttamista ohjelman käyttöön.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	122,78	120	141	141	141
Määräaikaiset	62,93	34	31	31	31
Yhteensä	185,71	154	172	172	172

Perusopetuspalvelut

Peruskoulut antavat opetussuunnitelman mukaista esi- ja perusopetusta, luovat yhdessä kotien kanssa vankan perustan lasten ja nuorten kehitykselle yksilöiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antavat heille hyvät perusvalmiudet jatko-opinnoille. Edistämme yhdessä vanhempien kanssa oppilaiden oppimista ja hyvinvointia. Perusopetuksen toiminnan lähtökohtana ovat sivistystoimen strategian mukaiset toimenpiteet.

Peruskoulun lk 1-9 oppilasmäärä on 18.9.2023 tilanteen mukaan 2871 oppilasta, mikä on 21 oppilasta vähemmän kuin 2023 talousarviossa. Lisäksi Laukaassa syksyllä 2023 opiskelee 32 valmistavan opetuksen oppilasta kolmessa opetusryhmässä. Väestörekisteriin perustuen oppilasmäärän enustetaan muuttuvan niin, että syksyllä 2024 peruskouluissa opiskelee 2820 oppilasta, mikä on 51 oppilasta vähemmän kuin tällä hetkellä. Jos kaikki valmistavan opetuksen oppilaat siirtyvät Laukaan kunnan perusopetuksen oppilaiksi, kokonaisoppilasmäärä vähenee 19 oppilaalla. Oppilasmäärän väheneminen kohdistuu alakouluihin, joiden oppilasmäärä putoaa n. 100 oppilaalla. Vaikka kokonaisuudessaan oppilasmäärä pienenee, yläkouluissa oppilasmäärä kasvaa vuoden 2023 tasosta n. 50 oppilaalla.

Perusopetuksen palveluverkkoselvitys valmistuu syksyn 2023 aikana, ja sen mahdolliset vaikutukset vuoden 2024 talousarvioon huomioidaan talousarviomuutoksina vuoden 2024 aikana.

Henkilöstösuunnitelma

Perusopetuslain 37 § mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla riittävä määrä opettajien virkoja tai tuntiopettajia. Periaatteena on ollut, että koulujen opetuksesta huolehtivat viranhaltijat, ja tuntiopettajat hoitavat ne tehtävät joissa tuntimäärä ei riitä virkaan, tai se on muuten perusteltua. Lisäksi kouluilla työskentelee määräaikaisina viranhaltijoiden tai tuntiopettajien sijaisia, vakituisia

koulunkäynninohjaajia, koulusihteereitä ja vahtimestareita. Osa koulunkäynninohjaajista ja tuntiopettajista rekrytoidaan määräaikaisesti, jos tehtävä on luonteeltaan määräaikainen.

Perusopetuspalveluiden talousarvio 2024 sisältää palkkavaraukset vakituisten henkilöiden palkkakuuluihin 235 htv:n verran syksystä 2024 alkaen. Määräaikaisiin tehtäviin on varattu palkkavaroja 98 htv:n verran. Henkilöstösuunnitelmassa on huomioitu talousarvion sopeutustoimet henkilöstökuluihin. Perusopetuksen henkilöstösuunnitelmassa on huomioitava, että suuressa henkilöstömäärässä on vaihtelua pitkien esim. perhevapaista aiheutuvien virkavapauksien takia.

Koulutussuunnitelma

Perusopetuksessa opetushenkilöstön vakituiset koulutuspäivät perustuvat opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimukseen, ja ne käytetään sopimuksen määrittelemissä puitteissa. Koulunkäynninohjaajille on vakiintunut lukuvuoden alkuun yksi yhteinen koulutuspäivä.

Talousarvio ei sisällä varauksen digitutorjärjestelmän ylläpitämiseksi. digitutorjärjestelmässä on koulutettu kunnan sisäisesti tieto- ja viestintäteknologian käyttöä. Tästä on kuitenkin säästösyistä luovuttu v. 2023. Koulutusta järjestetään vuonna 2024 kolmiportaisen tuen ja NEPSY –osaamisen osalta hankerahoituksella. Muuta koulutusta pysytään järjestämään talousarvion puitteissa vähäisissä määrin huomioiden sen, että opetushenkilöstön koulutus aiheuttaa pääsääntöisesti sijaistannuksia. Esihenkilöstö osallistuu kunnan järjestämään esihenkilökoulutukseen silloin kun sitä on tarjolla.

Henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittämistarpeissa ei ole tiedossa merkittäviä muutoksia talousarviokaudella. Opetushenkilöstön kelpoisuusehdot perustuvat lakiin, ja rekrytoitava henkilöstö on lähtökohtaisesti kelpoisuusehdot täyttävää.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	225,04	234,25	235	231	227
Määräaikaiset	110,03	98,32	98	98	98
Yhteensä	335,07	332,57	333	329	325

Lukio

Lukiokoulutus on nähtävä merkittävänä kunnan elinvoiman lisääjänä Laukaassa. Laukaan lukio pyrkii kehittämään toimintaansa siten, että kunta olisi toisen asteen koulutustarjonnallaan houkuttava paikka niin paikallisesti kuin seudullisesti. Opetustarjonnaltaan monipuolinen lukiokoulutus on kunnan resurssien panostamista tulevaisuuteen. (*Kunnat lukiokoulutuksen järjestäjinä kunta- ja paikallistalouden näkökulmasta. ARTTU2-ohjelma 9/2018*).

Laukaan lukiolle myönnettävä opetusresurssi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, millaisia pedagogisia ratkaisuja on mahdollista kehittää ja toteuttaa. Lukioresurssilla on keskeinen rooli myös siinä, miten monipuolinen ja houkuttava koulutustarjontamme on niin paikallisesti kuin seudullisesti. Laukaan lukion tulevaisuushakuinen kehittäminen on osaan opettajakunnan vahva tahtotila.

Henkilöstösuunnitelma

Lukiossa toistaiseksi tai määräaikaisesti työsuhhteessa olevan henkilöstön määrään ei ole tullut

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	18,55	21	21	21	21
Määräaikaiset	3,12	0,5	1,5	1,5	1,5
Yhteensä	21,67	21,5	22,5	22,5	22,5

Kansalaisopisto

Laukaan kansalaisopisto on vapaan sivistystyön oppilaitos, joka järjestää toiminta-alueensa asukkaiden tarpeisiin perustuvaa ja kaikkien saatavilla olevaa monipuolista opetusta luoden mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Opiston tarkoituksena on vapaan sivistystyön lain mukaisesti edistää toimialueensa

muutosta. Syksystä 2023 hienoisesti kasvanut opiskelijamäärä on lisännyt pakollisten kurssien opetustuntimäärää jonkin verran. Apua tilanteeseen on saatu palkkaamalla yksittäisiä sivutoimivia tuntiopettajia. Talouden tasapainottamishjelmasta johtuen kurssimäärää vähennettäneen jatkossa 2-3, mutta henkilöstömäärään tällä ei tule olemaan vaikutusta. Henkilöstösuunnitelma sisältää 21 vakituista ja 1,5 määräaikaista henkilötyövuotta.

Koulutussuunnitelma

Lukion henkilöstön ammatillisen osaamisen päivittämiseen on tarvetta opetussuunnitelman ja työelämän lisääntyneiden osaamisvaatimusten myötä. Osaamisen päivittämisen tarvetta kasvattavat myös lukiolaisten lisääntyneet oppimisen tuen vaateet.

Henkilöstö lisääntyneeseen koulutustarpeeseen on toistaiseksi pystytty vastaamaan Laukaan lukion saamalla ulkopuolisella rahoituksella.

asukkaiden kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen sekä itsensä kehittämiseen tarjoamalla heille monipuolisia koulutuspalveluja. Opetuksen painopiste on taide- ja taitoaineissa. Kansalaisopisto tarjoaa lisäksi lasten ja nuorten yleisen oppimäärän mukaista taiteen pe-

rusopetusta käsityössä, kuvataiteessa ja teatteritaiteessa, järjestää myös tilauskoulutusta sekä osallistuu erilaisiin koulutusta tukeviin alueellisiin kehittämishankkeisiin. Kuntahenkilöstöä opisto palvelee järjestämällä henkilöstökoulutusta.

Henkilöstösuunnitelma

Kansalaisopiston suunniteltu päätoiminen henkilöstö vuodelle 2024 säilyy edellisvuosien suuruisena 4,5 henkilötyövuotta. Talouden säästötoimet aiheuttavat vähennystä sivutoimisten tuntiopettajien määrään. Vuoden 2024 sivutoimisten opettajien määrä on arviolta 50 opettajaa (25 htv). Opettajien tuntimäärä vaihtelee toteutuvien kurssien mukaan.

Koulutussuunnitelma

Kansalaisopiston vakituinen henkilöstö osallistuu säännöllisesti erilaisiin ammattitaitoa ylläpitäviin ja

kehittäviin koulutuksiin resurssien, tarpeen ja tarjonnan mukaan. Tarjonta ja tarpeet vaihtelevat jonkin verran opetusainealueittain. Tuntiopettajia tiedotetaan tarjolla olevista koulutuksista ja kannustetaan osallistumaan niihin mahdollisuuksien mukaan.

Kansalaisopiston koko henkilöstön ammatillisen osaamisen laajentamiseen on tarvetta valtakunnallisen osaamisperusteisuuden käyttöönoton myötä: Osaamisperusteinen kurssitarjonta mahdollistaa opintojen tunnistamisen ja sitä myötä hyödyntämisen esim. työelämässä ja opinnoissa. Osaamisperusteisten kurssien tarjoaminen on ollut valtakunnallisesti mahdollista 1.8.2021 alkaen. Vakituinen henkilöstö osallistuu vuonna 2024 resurssien puitteissa osaamisperusteisuutta käsitteleviin koulutuksiin. Osaamisperusteisuuden varsinainen käyttöönotto Laukaassa vaatii kuitenkin toteutuakseen lisää henkilöresurssia.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	3,96	4,5	4,5	4,5	4,5
Määräaikaiset	30,43	31,5	25	25	25
Yhteensä	34,39	36	29,5	29,5	29,5

Kirjastopalvelut

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) ohjaa kirjastopalvelujen toimintaa. Kirjaston tulee:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisältöihin
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen luku-taitoon
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua

Kirjastopalvelut ovat käytetyin tiedon ja kulttuurin perus- ja lähipalvelu. Yleisen kirjaston tehtävänä

on tarjota aineistonsa, tilansa ja palvelunsa jokaisen käyttöön, kynnys tulla kirjastoon on matala. Kirjasto on lähipalvelu, jolla tulee olla riittävät aukioloajat. Palveluiden järjestämisessä on huomioitava tasa-arvon vahvistaminen sekä toiminnan lähtökohtina olevat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Kirjastolla on tärkeä tehtävä esimerkiksi lukutaidon kehittämisessä ja ylläpitämisessä eri asiakasryhmille, muun muassa kouluyhteistyössä.

Laukaan kirjastotoimen tavoitteena on laadukkaiden, pääosin maksuttomien kirjasto- ja tietopalveluiden tuottaminen ja monipuolisten oheistoimintojen kehittäminen. Tätä takaa riittävä osaava henkilöstö, sopiva ja ajantasainen aineistokokoelma sekä tila jossa voi viihtyä. Verkkopalvelut ja erilai-

set e-aineistot ovat olennainen osa kirjaston palvelua, samoin omatoimiasiointi. Nykyisen kirjastoauton toiminnan jatkoksi etsitään sopiva korvaava palvelumuoto vuoden 2024 aikana, jotta taataan kirjastotoimintaa lähipalveluna myös isoimpien keskusten ulkopuolelle.

Laukaan kirjastotoimeen kuuluu pääkirjasto sekä Leppäveden, Lievestuoreen ja Vihtavuoren lähikirjastot ja kirjastoauto. Kirjastoauto parantaa osaltaan kirjastoverkkoa ja takaa kirjastoa jokaisen lähipalveluna.

Laukaan kirjastotoimi kuuluu Keski-kirjastoverkkoon (koko Keski-Suomi) ja AkePike-kehittämisalueeseen. Kirjastotila on niin fyysinen kuin verkossaakin toimiva kokonaisuus. Kirjasto on hyvinvointipalvelu, joka tarjoaa puitteet niin elinikäiseen oppimiseen, viihtymiseen kuin demokratiatyöhönkin kaikenikäisille kaikissa elämänvaiheissa. Lukeminen on kansalaistaito - kirjasto tukee kaikkien ikäryhmien lukemisharrastusta ja monilukutaitoa.

Henkilöstösuunnitelma

Kirjastossa on kirjastotoimenjohtajan (1 htv) lisäksi 9 vakituista työntekijää (9 htv), joista 5 tekee töitä pääkirjastossa ja yksi kirjastoautossa. Lievestuoreen, Leppäveden ja Vihtavuoren lähikirjastoja hoitaa kolme kirjastomammattilaista. Kirjastossa pyritään työllistämään myös tuettuja, työkokeilijoita ym., mikä osaltaan tukee kirjaston sosiaalista tehtävää – haluamme tarjota mahdollisuuksia monenlaisille kuntalaisille.

Vakituisen henkilöstön määrään ei ole tiedossa muutoksia vuonna 2024 (esim. eläköitymiset). Pääkirjaston osastonjohtajan tehtävät hoidetaan vakihenkilökunnan voimin ja lähikirjastojen lasten- ja

nuortenkirjastotyön tehtäviä keskitetään uudella tavalla. Tämä henkilöstöressurssipula vaikuttaa niin kirjastojen aukiolo- ja palveluaikoihin kuin kouluyhteistyöhön.

Koulutussuunnitelma

Kirjastossa työskentelevillä pitää olla erityistaitoina

- kirjastoalan pedagogista osaamista
- tiedonhakutaitoja
- digineuvontataitoja
- aineistojen sisältöosaamista
- hankinta- ja kokoelmatyön osaamista
- tekijänoikeusosaamista
- kirjaston tietojärjestelmiin liittyvää osaamista
- C-ajokortti kirjastoauton kuljettamiseen.

Näiden lisäksi tarvitaan yleisiä taitoja, joita ovat mm.

- vuorovaikutus-, tiimityö- ja verkostoitumistaidot
- monikanavaisen asiakaspalvelun taidot
- viestintä- ja markkinointiosaaminen
- ICT-aidot
- digitaalisten aineistojen osaaminen
- työyhteisötaidot
- itseohjautuvuus
- johtamisosaaminen.

Osaamista on tarve ylläpitää ja kehittää etenkin kirjastoalan pedagogisessa osaamisessa, sisältötyössä, kokoelmatyössä, tiedonhaku- ja digineuvontataidoissa sekä monikanavaisessa asiakaspalvelussa. Tärkeimpinä välineinä ovat alueellisen kehittämiskirjaston tarjoama ilmainen koulutus sekä kollegojen vertaistuki.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	11,04	11,75	10	10	10
Määräaikaiset	1,35	1,8	0	0	0
Yhteensä	12,39	13,55	10	10	10

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen hallinnonalan tehtävänä on järjestää liikunta-, nuoriso-, kulttuuri- ja työpajapalveluita. Tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista, niihin liittyvää kansalais-toimintaa ja sitä kautta kunnan asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Toiminnan kehittämistä toteutetaan kuntastrategian, valtakunnallisten linjausten ja tarvekartoitusten mukaisesti, koko palvelualueen viestintää tehostetaan ja tehdään palveluita entistä helpommin saataviksi.

Liikuntapalveluiden perustehtävänä on luoda ja ylläpitää kuntalaisille liikuntamahdollisuuksia ja edistää siten kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Liikuntalain mukaisesti liikuntapalvelut järjestää ohjattua liikuntaa erityisesti sellaisille kuntalaisille, joilla on haastavaa osallistua yleisesti tarjolla oleviin liikuntaryhmiin. Liikuntaneuvontaa tarjotaan yli 12-vuotiaille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän. Liikuntapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueen, paikallisten järjestöjen sekä yli kuntarajojen muiden toimijoiden kanssa. Neljän taajaman liikuntapuistojen sekä ulkoilureittien kehittäminen jatkuvat vuosisuunnitelman mukaisesti, ja nämä alueet tarjoavat monipuolisia, edullisia, matalan kynnyksen liikkumisen paikkoja kaikille kuntalaisille. Kunnan kuntosalit puolestaan tarjoavat kuntalaisille puitteet fyysisen kunnon ylläpitämiseen, ja jatkossa tavoitteena on kehittää entistä parempi ja nykyaikaisempi järjestelmä kuntosalipalvelujen tarjontaan. Liikuntapaikoilla pyritään ehkäisemään väärinkäytöksiä ja ilkeäkäyttöä aikaisempaa tehokkaammin.

Nuorisopalveluiden tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia, tukea ja kehittää elämäntaitojen taitoja sekä kannustaa terveisiin elämäntapoihin. Nuorisotilatoiminnalla tuetaan nuorten vapaa-ajan toimintaa, päihitteettömyyttä, aktiivista osallistumista sekä tarjotaan nuorille turvallinen paikka vapaa-ajan viettämiseen. Nuoriso-ohjaajat toimivat aktiivisesti nuorten kanssa erilaisilla alustoilla, kuten Instagram, Snapchat, Facebook ja TikTok. Koulunuorisotyötä on tarkoitus toteuttaa Laukaan kaikissa yläkouluissa. Koulujen kanssa tiiviissä yhteistyössä pyritään resurssien mukaan toteuttamaan myös pienryhmätoimintaa, jonka tarkoituksena on tukea koulujen oppi-

lashuollollisia toimenpiteitä. Nuorisopalvelut uudistuu merkittävästi vuoden 2024 aikana, kun talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteiden mukaisesti etsivä nuorisotyö, erityisnuorisotyö, koulunuorisotyö ja nuorten starttipajatoiminta siirtyvät yhtenäiseksi nuorisopalveluiden kokonaisuudeksi vapaa-aikapalveluiden alle. Etsivän nuorisotyön ja erityisnuorisotyön resurssia on vuoden 2024 talousarviossa edelleen Hyvinvointi- ja perhekeskuksen alla, mutta budjetti yhdistetään vapaa-aikapalvelujen alle nuorisotyön kokonaisuudeksi vuoden 2024 aikana.

Kulttuuritoiminnan tavoitteena on edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää kulttuurin monipuolista saatavuutta ja kulttuuriperinnön ylläpitämistä sekä tarjota mahdollisuuksia kulttuurin eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen. Kulttuuripalveluilla edistetään asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kunnan uutta kulttuuriohjelmaa lähdetään toteuttamaan valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaisesti. Sen keskeisinä tavoitteina on tehdä kulttuuria näkyväksi ja helpommin kaikkien kuntalaisten saavutettavaksi, osallistaa asukkaita, yhdistyksiä ja yrityksiä sekä kehittää ja tukea yhteistyöverkostoja kulttuurin ympärillä. Culture in Nature -hankkeen myötä edistetään Laukaan luontokulttuurikohteiden ja -matkailun kokonaisuutta.

Vattipajan työpajapalveluissa tarjotaan tukea ja etenemismahdollisuuksia työttömille laukaalaisille työnhakijoille. Työpajapalveluita tarjotaan pääasiassa palkkatuella, työkokeiluna tai kuntouttavana työtoimintana. Työllistämiskaksot ovat noin kuukaudesta kahdeksaan kuukauteen. Työpajatoiminnan tavoite on antaa valmiuksia siirtyä vapaille työmarkkinoille tai koulutuspoluille. Osana Laukaan kunnan talouden tasapainottamisohjelman toimenpiteitä Vattipajan tulevaisuuden vaihtoehtoja selvitetään vuoden 2024 aikana. Kolmeksi eri vaihtoehdoksi on esitetty pajatoiminnan lakkauttamista, siirtämistä osin tai kokonaan jollekin toiselle toimijalle tai sosiaalisen yrityksen perustamista. Vattipajalla toiminut Nuorten Startti siirtyy vuoden 2024 alusta osaksi nuorisopalvelujen uutta kokonaisuutta.

Henkilöstösuunnitelma

Vapaa-aikapalveluissa työskentelee 15 vakituista työntekijää (14,3 htv) ja yhdeksän määräaikaista työntekijää (8,2 htv). Vakituisten ja määräaikaisen henkilöstön lisäksi vapaa-aikapalveluissa työskentelee lyhyemmissä työsuhteissa 4–8 osa-aikaista talovalvojaa nuorisotiloilla, 30–40 leiriohjaajaa kesäisin sekä pieni määrä tuntityöntekijöitä liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalveluissa. Tunti- ja urakkapalkkojen osuus budjetissa on 72.000 euroa, mikä on 30.000 euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Talouden tasapainottamistoimet ovat koskeneet erityisesti osa-aikaista henkilöstöä ja tuntityöntekijöitä, joita on jouduttu vähentämään. Lisäksi Vattipajalla työskentelee vuoden aikana keskimäärin 160 henkilöä eri pituisissa työsuhteissa tukityöllistettyinä, kuntouttavassa työtoiminnassa ja työkokeilussa.

Suurin muutos henkilöstössä tapahtuu nuorisopalveluissa, kun etsivät nuorisotyöntekijät, erityisnuorisotyöntekijä ja nuorten starttivalmentaja siirtyvät vapaa-aikapalveluiden yksikköön muodostaen jatkossa yhtenäisen nuorisopalveluiden kokonaisuuden. Budjetti yhdistetään va-

paa-aikapalvelujen alle nuorisotyön kokonaisuudeksi vuoden 2024 aikana. Työtehtäviä muokataan tarpeen mukaan.

Laukaan kunnan ulkoilureiteistä ja -alueista vastanneen kenttämestarin tehtävään ei saatu eläköitymisen jälkeen täyttölupaa, minkä vuoksi liikuntapaikkojen hoitajien työtehtäviä sekä Vattipajan ulkoaluetyöntekijöiden tehtävänkuvia on muokattava niin, että tehtäviin kuuluu ulkoilualueiden hoitoa ja muuta tarvittavaa palveluntuotantoa. Palvelujen kehittämiseksi ja työn tehostamiseksi vapaa-aikapalvelujen henkilöstön työtehtäviä järjestellään uudelleen tehtävänimikkeitä ja työnkuvia muokkaamalla. Vapaa-aikapalveluiden hallinnossa on ollut suuri tarve koordinaatiotehtävälle esimerkiksi kulttuuripalveluiden ja hankkeiden osalta. Kulttuuripalveluissa ei ole ollut vakituista tai määräaikaista työntekijää useaan vuoteen, mutta kulttuuriohjelman myötä työlle on selkeä tarve. Vapaa-aikapalvelujen erityisliikunnanohjaajan tehtävä esitetään muutettavaksi koordinaattorin tehtäväksi 1.1.2024 alkaen, ja tähän tehtävään sisältyisi kulttuuriohjelman toimeenpano, hankkeiden koordinointi, verkostotyö sekä soveltuvin osin erityisliikunnan suunnittelutehtävät.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	10,5	17,7	14,3	15	15
Määräaikaiset	27,18	40	30	30	30
Yhteensä	37,68	57,7	44,3	45	45

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus – HYPE

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön toiminta kytkeytyy Laukaan lasten ja nuorten hyvinvointi- ja perhekeskuksen (Laukaan HyPe) palvelujen kokonaisuuteen. Tarkoituksena on tuottaa matalan kynnyksen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevia palveluja yhdessä eri toimijoiden kanssa.

1.1.2023 perhekeskustoiminta siirtyi Keski-Suomen hyvinvointialueen hallinnon alle. Palveluja ja

toimintaa tuottavat hyvinvointialueen sote-toimijoiden ja kunnan sivistyspalvelujen toimijoiden lisäksi pääasiassa järjestöt, kuten MLL:n paikallisyhdistykset, sekä seurakunnat, kuten Laukaan evankelisluterilainen seurakunta.

Hyvinvointialueuudistuksen jälkeen lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikköön jäi varhaisen tuen asiantuntijatyö, etsivä ja erityisnuorisotyö, koulu- ja opiskeluhooltoyhteistyöhön

liittyvää hanketyötä sekä palvelupäällikön hallinnolliset ja koordinoivat tehtävät.

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnalla on ensisijainen vastuu alueensa asukkaiden hyvinvoinnin- ja terveydenedistämistyöstä. Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön toiminta uudelleenorganisoidaan vuodelle 2024 nimenomaan kunnan ensisijaisten hyvinvointitehtävien mukaisesti, huomioiden yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa. Tällä tavoitellaan paitsi selkeyttä ja tehokkuutta, myös talouden sopeuttamisen vaatimia pidemmän aikavälin säästöjä.

Osana talouden tasapainottamisohjelmaa etsivä nuorisotyö ja erityisnuorisotyö on suunniteltu sijoitettavan osaksi vapaa-aikapalveluiden kokonaisuutta. Siirto tullaan suunnittelemaan vuoden 2024 aikana. Talousarvion tekovaiheessa Hyphen alaisena toimivat etsivät nuorisotyöntekijät ja erityisnuorisotyöntekijä on kuitenkin budjetoitu Hyphen henkilöstösuunnitelmaan ja –budjettiin.

Henkilöstösuunnitelma

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikössä työskentelee vuonna 2024 viisi vakinaista työntekijää: palvelupäällikkö 1 htv, varhaisen tuen asiantuntija 1 htv, kaksi etsivää nuorisotyöntekijää 2 htv ja erityisnuorisotyöntekijä 0,90 htv (erityisnuorisotyöntekijän palkaton työvapaa kestää vuoden alusta helmikuun 2024 alkupuolelle).

Palvelupäällikön työkenttään sisältyy tulosityksikön esihenkilö-, hallinto- ja taloustehtävien lisäksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutehtävät, osallisuus ja vaikuttamistyöhön kuuluvia tehtäviä sekä perhekeskustoiminnan koordinaatio tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen perhekeskuskoordinaattorin kanssa. Kunnan hyvinvointityön ja organisaation uudelleenjärjestämisen myötä tehtävänimikkeen tulee vastata muokkautuvaa työnkuvaa.

Varhaisen tuen asiantuntijan tehtävänä on ollut tarjota ennen kaikkea lasten parissa työskenteleville työntekijöille vaihtoehtoisia, ratkaisukeskeisiä lähestymistapoja sekä työkaluja pulmatilan-

teisiin ja kuormitukseen lapsen ja aikuisen yhteisessä arjessa. Työn painopiste tulee jatkossakin olemaan työntekijän varhaisessa tuessa mutta se kohdentuu aiempaa voimallisemmin kunnan kaikkien työntekijöiden hyvinvoinnin tukemiseen ja sairauspoissaolojen ennalta ehkäisyyn. Tehtävänimikkeen tulee vastata muokkautuvaa työnkuvaa.

Etsivä nuorisotyö auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat ilman opiskelu-, työkokeilu- tai työpaikkaa. Etsivä nuorisotyö jalkautuu nuorten toimintaympäristöihin. Vuonna 2024 etsivä nuorisotyö siirtyy hallinnollisesti osaksi kunnan sivistyspalvelujen nuorisotyön kokonaisuutta.

Myös erityisnuorisotyöntekijän tehtävä liitetään hallinnollisesti nuorisotyön kokonaisuuteen. Eri-tyisnuorisotyön tavoitteena on Laukaan lasten ja nuorten elinolojen parantaminen, oikea-aikainen kohdennettu työ, ongelmien ennaltaehkäisy, yhdenvertaisuus ja nuorten elämänhallinnan parantaminen. Työn painopiste on ensi sijassa nuorten ryhmämuotoisessa, ennalta ehkäisevässä toiminnassa. Toiminnan hallinnollisen uudelleenorganisoinnin yhteydessä on tarpeen arvioida myös tätä tehtävänkuvaa ja työn painopistettä.

Vuonna 2024 tulosityksikön hankkeissa jatkaa kaksi määräaikaista hanketyöntekijää: yläkouluilla työskentelevä koulutsemppari (0,50 htv) ja kouluturvallisuushankkeen hanketyöntekijä (1 htv).

Lisäksi henkilöstössä on syytä huomioida kunnan ja seurakunnan yhteinen kasvatussihteeri, jonka kustannukset kuitenkin sisältyvät talousarviossa palvelujen ostoihin.

Koulutussuunnitelma

Kaikilla työntekijöillä on työhön vaadittu kelpoisuus ja vahva ammatillinen osaaminen. Työntekijöiden muunto-/jatkokouluttautumiseen suhtaudutaan myönteisesti. Työn ohessa suoritettavien tutkintojen tekeminen pyritään mahdollistamaan tarvittavin, joustavin työaikajärjestelyin.

Ilmaisia lyhytkoulutuksia suositaan ja hyödynnetään, esimerkiksi AVI:n, Into ry:n, Kuntaliiton,

Opetushallituksen, THL:n ja perhekeskusverkoston koulutukset. Ne tarjoavat mahdollisuuden vahvistaa ja syventää ammatillista osaamista työn arjessa. Koulutusteemoina ovat eri tavoin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tukevat teemat. Erityisesti varhaisen tuen asiantuntijatyössä olisi tarvetta vahvistaa syvempää ammatillista erityisosaamista esimerkiksi työnohjaajakoulutuksella tai muulla vastaavalla pidemmällä koulutuksella.

Henkilöstö osallistuu tarpeen mukaan kunnan sisäisiin henkilöstökoulutuksiin. Henkilöstön paloturvallisuuskoulutusta järjestetään voimassa olevan pelastussuunnitelman mukaisesti.

Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan myös erilaisiin alueellisiin koulutuksellisiin tilaisuuksiin. Ne tarjoavat mahdollisuuden jakaa asiantuntemusta yli kuntarajojen, esimerkkinä etsivien nuorisotyöntekijöiden alueelliset päivät ja erilaiset asiantuntijafoorumit. Vuonna 2024 yhtenä keskeisenä sisältöteemana on edelleen yhteistyön toteuttaminen hyvinvointialueen sote-palvelujen ja kunnan hyvinvointipalvelujen kesken.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	10,94	5	5	5	5
Määräaikaiset	2,58	0	0	0	0
Yhteensä	13,52	5	5	5	5

3.3.3 Kehittämisen painopisteet

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen toiminnassa ja kehittämisessä hyödynnetään jatkuvan arvioinnin toteuttamista osana palvelun kehittämistä. Varhaiskasvatuksessa hyödynnetään erilaisia arvioinnin menetelmiä toimintavuoden aikana. Arviointia toteutetaan erilaisin asiakastytyväisyyskyselyin, kehityskeskusteluin sekä arvioiden yksikkökohtaisia kehittämissuunnitelmia. Arvioinnin tuloksista muodostetaan tavoitteet kuntatason kehittämistyölle. Laukaan varhaiskasvatuksessa kokoontuu erillinen arviointiryhmä, jonka työskentelyn pohjana toimivat Karvin laatuindikaattorit. Vuoden 2023-2024 aikana Karvin tuottama Valssi-arviointijärjestelmän käyttöönotto toteutuu Laukaan lisäksi seudullisena ja valtakunnallisena yhteistyönä. Kehittämistyötä toteutetaan kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yhteistyönä mahdollistaen yhdenvertaisen palvelun tuottamisen laukaalaisille lapsiperheille. Talouden tasapainottaminen huomioidaan talousarvion laadinnassa osana varhaiskasvatuspalvelujen tasapainottamista.

Varhaiskasvatuksen sähköisiä palveluja ja asiointia on kehitetty viime vuosina ja ne edellyttävät kehittämistä myös tulevina vuosina sähköisen asioinnin lisääntyessä.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuksessa vahvistetaan varhaisen tuen toimintamalleja esim. nepsy -toiminnalla, kehittäen kolmiportaisen tuen toimintoja osana sekä esi- ja alkuopetuksen rakennetta ja toimintatapoja yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa. Tällä kehitystyöllä tavoitellaan henkilöstön ja toimitilojen käytön tehostamista sekä 5-8 -vuotiaiden esi- ja perusopetuksen oppilaiden yhtenäistä pedagogista opinpolkua sekä henkilöstön ja tilojen yhteiskäytön optimointia. Laajan erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrä on lisääntynyt, mutta samaan aikaan joudutaan tekemään henkilöstökuluihin sopeutuksia. Tämä tulee huomioida myös erityisen tuen palveluiden järjestämisessä.

Henkilöstön koulutus kohdennetaan edelleen erityisesti kolmiportaisen tuen osaamiseen, Nepsy – osaamiseen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetuksen kehittämiseen ja sekä esimiesten osaamisen vahvistamiseen. Työhyvinvoinnin edistämiseksi toteutetaan työhyvinvointikysely, ja tarkistetaan sen pohjalta tehdyt toimenpiteet ja suunnitelmaan jatko niiden pohjalta.

Palveluverkkotyö valmistuu syksyn 2023 aikana, ja sen edellyttämiä toimenpiteitä ei ole huomioitu talousarviossa vuodelle 2024. Jos palveluverkkoa koskevalla päätöksellä on talousarviovaikutuksia, ne tullaan huomioimaan mahdollisessa lisätalousarviossa v. 2024 aikana. Kuhaniemen koulun osalta on käynnistetty hankeselvitysvaihe tilaratkaisujen järjestämiseksi.

Lukio

Tavoitteena on Laukaan lukion kurssitarjonnan monipuolistaminen ja lukiokoulutuksen kiinnostavuuden lisääminen nuorille. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää pidemmällä aikavälillä opetusresurssien kasvattamista niin, että Laukaan lukio saavuttaa Keski-Suomen lukioiden keskimääräisen tason.

Toisena tavoitteena on kehittää opetussuunnitelma mukaisia oppiaineitten rajat ylittäviä, geneerisiä taitoja, yhdessä tekemisen ja ongelmaratkaisun taitoja kehittäviä kurseja. Opintokokonaisuuksien taustalla on työelämän osaamisvaatimusten nopea muutos.

Tavoitteen saavuttamiseksi käytettäneen ulkopuolisia osaamisverkostoja ja hankerahaa. Yhteistyössä ulkopuolisten osaamisverkostojen kanssa kehitetään uudesta opetussuunnitelmasta kumpuavia yhteisiä opetuskokeiluita ja teemoja Laukaan lukiossa.

Kansalaisopisto

Kansalaisopiston kehittämisen keskeisimpiä painopistealueita on monipuolisen ja erilaisia tarpeita huomioivan kurssitarjonnan turvaaminen Laukaassa taloustilanne huomioiden, sekä yhteistyön tiivistäminen alueen eri toimijoiden kanssa. Monipuolisen kurssitarjonnan toteutuminen edellyttää riittäviä taloudellisia resursseja. Opinto-ohjelman

laadinnassa yhtenä keskeisenä osana hyödynnetään arvioinnin ja asiakastyytyväisyyden tuloksia.

Yhteinen kansalaisopistotoiminnan kehittämishanke Lievestuoreen Setlementin kanssa jatkuu vuoden 2024 kesäkuulle asti. Hankkeen myötä yhteistyötä tiivistetään erityisesti kunnan sisäisten toimijoiden välillä.

Vapaan sivistystyön ja sitä myöten kansalaisopistojen opintoja on valtakunnallisesti lähdetty kehittämään niin, että ne voidaan jatkossa määritellä, tunnistaa ja tunnustaa. Sen tarkoituksena on saada opinnoille lisää näkyvyyttä ja laajempaa hyödynnettävyyttä mm. työelämässä ja ammattiopinnoissa. Osaamisperusteinen kurssitarjonta on myös Laukaan kansalaisopiston yhtenä kehittämisen painopistealueena tulevaisuudessa, mikäli taloudelliset resurssit sen mahdollistavat.

Kirjastopalvelut

Sivistyslautakunnan v. 2022 hyväksymä kehittämissuunnitelma vuosille 2022 – 2026 linjaa kirjaston kehitystoimintaa. Vuoden 2024 tärkeimmät painopisteet ovat pääkirjaston peruskorjauksen ja omatoimikirjaston investointi sekä Sarastus-kirjastoauton seuraajaa koskeva suunnittelu.

Lisäksi kirjasto kehittää

- monilukutaitotyötä eri käyttäjäryhmille (monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä tuottaa monimuotoisia tekstejä)
- asiakkaiden mahdollisuutta omatoimiseen kirjastopalveluiden käyttöön
- digineuvontatoimintaa
- kulttuurista ja yhteiskunnallista vuoropuhelua
- kokoelmia (monipuolisuus, houkuttelevuus, lasten- ja nuortenkirjallisuuteen panostaminen).

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelujen kokonaisuudessa on vuonna 2024 kolme kehittämisen pääpainopistettä. Ensimmäisenä on nuorisopalveluiden kehittäminen yhteiseksi uudeksi kokonaisuudeksi, joka palvelee laukaalaisia nuoria tarvelähtöisesti, vaikuttavasti ja

suunnitelmallisesti sekä toimii palvelukokonaisuutena, jossa työntekijöillä on sujuva yhteistyö ja hyvä työskennellä. Toinen tavoite on lulttuuripalveluiden kehittäminen uuden kulttuuriohjelman mukaisesti, Culture in Nature -hankkeen toimenpiteiden edistäminen sekä yhteistyö kulttuuriohjelman ja hankkeen kesken. Kolmas tavoite on koko vapaa-aikapalveluiden viestinnän kehittäminen monipuolisemmaksi, ajantasaisemmaksi sekä paremmin kuntalaisten ja kunnassa vierailevien tarpeita vastaavaksi.

Kehitystyössä oleellista on henkilöstön osaamisen kehittäminen, työhyvinvointiin ja osallisuuteen panostaminen, tiedolla johtaminen ja vaikutusten arviointi. Kaikilla palvelualueilla tulee kerätä tietoa, jonka avulla voidaan ohjata palveluiden kehittämistä tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Vapaa-aikapalveluissa kehitetään systemaattista seuranta- ja arviointia sekä palautteen keräämistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus - HYPE

Keskeiset lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen kehittämisen painopisteet ovat edellisvuoden kaltaisia. Ne liittyvät oleellisella tavalla kunnan organisaatiouudistukseen.

Kunnan sopeuttamistoimenpideohjelman mukaisia suunnitelmia organisaation uudistamiseksi laitetaan täytäntöön vuodesta 2024 alkaen. Tarvittavilla toimenpiteillä pyritään selkiyttämään toiminnan ja palvelujen kokonaisuutta niin, että kunta

pystyy vastaamaan sen lakisäateisiin velvoitteisiin ja huolehtimaan myös ensisijaisesta vastuustaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä tiukassa taloustilanteessaan. Jo vuonna 2023 käynnistetty työ tulosyksikön työntekijöiden tehtävävien muokkaamiseksi ja tehtävien sijoittumiseksi viimeistellään vastaamaan uudistuvaa kuntarakennetta.

Kunnan lakisäateinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä korostaa vahvaa ennalta ehkäisevien palvelujen ja toimenpiteiden kokonaisuutta. Tämä tarkoittaa työn suuntaamista ennalta ehkäiseviin, varhaisen tuen palveluihin sekä erilaisien ennalta ehkäisevien toimintatapojen ja -mallien vahvistamista tiiviissä yhteistyössä järjestöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa. Tästä esimerkkeinä ovat vaikkapa yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukeva koulu- ja oppilaitosnuorisotyö, varhaisen vaiheen työntekijätuki, neuropsykiatrisesti oireilevien (nepsy) lasten ja nuorten ennalta ehkäisevät tukitoimet, ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö.

Kolmantena kehittämisen painopisteenä on työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen varhainen tuki ja sairauspoissaolojen vähentäminen. Tämä kehittämisen painopiste on samalla varhaisen tuen asiantuntijan työnkuvaa. Toisaalta on turvattava tulosyksikön omienkin työntekijöiden jaksaminen esimerkiksi erilaisten, joustavien työjärjestelyjen sekä selkeästi määriteltyjen työnkuvien avulla.

3.3.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
Sujuvat arjen kuntapalvelut - varhaiskasvatus	<i>Sähköisen asioinnin ja asiakasohjauksen kehittäminen osana sujuvan asioinnin kehittämistä ja kuntastrategian tavoitteita.</i>	<i>Asiakkailta ja henkilöstöltä kerätään säännöllistä palautetta erilaisin kyselyin. Palautepalvelun, asiakaskyselyjen ja päivittäisten kohtaamisten kautta tulleet palautteet ja niiden käsitteleminen.</i>	<i>Sähköisiä palveluja on kehitetty vuodesta 2020 alkaen. Uusia, työtä sujuvoittavia järjestelmiä on otettu käyttöön ja niillä on parannettu esimerkiksi henkilöstön työvuorosunnittelua. Vuoteen 2024 mennessä varhaiskasvatuksen Efficca-järjestelmä</i>

			<i>poistuu käytöstä, ja järjestelmän korvaa EdLevo-sovelmus, joka tulee korvaamaan edellisen järjestelmän. Palveluprosessien tarkasteleminen, sujuvoittaminen ja kehittäminen.</i>
Hyvinvoivat työyhteisöt - varhaiskasvatus	<i>Hyvinvoiva henkilöstö laadukkaana varhaiskasvatuksen tuottajana. Henkilöstön jaksamisen ja työhyvinvoinnin edistäminen. Henkilöstön pysyvyyden turvaaminen ja rekrytoinnin parantaminen.</i>	<i>Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja kehityskeskustelut. Palautteiden säännöllinen käsittely työyhteisö- ja koko varhaiskasvatuksen tasolla. Henkilöstön toteuttama itsearviointi osana oman työn kehittämistä.</i>	<i>Henkilöstön poissaolojen seuranta ja resurssin tarkasteleminen. Henkilöstön vaihtuvuuden minimoiminen ja veto- ja pitovoimatekijöiden kehittäminen. Riittävät resurssit ja toimiva varahenkilöjärjestelmä toiminnan ja laadun varmistajana.</i>
Palvelukulttuurin kehittäminen - varhaiskasvatus	<i>Keskiössä asiakas (lapsi, työntekijä, kuntalainen) Inklusiiviset, laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut ja lapsikohtaiset suunnitelmat ja tarvittaessa tuen palvelut. Tiivis yhteistyö esi- ja perusopetuksen välillä osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua.</i>	<i>Yksikkökohtaiset toimintaja kehittämissuunnitelmat. Asiakastyytyväisyyskyselyt teemoittain arvioinnin kohteiden mukaisesti. Henkilöstöltä kerättävä palaute, henkilöstön kehityskeskustelut.</i>	<i>Viime vuosina varhaiskasvatuksessa on tapahtunut paljon lakiin ja palveluntuotantoon liittyviä muutoksia ja uudistuksia. Tavoitteena on, että eri toimijoiden rooleja selkeytetään, palvelun sujuvoittamista kehitetään ja yhteistyötä vahvistetaan eri toimijoiden kanssa sekä varhaiskasvatuksen sisällä että ulkoisten tahojen kanssa.</i>
Tuotamme ja kehitämme laukaalaisten palveluita vastuullisesti. Huomioimme pitkänkaikaiset vaikutukset talouteen, asukkaidemme arkeen ja ympäristöön - Perusopetus	<i>Perusopetuksen palveluverkkopäätöksen toimeenpanon valmistelu ja toimenpiteiden toteuttaminen.</i>	<i>Päätöksen toimeenpano aikataulun mukaisesti Päätöksen vaikutusten taloudellinen ennakointi ja seuranta.</i>	<i>Lähtö- ja tavoitetasot määritellään kouluverkkoiselvityksessä.</i>
Tuotamme ja kehitämme laukaalaisten palveluita vas-	<i>Osaamisen ja toimintamallien kehittäminen</i>	<i>Oppilaiden poissaolojen seuranta Kouluterveyskysely</i>	<i>Poissaolojen seurantarjestelmä on käytössä toista vuotta.</i>

<p>tuullisesti. Huomiomme pitkään toiset vaikutukset talouteen, asukkaidemme arkeen ja ympäristöön - Perusopetus</p>	<p>tuen tarpeissa olevien lasten osalta.</p>	<p>Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toiselle asteelle</p>	<p>Hyvinvoinnin vuosikello on käytössä toista vuotta, tavoitetaso on, että hyvinvoinnin paraneminen näkyy kouluterveyskyselyssä ja koulujen omissa arvioinneissa.</p> <p>Peruskoulun päättäneiden tavoitetaso 100% sijoittuminen toiselle asteelle.</p>
<p>Välitämme henkilöstöstämme ja kehitämme henkilöstökulttuuriamme - Perusopetus</p>	<p>Osallistutaan työyhteisöhyvinvointikyselyyn.</p> <p>Toteutetaan edellisen työhyvinvointikyselyn pohjalta tehdyt toimitasuunnitelmat.</p> <p>Tuetaan johtamistyötä.</p>	<p>Työhyvinvointikyselyn tulokset verrattuna edellisiin tuloksiin.</p> <p>Toteutuneet toimenpideohjelmat.</p> <p>Palautekysely esihenkilöille johtamisen tuesta.</p>	<p>Lähtötaso: edelliset työhyvinvointikyselyn tulokset.</p> <p>Tavoitetaso: Parempi työhyvinvointi</p>
<p>Positiivisesti ja palvelen - Lukio</p> <p>1) Tarjoamme lämmenhenkisiä ja kannustavia kohtaamisia niin opiskelijoille kuin opettajille lukion arjessa.</p> <p>2) Työyhteisömme on rohkaiseva, myönteinen ja työntekijöitä arvostava.</p>	<p>1) Tavoitteeseen pyritään mm. tarjoamalla opiskelijoille yliopiston tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta vuosittain.</p> <p>2) Tavoitteeseen pyritään kaikissa kohtaamisissa lukion arjessa.</p>	<p>1) Opiskelijoiden kouluterveyskysely ja koulua koskevat erilaiset palautekyselyt (määrälliset ja tarkentavat laadulliset kyselyt).</p> <p>2) Opettajille suunnatut vuosittaiset henkilöstökyselyt.</p>	
<p>Sujuvat arjen kuntapalvelut ja kestävä talous - Kansalaisopisto</p>	<p>Kurssitarjontaa monipuolisesti kouluikäisistä kaikenikäisiin aikuisiin aliedustetut ryhmät huomioiden.</p>	<p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot</p> <p>Asiakaspalaute, systemaattinen kurssiarviointi, toteutuneet yhteistyömuodot.</p>	<p>Asiakaspalautteen ja arvioinnin tuloksia hyödynnetään seuraavan lukuvuoden ja opinto-ohjelman suunnittelussa.</p>

	<i>Laadukkaita ja kehittyviä opiskelu- ja harrastusmahdollisuuksia koko aikuisväestölle.</i>		<i>Laadukas ja monipuolinen kurssitarjonta eri ainealuksissa kurssiarviointia hyödyntäen ja olemassa olevien yhteistyökumppaneiden kanssa. Kurssitarjonnasta tiedottaminen käytettävissä olevissa tiedotuskanavissa.</i>
Hyvinvoivat työhyteisöt ja palvelukulttuurin kehittäminen - Kansalaisopisto	<i>Hyvinvoiva, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö laadukkaiden kansalaisopistopalvelujen tuottajana.</i>	<i>Säännölliset kehityskeskustelut ja yhteydenpito henkilöstöön, sekä säännöllisesti toteutetut (tuntiopettajien) palautekyselyt ja niiden tulosten arviointi.</i> <i>Koulutuksiin osallistuminen Kansalaisopiston kehittämissuunnitelma, ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma</i>	<i>Riittävät henkilöstö- ja kouluttautumisesurssit sekä mahdollisuudet työhyvinvoinnista huolehtimiseen.</i>
Pyritään tarjoamaan laadukasta ja yhdenvertaista kirjastopalvelua resurssipulasta huolimatta Selvitetään toimiva jatko Saras-tus-kirjastoauton toiminnalle - Kirjasto	<i>Huolehditaan ennakkoivasti henkilökunnan jaksamisesta</i> <i>Saadaan vireille pääkirjaston peruskorjaus ja omatoimikirjaston valmistelut.</i> <i>Vaihtoehtojen toiminnallinen ja kustannusvertailu, uusien toimintamallien selvitys</i>	<i>Työhyvinvointikyselyt, arjen tilanteiden purku työyhteisössä.</i> <i>Aikataulutus</i> <i>Ei pitkää toimintakatkoa vaikka vanha kirjastoauto hajoaisi</i>	<i>Pyrintään aiempaa parempaan työhyvinvointiin haastavassa tilanteessa. resursseista huolehtiminen.</i> <i>Olemassa vasta alustava suunnitelma/Pyritään saamaan remonttisuunnitelma mahdollisimman pian</i> <i>Suppea käyttäjäkysely laadittu /Selvitetään erilaisten mahdollisuuksien toimivuutta ja kustannustehokkuutta yhdessä muun kirjastoverkkoselvityksen kanssa</i>
Sujuvat kuntapalvelut ja kestävä kuntatalous: Sähköisten palvelujen ja viestinnän	<i>Sähköisten palvelujen kehittäminen osana sujuvaa asiakaspalvelua sekä järjestö- ja yritysyhteistyötä. Monipuoliset viestintäkanavat</i>	<i>Arviointikyselyt ja asiakaspalautteet.</i> <i>Palautepalvelun käyttömäärät.</i>	<i>Lähtötaso: Vapaa-aikatoimien tilapalvelut ovat osin sähköistyneet, mutta edelleen osin paperin ja sähköpostin varassa. Vapaa-aika-</i>

<p>kehittäminen kustannustehokkaasti ja kuntastrategian mukaisesti - kirjasto</p>	<p>palveluista tiedottamiseen, palautteen keräämiseen sekä asukkaiden osallistamiseen.</p> <p>Talouden aktiivinen seuranta</p>	<p>Nettisivujen ja some-kanavien kävijämäärät.</p> <p>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat ja niiden seuranta ja arvioinnit</p> <p>Yksikköjen ja kuntatason toiminta- ja kehittämissuunnitelmat, talousarviot ja tilinpäätökset.</p> <p>Tilastoaineistot, tilojen käyttäjämäärät, tapahtumien kävijämäärät.</p>	<p>toimen tiedotus on kapeahkoa, ei-systemaattista ja muutaman henkilön varassa.</p> <p>Tavoitetaso: Vapaa-ajan tilapalvelut toimivat sähköisesti (pts). Vapaa-aikapalveluista saa monipuolisesti tietoa eri kanavista. Kuntalaisilla, järjestöillä ja yrityksillä on useita palautteen antamisen ja osallistumisen tapoja.</p>
<p>Pidemmälle ja positiivisesti - HYPE</p> <p>Sujuvat arjen kuntapalvelut</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen tulosityksikön hallinnollinen uudelleen organisoiminen selkiyttää ja tehostaa palvelujen rakenteita ja konkreettista työntekoa sekä vahvistaa kunnan hyvinvointityön vaikutuksia.</p>	<p>Laukaan sivistyspalvelujen hallinto-organisaation rakennekaavio</p> <p>Työnkuvaukset</p> <p>Henkilöstön palaute</p> <p>Asiakaskyselyt</p>	<p>Lähtötaso: Tulosityksikön hallinnon uudelleenorganisointi on suunniteltu, mutta käytännön toteutus vielä keskeneräinen.</p> <p>Tavoitetaso: Tulosityksikön hallinnollinen uudelleenorganisointi on toteutunut ja työnkuvat tehtävineen ja työnimikkeineen ovat selvät.</p>
<p>Hyvinvoivat työhyteisöt</p>	<p>Ennalta ehkäisevät, oikea-aikaiset palvelut tukevat ihmisten kokonaisvaltaista hyvinvointia työssä ja vapaaajalla.</p> <p>Onnistunut organisaation uudistamistyö niin asiakkaiden, palvelujen/rakenteiden kuin työntekijöiden näkökulmasta.</p>	<p>Asiakaspalaute</p> <p>Sairauspoissaolot</p> <p>Työhyvinvointikysely</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>Hyvinvoinnin vuosiraportti</p> <p>Asiakaspalautteet ja -kyselyt</p> <p>Työntekijäpalautteet</p> <p>Työhyvinvointikysely</p> <p>Asiakastilastot</p>	<p>Lähtötaso: Ennalta ehkäiseviä, varhaisen tuen palveluja tarjotaan, mutta palvelujen tunnettuus ei riittävän hyvää ja niihin tullaan usein turhan myöhään.</p> <p>Tavoitetaso: Työntekijöillä ja kuntalaisilla on riittävästi tietoa ennalta ehkäisevistä palveluista ja he tulevat niiden piiriin oikea-aikaisesti, mikä näkyy esimerkiksi jaksamisen ja hyvinvoinnin kokemuksen vahvistumisena.</p> <p>Lähtötaso: Työntekijät tekevät työtään totuttujen toi-</p>

			<p><i>mintatapojen ja tutuksi tulleen toimintakulttuurin mukaisesti.</i></p> <p><i>Tavoitetaso: Uudistuneessa organisaatiossa on syntynyt uudenlaista toimintakulttuuria sekä kehittynyt uudenlaisia työn tekemisen tapoja ja positiivista synergiaa.</i></p>
<p><i>Kestävä kuntatalous –Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</i></p>	<p><i>Talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti.</i></p> <p><i>Tasapainottamisohjelman mukaiset määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin.</i></p> <p><i>Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i></p>	<p>1) <i>Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu</i></p> <p>2) <i>määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet</i></p>	<p><i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9.2023 talouden tasapainottamisohjelman, jossa on toimenpiteitä vuosille 2024-2026. Tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan vuositasolla pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 17 miljoonan säästöä vuosien 2024-2027 aikana.</i></p>

3.3.5 Riskienhallinta

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuspalvelujen merkittävien kustannuserä ovat henkilöstökustannukset ja ne ovat suoraan riippuvaisia lasten ja perheiden palveluntarpeista. Henkilöstön äkilliset sairauspoissaolot tuottavat merkittäviä vaikutuksia toiminnan järjestämiseen arjessa. Riskienhallinnan tärkeimmät keinot ovat riittävän henkilöstömäärän turvaaminen, ennaltaehkäisevien toimintamallien hyödyntäminen lapsiryhmissä sekä ajantasaiset ennakointi- ja ennusteisiin perustuva varhaiskasvatuspaikkojen

suunnittelu. Varhaiskasvatuksessa riskinä on palvelutarpeen kysynnän ennakoitua suurempi tarve, johon on vastattava varhaiskasvatuslain mukaisesti.

Lasten tuen tarve edellyttää usein myös pedagogisten keinojen lisäksi rakenteellisia järjestelyjä kuten henkilöstöresurssin tarkastelua.

Perusopetuspalvelut

Perusopetuspalveluissa merkittävien kustannuserä ovat henkilöstökustannukset, ja ne ovat suoraan riippuvaisia annetun opetuksen määrästä. Usean

vuoden ajan opetuksen määrä ja erityisesti erityisen tuen sekä oppilaiden ohjaajapalveluiden järjestäminen nykyisessä laajuudessa on ollut valtion kohdeavustuksien varassa. Tämän rahoituksen vähennyttä toiminta tulee sopeuttaa vähenevään rahoitukseen. Riskienhallinnan tärkein keino on ajantasaiset oppilasennustetiedot, ja niihin perustuvat arviot opetusryhmien muodostamisesta ja annettavan opetuksen määrästä. Ennusteet on tehty keväällä 2023, ja ne perustuvat väestörekisterin syntyvyys- ja osoitetietoihin. Tiedot tarkistetaan keväällä 2024 ennen sivistyslautakunnan päätöstä lukuvuoden 2024-2025 opetusresursseista.

Oppilasmäärän muutokset liittyvät myös muihin suuriin kustannuseriin palvelujen ostoissa, kuten koulukuljetuksissa ja ruokapalvelukuluissa. Perusopetuspalveluissa jokaisen tulosityksikön esimies vastaa oman tulosityksikkönsä pysymisestä talousarvion raamissa ja seuraa toteumaa kuukausittain. Osana koko sivistystoimen talousseurantaa koonti perusopetuspalveluiden toteumaennusteesta tehdään neljännesvuosittain perusopetuksen suunnittelijan toimesta.

Toiminnallisesta näkökulmasta riskienhallinta perustuu ajantasaisiin ja säädösten mukaisiin turvallisuutta koskeviin suunnitelmiin. Osana koulujen toimintasuunnitelmia koulut raportoivat sivistyslautakunnalle vuosittain suunnitelmista ja niiden toteutumisesta.

Lukio

Lukiokoulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus. Taloudellinen tilanne näyttäytyy lukiossa siten, että valtakunnallisen opetussuunnitelman mukainen opetustarjonta ei tällä hetkellä ole mahdollinen Laukaan lukion opiskelijoille. Opetustarjonnan suppeus vaarantaa mm. lukiolaisen onnistumisen ylioppilaskirjoituksissa ja vaikeuttaa korkeakouluasteelle pääsyä.

Lukion valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttää myös tiivistä yhteistyötä yliopisto- ja korkeakouluasteen kanssa, muiden koulutustarjoajien kanssa sekä yhteistyötä elinkeinoelämän ja työelämän kanssa. Mikään näistä velvoitteista ei tällä

hetkellä täyty ilman vahvaa ulkopuolista rahoitusta.

Lukiolaki ja opetussuunnitelma korostavat oppimisen tuen ja erityisopetuksen järjestämisen velvoitetta. Tämän velvoite on pystytty täyttämään tois- taiseksi lukion saamalla koronarahalla. Ulkopuolisen rahoituksen päättyessä keväällä 2024, oppimisen tuki on välttämätöntä järjestää kunnan resursoimana.

Kuntatalouden tiukkuuden lisäksi koulutuksen järjestämiseen liittyvistä riskeistä on syytä mainita kouluyhteisöä kohtaavat akuutit hätätilanteet ja uhkat. Lukion toiminnan sujuvuuteen vaikuttavat esimerkiksi koronan kaltaiset epidemiat. Mahdollisiin akuutteihin uhkiin valmistaudutaan vuosittain opetushenkilöstöä ja opiskelijoita perehdyttämällä. Lisäksi koronan kaltaisten epidemioiden vaikutuksista mahdollisiin poikkeaviin opetusjärjestelyihin ja ylioppilaskirjoitusten koejärjestelyihin tiedotetaan pikimmiten.

Kansalaisopisto

Talouden säästötoimet aiheuttavat sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Taloudellisia riskejä ovat opetustuntimäärän vähenemisestä aiheutuva valtionosuuden väheneminen sekä pienemmät kurssimaksutuotot. Keskeinen taloudesta johtuva toiminnallinen riski on kurssitarjonnan muuttuminen ns. stabiiliksi vakiintuneiden kurssien tarjonnaksi, minkä myötä opiston rooli harrastus- ja hyvinvointia edistävänä ja ennaltaehkäisevänä toimijana heikentyy, ja kuntalaisten mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja hyvinvoinnista huolehtimiseen heikentyvät. Riskejä pyritään hallitsemaan suunnittelemalla mahdollisimman monipuolinen kurssitarjonta käytettävissä olevilla resursseilla.

Kansalaisopiston toiminnan järjestämiseen keskeisesti vaikuttavia muita riskejä ovat äkilliset kriisi- ja uhkatilanteet ja niihin varautuminen, esimerkiksi koronaviruksen kaltaiset epidemiat. Riskejä pyritään hallitsemaan tiedottamalla ja ohjeistamalla poikkeustilanteen toimintatavoista sekä mahdollisuuksien mukaan varautumalla mm. etäopetuk-

seen siirtymiseen. Henkilöstölle pyritään tarjoamaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon.

Kirjastopalvelut

Keskeisin kirjastotoiminnan järjestämiseen liittyvistä riskeistä on kuntatalouden tiukkuus. Toiminnan supistaminen heijastuu laajasti tulkiten kuntalaisten hyvinvointiin ja esimerkiksi lukutaidon edistämiseen, missä kirjaston rooli on suuri. Maksuttomien ja viihtyisien tilojen tarjoaminen Laukaan keskustassa on myös merkittävä osa kirjaston tehtävää – tämä ei toteudu laajasti nykyresursein. Niukkuus vaikuttaa myös kirjastohenkilökunnan hyvinvointia heikentävästi.

Riski kirjaston toiminnassa on myös yli 20-vuotias kirjastoauto, joka on käyttökänsä lopussa. Äkilliset rikkoantumiset tuovat käyttökatkoja palveluun ja aiheuttavat korjauskuluja. Riskiin varaudutaan mahdollisuuksien mukaan ennakoivilla huoltotoimenpiteillä ja suunnitteleamalla toiminnan jatkoa.

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalveluiden järjestämiseen liittyvistä riskeistä keskeisin on kuntatalouden tiukkuus ja talouden tasapainottamistoimenpiteet. Tilanne aiheuttaa sekä taloudellisia että toiminnallisia riskejä. Henkilöstön jaksaminen jatkuvassa muutostilanteessa ja epävarmuudessa on yksi suurimmista uhista, samoin henkilöstön kyky lähteä toteuttamaan tarvittavia uudistuksia. Taloudellisia riskejä pyritään ehkäisemään aiempaa tarkemmalla talouden seurannalla ja normaalia tiheimmällä arviointisyklillä. Henkilöstölle tarjotaan koulutusta toiminnassa tapahtuvien muutosten haltuunottoon, työhyvinvointia tuetaan, keskustelukanavia tarjotaan, osallisuutta ja työnteonmuotoja kehitetään sekä sisäistä viestintää edistetään.

Supistamiset liikunta- ja nuorisopalveluissa vähentävät kuntalaisten lähipalveluja ja voivat potentiaalisesti lisätä kuntalaisten eriarvoisuutta. Toimintoihin osallistuminen voi muuttua etenkin lasten ja nuorten kohdalla yhä enemmän riippuvaiseksi vanhempien aktiivisuudesta ja/tai varallisuudesta. Eriytyistä tukea tarvitseville tai muutoin haastavissa tilanteissa oleville lapsille ja nuorille ei ole saatavilla

riittävästi tukea, ammattilaisten apua ja ohjausta erityisesti vapaa-ajalla. Nuorisotyön resurssit eivät riitä aiempaan tapaan ennakoivaan työhön, nuorten turvalliset ajanviettopaikat vähenevät ja ohjattu matalan kynnyksen toiminta vähenee. Riskinä on muun muassa lisääntyvä pahoinvointi, häiriökäyttäytyminen, ilkivalta, väkivalta ja syrjäytyminen. Nuorten kesätyöpaikkojen määrä vähenee, kun leirejä vähennetään ja Vattipajan toimintaa supistetaan.

Eriytyisryhmiin kuuluvista kuntalaisista kaikki tukea tarvitsevat eivät jatkossa pääse ryhmiin, koska ryhmiä ei pystytä järjestämään kysyntään nähden riittävästi. Pitkä kesätauko on erityistä tukea tarvitseville erityisen haitallinen, sillä ohjattu liikuntaharjoittelu on monelle riskiryhmään kuuluvalla elintärkeää ja pitkät tauot voivat olla kohtalokkaita sairaudesta tai toimintakyvystä riippuen. Iäkkäistä ihmisistä kaikki halukkaat eivät pääse kunnan edullisiin ohjattuihin liikuntaryhmiin, mikä voi aiheuttaa fyysisen kunnon heikkenemistä ja pitkällä tähtäimellä palveluntarpeen lisääntymistä, mikä aiheuttaa potentiaalisesti huomattavia kustannuksia. Yksinäisyys voi lisääntyä, koska monille ikäntyville ja erityisryhmäläisille säännöllinen liikuntaryhmä on ainoa kontakti muihin ihmisiin.

Palvelutoiminnan riskejä pyritään hallitsemaan monialaista yhteistyötä edistämällä, järjestötoiminnan vahvalla tukemisella, seurannan ja arvioinnin työkaluilla, tarvekartoitusten kehittämällä sekä viestintään panostamalla.

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskus - HYPE

Lasten ja nuorten hyvinvointikeskuksen toiminnassa keskeisimmät riskit ovat erilaiset akuutit kriisi- ja uhkatilanteet. Henkilöstöä tiedotetaan, ohjeistetaan ja koulutetaan oikeanlaisista toimintatavoista ja -malleista kyseisissä tilanteissa. HYPEn toimitilalla uhkaavia asiakastilanteita varten käytössä on sähköinen hälytyskutsujärjestelmä. Erilaisia tautiriskejä varten työskentelyssä on huomioitu etäyhteyksien hyödyntäminen.

Riskinä on myös henkilöstön liiallinen kuormittuneisuus sekä riittämättömät resurssit asiakastarpeisiin ja työn/työtehtävien määrään nähden.

Laukaan kunta

Henkilöstön hyvinvointia ja jaksamista on seurattava säännöllisesti ja erilaisia tukitoimia, työnohjausta ja koulutusta on järjestettävä tarpeen mukaisesti.

Vuonna 2024 riskinä on organisaatiouudistus, mikäli työntekijät eivät sopeudu muutokseen tai muu-

tos aiheuttaa esimerkiksi työntekijöiden keskinäisiä ristiriitoja. Oleellista on antaa muutokselle riittävästi aikaa ja osallistaa työntekijöitä muutosten suunnitteluun ja toteutukseen – siis antaa mahdollisuuksia vaikuttaa. Onnistuneella johtamisella on keskeinen rooli uudistuksen onnistumisessa.

3.3.6 Tunnusluvut

Tunnusluvut: Varhaiskasvatus	TA2022	TP2022	TA/M2023	TA2024
0-6 vuotiaat lapset kunnassa. Kuntarekisteri –Efficatietojärjestelmä	1555	1518	1520	1450
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä *	1100	1027	1050	1020
- % 0-6 vuotiaista	70,7%	67,6%	69%	70%
- kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	550	555	627	630
- yksityisessä ostopalveluissa	40	41	45	38
- palvelurahalla	510	431	413	352
Esiopetus yhteensä	210	208	190	183
- kunnallisessa esiopetuksessa	110	107	113	112
- yksityisessä ostopalvelussa	10	8	7	6
- palvelurahalla esiopetuksessa	90	93	70	65
Kerhotoiminta 2-5v, palveluraha	80	60	70	50
Lasten kotihoidon tuki, lapsia 31.12	270	206	250	240
Muille kunnille myytävät varhaiskasvatuspaikat	10	8	9	15
Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspaikat	9	7	8	5

Tunnusluvut: Perusopetus	TP2020	TP 2021	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024
Perusopetuksen oppilasmäärä luokat 1-9	2803	2822	2842	2892	2820
Vuosiviikkotunnit	4934	5078	5303	5433	5233
Koulujen esiopetuksen oppilaiden määrä	71	94	87	87	40
Esiopetuksen kustannukset euroa/esiopetuksen oppilas	8984	6941	8970	9017	11820
Iltapäivätoimintaan osallistuvien oppilaiden lukumäärä	208	212	218	220	200
Iltapäivätoiminnan ohjaustuntien määrä	13435	20941	21676	18500	18500
Kuljetusoppilaiden määrä	949	959	1018	971	980
Koulukuljetuskustannukset euroa / kuljetusoppilas	1361	1792	1799	1814	2173
Kiinteistömenot euroa / oppilas	1854	2098	2979	2277	3646
Ruokapalvelumenot euroa / oppilas	580	590	588	621	701
Vuosiviikkotuntien määrä/oppilas	1,72	1,80	1,85	1,85	1,86
Kustannukset / vuosiviikkotuntia	4927	5813	4859	5120	6248
Perusopetuksen kustannukset euroa / oppilas	8188	9029	9189	9206	11433

Tunnusluvut: Kansalaisopisto	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Kansalaisopisto			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	6316	6200	5300
Kurssilaisten määrä (brutto)	3005	2900	2350
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	253	250	200
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	12	12	12
Prosessinäkökulma			
VO=valtiosuus (valtiosuustunnit)	286 487	260.000	250.000
Käyttökustannukset/ opiskelija (VO huomioiden)	156 (61)		
Kustannukset/oppitunti (VO huomioiden)	74 (29)		
Taiteen perusopetus			
Vaikuttavuusnäkökulma			
Opetustuntien määrä	658	600	600
Kurssilaisten määrä	210	180	190
Asiakasnäkökulma			
Opintoryhmien määrä	21	19	19
Opiskelijamäärä/ opintoryhmä	10	9	10
Prosessinäkökulma			
Käyttökustannukset/ opiskelija	71		
Kustannukset/oppitunti	22		

Tunnusluvut: HYPE, Asiakastapaamiset	TP2022	TA2023	TA2024
Varhaisen tuen asiantuntijan asiakastyö*			
<ul style="list-style-type: none"> yksilötapaamiset (kerrat) tiimiohjaukset ja koulutukset (kokoontumista) konsultaatiot ja kartoitukset (kerrat) asiakaskontaktit yhteensä 	- - - -	160 80 120 600	170 100 140 650
Etsivä nuorisotyö, ohjautunutta asiakasta (HyPen etsivät, 2 htv)	80	85	90
Erityisnuorisotyö			
<ul style="list-style-type: none"> ohjautunutta asiakasta yksilötapaamiset (toteutuneet) 	15 60	4** 11**	10 60

* vuonna 2022 ollut erilainen asiakastilastointi

** ei erityisnuorisotyötä ajalla elokuu 2023 – helmikuu 2024

TUNNUSLUVUT	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Vapaa-ajan palvelut			
Henkilökunta: vakinaiset	16,7	17,7	14,3
Määräaikaiset: nuorisotalon kerho-ohjaajat, iltavalvojat, la- tujen ajajat, liikunnanohjaajat	37	40	30
Kesätyöntekijät, uimaopetta- jat, leiri- ja urheiluohjaajat	88	75	30
Järjestö avustukset/määrä	26	30	30
Jaetut avustukset (€)	81.817	138.000	90.000
Terveysliikunta: osallistu- neet/määrä	13 900	14 000	12 000
Leirit: osallistuneet/määrä	530	700	300
Uimakoululaiset, urheilu- ja kerhotoiminta/käyntikerrat sekä kyläillat ja järjestöpalave- rit	2 100	3200	1500

Vapaa-ajan tilapalvelut			
Liikuntasalit: käyttövuorot/viikko	248	300	320
Kuntosalit: käyntikerrat/vuosi	19 000	25 000	30 000
Multamäen leirikeskus: käyttöpäivät/vuosi	190	290	310
Nuorisopalvelut			
Vapaa-aikatalot: käyttökerrat/nuorisotoiminta/vuosi	7 300	9000	8000
Käyttökerrat, muut/vuosi		1600	800
Työpajatoiminta	5000	7000	4500

3.4 Tekniset palvelut

Tekninen palvelualue käsittää viisi tulosyksikköä: hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelut, ruoka- ja puhtauspalvelut sekä ympäristövalvonta.

Teknisellä palvelualueella toimii kaksi lautakuntaa: tekninen lautakunta ja lupa- ja valvontalautakunta. Palvelualueen viidestä tulosyksiköstä hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut, yhdyskuntatekniset palvelut, tilapalvelu, sekä ruoka- ja puhtauspalvelut kuuluvat teknisen lautakunnan

toimialaan. Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala käsittää ympäristövalvonnan tulosyksikön.

Teknisen toimen perustehtävänä on toteuttaa ja tukea kunnan sisäistä ja ulkoista palvelutuotantoa. Tavoitteena on kehittää ja rakentaa kunnan infraa, rakentaa ja ylläpitää laadukkaita toimitiloja sekä tarjota ruoka- ja puhtauspalveluja kunnan eri toimialoille. Palvelujen tuottamisessa kiinnitetään huomiota suunnitteluun ja rakentamisen laatuun ja asiakaslähtöiseen toimintatapaan.

3.4.1 Talous

Tekninen palvelualue koostuu pitkälti tukipalveluita tuottavista yksiköistä. Tulot koostuvat suurelta osin muilta hallintokunnilta sisäisinä siirtoina saatavista tuloutuksina.

Vuoden 2024 talousarviovalmistelua on tehty kahdessa osassa. Ensimmäisessä vaiheessa talouden tasapainottamista tehtiin siten, että päästiin kunnanhallituksen asettamaan raamiin. Tämän vaiheen jälkeen talousarviota tarkasteltiin tekemällä sopeutustoimenpiteitä.

Merkittävämpänä erona edellisiin vuosiin on sisäisten vuokrien uudistaminen, joka teknisellä palvelualueella muuttaa toimintakatteen reilusti positiiviselle puolelle verrattuna vuosiin 2022 ja 2023. Sisäiset vuokrat ovat kuitenkin muilta hallintokunnilta tulevaa sisäistä vuokratuloa. Sisäisten vuokrien uudistuksella on nollavaikutus kunnan kokonaistalouteen.

Talouden tasapainottamisohjelman seurauksena vuoden 2024 talousarvio kattaa vain välttämättömät menot. Kehittämistoimia tehdään pääasiassa omana työnä ja ulkoisia asiantuntijapalveluita käytetään vain välttämättömissä palveluissa. Esimerkiksi hankintojen suhteen joudutaan vuonna 2024 turvautumaan asiantuntijapalveluiden käyttämiseen. Hankintoja on kuitenkin vuodelle 2024 tie-

dossa vuotta 2023 vähemmän. Kustannustehokkuutta haetaan hankintaprosessien onnistuneella läpiviemisellä.

Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla tulee olemaan myös vaikutuksia henkilöstöön, jotka vaikuttavat muun muassa tehtävänkuviiin ja tehtäväjärjestelyihin. Palvelujen tuottamis- ja toteutustapojen muutoksella on vaikutusta työtehtävien suorituspaikkaan.

Teknisellä palvelualueella merkittävin muutos tulee olemaan teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen. Sen osalta käynnistetään selvitys ja valmistelu vuoden 2024 aikana, joka johtaa kunnan 100 % omistaman inhouse-yhtiön perustamiseen. Yhtiöittäminen koskee kaikkia kunnan teknisiä tukipalveluita viranomaistehtäviä ja sopimushallintaa lukuun ottamatta. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista muun muassa liikuntapaikkojen hoidon, kiinteistönhoidon, katujen aurauksen, kuljetuspalvelujen, siivous- ja puhtauspalvelujen, vahtimestaripalvelujen ja vartiointin osalta. Kaikki näistä edellä mainituista palveluista eivät nykyisellään ole teknisen palvelualueen toimintaa. Yhtiöittäminen suunnitellaan vuoden 2024 aikana siten, että vuonna 2025 kunta ostaa edellä mainittuja palveluja omistamaltaan yhtiöltä. Yhtiöittämisellä

tavoitellaan 20 % kustannussäästöä sekä ostopalvelujen hinnan alentumisen, ostomäärän sekä toteutettavan palvelutasotarkastusten kautta.

Vuoden 2024 aikana keittiöpalveluverkko ja valmistusprosessit tarkastellaan yhteistyössä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa tavoitteena investointitarpeen merkittävä alentaminen.

Vallitsevassa kunnan taloudellisessa tilanteessa on löydettävä keinoja riittävän kunnossapitotason säilyttämiseksi niin infran, kuin kiinteistöjenkin suhteen, vaikka resurssit ovat tiukalla. Teknisten tukipalvelujen yhtiöittämisellä pyritään tähän tavoitteeseen.

Tekniset palvelut, talous	TP 2022	TA/M 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
1000 euroa				euroa	%
Toimintatulot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	158,3	92,1	87,0	-5,1	-6 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	509,4	389,0	430,5	41,5	11 %
Tilapalvelu	14 128,8	14 800,9	19 186,6	4 385,7	30 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 957,2	4 365,3	4 795,7	430,4	10 %
Ympäristövalvonta	837,3	795,8	797,1	1,3	0 %
Yhteensä	20 591,0	20 443,1	25 296,9	-4 853,8	-24 %
Toimintamenot					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	3 193,8	1 437,3	1 454,8	17,5	1 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	2 633,1	2 404,0	2 510,5	106,5	4 %
Tilapalvelu	10 134,0	10 159,6	9 357,4	-802,2	-8 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	4 768,6	4 373,4	4 703,3	329,9	8 %
Ympäristövalvonta	1 826,3	1 878,7	1 893,7	15,0	1 %
Yhteensä	22 555,8	20 253,0	19 919,7	-678,2	-3 %
Toimintakate*					
Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut	-3 035,5	-1 345,2	-1 367,8	-22,6	2 %
Yhdyskuntatekniset palvelut	-2 123,7	-2 015,0	-2 080,0	-65,0	3 %
Tilapalvelu	3 994,8	4 641,3	9 829,3	5 188,0	112 %
Ruoka- ja puhtauspalvelut	188,6	-8,1	92,3	100,4	-1240 %
Ympäristövalvonta	-989,0	-1 082,9	-1 096,5	-13,6	1 %
Yhteensä	-1 964,8	190,1	5 377,2	5 187,1	2729 %

*tulosyksikön toimintakate on valtuustoon nähden sitova talouden tavoite

Talouden tasapainottamistoimenpiteet

12. Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut- yksikön henkilöstökuluissa hankinta-asiantuntijan 60 % palkkavarauksen poistaminen ja 2. kartoittajan rekrytoinnin lykkääminen / palkkavarauksen poistaminen vuoden 2024 osalta, säästö 71 400 euroa
13. Asiointiliikenteen lopettaminen sopimuskauden päättyessä 1.8.2024 alkaen, säästö 9 100 euroa
14. Koulutuspalvelujen sopeutus, säästö 3 500 euroa
15. Yksityistieavustusten sopeuttaminen - 10 %, säästö 16 000 euroa
16. Henkilöstökulujen sopeuttaminen yhdyskuntateknisissä palveluissa, säästö 11 500 euroa

17. Venepaikkojen taksojen korotus, 10 000 euroa
18. Tapahtumien järjestämiseen / osallistumiseen varattujen varojen leikkaus -50 %, säästö 5 000 euroa
19. Myytävien kiinteistöjen ylläpitokulut, säästö 160 000 euroa
20. Täyttämättömien virkojen ja toimien palkkavaraukset tilapalveluissa, säästö 100 000 euroa
21. Sisäilmavalvonnan asiantuntijapalveluista supistettu, säästö 13 000 euroa
22. Henkilöstökulujen sopeuttaminen ruoka- ja puhtaustalouksissa, säästö 46 000 euroa
23. Ruokapalveluiden sopeutus, Satavuo; elintarvikehankintojen yhdenmukaistaminen muiden hankintojen kanssa (lähiruoasta luopuminen), säästö 10 000 euroa
24. Ruokapalvelukeskuksen ruokasalin sulkeminen (HTV 0,5 / 17 000 € - saamatta jääneet nettotulot 10 000), säästö 7 000 euroa
25. Ruokalistasuunnittelussa raaka-aineiden vaihtaminen edullisempiin vaihtoehtoihin, kotimaisuusasteen pienentäminen, lähiruoan poistaminen, vaihtoehtojen vähentäminen, säästö 85 000 euroa
26. Ympäristövalvonnan henkilöstökulun sopeutus rakennustarkastajan palkkakuluista, säästö 53 000 euroa

3.4.2 Palvelujen järjestäminen

Hallinto, suunnittelu ja paikkatietopalvelut

Hallinto ja talous –tulospaikka vastaa teknisen palvelualueen hallinto- ja talouspalveluista. Tehtäviin kuuluvat teknisen lautakunnan päätöksenteon valmistelu ja päätösten toimeenpanotehtävät yhdessä palvelualueen yksiköiden kanssa. Yksikkö vastaa hallinnon ja talousasioiden koordinoinnista, talousseurannasta ja raportoinnin kehittämisestä.

Yksikön vastuulla ovat myös asuntoviranomaisen tehtävät, joihin liittyy mm. asukasvalintojen valvontaa, lausuntoja ja raportointia. Asumisoikeusasuntoihin liittyvät järjestysnumero, asukasvalinta ja luovutushintapäätökset siirtyivät uuden asumisoikeuslain myötä Asumisen rahoitus- ja kehittämisskeskuksen hoidettavaksi vuoden 2023 syksyllä.

Yhdyskuntatekniikan suunnittelupalveluiden tulospaikka vastaa uusien alueiden ja peruskorjattavien kohteiden suunnitelmista ja kustannusarvioista. Yksikössä seurataan käyttötalouden ja investointien määrärahojen riittävyyttä. Käyttötalouden ja investointien talousraportit esitellään lautakunnalle neljännesvuosittain.

Kunnan omana työnä rakennettavien vesihuoltoverkostojen toteutuneet rakennuskustannukset on kirjattu vuoden 2022 alusta alkaen käyttötalouden puolelle omille kustannuspaikoilleen ja kertyneet

kulut laskutettu täysimääräisenä Laukaan Vesi- huolto Oy:ltä.

Paikkatietopalvelut –tulospaikka ylläpitää asema- kaavan pohjakarttaa ja johtokarttaa sekä tuottaa laadukasta kartta- ja paikkatietoaineistoa kunnan eri yksiköiden, sidosryhmien ja kuntalaisten käyttöön.

Maastomittauksia tehdään kunnan omia tarpeita (infrarakentaminen, kiinteistönmuodostus, kaavoitus), rakentamisen ohjaamista (rakennuspaikkojen merkintä) ja maa-aineslupien valvontaa varten.

Yksikkö vastaa myös kuntarekisteri- ja paikkatieto- järjestelmässä olevien aineistojen ylläpidosta ja kehittämisestä sekä ohjelmistoympäristön toimivuudesta ja kehittämisestä omalta osaltaan sekä toimii näiden lähitukena ja -kouluttajana.

Tekniset palvelut	TA 2022	TA 2023	TA 2024	Muutos 2023-2024	
				euroa	%
Avustukset yhteisöille	262 000	262 000	253 000	-17 000	- 6,5
Vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustus			28 000	20 000	100,0
Vesihuoltoavustukset	10 000	10 000		-10 000	- 100,0
Vesistöjen kunnostusavustus	10 000	10 000		-10 000	-100,0
Yksityistieavustukset	160 000	160 000	144 000	-16 000	- 10,0
Palvelu- ja asiointiliikenne *	82 000	82 000	81 000	-1 000	- 1,2
Yhteistoimintaosuudet	2 365 910	657 000	660 000	3 000	0,5
Keski-Suomen pelastuslaitos	1 795 910				
Joukkoliikenne	570 000	657 000	660 000	3 000	0,5
Avustukset ja yhteistoimintaosuudet yht.	2 627 910	919 000	913 000	-14 000	-1,5

*valtionapu vähennetty

Tulosyksikön vastuualueeseen kuuluvat usean kunnan yhteistyönä hoidettavat viranomaistehtävät ja toiminnot joukkoliikenteen ja jätehuollon alueella. Tekninen hallinto osallistuu Jyväskylän kaupungin organisaatiossa toimivien seudullisten toimielimien, joukkoliikennejaoston ja jätelautakunnan ohjausryhmien työskentelyyn.

Jyväskylän seudun joukkoliikenteen käytännön järjestämistehtävistä vastaa Jyväskylän kaupunki. 1.1.2024 alkaen Jyväskylän seudun joukkoliikenteen toimivalta-alue laajentuu nykyisestä Jyväskylän, Laukaan ja Muuramen kuntien muodostamasta alueesta Hankasalmen, Petäjäveden, Toivakan ja Äänekosken kuntiin. Laajentumisen myötä kunnat ovat sopineet uuden yhteistoimintasopimuksen. Päätävänä elimenä joukkoliikenneasioissa toimii Jyväskylän seudun joukkoliikennelautakunta, jossa Laukaalla on 1.1.2024 alkaen yksi (1) jäsen.

Joukkoliikenteen matkamäärät ovat olleet nousussa koronan jälkeisen ajan jälkeen ja paikallisliikenteen matkamäärien uskotaan jatkavan kasvuaan myös vuonna 2024. Matkamäärien arvioidaan kasvavan 5 % kuluvaan vuoden tasosta.

Paikallisliikenteen kustannuksissa jakoperusteena käytetään kuntien toteutuneita matkustajamääriä. Laukaan osuus matkoista on ollut noin 6,5 prosenttia. Hallinnon ja erilaisten kehitysprojektien kuluissa jakoperusteena on kuntien asukasluku, josta Laukaan osuus on 10,72 prosenttia.

Laukaan kunnan joukkoliikenteen maksuosuuksi vuodelle 2024 on arvioitu 660.000 euroa. Joukkoliikenteen tärkeimpiä tulonlähteitä ovat asiakastulot sekä valtionavustukset. Menoja syntyy liikennöinnistä, joukkoliikenteen järjestämisen kustannuksista ja seutuliikenteen nousukorvauksista. Talousarvioon epävarmuustekijän aiheuttaa asiakastulojen kehittyminen, koska asiakashinnat todennäköisesti nousevat sekä valtionavustusten lopullinen määrä on epävarmaa. Jos näihin tulee merkittäviä muutoksia, niin se voi aiheuttaa liikenteen vähentämistä tai kuntien maksuosuuksien lisääntymistä.

Lievestuore-Laukaan –linja ja viisi asiointireittiä ovat kunnan järjestämää sisäistä liikennettä. Liikennöinti näillä reiteillä kilpailutettiin vuonna 2021 ja hankintasopimuksen mukaisesti ensimmäinen hinnantarkistus tehtiin elokuussa 2023, mikä on otettu huomioon määrärahavaroituksessa.

Laukaan kunta

Korona vaikutti matkustajamääriin myös näillä reiteillä, eivätkä määrät ole palautuneet kaikilta osin ennalleen. Pääasiassa asiointireiteillä on ollut 2 -4 asiakasta per ajokerta.

Asiointireittien kustannuksiin on vuosittain varattu noin 21.000 euroa. Nykyiset sopimukset päättyvät 31.7.2024 asiointiliikenteen osalta. Olettavaa myös olisi, että jos nämä reitit uudelleen kilpailutettaisiin, niin kustannukset nousisivat entisestään. Näin ollen esitetään, että asiointiliikennettä ei kilpailuteta sopimuskauden päättyessä ja asiointiliikenne lopetetaan 1.8.2024 alkaen talouden sopeuttamistoimena.

Kunnan sisäisenä palveluliikenteenä Lievestuore-Laukaa linjan kustannuksiksi vuodelle 2024 on arvioitu 105.100 euroa, josta valtionavun jälkeen on arvioitu jäävän kunnan maksettavaksi 68.600 euroa.

HALLINTO, SUUNNITTELU JA PAIKKATJETOPALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	6,69	7,1	6	7	7
Määräaikaiset					
Yhteensä	6,69	7,1	6	7	7

Hallinnon, suunnittelun ja paikkatietopalveluiden henkilöstö koostuu 5:stä vakituisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu tulospaikoille niin, että hallinnon- ja talouden tulospaikalla on tekninen johtaja ja hallinto- ja talouspäällikkö sekä 25 prosentin osuudet yhdyskuntatekniikan ja tilapalvelupäällikön panoksesta. Yhdyskuntasuunnittelussa on suunnitteluinsinööri ja paikkatietopalveluissa maanmittausinsinööri ja kartoittaja sekä 50 prosentin työpanoksella maankäyttösihteeri paikkatietoaineistotyöskentelyssä.

Hallinnon ja talouden osalta sekä **suunnittelun** yksiköissä ei ole tiedossa henkilöstömuutoksia suunnitelmakaudella. Hankinta-asiantuntijaa ei palkata teknisen puolen hallintoon, vaan tätä toimea ja hankintapalveluita tarkastellaan tarkemmin koko kuntatasolla hallinnon keskittämisen yhteydessä.

Vesihuoltoavustuksia on viime vuosina haettu harvakseltaan ja määrärahaa on jäänyt käyttämättä. Vuonna 2019 vesihuoltoavustusten rinnalle otettiin käyttöön vesistöjen kunnostus-avustus. Avustuksella on ollut enemmän kysyntää, kuin määrärahaa on ollut käytössä. Vuodelle 2024 esitetään vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustusten määrärahan yhdistämistä. Kummassakin on aiempina vuosina ollut 10.000 euroa käytettävissä, mutta tällä keinoin mahdollistetaan määrärahojen puitteissa isomman hankkeen avustaminen. Täten vuodelle 2024 esitetäänkin, että vesihuolto- ja vesistöjen kunnostusavustus yhdistetään ja määräraha olisi 28.000 euroa.

Yksityistieavustukset sisältyvät yhdyskuntateknisten palvelujen talousarvioon.

Paikkatietopalvelujen yksikössä on ollut nähtävissä, että muuttuneen maailmantilanteen johdosta rakentamiseen liittyvät mittaukset ovat vähentyneet jo vuoden 2022 kesästä lähtien. Tämän vuoksi paikkatietopalveluissa siirrettiin toisen kartoittajan rekrytointia vuoden 2023 lopulle. Tilanne rakennusalalla on vuoden 2023 aikana kuitenkin entisestään heikentynyt ja täten toisen kartoittajan rekrytointia täytyy siirtää tulevaisuuteen. Vuodelle 2024 ei varata määrärahoja toisen kartoittajan toimeen, vaan jatkossa vuosittain talousarvioiden yhteydessä harkitaan tilanne toimen suhteen. Sen sijaan varaudutaan hankkimaan tiettyjä mitaustöitä ulkopuoliselta toimijalta, mikäli tilanne muuttuu merkittävästi vuoden 2024 aikana. Mikäli tilanne muuttuu radikaalisti positiiviseen suuntaan, niin tehtävän täyttööä täytyy harkita jo talousarviovuoden aikana.

Rekrytoinnin lykkäämisellä saadaan säästöjä henkilöstökustannuksissa vuodelle 2024. Kartoittajan

toimesta ei ole tarkoitus luopua, sillä mikäli rakentaminen palautuu taas ennalleen, tarvitaan palvelualueen tehtäviin kaksi kartoittajaa laadukkaan palveluntarjonnan tarjoamiseksi.

Koulutussuunnitelma

Hallinnon ja talouden yksikössä varaudutaan hallinto- ja talousasioiden osalta ammatillista ja ammattitaitoa ylläpitävään koulutukseen 1 henkilö / 2 koulutuspäivää.

Paikkatietopalveluissa varaudutaan kahteen alan koulutustapahtumaan, Trimble käyttäjäpäivät 2024 ja Geoforum summit 2024, joissa käydään läpi ajankohtaisia ja kehittämiseen liittyviä luen-

toja mm. paikkatieto- kuntarekisteri sekä sovelluskehittämiseen liittyvistä asioista. Koulutukset mahdollistavat myös verkostoitumisen muiden kuntien edustajien ja alan toimijoiden kanssa. Koulutuspäiviä 2 henkilöä/ 4 koulutuspäivää. Lisäksi ammatillista koulutusta koulutustarjonnan perusteella 2 henkilöä/1 koulutuspäivää.

Yhdyskuntatekniset palvelut

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikkö vastaa kunnan hallintaan kuuluvien katujen ja valaistuksen ylläpidosta sekä niiden rakentamisesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös viher-, satama- ja liikennealueiden ylläpito ja rakentaminen.

Lisäksi yhdyskuntatekniset palvelut vastaa kunnan hulevesiverkostosta ja rakentaa kunnallistekniikan Laukaan Vesihuolto Oy:lle. Tulosityksikön päällikkö toimii myös oman virkansa ohella Laukaan Vesihuolto Oy:n verkostopäällikkönä ja vastaa vesihuollon saneeraus- ja rakentamiskohteista.

Tulosityksikkö tuottaa myös kunnan sisäisiä varastopalveluita edullisesti ja täydentää urakoitsijoiden tuottamia palveluita kunnan omalla konekalustolla.

Toiminnassa korostetaan kuntastrategiaa, taloudellisuutta, asiakas- ja palvelulähtöisyyttä, turvalli-

suutta ja ympäristöystävällisyyttä. Toiminnalla varmistamaan omaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyminen. Lisäksi kiinnitetään huomiota palveluprosessin sujumiseen ja hallintaan sekä henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn säilymiseen.

Yksityistieavustuksiin on vuodelle 2024 varattu 144.000 euroa, yksityistieavustuksista on sopeutettu 16 000 euroa säästötoimenpiteiden vuoksi. Yksityistieavustusten hakuperusteet päivitetään tulevalle vuodelle. Yksityistieavustukset myöntää tekninen lautakunta katurakennusmestarin esityksestä.

Yhdyskuntateknisten palveluiden investointiohjelmassa on tulevana vuonna huomioitu maankäytön esittämät toiveet uusien asuinalueiden kaaduista sekä katuomaisuuden korjausvelan pienentäminen. Myös Laukaan matkailu ja kulttuurikohteiden kehityshankkeita pyritään edistämään mahdollisuuksien mukaan.

Henkilöstösuunnitelma

YHDYSKUNTATEKNISET PALVELUT

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	15,83	16	16	16	15
Määräaikaiset	2,9	9	9	9	9
Yhteensä	18,73	25	25	25	24

Yhdyskuntateknisten palvelujen tulosityksikössä on yhteensä 16 vakinaista henkilöä. Mukana on kolme rakennustyömailla olevaa maanrakennusammattimiestä.

Näiden lisäksi tulevana vuonna on tarkoitus palkata kolme kausityöntekijää, katurakennusmestarin alaisuuteen kaksi, puutarhurin alaisuuteen kaksi ja yksi Lievestuoreelle aluetyönjohtajan avuksi. Heidän tehtävänä on avustaa kesällä katu- ja puistopuolen kausiluontoisissa tehtävissä.

Yksikössä on varauduttu työllistämään myös kaksi työllisyysyksikön henkilöä, joista toisen

palkkakustannukset on varattu tulosityksikön menoihin.

Kesätyöntekijöiksi palkataan paikallisia nuoria, joiden tehtävänä on hoitaa kunnan puisto- ja katuviheralueita.

Eläköitymisten myötä tulosityksikön sisällä tullaan tarkastelemaan kunkin vakituisen työntekijän työtehtäviä ja mietitään mahdollisuutta järjestää työn kiertoa, jolla parannetaan työn tuottavuutta ja mielekkyyttä.

Koulutussuunnitelma

Eläköitymisten myötä yhdyskuntatekniikan tulosityksikössä tullaan tarkastelemaan kunkin tekijän tehtäväkuvauksia sekä heidän koulutuksia.

C-kortin ammattipätevyudet vanhenevat 3 henkilöllä ensi vuonna, nämä pätevyyskoulutukset toteutetaan talven 2024 aikana. Koulutussuunnitelmassa on pakko huomioida lakisääteiset koulutukset, kuten esimerkiksi työturvakortti ym. vastaavat koulutukset.

Tilapalvelu

Tilapalvelun tulosityksikkö vastaa kunnan suorassa omistuksessa olevan rakennuskannan tilahallinnasta. Rakennutamme, ylläpidämme ja vuokraamme tiloja kunnan palvelualueiden käyttöön. Vuokraamme kunnan palvelualueiden käyttöön soveltumattomat, mutta muuten käyttökelpoiset tilamme markkinoille ja käyttöaste näissä tiloissa on viime vuosien aikana nostettu lähelle 100 prosenttia.

Tilapalvelu jakautuu kolmeen eri tulospaikkaan; kiinteistöhoito, kiinteistöjen kunnossapito sekä rakennuttaminen ja tilahallinta.

Tilapalvelun toiminnassa korostuu asiakas- ja palvelulähtöisyys, asiantuntijuus, suunnitelmallisuus, turvallisuus ja ympäristöystävällisyys. Rakennetun kiinteistöomaisuuden arvon ja käytettävyyden säilyttäminen on toimintamme keskiössä. Tilapalvelu kehittää toimintaansa muun muassa asiakaskyselyjen tulosten perusteella.

Henkilöstön henkisen ja fyysisen työkyvyn ylläpitäminen on tilapalvelussa kunnia-asia.

Kiinteistönhoidon tulospaikka vastaa rakennetun kiinteistöomaisuuden elinkaaren aikaisista hoito- ja huoltotehtävistä. Palvelutuotannon muuttuvien tarpeiden vuoksi osa tilapalvelun vastuulle kuuluvista kiinteistönhoidon palveluista toteutetaan ostopalveluna.

Kiinteistöjen kunnossapidon tulospaikan pääasiallinen vastuu on huolehtia rakennusten elinkaaren aikaisista korjaustehtävistä. Tämän lisäksi tulospaikka toteuttaa muiden palvelualueiden tilaamia toiminnallisia muutuskorjauksia ja pienimuotoisia investointihankkeita. Oman henkilöstön lisäksi kunnossapidon tehtäviä hoitavat vuosisopimusurakoitsijat. Vuosisopimusurakoitsijoita on rakennusteknisten töiden, sähkötöiden sekä LVIA-töiden erikoisaloille.

Rakennuttamisen ja tilahallinnan tulospaikka vastaa ja huolehtii teknisen asiantuntijan roolissa talonrakennusinvestointihankkeiden hankesuunnitteluvaiheesta sekä rakennuttajan roolissa hankkeen toteutuksesta: suunnittelun ohjauksesta aina takuuajan loppuun saakka. Investointihankkeiden kokonaisuuden lisäksi tulospaikka vastaa kunnan kiinteistöomaisuuden keskitetystä tilahallinnasta ja vuokraustoiminnasta. Tilapalvelun taloushallinta-, tiedottamis- ja asiakaspalvelutehtäviin liittyvät kokonaisuudet kuuluvat myös tulospaikan tehtäviin.

Taloussuunnittelu vuodelle 2024 on poikennut aikaisemmista vuosista suuresti sisäisten vuokrien laskentamallin uudistamisen myötä.

Tilapalvelun tilavuokrajärjestelmän sisäinen vuokra koostuu kiinteistön ylläpito- ja pääomavuokrasta.

Ylläpitovuokra sisältää hallinnon, kiinteistönhoidon, normaalin kunnossapidon, energiat sekä puhtauspalvelut läpilaskutuksena. Keskiarvo koko rakennuskannan ylläpitovuokralle on 7,2 euroa/htm².

Pääomavuokra pohjautuu rakennusten teknisiin arvoihin, josta tuotettiin oma dokumentti toukuun 2023 alussa. Pääomavuokran korkotuotona käytetään asetuksen mukaista 6 % tuottovaatimusta¹. Vuokrien määrittämisessä nyt myös Leasing rahoituksella valmistuneiden rakennusten pääomavuokrat pohjautuvat samaiseen laskentatapaan kuin suoraomisteisissa rakennuksissa eli vuokra lasketaan rakennusten teknisistä arvoista nyt annetulla 6 % tuottovaatimuksella.

Kunnan ulkopuolisille toimijoille vuokrattaessa pääoman korko määritellään tapauskohtaisesti ja se on 2-4 prosenttia, jotta vuokrahinnoittelu vastaa markkinahintaa. Keskiarvo koko rakennuskannan pääomavuokralle on 11,5 euroa/htm².

Toimintamenoja pyritään kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti pienentämään luopumalla tyhjiillään olevista kiinteistöistä sekä niistä kiinteistöistä, joilla ei ole käyttöä kunnan omassa palvelutuotannossa tai kehittämisessä. Näistä kiinteistöistä luovuttaessa saadaan ylläpitokuluista säästöä noin 160.000 euroa.

Kiinteistön ylläpitokulujen leikkaaminen tulee näkymään kiinteistöjen ja niiden alueiden ylläpidon laadussa. Turvallisuuteen ja terveellisyysliittävistä ylläpitotehtävistä ei tingitä.

¹ Tuottovaatimus pohjautuu 7.4.2022 hyvinvointialueuudistukseen annettuun Valtioneuvoston ase-

tukseen "Valtioneuvoston asetus kunnan ja hyvinvointialueen välisen siirtymäkauden vuokrasopimuksen vuokran määräytymisestä vuosina 2023–2026".

Henkilöstösuunnitelma

TILAPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	17,72	20	19	6	6
Määräaikaiset	3,77	3	3	0	0
Yhteensä	21,49	23	22	6	6

Edeltävistä vuosista poiketen jo eläköitymisten myötä vapautuneita toimia tai virkoja ei pyritä täyttämään toimintavuoden aikana. Kausiluontoisten työtehtävien hoitamiseen on varauduttu. Henkilöstökustannusten kehittymistä seurataan aktiivisesti ja tilapalvelu pyrkii käyttämään työllistämismallin piirissä olevaa työvoimaa tarpeen vaatiessa ja taloudellisten resurssien salissa.

Vuoden 2024 aikana jää eläkkeelle ennakkotiedon mukaan 1 työntekijä. Avoimeksi jäävä toimi täytetään, mikäli palvelutuotannon järjestäminen niin edellyttää. Tilapalvelun henkilöstösuunnitelmassa on varauduttu sijaisuuksiin.

Työkuormaa seurataan ja kuormitusta tasataan työnjohdollisin toimin tarvittaessa. Tilapalvelun

Koulutussuunnitelma

Tilapalvelu järjestää henkilöstölleen koulutusta suunnitellusti ja kehityskeskusteluissa esiin nousseita ideoita koulutuksille järjestetään henkilöstölle talousarvion mahdollistamissa puitteissa.

henkilöstömäärä pysyy pääosin vakiintuneena ja resurssitarpeeseen reagoidaan viipymättä.

Talouden tasapainottamisohjelmassa esitetään teknisten palveluiden yhtiöittämissä malli. Tilapalvelun henkilöstöresurssiosuutta ei voida tässä talousarviossa vielä varata tai esittää. Talouden suunnittelussa vuonna 2025 ja 2026 näkyy henkilöstön mahdollinen osittainen siirtyminen palvelu tuottavaan yhtiöön.

Investointien vähentyessä investointihankkeisiin varataan noin 1 htv:n resurssi. Tämän henkilötyövuosimäärän palkkakustannukset ohjataan investointihankkeiden kustannuspaikoille. Muilta osin tilapalvelun henkilöstökustannukset maksetaan käyttötalouskuluina.

Koulutussuunnitelmassa on pakko huomioida laakisäätöiset koulutukset, kuten esimerkiksi työturvakortti ym. vastaavat koulutukset.

Ruoka- ja puhtauspalvelut

Ruoka- ja puhtauspalvelut tuottavat kunnan eri yksiköille sekä kunnan toimintaan liittyville ulkopuolisille asiakkaille ravitsemussuosituksen mukaiset ruokapalvelut ja tilojen tarkoituksenmukaisen puhtaustason.

Ruoka- ja puhtauspalvelun talousarvio on laadittu siten, että toimintatuotot kattavat toimintakulut, poistot ja vyörytykset. Elintarvikkeiden hintojen nousun vuoksi, mutta myös nousseiden työntekijäkustannusten johdosta, ruokapalvelun yksikköhintoja on jouduttu korottamaan 8 % vuodelle 2024.

Talouden tasapainottamisohjelman mukaisesti alkuvuodesta 2024 ruokapalveluissa aloitetaan keittiöpalveluverkoston ja valmistusprosessien vaihtoehtoinen tarkastelu yhteistyössä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa tavoitteena uuden ruokapalvelukeskuksen investointitarpeen merkittävä alentaminen.

Puhtauspalvelut kuuluvat osana Laukaan kunnan teknisten tukipalvelujen tasapainottamisohjelmaa, jossa on esitetty tukipalvelujen yhtiöittä-

mistä. Tällä hetkellä puhtauspalveluissa ostopalvelujen osuus on 25 % oman työosuuden kattaessa loput 75 % siivottavista neliöistä.

Henkilöstösuunnitelma

RUOKA- JA PUHTAUSPALVELU

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	59,48	67,82	59,07	59,07	59,07
Määräaikaiset	14,16	3,5	11,05	11,05	11,05
Yhteensä	73,64	71,32	70,12	70,12	70,12

Ruokapalvelun henkilöstömäärä on vakiintunut nykyiselleen perusturvan ja Seututerveyskeskuksen siirtyessä Hyvinvointialueelle (- 3 työntekijää). Eläköitymisiä tulee olemaan useita seuraavien kahden- kolmen vuoden aikana. Tällä hetkellä henkilöstöstä on 62-64 vuotiaita 11 henkilöä. Työntekijöiden, erityisesti osa- ja määräaikais-

kaisten, saatavuudessa on ollut haasteita viimeisten vuosien aikana. Jotta varmistamme jatkossakin ammattitaitoisen henkilöstön saatavuuden sekä työssä olevien työssä jaksamisen, tulee ensisijaisesti rakentaa työ- ja toimintakulttuuri sellaiseksi, jossa on toimivat sijaisjärjestelyt ja oppisopimuskoulutusmahdollisuus alasta kiinnostuneille.

Koulutussuunnitelma

Ruoka- ja puhtauspalvelun henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään järjestämällä yhteistä koulutusta. Ajankohtaiseksi teemaksi nousee yhteisesti työyhteisötaidot, erityisesti muutoksessa toimiminen, koska molemmilla työ-

aloilla muutokset ovat väistämättömiä. Vakituksessa toimessa oleville on tarjottu mahdollisuutta oppisopimuskoulutukseen ja heissä on kiinnostuneita syventämään omaa ammatillista osaamistaan dieettikokin ja esihenkilön työtehtävissä.

Ympäristövalvonta

Ympäristövalvonta tuottaa ympäristöterveydenhuollon lakisäätöiset viranomaispalvelut Laukaan ja Konneveden kuntien alueelle sekä ympäristösuojelun ja rakennusvalvonnan lakisäätöiset viranomaispalvelut Laukaan ja Hankasalmen kuntien alueelle.

Tämän lisäksi palveluja tuotetaan yhteistyösopimuksin Jyväskylän kaupungille ja vastavuoroisesti Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen kanssa. Lupa- ja valvontalautakunnassa on neljä jäsentä Laukaan kunnasta, kolme jäsentä Hankasalmen kunnasta ja kaksi jäsentä Konneveden kunnasta. Vastuukuntana toimii Laukaan kunta.

Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti 10 kertaa vuodessa.

Ympäristövalvonnan toimintakate huononee vuonna 2024, palkkatason ja vuokrien nousun sekä ympäristövalvonnan lupa- ja valvontamaksujen kertymän pienentyessä.

Ilmasto-ohjelman toteutuminen ja seuranta on kirjattuna kunnan Liekkiä Laukaaseen kuntastrategiaan.

Uuden hallituksen hallitusohjelman mukaan ilmastonsojeluun suunnitelman tekeminen ei enää ole kunnalle velvoittava, ja tämän lisäksi kunnille ohjelman tekoon edellisen hallituksen aikana

osoitetut määrärahat on tulevilta vuosilta poistettu. Laukaan kunnalla on olemassa vanha ilmastonsuojelusuunnitelma. Tätä suunnitelmaa aletaan ympäristönsuojelun toimesta päivittää nykyistä tilannetta ja lainsäädäntöä vastaavaksi.

Maankäyttö- ja rakennuslaki on korvaantumassa rakentamislilla. Tämän muutoksen johdosta rakennusjärjestys on uusittava. Kunnanhallitus on kehottanut lupa- ja valvontalautakuntaa perustamaan luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista koostuvan ohjausryhmän ohjaamaan rakennusjärjestyksen uusintaa. Samalla tullaan uusimaan ja osin yhtenäistämään myös Hankasalmen rakennusjärjestys, joten Hankasalmen kunta nimeää ohjausryhmään omat edustajansa.

Kuntaliitto on käynnistänyt työpaja tyyppisen hankkeen rakennusjärjestysten yhtenäistämiseksi ja uusimiseksi, ja kutsui yhden edustajan per kunta mukaan. Hankkeeseen osallistutaan, mikäli resurssit antavat myöten.

Rakennusjärjestyksen uusiminen aloitetaan vuoden 2023 aikana.

Myös 1.1.2024 voimaan astuva rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva laki tulee

muuttamaan rakennusvalvonnan toimintaa ja työtapoja. Asiaa valmistellaan valtakunnallisessa ryhti-hankkeessa, johon osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Kunnan säästöpainneiden ja resurssipulan vuoksi tulee rakennusvalvonnalla olemaan suuria vaikeuksia selvittää tulevasta työtaakasta.

Lupa- ja valvontalautakunnan toiminnallinen tavoite on tuottaa yhteistoimintakuntien alueelle lakisäätteiset viranomaisen lupa- ja valvontapalvelut taloudellisesti ja tehokkaasti. Palvelut tuotetaan asiakaspalveluasenteella ratkaisuhakuisesti, niin että kaikki saavat tasapuolisen lakisäätteen palvelun kullakin toimialalla.

Lupapalveluissa tavoite on huolehtia siitä, että haetut luvat valmistuvat päätettäväksi ilman viiveitä ja, että lupapäätökset kestävät hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyt kaatumatta.

Asiakaspalvelua ja asiakastyytyväisyyttä on mitattu sähköisellä asiakastyytyväisyyskyselyllä. Kyselyn tuloksia, jotka ovat valtaosin olleet hyviä, käytetään palvelutason seurantaan ja kehittämiseen.

Henkilöstösuunnitelma

YMPÄRISTÖVALVONTA

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
HTV (palkallinen työpanos)					
Vakituiset	23,25	23,3	21,3	21,3	21,3
Määräaikaiset	3,25	2,4	2	2	2
Yhteensä	26,5	25,7	23,3	23,3	23,3

Ympäristövalvonnan henkilöstö koostuu 21,3 vakituisesta ja 2 määräaikaisesta työntekijästä. Henkilöstö jakautuu toimialueille niin, että hallinnossa on ympäristöpäällikkö ja hallintosihtööri, rakennusvalvonnassa on kolme rakennustarkastajaa ja yksi lupasihtööri sekä 10 prosentin osuudella LVI-asiantuntija. Ympäristönsuojelussa yksi ympäristönsuojelusihtööri ja kolme ympäristötarkastajaa, ympäristöterveydenhuollossa viisi ympäristöterveystarkastajaa, viisi kunnaneläin-

lääkäriä, joista kolme praktiikassa ja kaksi valvonnassa (valvontaeläinlääkärit), yksi eläinlääkärin avustaja sekä 20 prosentin osuudella toimistosihtööri.

Lisäksi ympäristövalvonnan yksikössä työskentelee kaksi määräaikaista hanketyöntekijää Laukaan kunnan kiinteistöselvityshankkeessa. Ympäristövalvonnan vakituisessa henkilöstömäärässä tapahtuu muutoksia suunnitelmakaudella. Eläköitymisen vuoksi vapautuvaa ympäristötoi-

Laukaan kunta

---

menjohtajan virkaa ja mahdollisen irtisanoutumisen vuoksi vapautuvaa rakennustarkastajan virkaa ei täytetä.

Koulutussuunnitelma

Ympäristövalvonnan henkilöstö tekee korkeaa ammatillista osaamista edellyttävää asiantuntijatyötä virkasuhteessa. Tehtäviin on pääsääntöisesti lainsäädännöllä asetettu pätevyysvaatimukset, jolla varmistetaan se, että työhön tultaessa on perusvalmiudet tehtävistä selviytymiseen. Ammattitaidon ylläpito edellyttää kuitenkin jat-

kuva syventävää ammatillista koulutusta esimerkiksi lainsäädännön muutoksista. Tähän ammattitaidon ylläpitoon on varattu yksikön talousarviossa 16 000 euroa, jolla koulutusta saadaan 2-4 päivää henkilöä kohden vuodessa. Tarkoituksemukaiset koulutukset valitaan ja päätetään, kun palveluntuottajat ilmoittavat vuoden 2024 koulutuskalenterinsa.

3.4.3 Kehittämisen painopisteet

Uusien sisäisten vuokrien käyttöönottoon panostaminen tulevalle taloussuunnittelukaudella. Uudesta mallista haetaan apua talouden suunnitteluun ja vuokrien määritykseen erityisesti talousarviovaiheessa. Uusi malli asettaa kiinteistöt ja niiden käyttäjät tasapuoliseen asemaan suhteessa rakennuksen kuntoluokkaan ja ylläpitokustannuksiin.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman jalkautus, jolla sujuvoitetaan sekä parannetaan turvallista liikkumista Laukaassa. Lisäksi edistämishjelmalla kannustetaan kuntalaisia edistämään omaa hyvinvointia ja arkiliikkumisen lisäksi tarjotaan

kuntalaisille sekä täällä vieraileville vieraille hyviä vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia luonnossa.

Teknisellä palvelualueella merkittävin kehittämiskohde tulee olemaan **teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen**. Sen osalta käynnistetään selvitys ja valmistelu vuoden 2024 aikana, jonka tavoitteena on kunnan 100 % omistaman inhouse-yhtiön perustaminen. Yhtiöittämisellä tavoitellaan prosessien tehostamista teknisten tukipalveluiden osalta. Yhtiöittäminen suunnitellaan vuoden 2024 aikana siten, että vuonna 2025 yhtiö olisi toiminnassa.

3.4.4 Toiminnalliset tavoitteet

Strateginen linjaus/tavoite	Toiminnallinen tavoite suunnitelmavuonna	Mittarit/indikaattorit	Lähtötaso/tavoitetaso
<i>Kestävä kuntatalous</i>	<i>Tilojen, jotka eivät ole välttämättömiä kunnan peruspalvelutautannolle, myyminen.</i>	<i>Taloudellinen säästö ylläpitokustannuksissa.</i>	<i>Tavoitesäästö 160 000 euroa.</i>
<i>Hyvinvoivat työyhteisöt</i>	<i>Turvalliset ja terveelliset tilat.</i>	<i>Olosuhdeilmoitukset vastaanotetaan ZEF-palvelun välityksellä. Turvallisuuheen liittyvät palautteet vastaanotetaan BEM-järjestelmään.</i>	<i>Olosuhdeilmoitusten määrä. Sisäilmakohteiksi nimettyjen kohteiden määrä. Vasteaika korkeintaan 2 työpäivää, akuutteihin havaintoihin vastataan heti.</i>
<i>Palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Seurataan aktiivisesti lain ja asetusten täytäntöönpanoa maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksesta</i>	<i>Tarkastellaan nykyisen ohjelmistoinfran soveltumista mallipohjaiseen työskentelyyn ja tarvittaessa tehdään markkinakartoitusta eri vaihtoehtoista mallipohjaisen työskentelyn mahdollistamiseksi.</i>	<i>Markkinakartoituksen pohjalta valmistaudutaan mahdollisiin ohjelmistohankintoihin ja koulutaudutaan uuteen toimintamalliin niin, että vuonna 2025 on valmius ottaa vastaan ja käsitellä asiakkaiden tietomalleja rakennusvalvonnan prosesseissa.</i>
<i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Laukaan kunnan 100%:sti omistaman inhouse yhtiön perustaminen</i>	<i>Yhtiön toimintamalli suunnitellaan siten, että saavutetaan kustannussäästöjä palvelutaso säilyttäen prosessien tehostamisen avulla.</i>	<i>Yhtiöittämisellä tavoitellaan yhden miljoonan euron säästöjä yhtiölle siirrettävistä palveluista.</i>
<i>Kestävä kuntatalous, palvelukulttuurin kehittäminen</i>	<i>Ruokapalveluverkoston ja valmistusprosessien kehittäminen ja tarkastaminen</i>	<i>Toimivien ja taloudellisesti resurssiviisaiden ratkaisujen löytäminen.</i>	<i>Laadukkaan, sujuvan ja tehokkaan toimintamallin soveltaminen tavoitteena kustannustehokkaampi toimintatapa.</i>
<i>Kestävä kuntatalous –Laukaan kunnalla ja kuntakonsernilla on ylijäämää taseessa</i>	<i>Talouden tasapainottamishjelman mukaiset toimenpiteet toimeenpannaan vaikuttavasti. Tasapainottamishjelman mukaiset</i>	<ol style="list-style-type: none"> 3) Toimenpiteet toteutettu/ei toteutettu 4) Määrärahat toteutuneet/ei toteutuneet 	<i>Valtuusto on hyväksynyt 25.9. talouden tasapainottamishjelman, jossa on toimenpiteitä vuosille 2024-</i>

	<i>määrärahavähennykset on tehty talousarviovuoden määrärahoihin. Toiminnallisena tavoitteena on onnistua toimenpiteiden toimeenpanossa siten, että määrärahatavoitteet toteutuvat.</i>		2026. Tasapainottamisohjelmalla tavoitellaan vuositasolla pysyviä 5,9 miljoonan euron sopeutuksia ja kumulatiivisesti noin 17 miljoonan säästöä vuosien 2024-2027 aikana.
--	---	--	---

3.4.5 Riskienhallinta

Kunnan omien kiinteistöjen riskejä arvioidaan suunnitelmallisen ja ohjelmoidun kiinteistöjen kuntokartoitustoiminnan avulla. Laadittavat kuntokartoitukset ovat lähtötietoja kiinteistöjen korjaus- ja kunnossapito-ohjelmia varten. Vuosittain tehtävillä kiinteistökiertoilla kartoitetaan yhdessä käyttäjien kanssa kunnossapitotarpeet ja toiveet, jotka siirretään työohjelmaan. Kunnossapito-ohjelmien riittävästä rahoituksesta tulee myös huolehtia toimeenpanon varmistamiseksi. Kunnan talouden tasapainottamisohjelmassa kunnossapitoon varattua resurssia on pienennetty, mutta pyritty kuitenkin säilyttämään kestävällä tasolla.

Kiinteistöjen käyttöasteen pitämiseen riittävän korkeana sisältyy toiminnallinen ja taloudellinen riski. Em. seikkaan kiinnitetään entistä enemmän huomiota kunnan rakennushankkeita valmisteltaessa ja toteutettaessa. Tilat pyritään toteuttamaan monikäyttöisyyssajattelua noudattaen. Uusien kiinteistöjen suunnitteluvaiheessa arvioidaan hankkeeseen liittyvät riskit ja toteutuksen yhteydessä varaudutaan riskeihin sopimuksin ja vaadittavin vakuuksin. Teknisissä palveluissa tehdään säännöllistä sopimusten seurantaa. Apuna käytetään sopimustenhallintaohjelmia.

Keski-Suomen hyvinvointialueen pelastustoimi on omissa riskikartoituksessaan arvioinut onnetto-

muus- ym. riskejä kunnan alueella. Pelastustoiminnan siirtyi vuoden 2023 alusta hyvinvointialueelle. Jatkossakin tulee taata yhteistyön jatkuminen kunnan ja pelastustoimen välillä.

Laukaaseen on laadittu kunnan liikenneturvallisuuksuunnitelma. Liikenteen turvallisuusriskiä vähennetään suunnitelmassa esitetyillä tavoilla rakentamalla mm. hidastetöyssyjä, kevyen liikenteen väyliä ja jättölenkkejä. Laukaa on mukana Keski-Suomen kuntien yhteisessä liikenneturvallisuuksuhankkeessa, kävelyn ja pyöräilyn edistämishankkeessa sekä kunnassa toimii liikenneturvallisuuksutyöryhmä.

Palvelualueella laaditaan säännöllisesti raportit tulosyksiköiden käyttötalouden menoista. Vähintään neljännesvuosittain raportit esitellään ja annetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi erillisenä asiana. Investointimenoista tehdään omat raportit, jotka myös esitellään kuten edellä.

Talonrakennusinvestointihankkeiden toteutuksista annetaan säännöllisesti kirjalliset raportit tekniselle lautakunnalle, tilaajahallintokunnalle sekä kunnanhallitukselle.

Yhdyskuntatekniikan investoinneista tehdään kohdekohtaista jälkilaskentaa, jotka käsitellään työmaakokouksissa ja laskelmat saatetaan tekniselle lautakunnalle tiedoksi.

Laukaan kunta

Talonrakennuksen rakennushankkeiden työmaakokouksissa on kaksi edustajaa teknisestä lautakunnasta.

Riskeistä, niiden toteutumisesta ja toimenpiteistä riskien realisoitumisen vähentämiseksi laaditaan riskienhallintataulukko tilinpäätöksen yhteydessä. Ympäristöterveydenhuollolla on laatujärjestelmä, joka sisältää toiminnan riskien arvioinnin ja hallinnan.

4 INVESTOINTIOSA

4.1 Investointiohjelma 2024-2028

INVESTOINTIOHJELMA 2024-2028	koko hanke yht.	tot. Ennen 2024	2024	2025	2026	2027	2028
KONSERNIHALLINTO							
Ict; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet			370 000	370 000	370 000	370 000	370 000
Osakkeet ja osuudet			40 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Osakkeet ja osuudet: talousmetsien perusosuuksien myynti			-30 000				
Maan osto			756 000	756 000	756 000	756 000	756 000
Maan myynti			-25 000	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Yritystonttien esirakentaminen (elinkeinopalvelut)			50 000	100 000	100 000	100 000	100 000
KONSERNIHALLINTO YHTEENSÄ			1 161 000	1 211 000	1 211 000	1 211 000	1 211 000
SIVISTYSPALVELUT							
Sivistystoimen tieto- ja viestintätekn. laitteet			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Leppäveden liikuntapuisto	3 193 445	2 743 445	250 000	200 000			
valtionavustus	227 000	197 000	-30 000				
Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi			64 000	35 000	35 000	35 000	35 000
Piha- ja leikkivälineet			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt, käyttäjähankinnat			204 000				
SIVISTYSPALVELUT YHTEENSÄ			568 000	315 000	115 000	115 000	115 000
TEKNISET PALVELUT							
Sivistyspalvelut, kiinteistöt:							
Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus			30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Teknisten palveluiden kiinteistöt							
Kuntalan uudisrakennus*		289 828	15 000				
Pienet investoinnit:							
Kohdentamaton investointimääräraha			550 000	550 000	550 000	550 000	550 000
Tekninen toimi, kiinteistöt:							
Energiainvestoinnit			50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
Tilapalvelun investoinnit							
Kirkonkylän koulun P-alue			240 000				
Yhdyskuntateknikka:							
Culture in Nature -hanke, luonto- ja matkailuinfran rakentaminen			130 000	130 000	50 000	30 000	
Rahoitusosuus			-65 000	-65 000	-25 000	-15 000	
Liikennealueet, puistot ja yleiset alueet			2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000	2 100 000
ELY:n yhteiset hankkeet/Kuhankosen kevytväylä**	2 950 000			1 350 000		1 600 000	
ELY:n osuus hankkeesta	-1 450 000			-650 000		-800 000	
Tukipalvelut							
Ruokapalvelut/kalustoinvestoinnit			156 000				
Paikkatietopalvelut/maastomittaustaitteisto			30 000				
TEKNISET PALVELUT YHTEENSÄ			3 236 000	3 495 000	2 755 000	3 545 000	2 730 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, NETTO			4 965 000	5 021 000	4 081 000	4 871 000	4 056 000
RAHOITUSOSAT JA MYYNTITULOT			-150 000	-90 000	-50 000	-40 000	-25 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, BRUTTO			5 115 000	5 111 000	4 131 000	4 911 000	4 081 000

*Uuden kuntalan hankesuunnittelu on käynnissä, mutta hankkeen toteutustavasta ja -aikataulusta ei ole päätetty

**ELY maksaa puolet hankkeen kustannuksista. Investointiohjelmassa on esitetty koko hankkeen rahoitus, jotta kokonaiskuva välittyy. Kyseessä ei ole hankkeen rahoitusosuus.

Investointiohjelma on sitova investointikohteittain investointimenojen ja -tulojen osalta vuodelle

2024 ellei yksittäisten hankkeiden perusteluteksteissä toisin mainita.

4.2 Talonrakennusinvestoinnit vuonna 2024

4.2.1 Uudisrakennukset

Talonrakennusinvestointien tarve- ja hankesuunnittelujen määrärahavaraukset varataan vuoden 2024 talousarviossa käyttötalouden kustannuksiksi tilapalvelun taloussuunnitelmassa. Kustannukset kohdistetaan kunnan sisäisiin menettelyin oikealle palvelualueelle.

Hankesuunnitelman saatua investointipäätöksen, varataan toteutussuunnittelu- ja rakentamiskustannusten määräraha investointiohjelmaan.

Jokaisessa hankesuunnitelmassa ratkaistaan vaihtoehtotarkastelun keinoin kuntalaispalveluiden järjestämisen vaihtoehdot sekä tutkitaan olemassa

olevan tilojen kapasiteetti, jotta uusien tilojen hankinnalle on vankat perusteet.

Hankesuunnitelmissa ratkaistaan rakennuspaikan sijainti, rahoitus- ja hankemuoto sekä laadulliset tavoitteet. Investointipäätökseen vaikuttavat talouden tunnuslukujen lisäksi palvelualueiden ennusteet palveluiden järjestämistarpeesta.

Vuoden 2024 aikana käynnistettävissä hankesuunnitelmissa painotetaan toimitilojen muuntojoustavuutta, joka antaa tilahallinnan näkökulmasta enemmän mahdollisuuksia käyttöasteen hallintaan. Palvelutuotannon määrän suhteessa myös toimitilojen määrän tulisi joustaa

Kuntala

Kuntalan hankesuunnittelutyö jatkuu. Hankkeelle varataan vuoden 2024 talousarvioon 15.000 euroa. Laukaan kunnanvirasto on toiminut väistötiloissa vanhan kuntalan sisäilmaongelmien vuoksi.

4.2.2 Peruskorjaukset, pienet investoinnit ja energiainvestoinnit

Kohdentamaton kunnossapidon investointimääräraha

Tilapalvelun hallinnassa on 105 rakennusta, joiden kokonaiskerrosalamäärä on 98.744 kem². Kiinteistöjen ja rakennusten korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan sekä ylläpidetään vuosittain. Selkeimmät kokonaisuudet, jotka ovat budjetoitavissa ja kilpailutettavissa kirjataan investointiohjelmaan. Tämän lisäksi vuosittain on korjaus- ja kunnossapitokohteita, joiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa.

Ennakoimattomiin investointeihin varataan vuosittain 550.000 euron määräraha. Kohdentamaton määräraha jaetaan käynnistyville projekteille käytösuunnitelmassa, jonka vahvistaa tekninen lautakunta. Ohessa alustava listaus jo tiedossa olevista kohteista.

KOHDE	TA2024 €	TA2025 €	HUOMIOITAVAA
Sararanta, Kansalaisopiston tiilikaton uusiminen	40 000,00 €		Kansalaisopiston toiminnot pyritään siirtämään Kirkonkylän koululle
Kuhaniemen koulun vesikaton uusiminen	80 000,00 €		Tiilikaton uusiminen peltikatteeksi
Kuusan koulu	15 000,00 €		Rappauspinnan huoltomaalaus
Kuusan koulu	17 000,00 €		Ikkunoiden uusiminen tai kunnostus
Kuusan koulu	6 000,00 €		Räystäskourujen uusiminen
Vehniän koulu	50 000,00 €		Lattiamateriaalin vaihtoa
Leppäveden keltainen koulu	30 000,00 €		Opettajien huoneen peruskorjaus
Kirkonkylän koulu	50 000,00 €		Harjun rinteen hulevesien ohjaus
Pääkirjaston IV-puhallinmuutos ja alakeskusten uusiminen	125 000,00 €		
YHTEENSÄ	413 000,00 €		

Energiainvestoinnit

Energiainvestointeina toteutetaan lämmitys-, vesihuolto-, ilmanvaihto- ja sähköjärjestelmä uudistuksia. Energiainvestointien jälkeen kohteiden energiatodistukset päivitetään vastaamaan muutunutta tilannetta. Määrärahavaraus on vuosittain 50.000 euroa. Suurempien investointihankkeiden osalta noudatetaan tarveselvitys- ja hankesuunnitteluvaiheen prosessia.

Pääkirjaston korjaus- ja muutostyöt, käyttäjähankinnat

Pääkirjaston korjauksiin ja omatoimikirjaston perustamisen investoinniksi vuodelle 2024 esitetään 204.000 euroa. Ratkaisu parantaa kirjastopalveluiden saavutettavuutta.

4.3 Maanhankinta ja myynti vuonna 2024

Investointiohjelmassa on varattu 700.000 euron määräraha maan oston. Määrärahan puitteissa kunta tekee strategisesti tärkeitä maahankintoja kunnan kehittämiseksi. 56.000 euron osuus maanhankinnan budjetista kohdistuu kirjaamiskuluihin, kiinteistötoimitusmaksuihin, ei-palautuskelpoisiin liittyisiin sekä kiinteistöjen perusparannuskuluihin ja esirakentamiseen. Lisäksi investointiohjelmaan

on kirjattu maan myyntituloja 25.000 euroa. Myyntitulot ovat tavanomaisia myyntituloja tonttien ja maa-alueiden myynnistä.

Elinkeinopalveluille on varattu 50.000 euron investointimääräraha yritystonttien esirakentamiseen. Yritystonttien esirakentaminen edesauttaa tonttien myyntiä, koska yrittäjillä itsellään on harvoin resursseja ja tahtoa tehdä esirakennustöitä tonteilla.

4.4 Irtaimen käyttöomaisuuden hankinnat 2024

Konsernihallinto

ICT; tietoliikenneverkko, tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet

Tietohallinnon investointimääräraha on 370.000 euroa. Määrärahalla hankitaan kunnan toiminnassa tarvittavat tietokoneet, puhelimet, kopiokoneet ja tietoliikenneverkkojen toimintaan tarvittavat laitteet. Tietokoneiden poistoaikana käytetään koneiden ja kaluston poistosuunnitelman alarajasta poiketen viittä vuotta. Puhelimien poistoaika on poistosuunnitelman alarajan mukainen eli kolme vuotta.

Sivistyspalvelut

Tieto- ja viestintäteknikan laitteet

Tieto- ja viestintäteknikan opetusikäikään kehittämistä tuetaan investoimalla laitehankintoihin. Tavoitteena on taata Laukaan kunnan oppilaille ja opetustoimen henkilöstölle tasa-arvoiset ja ajanmukaiset mahdollisuudet oppia ja kehittää tieto- ja viestintäteknikan taitojaan opetussuunnitelman

mukaisesti ja hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työvälineitä. Tieto- ja viestintäteknikan investoinniksi vuodelle 2024 esitetään 50.000 euroa.

Tekniset palvelut

Ruokapalvelut, kalustoinvestoinnit

Ruokapalveluihin tehtäviä kaluston uusimisia eri toimipisteisiin nykyisten laitteistojen ollessa elinkaarensa päässä. Kalusto on koneita ja laitteita ja näiden poistoaika on 5 vuotta.

Paikkatietopalvelut, maastomittauslaitteisto

Paikkatietopalveluissa nykyiset maastomittauslaitteet alkavat olla elinkaarensa päätöksessä, koska laite ei tue 4G-verkkoa ja 3G-verkon tuki loppuu vuoden vaihteessa. Tämän lisäksi laitteen muisti- ja tallennuskapasiteetti ei enää riitä uuden tulevan lain mukaisten tietomallien pyörittämiseen. Paikkatietopalveluiden laitteiden tekninen käyttöikä on yli 5 vuotta, joten poistoaikana käytetään viittä vuotta.

4.5 Yhdyskuntatekniikan investoinnit vuonna 2024

Vuoden 2024 talousarvioon on varattu 2,1 miljoo-
naa euroa liikennealueiden, puistojen, satamien ja
yleisten alueiden investointeihin. Määräraha jae-
taan tarkemmin teknisen lautakunnan hyväksy-
missä käyttösuunnitelmissa.

Vuosittain tehtävät liikenneturvallisuuskohteet to-
teutetaan teetetyn liikenneturvallisuustoimenpide-
suunnitelman ja kuntalaisilta saatujen palautteiden
pohjalta.

Uusien katujen rakentamisesta sovitaan yhdessä
kaavoituksen kanssa, katujen rakentamisella ediste-
tään mm. asuntorakentamista sekä parannetaan
kunnan veto- ja pitovoimatekijöitä. Vuoden 2024 in-
vestointiohjelmassa pääpaino tulee olemaan ole-
massa olevan korjausvelan vähentäminen.

Yhdyskuntateknisten palveluiden suurimpina hank-
keina vuonna 2024 tulee olemaan kirkonkylällä Laa-
jalahdentien loppuosan sekä Kuunsirppi nimisen ka-
dun rakentaminen. Näiden kadunrakennuskohteiden
toteutuksen tarkoituksena on lisätä kunnan
tonttitarjontaa kyseisellä asuntoalueella.

Lievestuoreella isoimpana hankkeena tulee ole-
maan Vannastien saneeraus, joka siirtyi viime vuo-
den investointiohjelmasta tulevalle vuodelle.

Leppävedellä toteutetaan viime vuodelta siirtynyt
katusaneerauskohde, Hiekkapohjantie.

Puisto-, satama- ja muiden yleisten alueiden inves-
toinnit keskittyvät pääasiassa korjausrakentami-
seen. Tällaisia ovat mm. leikkipaikkojen kunnostuk-
set (leikkivälineet ja turva-alustat), kirkonkylän sa-
tamassa olevan näyttämöalueen ja istutuslaatikoi-
den kunnostus sekä matonpesupaikan saneeraus.
Uudisrakentamiskohteena on Leppäveden liikunta-
puiston leikkipuisto.

Seuraavan sivun investointitaulukossa on esitetty
alustava suunnitelma yhdyskuntateknisten palve-
luiden investoinneista, jonka tekninen lautakunta
täsmentää hallintosäännön mukaisesti käyttösuun-
nitelman hyväksymisen yhteydessä.

YHDYSKUNTATEKNIIKAN INVESTOINNIT, TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA VUODELLE 2024

NIMIKE	2 024	HUOMI
LIIKENNEALUEET, PUISTOT JA YLEISET ALUEET yhteensä		
Menot	2 100 000	
Tulot	0	
Netto	2 100 000	
Liikennealueet:		
Kirkonkylä:		
Kevyen liikenteen väylät	10 000	Liikenneturvallisuus
Pienet katukorjaukset	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen <i>Laajalahden alue;</i>	10 000	routavaurioiden vähentäminen
Laajalahdentien loppuosa	360 000	tonttien myynti v.2025 alkaen
Kuunsirppi	120 000	tonttien myynti v.2025 alkaen
Rokkakankaantie, kulutuskeros, AB <i>Aikalanmäen alue;</i>	30 000	liikenneturvallisuus / kaavan mukainen
Ketomaantien saneeraus, päällystys+viimeistely	40 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Ketokujan saneeraus, päällystys+viimeistely	10 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Ritokujan saneeraus, päällystys+viimeistely	10 000	peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Koulunmäen kevyen liikenteen väylä Jokiniementieltä	35 000	Liikenneturvallisuus
Saattolenkki Saralinnantielle	55 000	Liikenneturvallisuus
Satakielenkaaren loppuosa <i>Kantola II;</i>	10 000	kadun jatkaminen kaavan mukaisesti
Lahnajärvenkadun jatkaminen, väli Metsurinkuja-Oppipojankuja	215 000	tonttien myynti v.2026 sekä katuyhteys Kantolantie-Jyväskyläntie
Vihlavuori:		
Kev.liik.väylät rak. ja san.	45 000	
Pienet katukorjaukset	10 000	ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000	routavaurioita, liikenneturvallisuus
Parakkimäentien ja Mäkitien portinpylväiden kunnostus	10 000	routavaurioiden vähentäminen
	15 000	kulttuurihistoriallisen kohteiden kunnostus

Leppävesi:	380 000
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000 ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000 routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen, (mm. Penttilän alue)	50 000 routavaurioiden vähentäminen
<i>Hiekkapohja;</i>	
Hiekkapohjantien saneeraus	130 000 peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
Korpelantien saneeraus, väli Eerolantie-Hiekkapohjantie, päällystys+viimeistely	20 000 peruskorjaus, jatkoa ed.vuodelta
<i>Penttilä;</i>	
Penttiläntien saneeraus	160 000 peruskorjaus
Liestuore:	200 000
Kev.liik.väylät rak. ja san.	10 000 ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Pienet katukorjaukset	10 000 routavaurioita, liikenneturvallisuus
Katujen kuivatuksien parantaminen	10 000 routavaurioiden vähentäminen
Vannastien saneeraus	135 000 peruskorjaus
Liestuoreen aukio ja pysäkkijärjestelyt, suunnittelu	10 000 ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Viulukujan rakentaminen	25 000 tontin myynti (yksityinen)
Yhteiset ja muut hankkeet:	350 000
Viimeistelytyöt	10 000 edellisten vuosien rakentaminen
Päällystystyöt	100 000 ymp.parant.viihtyisyys,liikenne.turv.
Aluevalaistus, erittelemätön	100 000 ymp.parant.viihtyisyys,liik.turv.,energiatehokkuus
Liikenneturvallisuuden parantaminen	30 000 liikenneturvallisuus
Hulevesivesiviemärit	100 000 Verkoston rak. kaikki taajamat
<i>Elyn hankkeet, Laukaan osuudet:</i>	
Laajalahden massa-altaat	10 000
PUISTOT JA MUUT YLEISET ALUEET, yht.	210 000
<i>Leikkipuistot:</i>	
Leikkipaikkojen kunnostukset, kaikki taajamat	50 000
Leppäveden liikuntapuiston leikkipaikka	60 000
<i>Uimarannat:</i>	
Uimarantojen kunnostustöitä, kaikki uimarannat	20 000
<i>Venepaikat:</i>	
Laukaan satama-alueen kunnostusta	30 000
Venepaikkojen kunnostustöitä, kaikki taajamat	20 000
<i>Muut:</i>	

4.6 Muut investoinnit vuonna 2024

Konsernihallinto

Osakkeet ja osuudet

Laukaan kunnalla on Metsäliitossa erilliset asiakkuudet talousmetsille ja lähimetsille. Jäsenyys edellyttää, että osuuksia pitää olla 65 €/ha. Sääntöä on kuitenkin kohtuullistettu siten, että velvoite on enintään 30 000 euroon saakka. Tällä hetkellä talousmetsissä on perusosuuksia noin 60 000 eurolla, ja vastaavasti lähimetsien jäsenyydellä ei lainkaan. Vuonna 2024 myydään 30 000 eurolla talousmetsien perusosuuksia ja vastaavasti ostetaan 30 000 eurolla lähimetsien jäsenyydelle. Kirjaus näkyy osakkeiden ja osuuksien rivillä investointiohjelmassa.

Talousarviossa varaudutaan 10.000 euron investointimäärärahalla osakkeiden ja osuuksien hankintaan. Varaus koskee ensisijaisesti tilanteita, jossa kunta hankkii yksittäisen osakkeen kuntaomisteisesta yhtiöstä päästäkseen sidosyksikköasemaan suhteessa yhtiöön. Kunnanhallituksella on pääsääntöisesti toimivalta tehdä päätös osakkeen hankkimisesta. Tällä investointivaruksella valtuusto mahdollistaa kunnanhallituksen toimivallan käytön. Vuodelle 2024 ei ole suunnitteilla osakkeiden hankintoja.

Sivistyspalvelut

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostus

Koulujen ja päiväkotien piha- ja leikkivälineiden kunnostukseen ja hankkimiseen on varauduttu niin, että investoinniksi vuodelle 2024 esitetään 30.000 euroa.

Leppäveden liikuntapuisto

Leppäveden liikuntapuiston rakentaminen jatkuu suunnitelman mukaisesti. Alueelle valmistuvat yleisurheilukenttä, tenniskentät, hiihtostadion ja kuntoportaat. Lisäksi investointisuunnitelmassa varaudutaan hankkimaan tekojääradan jäädytyslaitteisto. Kustannuksien jako perustuu arvioon hankkeen toteutusaikataulusta. Suunnitelmassa on varattu vuodelle 2024 250.000 euroa ja vuodelle 2025 200.000 euroa. Hankkeen luonteesta johtuen on mahdollista, että toteuttamisaikataulun muuttuessa hankkeen kustannukset jakautuvat vuosien välillä toisin, kuin investointisuunnitelmassa on esitetty. Hankkeessa tullaan kuitenkin noudattamaan kokonaiskustannuksille asetettua raamia. Hankkeelle on myönnetty valtionavustusta, josta on hakematta vielä 30.000 euroa, ja se tullaan käyttämään hankeavustuksen määrittelemillä ehdoilla v. 2024 loppuun mennessä. Valtuusto myöntää hankeavustukselle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenojen jaksottumista myöhemmin kokonaiskustannusten rajoissa.

Vapaa-ajan olosuhteet, kohdentamaton investointi

Vapaa-aikapalveluiden olosuhteiden korjaus- ja kunnossapitosuunnitelmaa laaditaan ja ylläpidetään vuosittain. Kohteiden etukäteisbudjetointi ja suunnitelmatarve on vaihtelevaa. Kunnossapitoluonteisiin investointeihin varataan vuodelle 2024 64.000 euron määräraha, joka jaetaan käynnistyville projekteille. Käynnistyville projekteille laaditaan erillinen käyttösuunnitelma, joka tuodaan sivistyslautakunnan vahvistettavaksi. Alustava lista tiedossa olevista kohteista on seuraava:

- Liikuntapuistojen kameravalvonnan ja valaistuksen päivittäminen
- Multamäen leirikeskukseen pienkorjaukset
- Skeittiparkkivälineet, Leppävesi ja Vihtavuori

- Yleisurheilukentän korjauksen selvitys- ja suunnittelutyö, kk. kenttä
- Kuntoportaat, kirkonkylä

Tekniset palvelut

Koulujen ja päiväkotien piha-alueiden kunnostus

30.000 euron määrärahalta kunnostetaan koulujen ja päiväkotien piha-alueita niiltä osin, kuinka tarvetta ilmenee ja käyttäjiltä tulee huomioita. Suunnitelma käsitellään erikseen investointien käyttösuunnitelmassa teknisessä lautakunnassa.

Kirkonkylän koulun P-alue

Kirkonkylän koulun P-alueen rakentamatta jättäminen on heikentänyt huomattavasti ja pysyvästi Kirkonkylän koulun liikennejärjestelyjä ja liikenneturvallisuutta. Nykyisellään kevyesti pohjattu, aiemmin leikkipiha toiminut, pääosin murskepintainen alue ei kannata raskasta liikennettä. Kirkonkylän koulun hankesuunnitelman mukaisessa piha-alueen toteuttamisessa oli mukana Kirkonkylän koulun P-alueen uusiminen. P-alueen uusiminen parantaa huomattavasti liikennejärjestelyjä ja turvallisuutta ja täten saatetaan valtuuston hyväksymä hankesuunnitelma loppuun. Hankkeeseen on varattu 240.000 euron määräraha.

Culture in Nature –hanke, luonto- ja matkailuinfra rakentaminen

Culture in Nature Laukaa -hanke edistää Laukaan kulttuuri- ja luontomatkailun mittavan potentiaalın hyödyntämistä matkailuliiketoiminnassa. Samalla Laukaan tunnettuus ja saavutettavuus kulttuuri- ja luontomatkailukohteena sekä tarvittava osaaminen, verkostot, tuotteet ja palvelut kehittyvät.

Culture In Nature Laukaa –hankkeen investointiosassa 2023-2026 toteutetaan Saraakallion katse- lulaiturin ja Laukaan satamaan sijoittuva opastuspiste. Kirkkoniemen ja Hartikan kirkkomaan osalta kohteen saavutettavuus maitse turvataan siltaratkaisulla ja samalla etsitään vaihtoehtoinen veneväylä pysyvän ratkaisun löytämiseksi. Lisäksi paikoitusalue, opasteet ja nuotiopaikka vaativat uusi-

mista. Multamäen leirikeskuksen osalta luontopolun opasteet uusitaan nykyvaatimusten tasolle. Merkittävien luontokohteiden osalta kuten Hyypäänvuori ja Hitonhauta laaditaan toteuttamis- ja investointisuunnitelma.

Toimenpiteitä toteutetaan sitä mukaa kun niitä saadaan toteutusvalmiuteen. Investoinneille haetaan

hankerahoitusta, joka on 50-70 % kustannuksista ja rahoittajasta riippuen.

5 TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAOSA

Tuloslaskelma	TP 2022	TAM 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	33 954 406	27 571 300	31 620 260	31 913 684	32 564 458	33 215 747
Myyntituotot	10 267 404	8 248 660	8 289 280	8 444 408	8 625 797	8 798 313
Maksutuotot	4 906 623	1 388 680	1 405 000	1 427 480	1 456 030	1 485 150
Tuet ja avustukset	3 219 083	2 278 620	1 795 140	1 558 862	1 590 039	1 621 840
Muut tuotot	15 561 296	15 655 340	20 130 840	20 482 933	20 892 592	21 310 444
Toimintakulut	158 410 213	82 722 080	87 328 260	89 174 133	89 773 176	92 352 344
Henkilöstökulut	51 021 963	40 353 060	40 386 040	39 308 937	39 185 177	40 752 584
Palvelujen ostot	81 390 056	20 408 890	21 058 360	23 844 794	24 184 190	24 667 873
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 987 441	6 414 720	5 114 150	5 095 976	5 197 896	5 301 854
Avustukset	4 786 109	2 200 400	2 235 690	2 196 061	2 179 982	2 223 582
Muut menot	15 224 645	13 345 010	18 534 020	18 728 364	19 025 932	19 406 450
Toimintakate	-124 455 807	-55 150 780	-55 708 000	-57 260 449	-57 208 719	-59 136 597
Verotulot	78 602 991	43 982 600	45 818 000	47 501 000	48 983 000	50 484 018
Valtionosuudet	47 605 299	20 180 000	15 640 000	19 024 000	20 293 000	21 238 000
Rahoitustuotot ja -kulut:						
Korkotuotot	361 247	350 000	380 000	400 000	600 000	600 000
Muut rahoitustuotot	284 662	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Korkokulut	94 731	1 700 000	3 250 000	3 150 000	2 700 000	2 500 000
Muut rahoituskulut	55 179	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Vuosikate	2 248 482	7 846 820	3 065 000	6 699 551	10 152 281	10 870 422
Suunnitelman mukaiset poistot	6 917 223	7 846 820	7 775 000	7 950 000	7 950 000	7 900 000
Satunnaiset tuotot	112 154	0	2 000 000	0	3 000 000	0
Tilikauden tulos	-4 556 586	0	-2 710 000	-1 250 449	5 202 281	2 970 422
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatulot/toimintamenot, %	21 %	33 %	36 %	36 %	36 %	36 %
Vuosikate/Poistot, %			39,4 %	84,3 %	127,7 %	137,6 %
Vuosikate, euro/asukas			163,25	356,83	540,73	578,98
Kertynyt yli-/alijäämä	-2 715 259	-2 715 259	-5 425 259	-6 675 708	-1 473 427	1 496 995

Vuosikate/Poistot on merkitty vihreällä, jos osuus on yli 80 % (kriisikuntakriteeri ei täyty) ja punaisella jos alle 80 % ja kriisikuntakriteeri täyttyy.

Rahoituslaskelma	TP 2022	TAM 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	2 248 482	7 846 820	3 065 000	6 699 551	10 152 281	10 870 422
Satunnaiset erät	112 154		2 000 000	0	3 000 000	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 749 090					
Investoinnit						
Investointimenot	9 366 899	11 522 790	5 115 000	5 111 000	4 131 000	4 911 000
Rahoitusosuudet investointeihin	94 271	50 000	95 000	65 000	25 000	15 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovotustulot	593 649	100 000	55 000	25 000	25 000	25 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-8 067 432	-3 525 970	100 000	1 678 551	9 071 281	5 999 422
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainojen lisäys	0					
Antolainojen vähennys	705 474	750 000	725 000	705 000	685 000	665 000
Lainakannan muutokset	4 982 084	2 775 970	-825 000	-2 383 551	-9 756 281	-6 664 422
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-10 936	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 632	-11 000	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 002 652	2 786 970	-815 000	-2 373 551	-9 746 281	-6 654 422
Muut maksuvalmiuden muutokset	4 762 689					
Rahoituksen rahavirta muutos	10 450 247	3 525 970	-100 000	-1 678 551	-9 071 281	-5 999 422
Rahavarojen muutos	2 382 815	0	0	0	0	0
Lainakanta 31.12.	109 033 908	111 809 878	110 984 878	108 601 327	98 845 045	92 190 624
Lainakanta €/asukas	5 807	5 955	5 911	5 784	5 265	4 910
Investointien tulo-rahoitus %	24,2 %	68,4 %	61,1 %	132,8 %	247,3 %	222,0 %
Sitova erä valtuustoon nähden						

5.1 Rahoitussuunnitelma

Talousarviovuoden 2024 päättyessä kunnalla on noin 111 miljoonaa euroa lainaa. Lainojen lisäksi kunnalla on noin 38 miljoonaa euroa korollista kiinteistöleasingrahoitusta. Jos kiinteistöleasingrahoitus luetaan mukaan, on kunnalla korkorisikin alaista rahoitusta yhteensä 149 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 päättyessä lainojen korkosuojausaste on noin 70 prosenttia. Nykyisin sopimuksin korkosuojausaste laskee pikkuhiljaa noin 30 prosenttiin vuoteen 2027 mennessä. Lisäksi 23 miljoonaa euroa kiinteistöleasingrahoituksesta on sidottu kiinteään korkoon.

Vuosien 2022-2023 aikana markkinakorot ovat nousseet huomattavasti. Markkinat ennakoivat, että korkotasoa pysyy yli 3 prosentin tasolla jopa seuraavat 20 vuotta. Korkojen nousun myötä myös korkokustannusten suojaamisen hinta on noussut.

Kunta hyödynsi matalien ja miinuskorkojen aikana rahoituksessaan laajasti kuntatodistusohjelmaa. Kuntatodistukset ovat kuntien liikkeelle laskemia

lyhytaikaisia enintään 12 kuukauden joukkovelkakirjoja. Kuntatodistusten korko on viime vuosina mukailut euribor-korkojen tasoa siten, että esimerkiksi yhden kuukauden mittainen kuntatodistuksen korko vastaa yhden kuukauden euribor-korkoa. Kuntatodistuksista ei makseta erillistä marginaalia.

Voimassaolevat korkosuojasopimukset suojaavat osaa kuntatodistusten korkotasosta ja lisäksi osa vuonna 2024 erääntyvän 25 miljoonan euron joukkovelkakirjan jälleenrahoituksesta on ennakoitavasti korkosuojattu. Talouden näkymien ollessa epävarmoja ja korkotason noustua äkillisesti, nähdään tarkoituksenmukaisena jatkaa kuntatodistusten käyttöä pääasiallisena rahoitusinstrumenttina eikä olennaisia muutoksia korkosuojauksiin tai muihin rahoitusjärjestelyihin suunnitella vuodeksi 2024.